

T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI:
ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

Esin ŞENGÜN

1730203003

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem AKMAN

ISPARTA-2019

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin Adı Soyadı	Esin ŞENGÜN
Anabilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Tez Başlığı	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Örneği
Yeni Tez Başlığı ¹ (Eğer değişmesi önerildi ise)	

Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği hükümleri uyarınca yapılan Yüksek Lisans Tez Savunma Sınavında Jürimiz 05/07/2019 tarihinde toplanmış ve yukarıda adı geçen öğrencinin Yüksek Lisans tezi için;

OY BİRLİĞİ OY ÇOKLUĞU²

ile aşağıdaki kararı almıştır.

- Yapılan savunma sınavı sonucunda aday başarılı bulunmuş ve tez **KABUL** edilmiştir.
 Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin **DÜZELTİLMESİ**³ kararlaştırılmıştır.
 Yapılan savunma sınavı sonucunda aday başarısız bulunmuş ve tezinin **REDDEDİLMESİ**⁴ kararlaştırılmıştır.

TEZ SINAV JÜRİSİ	Adı Soyadı/Üniversitesi	Kabul/Ret	İmza
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem AKMAN	☒ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Cenay BABAOĞLU	☒ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Elvettin AKMAN	☒ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi		☐ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi		☐ Kabul ☐ Ret	

¹ Tez başlığının DEĞİŞTİRİLMESİ ÖNERİLDİ ise yeni tez başlığı ilgili alana yazılacaktır. Değişme yoksa çizgi (-) konacaktır.

² OY ÇOKLUĞU ile alınan karar için muhalefet gerekçesi raporu eklenmelidir.

³ DÜZELTME kararı için gerekçeli jüri raporu eklenmeli ve raporu tüm üyeler imzalamalıdır.

YÖK LİSANSÜSTÜ EĞİTİM-ÖĞRETİM VE SINAV YÖNETMELİĞİ Madde 9-(B) Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde düzeltmeleri yapılan tezi aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da başarısız bulunarak tezi kabul edilmeyen öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi kesilir.

⁴ Tezi REDDEDİLEN öğrenciler için gerekçeli jüri raporu eklenmeli ve raporu tüm üyeler imzalamalıdır. Tezi reddedilen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir.

Bu form bilgisayar ortamında doldurulacaktır.

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Örneği” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurla beyan ederim.

İmza
Ad Soyad
Tarih

Esin SENGÜN
05/08/2019

(ŞENGÜN, Esin, *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2019)

ÖZET

Dünyada yaşanan değişim ve gelişmeler sonucunda kamu yönetiminden beklentiler farklılaşmış, bu beklentilerin ise merkezi yönetim tarafından karşılanması sosyal devlet anlayışını doğurmuştur. Fakat merkezi yönetim halkın istek ve arzularını karşılamada yetersiz kalınca yerel yönetimlerin görevleri arttırılmış ve böylece yerel yönetimler sosyal alanda güçlenerek sosyal belediyecilik olarak adlandırılan anlayışın doğmasına neden olmuştur.

Sosyal belediyecilik en geniş tanımla, belediyelerin ürettiği politikalarda insanı esas almalarını, toplum ve insan merkezli uygulamaları gerçekleştirmelerini sağlayan anlayış biçimi olarak tanımlanabilir. Türkiye’de özellikle 1990’lı yıllarla birlikte bazı belediye başkanlarının kişisel gayretleri ve çalışmalarıyla faaliyet alanlarını genişletmeye başlayan sosyal belediyecilik anlayışı, kentlerin rekabeti ile tanıtımında da önemli politika unsurlarından biri haline gelmiştir. Bu hizmetler ise daha çok sosyal hizmet, sosyal yardım ve kültürel uygulamalar çerçevesinde yürütülmektedir.

Bu çalışmada sosyal belediyecilik kavramı ile sosyal belediyecilikle bağlantılı olguların ve Türkiye’deki gelişiminin kapsamlı bir şekilde ele alınması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çağdaş, yenilikçi ve örnek belediyecilik anlayışına sahip olması, sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde önemli hedefler ortaya koyması ve sosyal belediyecilik alanında birçok proje ödülüne sahip olmasından dolayı Türkiye’de sosyal belediyecilik anlayışının Eskişehir Büyükşehir Belediyesi üzerinden değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’ndeki Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı’nda çalışanlarla görüşmeler yapılarak Türkiye’deki sosyal belediyecilik anlayışının ortaya koyulabilmesi için nitel analiz yapılmıştır. Analiz neticesinde, Eskişehir halkının en çok talep ettiği sosyal belediyecilik hizmetinin aynı yardımlar olduğu, sosyal yardım ve hizmet sunumlarında en çok bütçe sıkıntısı çekildiği tespit edilmiş ve Türkiye’de sosyal belediyeciliğin geliştirilebilmesi için öneriler ortaya koyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal belediyecilik, sosyal yardım, sosyal hizmet, sosyal politika, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi.

(ŞENGÜN, Esin, *Social Municipalism Practices in Turkey: The Case of Eskişehir Metropolitan Municipality*, Master Thesis, Isparta, 2019)

ABSTRACT

Expectations from public administrations have evolved as a consequence of transitions and developments across the world as social government understanding has emerged due to fulfillment of these expectations by central administrations. However, as a result of failure of central administrations in fulfillment of public requests and expectations, tasks assigned to local administrations have been expanded to yield understanding of Social Municipalism by strengthening local administrations.

With the most extensive scope, Social Municipalism could be defined as an understanding which allows municipalities to create human-centered policies and to make practices concentrated around citizens and society. In Turkey, especially aftermath of 1990s, Social Municipalism understanding has enlarged its functional area with the personal works and efforts of some mayors and evolved into one of the primary policy factors in terms of promotion and competition of cities. These services are intensively provided in fields of social service, social aid and cultural practices.

In the present study, it was aimed to discuss development of the concepts of Social Municipalism and phenomenon related with Social Municipalism in Turkey comprehensively. In this regard, Social Municipalism was aimed to be discussed over Eskişehir Metropolitan Municipality as a unique example of Social Municipalism understanding in Turkey because it has revealed modern, innovative and precedent municipalism understanding, set forth significant targets within Social Municipalism understanding framework, and gained numbers of awards for its projects in Social Municipalism domain. In this scope, an interview study was conducted with the personnel of the General Directorate of Social Services at Eskişehir Metropolitan Municipality to illustrate a general view of Social Municipalism understanding in Turkey through a qualitative analysis. Based on our analysis, it was found that the most popular Social Municipalism service requested by citizens of Eskişehir was in-kind relief, while the most frequent bottleneck in provision of social aid and service was budget shortage. Furthermore, various suggestions were drawn for development of social municipalism in Turkey.

Keywords: Social municipalism, social aid, social service, social policy, Eskişehir Metropolitan Municipality.

İÇİNDEKİLER

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI	i
YEMİN METNİ	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
GRAFİK DİZİNİ.....	xi
TABLolar DİZİNİ	xii
ÖN SÖZ.....	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYECİLİK

1.1. SOSYAL BELEDİYECİLİK KAVRAMI	10
1.2. SOSYAL BELEDİYECİLİK İLE İLİŞKİLİ KAVRAMLAR.....	12
1.2.1. Sosyal Politika Kavramı	12
1.2.2. Sosyal Hizmetler Kavramı	16
1.2.3. Sosyal Yardım Kavramı.....	19
1.2.4. Sosyal Devlet Kavramı	21
1.2.5. Toplumcu Belediyecilik Kavramı	24
1.3. SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN TEMEL FONKSİYONLARI	25
1.3.1. Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon	25
1.3.2. Gözetme ve Yardım Etme	26
1.3.3. Sosyal Patlama	26
1.3.4. Yönlendirme, Mobilize Etme, Kılavuzluk ve Rehberlik Etme.....	27
1.3.5. Yatırımlar Yapma (Tesisler Kurma)	27
1.3.6. Sosyal Risk.....	27
1.3.7. Sosyal Çözülme Sorunları ile Baş Etme	28
1.3.8. Tampon Mekanizması.....	28
1.3.9. Belediye ile Halk İletişimi	29
1.3.10. Olumsuz Etki	30
1.4. SOSYAL BELEDİYECİLİK ANLAYIŞI İLE İLGİLİ SORUNLAR	30

1.4.1. Belediye Gelir Kaynaklarının Yetersizliği.....	30
1.4.2. Merkezi Yönetim ile Belediyeler Arasındaki Eşgüdüm Sorunu.....	31
1.4.3. Sosyal Belediyeciliğin Kavram Karmaşası.....	32
1.4.4. Yöneticilerin Olumsuz Davranışları	32
1.4.5. Veri Yetersizlikleri.....	33
1.4.6. Hizmetlerin Sunumunda Uzman Personel Yetersizliği	33
1.4.7. Hizmetlerin Sunumunda Standart Yokluğu	34
1.4.8. Sosyal Belediyeciliğin İstismarı	35
1.4.9. Sürdürülebilir ve Kurumsal Olamama	35
1.4.10. Katılım ve Paylaşım Yetersizliği	36
1.5. DÜNYA’DA SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI.....	36
1.5.1. İngiltere Örneği	37
1.5.2. Almanya Örneği.....	41
1.5.3. İsveç Örneği	43

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYECİLİK

2.1. TARİHSEL SÜREÇ	47
2.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem.....	47
2.1.2. 1923-1960 Arası Dönem: Yeniden Doğuş.....	59
2.1.3. 1970-1980 Arası Dönem: Toplumcu Belediyecilik	62
2.1.4. 1980-1994 Arası Dönem: Liberal Belediyecilik.....	66
2.1.5. 1994-2018 Arası Dönem: Sosyal Belediyecilik.....	68
2.2. TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN HUKUKSAL ÇERÇEVESİ .	71
2.2.1. 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda Sosyal Belediyecilik	71
2.2.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nda Sosyal Belediyecilik.....	73
2.2.3. 6360 Sayılı On Üç İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	74
2.3. ULUSAL VE ULUSLARARASI İŞ BİRLİKLERİNİN SOSYAL BELEDİYECİLİĞE ETKİLERİ.....	76
2.3.1. Avrupa Birliği Projelerinin Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğe Etkileri.....	76
2.3.2. Türkiye’de Kardeş Şehir Uygulamalarının Sosyal Belediyeciliğe Etkileri ...	80
2.3.3. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Üye Olduğu Uluslararası Kuruluşların Sosyal Belediyeciliğe Etkileri	83
2.3.4. Türkiye’de Belediyeler Arası İş Birliğinin Sosyal Belediyeciliğe Etkileri....	88

2.3.5. Türkiye’de Belediyeler Arasında Proje Yarışmalarının Sosyal Belediyeciliğe Etkileri	91
2.4. TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI.....	96
2.4.1. Kadınlara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	96
2.4.2. Çocuklara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	98
2.4.3. Gençlere Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	100
2.4.4. Yaşlılara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	101
2.4.5. İşsizlere Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	103
2.4.6. Yoksullara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	105
2.4.7. Engellilere Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	107
2.4.8. Sığınmacılara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	111

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÜZERİNE NİTEL BİR ANALİZ

3.1. ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ’NİN MİSYONU, VİZYONU, STRATEJİK AMAÇ VE HEDEFLERİ	117
3.2. ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ’NİN SOSYAL BELEDİYECİLİK HİZMETLERİ	124
3.3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	129
3.4. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI.....	130
3.5. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	131
3.6. ARAŞTIRMA BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	132
3.6.1. Türkiye’deki Sosyal Belediyecilik Anlayışının Değerlendirilmesi	132
3.6.2. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin Sosyal Belediyecilik Anlayışının Değerlendirilmesi	133
3.6.3. Büyükşehir Belediye Kanunu’nun Sosyal Belediyecilik Anlayışı Açısından Değerlendirilmesi	134
3.6.4. Sosyal Belediyecilik Hizmetlerinin Son Zamanlarda Artmasının Nedenleri	137
3.6.5. Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerinin İş Birliği İle Yapılması	138
3.6.6. Merkezi Yönetimin Sosyal Yardım ve Hizmetler İçin Ek Gelir ve Destek Sağlaması.....	140
3.6.7. Sosyal Tarama Çalışmaları Yapılması.....	141
3.6.8. Sığınmacılara Yönelik Çalışmalar	141
3.6.9. Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerinin Sınıflandırılması	143
3.6.10. Sosyal Yardım ve Hizmet Faaliyetlerinde Öne Çıkan Alanlar	144

3.6.11. Sosyal Belediyecilik Çalışmalarını Sürdürmede Yeterli Sayıda Personelin Olması.....	146
3.6.12. Sosyal Belediyecilik Çalışmalarında Görev Alan Personele Hizmet İçi Eğitim Uygulaması.....	147
3.6.13. Sosyal Belediyecilikte En Fazla Öne Çıkan Hizmet Beklentileri.....	148
3.6.14. Sosyal Hizmet ve Yardım Sunumlarında Karşılaşılan Güçlükler.....	149
3.6.15. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin Hangi Hizmetlerde Başarılı ve Başarısız Olduğunun Değerlendirilmesi.....	150
3.6.16. Hizmetlerden Yararlananlar İçin Memnuniyet Anketi ya da Görüşme Yapılması ve Anket/Görüşmelerin Kamuoyu ile Paylaşılması.....	152
3.6.17. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Alanındaki Sorunları	153
3.6.18. Sosyal Belediyeciliğin Geliştirilmesi.....	154
3.6.19. Araştırma Bulgularında Sözcük Sıklığının Tespit Edilmesi.....	156
SONUÇ	158
KAYNAKÇA	162
EKLER	182
ÖZ GEÇMİŞ	201

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
CEMR	: Avrupa Belediyeler ve Bölgesel Yönetimler Konseyi
EBB	: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi
MBB	: Marmara Belediyeler Birliği
UTO	: Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu
TDBB	: Türk Dünyası Belediyeler Birliği
TBB	: Türkiye Belediyeler Birliği
UCLG-MEWA	: Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler, Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışının Değerlendirilmesinin Zihin Haritası ile Gösterilmesi.....	132
Şekil 2. Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Sunan Personelin Sosyal Belediyecilik Anlayışını Tanımlamasının Zihin Haritası ile Gösterilmesi.....	133
Şekil 3. Büyükşehir Belediye Kanunu'nun Sosyal Belediyecilik Anlayışı Açısından Değerlendirilmesinin Zihin Haritası ile Gösterimi.....	136
Şekil 4. Sosyal Belediyecilik Hizmetlerinin Son Zamanlarda Artmasının Nedenleri Zihin Haritası ile Gösterimi	138
Şekil 5. Sosyal Hizmet ve Yardım Sunumlarında Karşılaşılan Güçlüklerin Zihin Haritası ile Gösterimi	149
Şekil 6. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Geliştirilmesi İçin Gerekenlerin Zihin Haritası ile Gösterimi	155
Şekil 7. Sosyal Belediyeciliğin Geliştirilmesi İçin Söylenen Cevapların Kelime Bulutu ile Gösterimi	156
Şekil 8. Araştırma Bulgularında Sözcük Sıklığının Kelime Bulutu ile Gösterimi.....	156

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 1. Proje Yarışmalarında En Çok Ödül Alan Gruplar	92
Grafik 2. Proje Yarışmalarında En Çok Ödül Alan Belediyeler	94
Grafik 3. Yıllara Göre Ödül Alan Belediye Sayısı.....	95

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Sosyal Belediyecilik ile İlgili Literatür Özeti.....	4
Tablo 2. Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Üye Olduğu Uluslararası Kuruluşların Sosyal Çalışmaları	84
Tablo 3. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin Stratejik Amaç ve Hedefleri.....	118
Tablo 4. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin 2018 Yılında Gerçekleştirdiği Sosyal Yardım ve Hizmetleri	121
Tablo 5. Sosyal Belediyecilik Anlayışı Geliştirilerek Sürdürülecek Stratejik Hedefinin 2018 Yılı Faaliyet Raporu Sonuçlarına Göre Performans Göstergeleri	123
Tablo 6. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	125
Tablo 7. EBB'10de Görüşmeye Katılan Çalışanların Demografik Durumu	131
Tablo 8. EBB'nin Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerinin Puanlarla Değerlendirmesi Hakkındaki Görüşler	134
Tablo 9. En Fazla Proje Yapılan Alan-Grup Hakkındaki Görüşler	145
Tablo 10. EBB'nin Öne Çıkan Hizmet Beklentileri Hakkındaki Görüşleri	148
Tablo 11. Ulusal Uyuşturucu ile Mücadele Strateji Belgesi'nde Yerel Yönetimlere Sağlanacak Yardımlar.....	151
Tablo 12. Araştırma Sonucunda Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin Karşılaştığı Sosyal Belediyecilik Alanındaki Sorunların Tespiti	153
Tablo 13. Sözcük Sıklığının Gösterilmesi	157

ÖN SÖZ

Bu tez çalışması konusunun belirlenmesi, titizlik içerisinde tamamlanabilmesi ve bilgi ile tecrübelerinden yararlanabilmemi sağlayan, desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem AKMAN'a, gerek tezimde gerekse çalışmalarımda yol gösteren ve yardımlarını esirgemeyen Sayın Dr. Öğr. Üyesi Elvettin AKMAN'a, tez çalışmasındaki değerli yorumları ve katkılarından dolayı Sayın Doç. Dr. Cenay BABAÖĞLU hocalarıma içtenlikle teşekkür ederim. Ayrıca tez çalışmasının nitel analizinin ortaya çıkabilmesini sağlayan Eskişehir Büyükşehir Belediyesi personellerine, çalışmaya SYL-2018-6904 proje numarası ile desteklenmesine karar veren Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'ne teşekkür ederim. Diğer taraftan maddi ve manevi desteklerini her zaman üzerimde hissettiğim ve özellikle de bugünlere gelmemde büyük katkıları olan sevgili aileme gönülden teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Sosyal sorunlar ile insanlık tarihinin tüm dönemlerinde karşılaşmıştır. İnsanoğlu karşılaştığı çeşitli sosyal sorunlara farklı mekanizmalar üreterek çözmeye çalışmıştır. Bu mekanizmaların üretilmesinde ise dönemin fikri, ideolojisi, ekonomisi, dini ve siyasi anlayışının hâkim olduğu bir gerçektir. İnsanların karşılaştığı sorunlara çözüm olabilmek için sosyal politika kavramı Sanayi Devrimi'nden sonra kurumsal bir yaklaşım olarak gün yüzüne çıkmıştır. Sosyal politikanın doğmasıyla birlikte toplumsal yaşamdaki riskleri azaltmaya çalışılarak toplumsal yaşamın devamlılığına yönelik bir güvence geliştirmeye çaba harcanmıştır. Buna bağlı olarak sosyal politikalar, özellikle de 19. Yüzyıl itibariyle devletlerin uygulama alanlarına girmeye başlamıştır. Ekonomik faaliyetlerin neden olduğu bu politikalarda devletin oynadığı rol yine ekonomik anlayışa bağlı olarak dönemsel periyotlarda değişimler göstermiştir.

19. yüzyılın ortalarına gelindiğinde liberal devlet anlayışı sosyal, siyasi ve ekonomik unsurlar gibi çeşitli etkenler nedeniyle zamanla önemini yitirerek sosyal devletin doğuşuna zemin hazırlamıştır. Özellikle de Sanayi Devrimi'nin neden olduğu sanayileşmeyle sosyal sorunlarda artışlar yaşanmış ve sosyal devletin doğuşundaki en önemli unsur olmuştur. İlk olarak sorun ve ihtiyaçlar doğrultusunda ekonomik sisteminin sürdürülebilirliği ve işçilerin yaşadıkları sorunları ortadan kaldırmaya odaklanan sosyal politika uygulamaları hayata geçirilmeye başlanmıştır. İlerleyen süreçte de sorunların ekonomik hayatla sınırlı olmadığı, Sanayi Devrimi'nin başka sorunları da ortaya çıkardığı görülmüştür. En önemli sorunlarından biri olan hızlı nüfus artışı ve kentleşme yeni uygulamaların başlatılmasını zorunlu kılmıştır.

Kentlerdeki hızla artan nüfus bu yerlerdeki yönetim birimlerinin yetersiz kalmasına sebep olmuş, bu durum da yetersizlikleri gidererek uygulamaları sunacak kapasitede bir yönetim birimine olan ihtiyacı doğurmuştur. Günümüzde çeşitli alanda hizmet sunan yerel yönetim birimlerine giden yolu bu ihtiyaç açmıştır. Yerel yönetimlerin sosyal alandaki ilk uygulama örnekleri işçilerin sorunlarını gidermeye yönelik hizmetler üretmek olsa da zamanla gelişip güçlenerek önemli bir role sahip olmuşlardır.

Türkiye'de yerel yönetimlerin sosyal politika içeren uygulamaları sosyal belediyeçilik anlayışı olarak adlandırılmakta ve Batı'daki tecrübelerden bağımsız olarak

geliştiği söylenebilmektedir. Osmanlı döneminde yerel sosyal yardım ve hizmet uygulamaları vakıf kültürü ile geleneksel ilişkiler kapsamında yürütülmüş, Tanzimat dönemi ile birlikte belediye teşkilatlanmasının kurulmasıyla belediyelerin uygulamaları üstlendiği görülmüştür.

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte yerel yönetimler sosyal politikaları etkili bir şekilde üstlenerek özellikle de 1970’li yıllarda toplumcu belediyeçilik olarak adlandırılan anlayış çerçevesinde İzmit, Ankara ve İstanbul belediyelerini kazanan sosyal demokrat yöneticilerin sayesinde birçok uygulama hayata geçirilmiştir. Ancak bu dönemde uygulanan politikalar etkin bir şekilde uygulamaya yansıtılamamış ve kısa süreli olarak hayatta kalmıştır.

1980’li yıllarda merkezi yönetim, neo-liberal politikalar izleyerek küçülme evresine girmiştir. Bu süreç boyunca, bazı kamu politikası alanlarında çekilmek zorunlu hale gelmiştir. Ancak toplumsal sorunların yaratacağı büyük bunalımlar, bu hususta dikkatleri tekrardan yerel yönetimlere yönelmiştir. Etkisini oldukça arttıran liberal anlayışa rağmen sosyal politika faaliyetlerinin azalmadığı ancak uygulayıcılarının ve daha da önemlisi uygulanma biçimlerinin değiştiği görülmektedir. Yeni dönemle dünyanın birçok ülkesinde yerel yönetimler, merkezi yönetimin uzaklaştığı yerel sosyal politika alanlarında politika uygulayıcı konumuna gelmiştir.

1990’lı yıllarda ise birçok belediye başkanlıklarını kazanan Refah Partisi yöneticilerinin gayretleri ve ürettikleri projeler ile yaklaşım tarzları yerel alandaki sosyal politikaların tekrardan önem kazanmasına yol açmıştır. Daha çok sosyal hizmet ve yardımlar şeklinde uygulama alanı olan bu anlayış zamanla hizmet yelpazesini genişleterek sanatsal, kültürel, sağlık ve eğitim faaliyetlerini de sunar hale gelmiştir.

1990’lı yılların sonu 2000’li yılların başı ile sosyal belediyeçilik olarak adlandırılan anlayış ivme kazanmaya başlamıştır. Artık belediyeler eski klasik anlayışlarından uzaklaşarak çağın gerektirdiği, insan haklarının öneminden hareket ile ekonomik, kültürel ve sosyal açıdan her türlü gereksinimlere cevap verebilecek ölçüde proje ve programlar üretmeye başlamışlardır.

 bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde; öncelikle sosyal belediyeçilik ve sosyal belediyeçilik ile yakından ilişkili olan sosyal politika, sosyal

hizmet, sosyal yardım, sosyal devlet ve toplumcu belediyeçilik kavramlarının tanımlaması yapılmıştır. Bu kavramsal tanımlardan yola çıkarak sosyal belediyeçiliğin temel fonksiyonları ele alınmıştır. Ardından sosyal belediyeçiliğin öneminden bahsedilmiş ve sosyal belediyeçilik hizmetlerindeki sorun alanları ortaya koyulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde; ilk olarak Türkiye’de sosyal belediyeçilik ele alınmış ve bu kapsamda tarihsel gelişimi Osmanlı Devleti’nden itibaren değerlendirilmeye başlanarak beş dönemde açıklanmıştır. Sosyal belediyeçiliğin hukuksal çerçevesi ise, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 6360 sayılı Kanunlar çerçevesinde ortaya koyulmuştur. Ardından Avrupa Birliği projelerinin, Türkiye’de kardeş şehir uygulamalarının, Türkiye’de yerel yönetimlerin üye olduğu uluslararası kuruluşların, Türkiye’de belediyeler arası iş birliğinin ve son olarak Türkiye’de belediyeler arasında proje yarışmalarının sosyal belediyeçiliğe olan katkıları ele alınarak değerlendirmelerde bulunulmuştur.

İkinci bölümün devamında dünyadaki sosyal belediyeçilik uygulamaları incelenmiştir. Bu kapsamda Almanya, İngiltere ve İsveç ülkeleri seçilerek bu üç ülkedeki uygulamalar değerlendirilmiştir. Ardından da Türkiye’de belediyelerin yasaların kendilerine verdiği sorumluluk, görev ve yetki dolayısıyla sosyal belediyeçilik kapsamında kadınlara, çocuklara, gençlere, yaşlılara, işsizlere, yoksullara, engellilere ve mültecilere yönelik sosyal hizmet ve yardım uygulama ve faaliyetleri incelenmiştir.

Üçüncü ve son bölümde ise, Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin misyon-vizyon, stratejik amaç ve hedeflerinden bahsedilmiş daha sonrasında da Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin sosyal belediyeçilik alanında uyguladığı hizmetler hakkında bilgiler verilmiş ve 2015-2019 yılları arasındaki sosyal belediyeçilik hedefleri ortaya koyulmuştur. Ardından Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin sosyal belediyeçilik çatısı altında bulunan birimlerde görüşmeye katılan çalışanlara nitel bir analiz çalışması yapılmıştır. Bu analiz ile sosyal politika alanındaki hizmet yürütücülerinin sosyal belediyeçilik faaliyetlerini nasıl değerlendirdikleri ve sosyal belediyeçilik uygulamalarının neresinde durdukları tespit edilmeye çalışılarak bazı değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Tablo 1’de görüleceği üzere Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’ne yönelik sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan herhangi bir alan çalışması bulunmamaktadır. Sosyal

belediyecilik ile ilgili yapılan diğer alan çalışmaları ise farklı belediyelere yönelik araştırmalardır. Bu doğrultuda iyi uygulamaların bir örneği olarak gösterilmesi ve sosyal belediyecilik alanında çeşitli projeleriyle ödül alan Eskişehir Büyükşehir Belediyesi üzerine nitel bir araştırma yapılması oldukça önemlidir. Ayrıca bu çalışma sosyal belediyecilik faaliyetlerini sunan idari personelin sosyal belediyecilik faaliyetlerini nasıl değerlendirdikleri ile halkın en çok talep ettiği sosyal belediyecilik uygulamasına kadar birçok bilgiyi bizlere sunması açısından da oldukça önemlidir.

Tablo 1. Sosyal Belediyecilik ile İlgili Literatür Özeti¹

Çalışma nın Yılı	Çalışmanın Adı ve Yazarı	Yazım Türü	Değerim Türü Doğrudan/Dolaylı
2004	Sosyal Belediyecilik ve Selçuklu Belediyesi Şefkat Evleri Örneği- Şerife Pekküçükşen	Bildiri	Doğrudan
2004	Türkiye’de Toplumcu Belediyecilik Anlayışının Evrimi- Mahmut Güler	Doktora Tezi	Dolaylı
2007	Belediyelerin Üstlendikleri Yeni Rol: Sosyal Belediyecilik- Fatih Aysan	Makale	Doğrudan
2008	Yoksulluğa Yerel Müdahale " Sosyal Belediyecilik" Karşılaştırmasında Eminönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri- Bedrettin Kesgin	Doktora Tezi	Doğrudan
2008	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları (Ümraniye Belediyesi Örneği)- Abdülhakim Beki	Doktora Tezi	Doğrudan
2008	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği- Sümeyra Keleş	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2009	Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Ümraniye Belediyesi Örneği- Burak Sönmez	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2009	Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı- Ceyda Şataf- Düriye Toprak	Makale	Doğrudan
2009	Sosyal Belediyecilik- Mustafa Bahadır Altaş	Makale	Doğrudan
2009	Yerel Yönetimlerde Sosyal Sorumluluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Biga Belediyesi Örneği- Tülay Uçaktürk- Ahmet Uçaktürk- Mehmet Özkan	Makale	Doğrudan
2010	Sosyal Belediyecilik Bağlamında Evde Bakım Hizmetleri (İstanbul, Ankara ve Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri)- Cihan Selek Öz	Doktora Tezi	Doğrudan
2010	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir Karşılaştırma: Maltepe ve Kadıköy İlçe	Yüksek Lisans	Doğrudan

¹ Çalışmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda oluşturulmuştur.

	Belediyeleri Örnekleri- Hazel Köse	Tezi	
2010	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar - Ethem Kadri Pektaş	Makale	Doğrudan
2010	Kapitalist Kentte Sosyal Belediyecilik Ne Kadar Mümkün? Dikili Örneği- Erbatur Çavuşoğlu- Murat Cemal Yalçınan	Makale	Doğrudan
2011	Kent Yoksulluğu ve Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Kırıkkale Belediyesi Örneği- Zübeyde Berk	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2011	Sosyal Politika Açısından Belediyeler ve Sosyal Belediyecilik- Harun Uslu	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2011	Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi: Farkındalık, Yararlanma ve Değerlendirme Açısından Bir Araştırma- Nilüfer Negiz	Makale	Doğrudan
2011	Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Örneği-Ahmet Turan- Selim Demirel	Makale	Doğrudan
2011	Türkiye’de Kentsel Yoksulluk Sorunu Açısından Sosyal Belediyeciliğin Önemi- Özge Zeybekoğlu Dünder	Makale	Doğrudan
2012	Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılımın İncelenmesi - Özcan Sezer- Özgür Önder	Makale	Doğrudan
2012	Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Esenler Belediyesi Örneği- Cengiz Maden	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2012	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik: Bayrampaşa Belediyesi Örneği- Hüsamettin Efe	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2012	Değişen Sosyal Devlet Anlayışı ve Sosyal Belediyecilik- Hasret Öztürk	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2012	Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik – Bedrettin Kesgin	Makale	Doğrudan
2012	Kentsel Yoksullukla Savaşım Noktasında Politik Bir Enstrüman: “Sosyal Belediyecilik”- Serhat Özgökçeler- Doğan Bıçkı	Makale	Doğrudan
2013	Sosyal Belediyecilik Anlayışı Olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi Körler Kütüphanesi Sesli Kitap Projesi Üzerine Bir Araştırma- Ertuğrul Yılmaz	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2013	Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Kağıthane Belediyesi Örneği- Uğur Uzun	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2013	Sosyal Belediyecilik Bağlamında Çocuk ve Gençlik Hizmetleri: Adapazarı Belediyesi Bilgi Evi Örneği- İsmail Yavuz- Ersin Kavi- Eyüp Zengin	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan

2013	Yerel Yönetimlerde Sosyal belediyeçilik Faaliyetleri: Arnavutköy Belediyesi Örneği- Miraç Arslan- Uğur Tekin	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2013	Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Sosyal Politikaya Bakış Açısı “Sosyal Belediyeçilik” (Nilüfer ve Yıldırım Belediyesi Örneği)- Bahar Bayraktar	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2013	Yerel Yönetimlerin Sosyal Belediyeçilik Kapsamında Yardıma Muhtaç Ailelere Yaptıkları Sosyal Yardımlar: Bağcılar Belediyesi Örneği- Hikmet Gündüz	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2013	Kentsel Yoksulluğun Önlenmesinde Sosyal Belediyeçilik Uygulamaları- Muharrem Es-Mustafa Başkurt- Eyüp Zengin	Makale	Doğrudan
2014	Sosyal Belediyeçilik Hizmetleri ve Finansman: Ege Belediyeler Birliği Örneği- Neslihan Koç-	Doktora Tezi	Doğrudan
2014	Sosyal Belediyeçilik (Zeytinburnu Belediyesi)- Serkan Akarsu-	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2014	Sosyal Belediyeçilik Çerçevesinde Engellilere Sunulan Hizmetler: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği- Safiyye Nilüfer Pekşen	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2014	Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye’de Sosyal Belediyeçilik Anlayışı- İlker Şahinoğlu	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2014	Social municipalism: The case of İstanbul Metropolitan Municipality- Raziye Doruk	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2014	Sosyal Politika Aktörü Olarak Sosyal Girişimci Belediyeçilik- Orhan Koçak- Ersin Kavi	Makale	Doğrudan
2014	Sosyal Belediyeçilik Üzerine Bir İnceleme: Elâzığ Belediyesi Örneği- Murat Aygen	Makale	Doğrudan
2014	Sosyal Belediyeçilik ve Sorunları - Mustafa Çöpöğlü	Makale	Doğrudan
2014	Sosyal Belediyeçilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği- Abdullah Çelik	Makale	Doğrudan
2014	Sosyal Devlet ve Sosyal Belediyeçilikte Yaşanan Dönüşüm: Kütahya Belediyesi Örneği – Murat Yaman	Makale	Doğrudan
2014	Merkezi Yönetimle İlişkiler, Kısıtlar ve Harcamalar Çerçevesinde Sosyal Belediyeçilik ve Dört Büyükşehir Belediyesi Açısından Uygulamalar – Koray Meryem ve Hasan Ejder Temiz.	Makale	Doğrudan
2014	Yerel Yönetimler ve Sosyal Politika(lar): sosyal Belediyeçilik- Feyzullah Ünal – Cantürk Caner	Makale	Doğrudan
2015	Yerel Yoksulluk Yönetimi: İngiltere Örneği ve Sosyal Belediyeçilik Bağlamında Türkiye’de Büyükşehir Belediyeleri Üzerine Bir Araştırma- Ezgi Seçkiner Bingöl	Doktora Tezi	Doğrudan

2015	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Algısı: İstanbul, İzmir, Adana, Diyarbakır Büyükşehir Belediyeleri Örneği- Hasan Mahmut Kalkışım	Doktora Tezi	Doğrudan
2015	Türkiye’de Belediyelerde Hizmet Sunumu: Sosyal Belediyecilik Kütahya İl Belediyesi Örneği- Oğuz Keskin	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2015	Sosyal Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Kayseri Büyükşehir Belediyesi Bünyesinde Yapılan Sosyal Faaliyetler- Muhammed Tarık Koç	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2015	Türkiye’de Sosyal Devlet Dönüşümü: Sosyal Belediyecilik- Salih Batal	Makale	Doğrudan
2015	Sosyal Ekonomi Politikaları Kapsamında Sosyal Belediyecilik Anlayışı- M. Akif Özer	Makale	Doğrudan
2015	Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Kent Bilgi Sistemlerinin Kullanımı: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği – İsmail Sevinç	Makale	Doğrudan
2015	Sosyal Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Seçilmiş Belediyelerin Sosyal Bütçelerinin Değerlendirilmesi- Neslihan Koç- Mustafa Ökmen	Makale	Doğrudan
2016	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Malatya Büyükşehir ve Elâzığ Belediyesi Örneği- Nilgün Kahraman	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2016	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Nazilli Belediyesi Örneği- Refika Yıldız Çakır	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2016	Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği- Zafer Özdemir	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2016	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Denizli Büyükşehir Belediyesi Üzerinde Bir İnceleme- Bilgehan Mermer	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2016	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Olgusunu Anlamak: Samsun Üzerine Bir İnceleme- Çiğdem Şimşek- Aslı Yönten	Makale	Doğrudan
2016	Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Gelişimi ve Sorun Alanları – Murat Sezik	Makale	Doğrudan
2016	Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Sivil Toplum Ortaklığı – Bedrettin Kesgin	Makale	Doğrudan
2016	Sosyal Belediyecilik Anlayışının E-Belediyecilik Uygulamalarına Entegre Edilmesi- Ufuk Ünlü	Makale	Doğrudan
2016	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik ve Sosyal Bütçe Uygulamaları: Çanakkale Belediyesi Örneği- Selçuk İpek- Benan Çıplak	Makale	Doğrudan
2017	Sosyal Belediyecilik: Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Örneği- Fırat Tokgöz	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2017	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları:	Yüksek	Doğrudan

	Antalya Büyükşehir Belediyesi Örneği- Servet Taşdelen	Lisans Tezi	
2017	Sosyal Belediyecilik Anlayışı Üzerinden Engellilere Yönelik Hizmetler: İBB Engelliler Müdürlüğü Örneği- Şükran Karaağaç	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2017	Bir Toplumcu Belediyecilik Örneği: Dünyüyle Bugünüyle Fatsa Belediyesi- Mehmet Bayrak	Yüksek Lisans Tezi	Dolaylı
2017	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı- Sanem Berkün	Makale	Doğrudan
2017	Bir Sosyal Belediyecilik Uygulaması Örneği Olarak İstanbul Esenler Belediyesi Gençlik Merkezi Örneği- Halim Baş- Başak Işıl Çetin	Makale	Doğrudan
2017	Yerel Yönetimlerin Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Örneği - Nurullah Yelboğa	Makale	Doğrudan
2017	Büyükşehirlerin Sosyal Belediyecilik Yaklaşımlarına Bir Örnek Olarak Madde Bağımlılığı ile Mücadele Çalışmaları- Murat Sezik	Makale	Doğrudan
2017	Avrupa’da Sosyal Belediyecilik Anlayışı ve Türkiye- Ceyda Şataf- Bahar Mermer	Makale	Doğrudan
2017	Sosyal Devlet Anlayışının Yerel Karşılığı: Sosyal Belediyecilik ve Temel Sorunları- Aysun Yılmaztürk- Tahsin Güler	Makale	Doğrudan
2017	Yerel Yönetimler Maliyesi Çerçevesinde Toplumcu Belediyecilik: Fatsa ve Ovacık Örneği- Fidan Kılavuz- Cihan Yüksel	Makale	Dolaylı
2017	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme- Mustafa Kocaoğlu, Cazibe Aydoğan, Özge Karabulut Akkuş	Makale	Doğrudan
2017	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışına Yönelik Genel Bir Değerlendirme- Ceyda Şataf	Seçme Yazı- Kitap bölümü	Doğrudan
2018	Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Engellilere Sunulan Hizmetler: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği- Ömer Kaya	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2018	Belediyelerde Kent Yoksulluğunun Önlenmesinde Sosyal Belediyecilik ve Yönetişim Uygulamalarının Etkisi: Elâzığ Belediyesi Örneği- Büşra Yersiz	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2018	Sosyo Kültürel Politikalar Bağlamında Sosyal Belediyecilik Safranbolu Belediyesi Örneği- Nurten Danışman	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2018	Yerel Yönetimlerin Sosyal Belediyecilik Anlayışının Yeni Uygulaması: Sosyal Market "Adana Büyükşehir Belediyesi Örneği"- Hacer Ateş	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2018	Belediyelerin Sosyal Belediyecilik Uygulamalarına Yönelik Memnuniyet: Ankara Pursaklar Belediyesi Örneği- Murat Ezer	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan

2018	Belediyelerde Sosyal Belediyecilik Uygulamaları, Kent Yoksulluğu İlişkisi: Afyonkarahisar Belediyesi Örneği- Cem Kasapoğlu	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan
2018	Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Sosyal Belediyecilik: Üsküdar Belediyesi Örneği- Kübra Çolak	Yüksek Lisans Tezi	Doğrudan

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYECİLİK

1.1. SOSYAL BELEDİYECİLİK KAVRAMI

Yerel yönetimler, belirli coğrafi alanda yaşamını sürdüren yerel topluluğa hizmet sunmak amacıyla kurulan, karar organları halk tarafından seçilmiş, kanunlarla kendilerine tanınmış bütçe, yetki, araç ve personel imkanlarını kullanan ve yine yasalarla kendilerine verilmiş olan görevleri yürütmeye çalışan kamu tüzel kişileridir (Ökmen ve Parlak, 2008: 18). Bu niteliklerle yerel yönetimler demokratik bir yönetim yapısını oluşturma ve sosyolojik faktörlerin yanı sıra özellikle hizmet sunumlarında etkinliği arttırmak için özel yöntemlere başvurmaktadır. Bu yöntemler sosyal devlet fikrinin önem kazanmasıyla birlikte merkezi ve yerel yönetimler arasındaki görev ve yetki paylaşımını yeniden düzenlemiş; merkezi idare tarafından yürütülen bazı hizmetler belediyelere veya belediyelerce yürütülen hizmetler merkezi idare tarafından üstlenilmiştir (Urhan, 2008: 85).

Belediyelerin sosyal değişim doğrultusundaki uygulamalarının merkezi idarenin bıraktığı boşluk nedeniyle arttığı görülmektedir. Yetki ve görevlerin yerel yönetimlere devriyle birlikte belediyeler yerele ilişkin sorunlara karşı aktif politikalar izlemeye başlamıştır. Bu izlemiş oldukları politikalarından biri de sosyal belediyecilik olmuştur (Kesgin, 2008: 55).

Yerel yönetimlerin önem kazanması belediyeler açısından oldukça önem teşkil etmektedir. Yeni düzenlerle birlikte belediyelerin toplum yararı için yaptığı sosyal çalışmalar daha da gelişmiştir. Bu gelişmeler sonucunda da sosyal belediyecilik ön plana çıkmıştır. Sosyal belediyecilik sosyal alanda düzenleme ve planlama görevlerini yerel yönetimlere bırakmıştır. Belediyelere ayrılan kamusal harcamaların bir kısmıyla sosyal amaçlı hizmetler verilerek, toplumsal dayanışma ve buna bağlı entegrasyonun sağlanması sosyal belediyecilik ile mümkün olmaktadır. Keza sosyal güvenlik, sosyal ve kültürel faaliyetler, alt yapı yatırımları yerel yönetimleri sosyalleştirmekte sosyal belediyecilik ile mümkün olmaktadır (Sezer ve Önder, 2012: 257).

Literatürde ne kadar sosyal belediyecilik olarak kullanılmış olsa da yerel yönetimlerin dezavantajlı gruplar için sosyal adaleti güçlendirmeyi amaçlayan faaliyetleri sosyal belediyecilik kavramı adı altında incelenmektedir (Öz ve Alp, 2009:

453). 19. Yüzyılın sonlarına doğru, Sosyal belediyeçilik özünde “sosyal devlet” anlayışına dayanmaktadır. Sanayi Devriminde yerel yönetimler, sosyal politika alanlarında, yardıma muhtaç kişilere olan yardımlarla başlamış, dünya savaşlarından sonra yaşanan toplumsal sorunları çözmek için yerel yönetimler kapsamlı bir mesuliyet üstlenmişlerdir (Ersöz, 2006:768).

Klasik belediyeçilik hizmetlerinden farklı olarak sosyal belediyeçilik; temel hizmet sunumlarını geliştirerek, kentlerde sosyal yapıya etkide bulunacak olan eğitimden sağlığa, kültür ve sosyal refah gibi hizmet sunan kurumlara dönüşme sürecini ifade etmektedir. Çok çeşitlilik gösteren talepler, belediyelerin hizmet sunumlarına eklenerek, belediyenin kaynaklarında ve yetkilerinde zamanla önemli gelişim göstermiştir. Belediyelerin gelişimiyle beraber gelişen, sosyal belediyeçilik tanımı da içeriklerine yeni unsurlar eklenerek gelişmiştir (Şahinoğlu, 2014: 68).

Sosyal belediyeçilik kavramı, âdem-i merkeziyetçilik anlayışının yöntemlerini hayata geçirilmesi sürecinde genel ifade ile yerel sosyal politikalar daha özel anlamda ise yerel sosyal hizmetler ile yerel refah hizmetleri ile özdeşleşmektedir (Yavuz, 2013: 16). Bu anlayışta desteğe ihtiyacı olanların ihtiyaçlarını ortadan kaldırmayı, sosyal sorunların önlenmesi ve sorunların ortadan kalkmasına yardımcı olarak bireylerin yaşadıkları ortamlarda mutlu ve güven duygusunun gelişmiş refah ortamında yaşamalarını planlamaktadır. Bu durum da sosyal belediyeçilik anlayışı kalıplaşmış belediyeçilik anlayışından farklı bir tanım olduğunu göstermektedir. Ayrıca gençlere, çocuklara, kadınlara, yaşlılara ve toplumdaki tüm dezavantajlı gruplara yönelik özel hizmetler sunarak bu gruptaki bireylere yönelik özel politikalar üretmektedir (Bayraktar, 2013: 77).

Başka bir ifade ile belediye sınırları içinde yaşayan halkın yaşam kalitesini yükseltecek şekilde yapılan sosyal hizmet ve yardımların yanı sıra, her türlü sanatsal, kültürel, sportif ve eğitsel faaliyetlerin bütünüdür. Türkiye’de belediyeler tarafından 1994 sonrasında daha fazla uygulanmaya başlayan her türlü sanatsal, kültürel faaliyetler, meslek ile beceri kazandırma ve kişisel gelişimlerine yönelik eğitim hizmeti sosyal belediyeçilik kapsamında değerlendirilebilir (Uslu, 2011: 27).

Sosyal belediyeçilik, sunduğu hizmetlerle hemşehrilere iyi bir yaşam olanağı sunmayı hedefleyen ve onların bütçelerine sosyal adaleti sağlayıcı bir biçimde katkı

yapan belediyeçiliktir. Belediyeler yeni uygulama ve projelerle halkın huzuru ve refahını artırarak sosyal dengeyi sağlarken bir yandan da yerel anlamda sosyal kalkınmayı meydana getirmişlerdir. Bu bağlamda belediyeler sosyal belediyeçilik faaliyetleriyle bölge ve ulusal ölçekli kalkınma programları ve planlarına destek olarak ülke kalkınmalarına yardımcı olmaktadır (Pektaş, 2010: 6).

Sosyal belediyeler toplumsal sorunları çözmek olan belediyeler olarak gösterilmektedir. Bu bağlamda toplumsal adaleti gözeterek üretim alanları oluşturmak, ayrımcılık yapmayacak, toplumsal kopmaları önleyecek şekilde sorumlulukları olan belediye şeklinde ifade edilmektedir (Keleş, 2006: 455). Eryılmaz'ın tanımına göre ise sosyal belediyeçilik sosyo-kültürel değerlere dikkat çekerek, yalnızca dezavantajlı bireylere sağlanan parasal destek olarak algılanmanın doğru olmayacağını vurgulamıştır. Bu sebeple belediyelerin, halkın toplumla veya kendisiyle ilişkilerinde liderlik rolünün unutulmaması gerektiğini dile getirmiştir (Eryılmaz, 2010: 88).

Sosyal belediyeçilik en genel tanımıyla belediyelerin sınırları içerisinde yaşayan bireylerin hayat standartlarını yükseltme amacı doğrultusunda tüm dezavantajlı gruplara yönelik projeler geliştirerek, bu gruptaki kişileri topluma kazandırmayı hedefleyen ayrımcılık yapmadan herkese eşit oranda sanat, kültür, eğitim, spor, bilinçlendirme çalışmaları, meslek- beceri kazandırma ve fırsat eşitliği yaratan hizmetleri bireylere sunmayı sağlayan anlayış olarak tanımlanabilmektedir.

1.2. SOSYAL BELEDİYEÇİLİK İLE İLİŞKİLİ KAVRAMLAR

1.2.1. Sosyal Politika Kavramı

Sosyal Politika kavramı hem içerik hem de kavram olarak üzerinde çok tartışılan ve ortak bir uzlaşmaya varılamayan alanlardan birisidir. Bu kavram, Kuzey Amerika'da "sosyal refah politikası", Avrupa Kıtası'nda ise "sosyal politika" olarak kullanılmaktadır. Yazarlardan bazıları bu iki kavramın benzer anlama geldiğini belirtirken, bazıları ise sosyal politikayı sosyal refah politikaları ve farklı politikaları da kapsayan kavram olarak değerlendirmektedirler (Ersöz, 2011: 47).

19. yüzyılda sosyal politika hem uygulama hem de kavram olarak sanayi devriminden sonra ortaya çıkmış ve bu kavramı ilk kez Alman Profesör Riehl tarafından kullanılmıştır. Kavramı oluşturan terimlere bakıldığında, "politika" kelimesinin kökeni Yunanca 'da polis kelimesinden türediği ve bu kelimenin şehir ve devlet anlamlarını da

kapsadığı görülmektedir. Bu kavramın ikinci terimi “sosyal” kelimesi de Latince ’de arkadaş, ortak, yoldaş anlamlarını taşımaktadır (Aydın, 2008: 23-24). Sosyal ve politika sözcükleri bir arada değerlendirildiğinde, devletin toplumsal hedeflere ulaşmak amacıyla aldığı kararlarla, bu kararların sürdürmüş olduğu uygulamaların sosyal politika kapsamında yer alabileceği söylenebilmektedir (Altan, 2007: 3). 1870’lerde ki Bismarck yönetimindeki Almanya’da başlayan sosyal politikanın alanında da zamanla genişleme olmuştur (Şenkal, 2005: 27). Demokrasi, ulus devlet, endüstrileşme ile sosyal politikanın gelişimi ve doğuşuyla yakından ilgilidir. Gerçekten sosyal bir politikanın doğmasında egemenliğin halkta olup, ulusa dayalı ve meşruiyetini hukuktan alan modern bir devletin doğması gerekmiştir (Koray ve Topçuoğlu, 1995: 4). Sosyal politika, sosyal barışın sürekliliği ve sosyal düzenin korunması için uygulanmaktadır. Karşılaşılması muhtemel olan sorunlara duyarsız kalıp, kendi kendilerine ihtiyaçlarını karşılayamayan insanlara destek verilmemesi, toplumsal hayata uyum sağlayamayan şiddet ve suç eğilimleri yüksek olan kitlenin de oluşumunu sağlamaktadır (Ersöz, 2011: 50).

İhtiyaçlar sürekli olarak değiştiği için sosyal hayat ile bu hayata olan bakış açıları da değişmektedir. Sosyal politika ilk çıktığı zamandan itibaren değişiklikler geçirmiş ve insanlık tarihinin var oluşundan itibaren sosyal politikanın uygulamalarına rastlandığı görülmüştür. Fakat sosyal politika şehirleşme ve sanayileşmenin meydana getirdiği işsizlik, yaşlılık, iş kazaları, hastalık gibi çeşitli sorunlara bireyleri korumak ve önlemler almak için ortaya çıkan kavram olmuştur (Koray, 2005: 24).

Sosyal politika, İkinci Dünya Savaşı sonrasında hem nicelik hem nitelik olarak oldukça gelişme göstermiştir. Bu süreçte merkez devletlerden başlayıp çevreye doğru yayılarak devletin sosyal fonksiyonlarında ve kalkınmasında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bununla birlikte, sosyal politikanın geniş olarak uygulandığı refah devleti olarak adlandırılan devletler merkez kapitalist devletlerdir. Çevreyi meydana getiren ülkeler de bu süreçle beraber kalkınmacı devlet modelinde ilerlediği görülmüştür (Ulutürk ve Dane, 2009: 119).

Sosyal politikanın ilgilendiği makro yapının birçok disiplinle bağlantılı olduğu görülmektedir. Yakından bağlantılı alanlardan en önemlisi ekonomi olmuştur. Sosyal politikanın konusunu da ekonomik faaliyetlerin sosyal hayat içerisinde sebep oldukları

etkiler oluşturmaktadır. Bu olaylar karşısında sosyal politika tarafsız olarak denge sağlayan ve düzeltici düşünceler doğrultusunda hareket etmektedir. Toplumsal barışın sağlanması ve toplumsal refah için ekonomik koşulların sebep olduğu adaletsizlikleri ve dengesizlikleri çözmeye yönelik önlemleri incelemektedir (Talas, 1992: 19).

Sosyal politika, geniş anlamda ve dar anlamda sosyal politika şeklinde de ele alınmaktadır. Dar anlamda sosyal politika; iktisat düzenini ve kapitalist bir toplum yapısını esas almakta, bu düzen içerisindeki iki sınıfı (işveren ve işçi) ve bu iki sınıftaki ilişkiler ve çelişkilerden yola çıkılıp, hızlı bir sanayileşmenin neden olduğu sosyal sorunları çözmeye ve işçi sınıfını tüm bu sorunlardan savunmaya çalışmaktadır (Aydın, 2008: 25-26). Bu sosyal politika, işçi sınıfı ve bu sınıfın temel sorunlarına sınırlı ve dar kapsamlı bir hedef doğrultusunda var olmuş politikadır. Dar anlamdaki sosyal politika, yoğun çalışan emekçiler için siyasal hakların olmadığı, devlet korumasının ve demokrasinin sözü geçmediği bir dönemde ortaya çıkmıştır. Bu dönemlerde devlet burjuvazi olarak nitelendirilen sınıfın emri altında olmuştur. Bu sınıf ise, ekonomiye hiçbir müdahale istemeyerek, ekonominin yol açtığı eşitsizlikleri doğal olarak görmüştür (Koray, 2005: 24-25).

Bu iki sınıfta eşitsizlerin artmasıyla çatışmanın şiddetlenip sefaletin yükseldiği kapitalist olan ekonomilerde, ekonomik durumların işçi sınıfları lehine değiştirilip, çatışmaların çözümlenerek sosyal barışın sağlanmasında sosyal politikanın dar anlamdaki esasını göstermektedir (Ersöz, 2011: 50-51). Tüm bu nedenlerden dolayı sosyal politikanın ortaya çıkışında siyasi, sosyal ve ekonomideki gelişmelerle Batı toplumlarının bir ürünü olmuştur denilebilmektedir (Meryem ve Topçuoğlu, 1995: 3). Bu açıdan sosyal politikanın dar anlamına bakıldığında (Ersöz, 2011: 51);

- İktisat düzenini ve kapitalist bir toplum yapısını temel unsur olarak görmekte,
- Bu iki sınıf arasındaki çelişki ve ilişkilerden yola koyulmakta,
- Hızlı bir sanayileşmenin sebep olduğu sosyal sorunu çözmeye ve işçi sınıfını tüm bu sorunlardan etkilenmemesini sağlamakta,
- Mevcut düzeni korumayı amaçlamaktadır.

Geniş anlamda sosyal politika, sosyal alanı kapsayan, sosyal grupların sorunlarıyla ilgilenen ve bu sorunlara çözümler arayan uygulamaların bütünü ifade etmektedir (Erdal, 2014: 175). Toplum içerisindeki tüm sınıfları ilgilendiren, farklı

konularda sınıf farkı yapmaksızın dikkate alan ve halka bütüncül bir gözle bakan disiplin olmuştur (Talas, 1992: 16). Ayrıca yoksulluk sebepli sosyal dışlanma da sosyal politikanın geniş anlamdaki kapsamına girmektedir (Buğra ve Keyder, 2006: 9).

Görüldüğü üzere sosyal politikalar ilk başlarda endüstride çalışan işçileri korumayla başlayarak, toplumdaki tüm bireyleri kapsayan genişliğe ulaşmıştır. Oldukça geniş kapsama ulaşan sosyal politikaların hem toplum geneline hem de özel gruplara da yönelmiş olduğu geniş anlamda olan sosyal politika kavramının özelliklerini taşıdığı görülmektedir (Koray ve Topçuoğlu, 1995: 22).

Sosyal politikanın geniş anlamdaki tanımıyla hedefleri herkesin belirli bir sağlık ve eğitim hakkıyla donatılması, yoksulluğun önlenmesi, işsizliğin ortadan kaldırılması, gelir eşitsizliğinin giderilmesi görülmektedir (Koray, 2005: 35).

Sosyal politikanın uygulama ve kavram olarak genişlemesi sosyal gelişme ve değişimlerin sonucudur. 20. yüzyılın başlarında yaşlılık ve hastalık sigortası gibi konuları içeren sosyal politikanın uygulama alanlarını belirlerken, bu yüzyılın sonlarında uygulama alanlarından çekilmişlerdir. Çevre kirlenmesini önleyen veya cinsiyet ayrımcılığına yönelik politikalar sosyal politikanın konuları arasına girmiştir. Günümüzde üçüncü kuşak olarak adlandırılan tüketici, çevre, çocuk ve kadın hakları gibi çeşitli hedeflere yönelik geniş anlamdaki sosyal politika bu alanlardaki artan toplumsal duyarlılığa da yanıt bulmaya çalışmaktadır (Koray ve Topçuoğlu, 1995: 4).

Başka bir ifade ile geniş anlamda sosyal politika dezavantajlı durumlardaki bireylerin ekonomik ve sosyal bakımdan iyileşmesini sağlayarak sosyo-ekonomik bakımdan özgürlüğe ve haklara dayanan sosyal adaleti ve eşitliği sağlamaktadır. Sosyal hayattaki ekonomik sonuçların doğurduğu olayları konu alan sosyal politika, refah seviyesindeki ayrımları azalmaya yönelik politikalar üretmektedir. Sosyal politikanın geniş anlamı; sosyal eşitlik, sosyal adalet ve sosyal vatandaşlık anlayışlarından yola çıkılarak sınıflar arasındaki devletin uzlaşma sağlayıp, toplumun ihtiyacıyla alakalı olmaktadır. Varlığını ise, insan haklarının gelişmesi ve demokrasiye borçlu olan geniş anlamdaki sosyal politikaların amacı, tüm sınıflardaki sosyo-ekonomik hakların hukuki zemine oturtulmasını sağlamaktadır (Akbaş, 2009:13-14).

Sosyal bir devletin yürütmüş olduğu hizmetler sosyal politikanın oldukça geniş alanını kapsadığı görülmektedir. Sosyal politika sosyal devletin kamu politikası araçlarını kullanarak ve bu kullandığı başlıca araçların günümüzdeki yansıması olan sosyal hizmet ve sosyal yardımları kapsamaktadır (Aktan ve Özkıvrak, 2006: 51-52).

1.2.2. Sosyal Hizmetler Kavramı

Sosyal hizmetler toplumdaki yoksulluk ve yoksulluğun yol açtığı olumsuz sonuçlarıyla savaşması fikrine dayanmaktadır. Bundan dolayı sosyal hizmetler hayırseverlik ile yakından ilişkilidir fakat daha geniş kapsamlıdır. Sosyal hizmetler, sosyal değişim ve sosyal refahı sağlamayı hedefleyen akademik ve profesyonel bir disiplindir (Sarıkaya, 2011: 195). Sosyal hizmetler, sosyal devletin ana görevleri içerisinde olan eğitim, sosyal refah, sosyal güvenlik, sağlık, konut hizmeti ve sosyal yardımlar gibi gereksinimlerin giderilerek insanların mutlu bir şekilde hayatlarını sürdürebilmeleri için devletin muhtaç durumda olan vatandaşlarına karşı sunduğu hizmetlerin bir bütünüdür (Şeker, 2012: 12).

Sosyal hizmetlerin farklı çıkış noktaları olsa da ana gerekçesi liberalizmle toplumsal yapıda ortaya çıkan ekonomik ve sosyal sorunları çözmeye çabasıdır. Sosyal hizmetler kavramının açıklanmasında kullanılan diğer yaklaşım ise sosyal refahı ele alan tanımlardır. Bu tanımın dayanağı ise sosyal hizmetlerin gelişimi süresince bireylerin refahına yönelik meslek olmasından kaynaklanmaktadır (Kongar, 1972: 4-5). Sosyal devletin araçlarından olan sosyal hizmetler primsiz rejimin sosyal yardımlarla beraber araştırılan başka bir boyutudur (Dilik, 1980: 73).

Tarih süresince dini gerçeklerle ya da hümanist yaklaşımla engellilere, yaşlılara, yoksullara, kimsesizlere vb. ihtiyaç sahiplerine sosyal hizmetler uygulanmıştır. Fakat Sanayi Devrimi ile ekonomik ve sosyal koşullardaki hızlı değişim ve dönüşümler sosyal hizmetlerin de çeşitli boyutlara uzanmasını mecbur hale getirmiştir. Hayırsever ve dini geleneklerdeki sosyal hizmetlerin yetersiz kalmasıyla günümüzdeki sosyal hizmetlerinin bilim, sosyal hak ve sosyal adalet çevresinde ele alınmasına sebep olmuştur (Kongar, 1972: 147-148).

Sosyal hizmetler kavramıyla ilgili olarak çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. En basit ifade ile sosyal hizmet: “insanları sıkıntıdan kurtarma” sanatı olarak ifade edilebilir (Albayraktaroğlu, 2010: 76). Sosyal hizmetler bireylerin iyilik ve sağlık

hallerinin geliştirilmesinde bireylerin kendi kendilerine yeterli bir düzeye gelmelerinde ve başka bireylere bağımlı olmalarının engellenmesinde, aile arasındaki bağı kuvvetlendirilmesinde, ailelerin, toplulukların, bireylerin veya grupların sosyal fonksiyonlarını sağlıklı bir şekilde yerine getirirlerken sosyal hizmet uzmanları ve başka meslek grupları aracılığıyla yardımcı olmak için gerçekleştirilen program ve etkinliklerin bütünüdür (DPT, 2001: 11). Sosyal hizmetlerin, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 3.maddesinin a fıkrasında ise “kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü” şeklinde ifade edilmiştir. (2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu).

Başka bir ifade ile sosyal hizmetler kavramı, bireylerin kendi ellerinde olmayan koşullardan dolayı muhtaç ve yoksul durumlara düşen, ruhi veya bedeni eksikliğe uğrayan bireylere, devletin genel şartlarının kapsamında, insana yakışır bir şekilde, toplumla uyumlu bir yaşam sürdürmeleri için maddi- manevi, sosyal ve ekonomik ihtiyaçların karşılanmasına yönelik, gönüllü özel kuruluş ve devlet tarafından sağlanan hizmetlerin toplamı şeklinde ifade edilmiştir (Şenocak, 2009: 443). Sosyal hizmetlere ilişkin tanımlar incelendiğinde, bakılan çerçeveye göre değiştiği, iktisadi yoksunluktan, sosyal ya da sağlık risklerinde mağdurluk haline göre de çeşitli alanları tanımlamakta da kullanılmaktadır (Güleç, 2014: 17). Sosyal hizmetler sistemi içerisinde yer alan hizmetler şunlardır (Dilik, 1980: 74-76):

- Çocuk ve aile yardım, bakım hizmetleri,
- Çocuk yuvaları,
- Yaşlılara yardım ve bakımlar,
- Yoksullara yardım,
- Aşevleri,
- Rehabilitasyon hizmeti,
- Yetişkinlere yönelik kurslar,
- Suçlulara yardım,

- Konut yapımlarında sosyal hizmetler olarak söylenebilir.

Bu hizmetlere ek olarak aile ve çocukların refahı, ruhsal ve fiziksel sakatlar için gerçekleştirilen hizmetler, sosyal sigortalar, ıslah hizmetleri, konut sorunları, aile planlaması ve toplum kalkınması da yer almaktadır (Aydın, 2008: 29). Sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ile birlikte toplumdaki dayanışmayı artırarak toplum içindeki çözülme sorununun düşürülebilmesini sağlayabilmektedir. Sosyal hizmetler genelde toplumun tamamına özeldir ise bireyin refahını yükseltmek için çözüm yolları üretmektedir. Tüm bu çözüm yollarını üretirken bireylerin de içerisinde buldukları toplumun özelliklerini dikkate almaktadırlar (Duyan, 2003: 6).

Sosyal hizmet, bireyin özgürlüğü doğrultusunda kullanarak bilgilenmesinde, yaşadığı ortamdaki değişen koşullara adapte olmasını sağlayarak, gerekli değişimin oluşmasında halinde müdahale edecek beceri ve bilgilere sahip bir süreç bütünüdür. Sosyal hizmetlerdeki temel amaç bireye faydalı olacak müdahalelerde bulunacak aktörlerin, amaçlılık ilkesi doğrultusunda hareket ederek alanda özel bilgiye sahip, somut müdahale süreci açısından hazırlanmış mesleki bakımdan uzmanlaşmış kişilerce gerçekleşmelidir (Güleç, 2014: 20). Tüm bu bakımlardan dolayı sosyal hizmetler aslen çok yönlü ve zor olan şeyi; bireylerin mutlu ve tatmin işini kendine konu edinerek, toplumsal bir ayar rolü üstlenmektedir.

Bundan dolayı sosyal hizmetler geniş bir çevreye yayıldığı için tek bir elle ya da gönüllülükle olacak bir faaliyetler değildir (Bingöl, 2015: 72).

Toplumun sosyal bakımdan kalkınması için sosyal hizmetlerin önemli bir rolü vardır. Toplumun yalnızca ekonomik bakımdan gelişmiş ve büyümüş olmaları o toplumdaki tüm sorunları çözmektedir. Bundan dolayı ekonomik olarak gelişmenin yanı sıra muhtaç durumda olan kişilere ve yoksul kişilere hizmet veren, tüm bunların yanında yaşam standartlarını geliştiren, adaletli bir gelir dağılımı yapan ve eşitsizlikleri azaltmaya çalışmada önemli bir rol üstlenen ve toplumsal yapının değişmesine de olanak tanıyan sosyal hizmete refah devleti adına gerekli öneminin verilmesi gereklidir (DPT, 2001: 12).

1.2.3. Sosyal Yardım Kavramı

Sosyal kelimesini toplumsal kelimesiyle yakın anlamda tanımlayan Türk Dil Kurumu yardım kelimesini ise; kendi imkân ve gücünü, bir ülkeye yapılan bağış, başkalarına yapılan iyilik, ödünç verilen ihtiyaç ve para maddeleri, bağış, işlerin daha verimli olması için yapılan destek, katkı anlamlarında tanımlamıştır. Sosyal yardım kavramını da yoksul olan bireylere giyecek, yiyecek, yakacak, ilaç ve tedavi sağlanarak gerçekleştirilen parasız yardımlar olarak tanımlamıştır (TDK, Güncel Türkçe Sözlük www.tdk.gov.tr, 2018).

Sosyal yardım tarihsel olarak lonca ile esnaf birlikleri, aile içi dayanışma ve dini törenler aracılığıyla çeşitli yerlerde farklılaşarak uygulanmıştır (Dilik, 1988: 42). Toplumların ilk ortaya çıkışlarından itibaren dezavantajlı olan insanlara yönelik toplumsal hayattan dışlanmamaları için farklı gruplar çeşitli amaçlarla yardımlarda bulunmuştur. Hem Hristiyan hem de Müslüman geleneklerde sosyal yardımların temelleri görülmektedir. Günümüzdeki sivil toplum örgütlerinin işlevlerini yürütmekte olan o çağın cemiyetleri sosyal yardımlar için önemli ölçüde etkili olmuşlardır (Aydın, 2008: 23). Bu kavram geniş anlamlar içerdiği için farklı tanımlamalar ortaya çıkmıştır.

Sosyal yardım geçinme güçlüğü çekenlere ve toplum tarafından dışlanma tehlikesi içerisinde olan kişilerin, yoksul veya sosyal grupların hayatlarının güvence altına alınma hususunda önemli rol üstlenmektedir (DPT, 2001: 51). Bunlara ek olarak, muhtaçlık tespitlerine göre muhtaç durumdaki bireylere karşılıksız olarak yapılan ve yoksulluğa karşı mücadeleyi hedefleyen nakdi ve ayni yardımların bütünüdür (ASAGM, 2010: 28). Sosyal yardımlar, yoksul olan kişilerin ailevi veya kişisel şartlarından kaynaklanan, çevre şartlarından etkilenen ya da kontrollerinin dışında meydana gelen sorunların çözülmesi için yapılan yardımlar olarak da ifade edilmektedir (Kesgin, 2013: 38).

Bazı durumlarda dini inanç, görenek ve geleneklerden, bazı durumlarda ise iyilik yapma arzusu nedeniyle insanlar muhtaç durumda olanlara yardım etmek isteyebilmektedirler. Bu yapılan yardımların çoğu durumlarda yardım yapanın irade ve isteğine bağlı olması, toplum içerisinde yardıma muhtaç olan insanlara düzenli olarak yardım sunan birimlerin varlığını da zorunlu kılmaktadır. Bu birimler, yarı resmi veya resmi kuruluşlarca kurulup çoğu durumlarda devlet bu birimlerin yapısı ve işleyişini

düzenleyen politikalar üretmektedir. Yarı resmi veya resmi kuruluşlar aracılığıyla yapılan muhtaç, dar gelirli veya yoksul olan bireylere devlet bütçesinden aktarılan transferlere sosyal yardım denilmektedir (Tuncay, 1996: 14). Sosyal yardım olgusu ve kavramının temel unsurları ise aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Ersöz, 2011: 161):

- Sosyal yardımdan yararlanan kişilerin sisteme herhangi bir katkısı olmadan ihtiyaçları karşılıksız bir şekilde yerine getirilmektedir,
- Kanun ile düzenlenerek yarı resmi ya da resmi özellikte kuruluşlar tarafından yürütüldüklerinde sosyal güvenlik hizmeti özelliğine dönüşebilmektedirler,
- Maddi yardımların yanında aynı yardımlar, rehabilite etme, yetiştirme ve bakım gibi hizmetler yönü olan nesnel bir sosyal gelirler şeklinde de sunulabilmektedirler.
- Bireysel gereksinimler ve ihtiyaç tespitleri dikkate alınıp çeşitli biçim ve düzeylerde sağlanmaktadır.
- Sosyal yardım, sosyal güvenlik hizmetinin yürütülmesinde kullanılan primli bir sistemin tamamlayıcı özelliğini taşımaktadır.

Sosyal güvenlik sistemlerinin açığını kapatma yönünde sosyal yardım oldukça büyük bir öneme sahip olmakla birlikte zaman içerisinde sosyal güvenlik sistemlerinde eksiklikler olabilmekte ve bu durumda sosyal yardımlar devreye girmektedir. Sosyal güvenlik sistemin dışarısında kalan kişilere muhtaçlıklarına bağlı olarak çeşitli olanaklarda yardımlar edilmekte ve böylelikle de yoksulluğun yol açmış olduğu olumsuzluklar önlenmeye çalışılmaktadır. Devletin vergi aracılığıyla finanse etmeye çalıştığı sosyal yardım toplumdaki en dezavantajlı kesime yönelik uygulamalardır (Demirbilek, 2005: 287). Böylelikle, sosyal devlet anlayışı çerçevesinde etkili ve düzenli bir şekilde belirli kurallara bağlı olarak ve sosyal güvenliğini sağlayacak şekilde sosyal hizmetlerin, devlet tarafından gerçekleştirilmesi oldukça büyük önem arz etmektedir (İkizoğlu, 2000: 16).

Devlet eliyle ya da özel kişilerce yapılacak sosyal yardımın nakdi ve aynı yardımlar olarak sunulurken kamu idaresinin üstlendiği sosyal hizmetlerden faydalanmak için yalnızca o hizmetle alakalı yardıma muhtaç olmak yeterli olarak görülmektedir. Uygulamalara bakıldığında sosyal hizmetlerden yararlanan bireyler daha çok yoksul, kimsesiz, yardıma muhtaç bireyler ve çaresiz olan kadınlar, çocuklar,

engelliler iken; sosyal yardımlardan yararlananlar da ise öncelikle muhtaçlık ve gelir durumlarına dikkat edilmektedir (Önen, 2010: 77). Gerek nakdi yardımlar gerekse aynı yardımlardan faydalananlar açısından oldukça önem teşkil etmektedir. Ancak her iki yardımdan yararlanamayan veya yararlanmayan birey ve aile açısından büyük önem noktası aile yapısıdır. Çünkü Türk toplumunda geniş aile geleneğinde dayanışma oldukça önemlidir. Bunun sayesinde krizler kolaylıkla atlatılarak, muhtaç durum veya işsiz kalma hallerinde ailenin diğer üyelerine sığınarak resmi olan sosyal yardımların yokluğu sebebiyle çaresiz kalınmamaktadır (Buğra ve Keyder, 2003: 9).

Sosyal yardım böylelikle ihtiyaç alanını doldurarak acil özellikteki ihtiyaçlara cevap verdiği genel kanı olarak onaylanmaktadır. Bu yardımların, toplum içerisindeki yasal boşlukların ortaya çıkardığı sorunları özellikle de ruhsal hastalıkları, sosyal çözülmeyi ve suçu önleyen role sahip oldukları için, uygulanmalarında bazen zorunluluk olduğu ileri sürülebilmektedir. Ayrıca sosyal yardımın, sosyal kontrolü sağlayarak vatandaşlık bilincinin oluşmasında toplumsal aidiyetin gelişmelerinde oldukça önemli rol üstlenmektedirler (Yaşar ve Açıkgöz, 2011: 409).

Yapılan tanımlar incelendiğinde sosyal yardımın, muhtaç olan bireylere devlet ve gönüllü kuruluşlar aracılığıyla da maddi ya da maddi olmayan desteklerle, bu kişilerin hayat seviyelerini yükselterek onların toplumdan dışlanmalarını engelleyen araçlar olarak tanımlanmakta ve aynı zamanda yoksullukla olan savaşta önemli bir yöntem aracı olarak uygulanmakta olduğunu söylenebilir.

1.2.4. Sosyal Devlet Kavramı

Sosyal devlet, sosyal refah için devletin ekonomiye kapsamlı ve aktif bir şekilde müdahalede bulunmasını isteyen devlet anlayışıdır (Aktan, 1995: 73). Sosyal devlet uygulamaları ilk kez 1601 yılında İngiltere’de Yoksullara Yardım Yasası ile birlikte başladığı söylenmekte ve bu kavram 1942 senesinde yayımlanan Beveridge Raporu ile resmi olarak bireysel refahlık amacıyla devletin yüklendiği sorumlulukları belirtmek için kullanılmaya başlanmıştır (Yılmaz, 2006: 4).

Refah devletini bazı yazınlarda 1833 yılında İngiltere’de yürürlüğe girip, fabrikaları düzenlemek için oluşturulan ve çalışma saatlerini kısıtlayan Fabrikalar Kanunu ve 1847 yıllarında bu yasanın devamıyla başladığını söyleyenler bulunmaktadır. Fakat refah devleti anlayışının uygulama niteliği açısından ilk kez

Almanya’da atıldığı daha çok onay gören bir yaklaşım olmuştur (Erdal, 2012: 56). Sosyal devletin, 1870’li yıllarda ilk adımları atılmaya başlanan Almanya’da Bismark tarafından ülkede aşırı ilerleyen sanayileşme sonrasında tehdit durumunda olan işçi sınıfına karşı 1880’li yıllarda geliştirilmiş şekilde sosyal güvenlikle ilgili düzenlemelerle ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda Almanya, 1883’de hastalık, 1884’de iş kazası, 1889’da hem sakatlık hem de yaşlılık sigortası olmak üzere çeşitli yasalar üreterek sosyal güvenlik açısından dünyaya liderlik etmiştir (Özdemir, 2004: 15-151).

1941 senesinde ilk Archbishop Temple tarafından kullanılmış olan sosyal devlet kavramı, sosyal refahın uygulanması için devletin, ekonomide etkin ve kapsamlı müdahaleler yapmasını gerektiren devlet anlayışını tanımlamaktadır. Sosyal devletin temel görevi; geniş bir tanımla piyasa ekonomisindeki başarısızlıkları ve yetersizlikleri ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. “Kişiler için asgari ücrette gelirin sağlanması”, “ihtiyaçları karşılamada asgari ölçütlerin sağlanması”, “yoksullukla mücadele”, “vatandaşların hayat koşullarının iyi hale getirilmesi”, “adaletli gelir dağılımını sağlama”, “sosyal adaleti ” veya “sosyal güvenliği sunma” ile birlikte, sosyal devletin temel görevleri vatandaşların yasalar önünde sahip oldukları eşitlikleri koruyarak, temel hak ve özgürlükleri, ekonomik, sosyal hak ve özgürlüklerle güçlendirerek işlevsel hale getirmeyi amaçlamaktadır (Yay, 2014: 148-149).

Sosyal devlet çeşitli özellikleri bakımından 4 farklı türde kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar (Aktan, 1995: 74):

1. Müdahale eden devlet: Piyasa başarısızlıklara uğradığında bu durumun düzeltilebilmesi için müdahaleyi şart koyar.

2. Düzenleyici devlet: Piyasa başarısızlıklarının oluşturduğu olumsuzluklar devletin düzenleyici olan kararlar almasını mecburi kılar.

3. Yeniden dağıtıcı devlet: Piyasadaki servet ve gelir dağılımındaki eşitsizlikler devletin mali araçlardan yararlanmasıyla çözülmektedir.

4. Girişimci devlet: Tüm vatandaşlara belirli bir düzeyde yaşam ve gelir seviyesini garantiye alabilen devlettir. Bundan dolayı da sosyal yardımlarda bulunmaktadır.

Sosyal devlet, toplumsal, kültürel, ekonomik uygulamalarıyla refahın alt tabakaya yayılmasında sosyal haklar aracılığıyla ekonomik sistemin içerisine alarak

hukuk, demokrasi ve insan hakları konusunda beklentilerin yükseltilmesini sağlamıştır (Şimşek, 2014: 129).

Bazı yazarlar refah devletini asgari geçim düzeyini ve belirli alandaki ihtiyaçlara yönelik olan minimum düzeydeki standartlarını sağlayan devlet olarak tanımlamaktadır. Buradan da yola çıkarak dar görüşteki refah devleti temelde sağlık, konut, eğitim, sigorta ve sosyal yardım gibi refah hizmetlerini sağlamaya çalışan bir form olarak tanımlanabilmektedir (Topak, 2012: 55-56). Sosyal devletin hedefleri ise şu şekilde sıralanabilir (Müftüoğlu, 1996: 20):

- Sosyal devlet; sosyal barış ve sosyal adaleti sağlamak,
- Sosyal barış ve sosyal adaleti sağlarken, ekonomik hayata müdahale etme,
- Halkın refahını amaçlamak, asgari düzeyde bir yaşam sağlamak,
- Bu amaç doğrultusunda sosyal ve ekonomik önlemler almak,
- Gelirin adil dağılımını sağlamak, bireylerin hayat düzenlerinin yükselmesini sağlamak, üretimi arttırmak,
- Yaşlıları, yoksulları, engellileri, güçsüzleri, kadınları ve çocukları korumak,
- Tüm vatandaşların ruh ve beden sağlıklarını gerçekleştirmek.

Şeklinde yer alan hükümleri arttırmak mümkündür. Böylelikle sosyal devletin görev alanı oldukça geniş olduğu görülmektedir. Dolayısıyla her ülkenin kendine göre farklı refah modeli uygulamaları vardır. Fakat sosyal refah devletinin temel anlamda altı alanda yoğunlaştığı görülmektedir. Bu altı alanlar; eğitim, sosyal güvenlik, sağlık, konut, gelirin yeniden dağıtımı ile sosyal refah hizmetlerini kapsamaktadır. Tüm bu alanların dışında devletin izlemiş olduğu politikalar da bulunmaktadır. Bunlar; çocuk, aile, genç, yaşlılar ve kadınların korunması, mesleki eğitim, çalışma koşullarının düzeltilmesi, engellilere, yaşlılara ve yoksullara yardım gibi devletin vatandaşlarına tanıdığı bu sosyal haklarla eşitsizlikleri gidermeye çalışmaktadır (Özdemir, 2006).

Sosyal devlet genel olarak sosyal ve ekonomik yaşantıya kamusal araçlarla müdahale etme yetkileri ile vatandaşların rahatlık ve güvenliğini sağlama doğrultusunda politikalar izleyen, halka önem veren devlet formu olmuştur (Kara, 2009: 371). Genel olarak sosyal devletin özelliklerini birleştirerek yapılacak olan tanımlamada sosyal hayatın işleyişi içerisinde özgür ve eşit olmalarını sağlamak olduğunu söyleyebiliriz. Bu

eşitlik ve özgürlüğün işlevsel niteliğe sahip olabilmesi için devletin gerekli olanakları sağlamaya çalışmakla da yükümlü olduğu bir anlayış olarak ifade etmek mümkündür.

1.2.5. Toplumcu Belediyecilik Kavramı

1960'lara hâkim olan kentsel alandaki politikalarda iki bakış açısı gündemde olmuştur. Bunlardan birincisi gecekonduda oturanların taleplerine fırsatçı bakış açısı ile yaklaşan, kentsel hizmet sunumlarında gecekondu aklarını bir oy gücü olarak gören yaklaşımdır. İkincisi ise 1965 yılından itibaren yeni doğan bakış açısı ile Cumhuriyet Halk Partisi'nin gecekondu sorunlarının sosyal adalet bağlamında çözme anlayışının güdülmesidir. Köyden kente göç hareketinde bulunan vatandaşların kentlerdeki problemleri ve devletin bu gruptakilere duyarsız kalması, sosyal adalet ölçeğindeki bu yeni çözüm anlayışı, kentlerdeki o güne kadar yerleşik olan insanların çatlamasının ve göçmen nüfusundaki ihtiyacı olanların önündeki engelleri kaldırmıştır (Şengül, 2012: 377).

Toplumcu belediyecilik, 1970'lerin başından itibaren gelir eşitsizliği ve yoksulluk gibi ekonomik faktörlerden dolayı kötüleşen koşulları ve halkın bu sorunlara karşı çözümü yerel yönetimlerde görmesi ve bu dönemde yerel yönetim ile merkezi yönetim siyasetçilerinin farklı partilerden olması, yerele aktarılan kaynaklarda kısıtlamaların yaşanması ve yerelin bu konularda kendisini daha etkin olma hususunda mecbur hissetmesi gibi nedenlerden dolayı gün yüzüne çıkmıştır (Öztürk ve Gül, 2012: 382).

Toplumcu belediye, halkın kendini yönettiği, bütün düzeydeki kararların alınması, denetlenmesi ve yürütülmesine katıldığı, halk yığınının çıkarına öncelik tanıyan, kamu mal ve hizmetlerini kendisi üreten, demokratik belediye, kentlerde oluşan kurumsal ve tekeli olan rantları parçalayarak bunları topluma aktarabilen, kentsel tüketimin, sağlıklı, ucuz ve aracısız olarak yapılmasını sağlayan ile kaynak yaratma olanağını geliştiren, tüketiciyi koruyucu, kaynak yaratıcı ve üretici bir belediyedir (Yıldırım, 2013: 128).

Diğer bir ifade ile toplumcu belediyecilik anlayışı, toplumsal ve siyasal ilişkilerinin şekillendirdiği bir anlayış değildir. Bu kavramın şekillenmesinde eşitlik ve özgürlük üzerine yaşanan çeşitli gelişmelerin etkisi oldukça önemli olmuştur. Bu belediyecilik anlayışı, gelir eşitsizliği, yoksulluk, yerel demokrasinin geliştirilmesi,

kentsel hizmetlerden herkesin yararlanması ve kentsel olan rantların tekrardan topluma kazandırılması üzerinden kurgulanmıştır (Güler, 2009: 126).

Aliağa'nın eski belediye başkanı Hakkı Ülkü'nün de ifadesiyle toplumcu belediyecilik; kenti için çalışan bir belediye başkanının sürekli araştırmalar içerisinde olması, çeşitli örgütlenmeleri denemesi, örgütlerden kentine uygun olanı uygulamaya çalışan, halkına bir şeyler katmak isteyen belediyeler olarak ifade etmektedir (YAYED, 2014: 17).

1.3. SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN TEMEL FONKSİYONLARI

Sosyal Belediyecilik ve sosyal belediyecilik ile ilişkili kavramların tanımlarından yola çıkılarak sosyal belediyeciliğin temel fonksiyonları şu şekilde sıralanabilir (Beki, 2008: 37- 42):

- Sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon,
- Gözetme ve yardım etme,
- Sosyal Patlama,
- Yönlendirme, mobilize etme, kılavuzluk ve rehberlik etme,
- Yatırımlar yapma (Tesisler Kurma),
- Sosyal risk,
- Sosyal çözülme sorunları ile baş etme,
- Tampon mekanizma,
- Belediye ile halk iletişimi,
- Olumsuz sonuç.

1.3.1. Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon

Sosyalleşme, kişinin okul, aile gibi içerisinde yer aldığı çevreyle birlikte yaşadığı ortamda diğer bireylerle uyum içerisinde yaşamayı ve kendisinden beklenen bir şekilde davranmayı öğrenme sürecini ifade etmektedir. Belediyelerin bu konumdaki işlevi tamamlayıcı bir niteliktedir. Belediyeler uyguladıkları kurallarla ve uygulanan kurallara aykırı davranışta bulunan bireylere çeşitli yaptırımlarla değerler ve kurallar aşılamaya, sosyal beklentilere uygun bir davranış sergileme anlamında sosyal bir kontrol mekanizması olarak temel işlev görmektedirler (Pektaş, 2010: 14). Sosyalleşme ömür boyu devam eden süreçtir. Bu süreç boyunca sapma davranışı gösteren ve sosyal

rolleri içselleştirmeyen bireyler olduğu gibi göçlerle birlikte katıldığı topluma ayak uyduramama sorunu yaşayan bireyler de olmaktadır. Her iki durumda da bireylerin topluma kazandırılması için çalışmalar yapılmaktadır (Schaeffer, 1986: 93). Sosyalleşme olmadığında bireyler toplumdan dışlanmayla karşılaşmakta bu durum da bireylerde farklı sorunların oluşmasına sebep olmaktadır (Beki, 2008: 37).

Sosyal rehabilitasyon ise kişinin sosyal açıdan iyileşmesini sağlamaktadır. Bireyin sosyal becerilerini geliştirerek aile ve toplumsal yaşama hazırlamak, kişinin sosyolojik ve ruhsal açıdan kaynaklanan sorunlarını çözmek, bireye değer vermek ve bireyin yaşamını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesini sağlamak gibi farklı hizmetleri içermektedir (Karataşoğlu, 2009: 28).

Belediyeler bu kapsamda toplumsal düzenin sağlanması için toplumun beklentilerine uygun çalışmalar yapmaktadırlar. Belediyelerin halk meclisleri, meslek edindirme kursları, mahalle kütüphaneleri, sportif faaliyetler, eğitim seminerleri gibi faaliyetleri bireyleri toplum içerisine çekerek sosyalleştirip, topluma ayak uydurmasını kolaylaştırmaktadır.

1.3.2. Gözetme ve Yardım Etme

Belediyeler, fakir ve muhtaç vatandaşların bilgilerine kolaylıkla ulaşabilmekte, ekonomik ve sosyal durumlarını izleyebilmektedir. Sosyoekonomik durumları yüzünden yardıma ihtiyaç duyan hemşehrilerin sağlık, yemek, eğitim, barınma gibi ihtiyaçlarını tespit edip bu ihtiyaçları karşılamakla görevlidirler. Ayrıca belediyelerin yardımların iletilmesinde aktif bir görevleri bulunmaktadır (Berkün, 2017: 586).

Bu çerçevede belediyeler akıl sorunu olan bireyleri, bulunmuş ve bırakılmış çocukları, afete ve kazaya uğrayanları, sokakta bayılanları koruyup gözetmekle, olağanüstü veya zorunlu hallerde felaketzedelere, yoksullara, işte çalışmayıp bakacak kimsesi olmayanlara karşılıksız yardımda bulunması gibi çalışmalar yürütmektedirler.

1.3.3. Sosyal Patlama

Toplum içerisindeki yoksul ve yardıma ihtiyacı olan bireylere, yemekten ekmeğe, nakit para ve erzak yardımları, sağlıkları ve eğitimleri gibi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yardımlar sosyal patlamayı önlemeye yönelik hizmet veren belediyelerin oldukça önemli sunumlardandır. Günümüzdeki sosyal devlet anlayışında,

merkezi ve yerel yönetimler tarafından yardıma muhtaç bireylere sunulan hizmetler ve olanaklarla sosyal patlamanın yaşanmaması için gerekli önlemler alınmaktadır (Beki, 2008: 39).

1.3.4. Yönlendirme, Mobilize Etme, Kılavuzluk ve Rehberlik Etme

Belediyeler danışma merkezleri gibi birimler aracılığıyla sosyal kesimlere danışmanlık hizmeti vermekte, belirli konularda yönlendirmekte, sorunları nasıl çözebilecekleri hususunda bireylere rehberlik ederek yardımcı olmaktadır (Pektaş, 2010: 14). Belediyelerde kültürel anlamda yapılan etkinliklerle günün anlamına yönelik konular işlenmektedir. Milli ve dini bayramlarla alakalı yapılan etkinliklerle de bireylerin tarihleriyle barışık ve kültürlerinden kopmamalarını sağlayarak mobilize olmalarını sağlamaktadırlar.

1.3.5. Yatırımlar Yapma (Tesisler Kurma)

Belediyeler, bazı kitlelerin geçim zorluklarını önleyebilmek için köklü bir çözüm bulamamakla beraber, kolaylaştırmak için bazı hizmetlere yönelmektedirler. Bu çeşitli hizmetlerin karşılanması için belediyeler yatırımlara girerek, bu hizmetleri yerine getirmesi zaruriyet olarak bilinmektedir (Berkün, 2017: 586). Bu kapsamda yapılan çalışmalar şu şekildedir (Pekküçükşen, 2004: 24):

- Çocuklara yönelik: Kreşler yapma, parkların düzenlenmesi, çocuk kulüplerinin açılması,
- Gençlere yönelik: Spor tesisleri, gençlik merkezleri, meslek edinme kursları, danışma merkezlerinin açılması,
- Kadınlara yönelik: Sağlık merkezleri, meslek kursları, kadın sığınma evlerinin açılması,
- Yaşlılara yönelik: Huzurevleri açma, iletişim ve hobi merkezleri oluşturma, güçsüzler yurtlarının açılması,
- Engellilere yönelik: Engellilere yönelik özel eğitim okulları, beceri kursları, koruma vakıflarının açılması.

1.3.6. Sosyal Risk

Çok kültürlü olan toplumlarda ortaya çıkan sosyo-ekonomik farklılıklar, ırk çeşitliliğinden doğan yapısal düzenlemeler ve toplumsal yapıya bağımlı olarak gelişme

gösteren sınıflandırmalar her gruptaki bireylerin yaşam standartlarını belirleyen zorluklar risk kavramının oluşmasına ortam hazırlamaktadır (Shamir ve Korat, 2013: 1).

Sosyal risklerin toplumda oldukça belirgin olmasının ana sebebi bireylerin ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çekmeleridir. Sosyal risk bu güvensizlik ortamındaki sonuçlarla ilişkili bir kavramdır ve ekonomik güvenlik kavramına bağlı gözükmektedir. Bundan dolayı sosyal risk, bireylerin güvenliğinin belirsiz olmasına sebep olan durumların tümü olarak tanımlanabilmektedir. Dar anlamda sosyal risk ekonomik boyutu içerirken geniş anlamda sosyal risk bireyin sosyal refahını içermektedir (Stanko, 2004: 22- 23).

Risk grupları içerisinde yer alan işsizler, yoksullar, istismar ve ihmale uğramış çocuklar ve tinerçi çocukların aralarında bulunduğu gruplara yönelik belediyeler, psikolojik ve hukuki yardım büroları açarak bu grupların sosyalleşmelerinin sağlanabilmesi için çeşitli organizasyonlar yapması oldukça önemlidir (Pekküçükşen, 2004: 24). Bu anlamda belediyeler bireyin refahını tehdit eden unsurları belirleyerek bu unsurları ortadan kaldırmada, bireylerin ihtiyaçlarını daha fazla tatmin etmede, sosyal dayanışma ve yardımlaşmaları arttırarak sosyal riskleri azaltmada kilit bir rol oynayabilmektedir. Böylelikle sosyal risklerin sebep olduğu yoksulluk da önlenebilmektedir.

1.3.7. Sosyal Çözülme Sorunları ile Baş Etme

Sosyal çözülme, toplumdaki sosyal ilişkileri bozacak bir şekilde gevşemesidir. İşsizlik, yoksulluk, kültürler arası çatışma, yabancılaşma gibi sosyal sorunların çözümünde sosyal belediyecilik önemli bir görev üstlenmiştir. Bu tip sosyal sorunlardan kaynaklanan çözülme toplumsal bir hastalık olan madde bağımlılığı, intihar, dini veya etnik kavgaları da beraberinde getirebilir (Erkal, 1995: 289).

Bu anlamda belediyelere önemli bir sorumluluk düşmekte, sosyal çözülmeyi engelleyecek projeler gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Örneğin, bireyleri kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmak için rehabilitasyon merkezleri açılabilir.

1.3.8. Tampon Mekanizması

İlk kez Mübeccel Kıray tarafından ortaya atılan tampon mekanizması kavramı (1965: 7); görelî olarak kapsamlı ve hızlı bir değişim sürecinde ortaya çıkan ne yeni ne

de eski yapıya ilişkin olan, sadece değişmekte olan bir yapıda görülen, bütünleşmeyi sağlayan ilişki ve kurumlar şeklinde tanımlamıştır. Kıray'a göre bütün toplumlarda her an birbirleriyle çatışma durumunda bulunan ögeler vardır. Bu çatışmalar değişmenin de itici gücünü oluşturmaktadırlar. Tampon kurumlarda bu sosyal değişim süreçlerinde toplumun bütünlüğünü korumakla görevlidirler.

Kır ve kent dengesini kurmaya çalışan aynı zamanda ikilem içerisinde kalan göçmenlere yönelik kente uyum sağlamaları için ara form niteliği üstlenen tampon mekanizmalar sayesinde toplumdaki dönüşüm, önemli ölçüde bir sosyal çözülme yaşanmadan dengeli bir şekilde gerçekleşmektedir (Özdemir, 2013: 946). Belediyeler de sosyal değişmenin sorunsuz bir şekilde olmasını sağlayan kurumlardır. Kente gelen yeni bireylerin tampon mekanizma sayesinde kendi değerleriyle birlikte bütünleşmelerini sağlamaya yarayan, belediyelerin aracı olduğu hemşehri dernekleri kurularak tampon görevler üstlenip bireylerin kaynaşmaları sağlanmaktadır.

1.3.9. Belediye ile Halk İletişimi

Sosyal belediyecilik kapsamında yürütülen çalışmalar neticesinde belediye ile halkın kaynaşması oldukça önemlidir. Halkın ihtiyaç ve isteklerine karşı duyarlı ve halkın istediği bir belediye kurumunun oluşturulması, belediye ile halkın bütünleşmesini sağlayabilecektir. Kent konseyi meclisleri, çözüm masası, iletişim merkezleri gibi birimler ise, belediye ile halk iletişimini sağlayan önemli araçlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bazı belediyelerin bünyesinde bulunan halkla iletişimde oldukça önemli, vatandaşların sözlü veya yazılı olarak ilettikleri şikâyet, istek ve görüşlerini dinleyerek kısa zaman içerisinde yerine getirmeye çalışan beyaz masa olarak adlandırılan birimler bulunmaktadır (Sezgin ve Özbay, 2016: 203). Beyaz masalar zaman ve kâğıt kaybına neden olmadan vatandaşların işlerini kolaylaştırmaktadır.

Belediye ile halk arasındaki iletişimin etkin olarak sağlanabilmesi, başta belediye yöneticisine ait olmakla beraber tüm belediye çalışanlarının ortak sorumluluğu altındadır. Sosyal belediyecilikte halkla iletişimin etkin olarak sağlanabilmesi için gerekli teknolojik donanıma sahip olunması ve personellerin araç ve gereçleri verimli olarak kullanabilmesi gerekmektedir.

1.3.10. Olumsuz Etki

Belediyeler tarafından sağlanan sosyal yardımlarla bazı bireyler kendilerine meslek edinmek yerine çalışmamayı tercih edip, bütünüyle kurumlara bağlı yaşamayı isteyen bir grup ortaya çıkmaktadır. Bu durum belediyeler açısından kötü sonuçlar doğurmakta ve ekonomik yardımların asıl ihtiyaç sahiplerine ulaşmamasına neden olmaktadır (Beki, 2008: 42). Bu anlamda belediyeler sosyal belediyeçilik uygulamalarını sosyal yardımlar ile sınırlandırmamalı, çeşitli faaliyetler gerçekleştirmelidirler. Örneğin, belirli bir süre işsizlik yardımı yapılan kişiye yardımın devam edebilmesi için meslek edindirme kursuna gitmesi şart koşulabilir. Böylece hem kişi iş sahibi olabilir hem de belediye ihtiyacı olan bir başka kişiye yardım edebilir.

1.4. SOSYAL BELEDİYEÇİLİK ANLAYIŞI İLE İLGİLİ SORUNLAR

Sosyal belediyeçilik uygulamaları sosyal adaleti sağlarken yerel halkın sosyal refahını da arttırmaya yardımcı olmaktadır. Fakat sosyal belediyeçilik hizmetleri uygulanırken pek çok sorunla da karşı karşıya kalılabilmektedir. Aslında sosyal belediyeçiliğin sorunu olarak ortaya çıkan sorunların bir kısmı belediyelerin temel sorunları arasında yer almaktadır.

1.4.1. Belediye Gelir Kaynaklarının Yetersizliği

Günümüz koşulları ve toplum, yerel yönetimleri yönetmelik ve kanunlarla belirlenmiş sorumluluk ve görevlerin yanı sıra sosyal alanlarda da düzenleme ve planlar yapmaya zorlamaktadır. Yerel yönetimleri sosyal içerikli uygulamaların hayata geçirilip yaygınlaştırılması gereken bir anlayışa yöneltmektedir. Bu uygulamaların hayata geçirilmesinde de en önemli etken ise sosyal bütçesinde muhtaç olan grupların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde gelir tahsisi edilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda yerel yönetimlerin sorumlulukları ve görevlerinin artması doğrultusunda mali kaynakların da artırılması gerekmektedir. Türkiye’de ne kadar 6360 sayılı Kanun ile yerel yönetimlere aktarılan paylarda değişikliğe gidilerek büyükşehir belediyelerinde %5 oranındaki pay %6’ya çıkarılsa da belediyelerin mali ihtiyaçları konusundaki yetersizlikler devam etmekte, yerel yönetimlerin merkezi hükümete bağlılıkları ile sosyal belediyeçilik adı altındaki hizmet harcamalarının kısıtlı olması sonucunu doğurmaktadır (Yılmaztürk ve Güler, 2017: 16).

Belediyelerin sosyal içerikli harcamaları merkezi idarenin aynı içerikte yaptığı harcamaların sadece %1'ine karşılık gelmektedir. Belediyelerin yapmış olduğu bu harcamalar GSYH'nin ise yalnızca %0,1 'ine karşılık gelmektedir. Bu sonuçlar da belediyelerin sosyal nitelik bakımından eksikliğini ve sosyal belediyecilik iddiasından uzak göründüklerini göstermektedir (Koç ve Ökmen, 2015: 71).

Kendi harcamalarını karşılamakta zorlanan belediyeler açısından bu durum, başlanılan projelerin devam ettirilememesine ya da yeni projelerin hayata geçirilememesine neden olmaktadır. Sonuç olarak, sosyal risk ve sorunları önlemek, sunulan uygulamalardan tüm dezavantajlı grupların yararlanabilmesi ve başarılı bir sosyal belediyecilik projeleri için belediyelerin yeterli kaynağa kavuşması gerektiği açıkça görülmektedir. Belediyeler, yeterli kaynağa kavuştuklarında ise yoksulluğu azaltmada sınırlı bir rol yerine geniş ve kapsayıcı bir rol üstleneceklerdir.

1.4.2. Merkezi Yönetim ile Belediyeler Arasındaki Eşgüdüm Sorunu

Yerel düzeyde belediyeler ile birlikte merkezi idare kamusal hizmetleri yerine getirmektedirler. Belediyeler ile merkezi yönetim arasında sosyal hizmet ve yardımların sunumlarında faaliyet ve görev çakışmalarının yanı sıra koordinasyon eksikliği de söz konusu olabilmektedir. Sosyal politikaların sunulmasında hem yerel düzeydeki birimlerin hem de merkezi yönetimin görevli olması verimli ve uyumlu çalışılması konusunda sosyal içerikli sorumlulukları birbirlerine yüklenmesi sonucunu da doğurabilmektedir (Kesgin, 2008: 151).

Bu sorun veri yetersizliğinin de yol açtığı istismarlarla karşılaşılmaktadır. Özellikle büyükşehirlerde yaşayanlar iki farklı belediyeden yardım alabilmektedir. Bu koordinasyonsuzluk sebebiyle hakkın kötü kullanımı ile sınırlı bütçeyle yürütülen hizmetlerden asıl yararlanmak isteyen kişilerin mağdur olmasına neden olmaktadır. Yerel ve merkezi sosyal politikaların çerçevesi kesin olarak çizilmemiştir (Seyyar, 2008: 38). Yaşanan bu çok başlıktan dolayı sosyal içerikli hizmetler belirli yerlerde çok fazla görülüp kaynak israfına sebep olurken, bazı yerlerde ise bu sosyal içerikli hizmetler hiç görülememektedir.

Belediyelerin yürüteceği politikaların merkezi idare tarafından hazırlanacak politika belgelerinde yer verilmesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca sosyal içerikli hizmetlerin sunumlarında iki idarenin bütçe hazırlama ve uygulama süreçlerinde

koordineli bir şekilde hareket etmesi de oldukça önemlidir. Böylelikle yerel yönetimler ile merkezi idarenin hizmet sunumlarındaki çakışmaların önüne geçilecektir. Diğer yandan belediyeler, sosyal hizmet ve sosyal yardımlar sunan çeşitli kuruluşlarla ortak hareket ederek kaynaklarını daha etkin bir şekilde kullanabilirler.

1.4.3. Sosyal Belediyeciliğin Kavram Karmaşası

Belediyecilik anlayışı fiziki, kültürel ve sosyal boyutları ile bütüncül bir anlayış olarak algılanmamaktadır. Diğer bir sorun ise belediyecilik anlayışında sosyal belediyeciliğin ulaştırılması istenen ileri bir aşama olarak kabul görmesi sorunudur. Kimi belediyeler de kendilerini sosyal politika aracı olarak görmeyip bu uygulamaları merkezi idarenin görevi olarak gördükleri için gerçekleştirdikleri hizmetleri dezavantajlı gruplara lütuf olarak değerlendirebilmektedir. Bundan dolayı sosyal belediyecilik hizmetlerinin beklentiler ve siyasi amaçlardan uzak tutulup anayasal hakların teslim edilmesi şeklinde görülmesini sağlayabilmek oldukça önemlidir.

Sosyal belediyecilik uygulama ve anlam daraltılmasıyla, ihtiyacı olanlara yardım yapma olarak algılanıp üstelik bunun böyle olmasının gerektiği gibi meşrulaştırma söz konusudur. Sosyal belediyeciliğe çok fazla anlam yüklemek ya da görevini daraltmak doğru değildir. Belediyecilik anlayışında sosyal belediyecilik ulaştırılması gereken bir düzey olarak değil sosyal devletin yerele yansıyan uygulamaları olarak görülmelidir.

1.4.4. Yöneticilerin Olumsuz Davranışları

Belediye yönetimlerinde değişen yöneticilerin davranışları sosyal belediyeciliğin geleceği ve sürekliliği için büyük önem teşkil etmektedir. Başkanların sosyal belediyecilik adı altındaki uygulamalara sübjektif bakışları da söz konusu olabilmektedir. Hatta aynı siyasi partiye bağlı kadrolardaki değişiklikler bile sosyal belediyeciliğin geleceğinde belirleyici etken olabilmektedir (Çöpoğlu, 2014: 71).

Sosyal belediyecilik anlayışına yöneticilerin negatif yaklaşımları, içerik konusundaki tutarsız davranışları ve bilinç eksikliği sosyal belediyecilik faaliyetlerini zorlaştırmaktadır. Yerel yöneticilerin bilinç ve bilgi düzeylerini merkezi yönetimin öncülüğünde eğitim çalışmaları yapılması sosyal belediyecilik alanındaki çalışmalara büyük katkı sağlayacaktır.

1.4.5. Veri Yetersizlikleri

Belediye sınırları içerisinde yaşayan insanların gelir düzeyleri, sağlık durumu, yaş, eğitim bilgileri gibi bilgilerden oluşan kentsel doku haritasının çıkarılması belediyenin çeşitli yatırımları için yol gösterici olmasının yanı sıra gerçek ihtiyaç sahiplerinin bulunmasında da büyük bir önem taşımaktadır. Bu çalışmalar hem merkezi yönetim hem de yerel yönetimler tarafından da gerçekleştirilmektedir. Çalışmaların sadece merkezi yönetim tarafından toplanması, yerel yönetimlere bilgi paylaşımında bulunulmaması hizmetten yararlanacakların tespitinde zaman kaybına yol açmakta ve hizmette hızlı erişimin önünde engel teşkil etmektedir (Pektaş, 2010: 17).

Sosyal belediyecilikte veri yetersizliği sadece sosyal hizmet ve sosyal yardım alanlarıyla sınırlı değildir. Sosyal belediyecilik uygulamalarının öncesinde yeterli bir şekilde veri olmadan uygulamalara başlanılıp nadirde olsa değerlendirilmekte ve süreç bu şekilde devam etmektedir. Uygulanan işlemlerde fayda-maliyet analizleri yapılmamaktadır. Yani sosyal belediyeciliğin faaliyetleri ölçülememektedir. Sunulan hizmetlerden sonra değerlendirilmeden yeni bir hizmete geçilmesi, üretilen hizmetlerin sorunları ve eksikliklerini görmeyi engelleyip daha iyiye ulaşma yolunu kapatmaktadır (Çöpoğlu, 2014: 71).

Verilerin yetersiz olması, hem etkileyici bir sosyal belediyecilik anlayışının gerçekleştirilmesine hem de yürütülen sosyal faaliyetlerin hangi sıklıkta verilmesi gerektiği ve yürütülen hizmetlerin hakkında bilgi edinilmesine engel olmaktadır. Bu nedenlerden dolayı yerel veri tabanı oluşturulması oldukça önemlidir. Buradaki bazı bilgilerin kamuoyu ile paylaşılması hem bu politikalardaki başarıyı, denetimi, katılımı sağlayacak hem de akademik çalışmalardaki ihtiyaç duyulan nesnel verilerin toplanmasını kolaylaştıracaktır.

1.4.6. Hizmetlerin Sunumunda Uzman Personel Yetersizliği

Sosyal belediyeciliğin en büyük sorunlarından biri de uzman personel eksikliğidir. Belediyelerde sosyal belediyecilik faaliyetlerinin planlaması, uygulanması ve değerlendirilmesinde nitelikli personel bulunması zor olmaktadır. Belediyelerde bazı işler dışında çalışan personel için özelliklerine uygun eğitimden geçmemişlerdir. Böylece belediyeciliğin tüm alanlarında ihtiyaç olan nitelikli uzman ve teknik personele sosyal belediyecilikte daha çok ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle de sosyal hizmet ve

sosyal yardım alanlarında uzmanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Nitelikli uzman personel tarafından yapılamayan hizmetlerin de hedeflere ulaşamayıp kaynak israfına sebep olduğu görülmektedir (Çöpoğlu, 2014: 241).

Donanımlı personelin belediyelerde çalışmayı tercih etmesi için personele verilen ücret ve sunulan sosyal imkanlar bu noktada önem kazanmaktadır. Bu anlamda da belediyelerde çalışan donanımlı personellerin merkezi idaredeki benzer pozisyonlarda çalışanlardan ücretlerinin az olmaması gerekmektedir. Çalışan personellerin hizmet üretmedeki kapasitesine yönelik olarak da hizmet içi eğitimler uygulanmalıdır. Böylece sosyal belediyeçilik hizmetlerinde etkinlik ve verimlilik artırılabilir. Ayrıca yerel yönetimlerde yönetim bilgi sisteminin kapasitesini arttırmak çalışan personelin niteliğini, kalitesini ve hızını doğrudan olumlu yönde etkileyecektir.

1.4.7. Hizmetlerin Sunumunda Standart Yokluğu

Belediyeçilik hizmetlerinin altyapı, üstyapı ve imarla ilgili olanlarda belirli bir standart bulunurken sosyal belediyeçilikte standart uygulamalar bulunmamaktadır. Sosyal belediyeçilik genellikle zorunlu hizmetler sonrasında yapılacak olan faaliyetler olarak görülmektedir. Bundan dolayı belediyelerin kaynakları da benzer şekilde sosyal belediyeçilik faaliyetlerine tahsis edilmektedir (Ateş, 2009: 93-94).

Sosyal belediyeçilik uygulamalarında belirli bir standart olmadığı için bir belediye tarafından uygulanan hizmetin diğer belediyelerde uygulanmadığı görülmektedir. Hatta aynı isim altında yürütülen sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin içeriği ve süresi belediyeler arasında farklılık gösterebilmektedir. Ayrıca belediye yönetimleri sosyal belediyeçilik hizmetlerini kıyaslama ya da kendileri tercihleri doğrultusunda belirleme yoluna gitmektedir. Böylelikle sadece belediye başkanlarının tercihleri, sunulacak olan hizmetlerin çerçevesini belirlemektedir.

Sosyal belediyeçilik ile ilgili çalışmalar ciddi bir şekilde planlama yapılmadan başlanılmadığı tartışılmaktadır. Tartışılan bu hizmetlerin uygulanabilmesi için başkanların seçim beyannamesinde duyurması yeterli olarak görülmektedir. Üstelik beyannamede duyurulan bu hizmetlerin toplumsal fayda katkısı düşük ve maliyet yapısı çok yüksek olsa da bu projelerden vazgeçilmemektedir.

1.4.8. Sosyal Belediyeciliğin İstismarı

Sosyal belediyecilik alanındaki diğerk bir sorun da sosyal politikaları yerel aktörlerin amaç dışı kullanmalarıdır. Sosyal yardım ve hizmetlerdeki ayrımcılık, reklam ve istismar bazı kötü uygulama örneklerindedir. Diğerk bir istismar da genel uygulamalarda yüzdesi düşük olsa da hizmetlerin sunumunda partizanlığa ve ayrımcılığa şahit olunmasıdır (Seyyar, 2008: 39).

Sosyal yardım ve hizmetlerdeki standartların net ve açık olamaması ve bu noktada görülen eksiklikler ile etkin denetimin yapılamaması hizmetlerin gereklilik ve şeffaflık ilkelerinden uzaklaşıp keyfi olan uygulama ve kararlara kaymasına neden olmaktadır.

1.4.9. Sürdürülebilir ve Kurumsal Olamama

Sosyal belediyecilik uygulamalarının kurumsallaşamaması ve uygulamaların hedefe ulaşmıncaya kadar tek kullanımlık uğraşlar olarak kalabilmektedir. Sosyal belediyeciliğin kurumsallaşamama ve sürdürülebilir olamamasının temel sebebi belediye yönetiminin konuya bakış açısıyla ilgilidir. Belediye başkanın kendi döneminde başlanılmış ya da geçmişten gelen sosyal belediyecilik faaliyetlerini yönetim zaman içerisinde olumsuz yaklaşıarak yeterli ilgiyi göstermeyip uygulamaların sahipsiz kalmasına neden olmaktadır (Çöpoğlu, 2014: 242).

Sosyal faaliyet projeleri belediye başkanların görev yaptığı dönemle sınırlı kalmaktadır. Bundan dolayı uygulamalar tek sunumlu ve kısa vadeli hizmetler olarak kalmaktadır. Yeni seçilen belediye başkanlarının da eski ise kötüdür anlayışları ile kendilerinden önceki sosyal belediyecilik hizmetlerini bir kenara atmaktadır. Ve genelde bu hizmetler, sadece iyi uygulama örneklerinin aynı partili belediyelerce paylaşılmasıyla yaygınlaşmakta ve planlama eksiklikleri de sosyal içerikli projelerin sürdürülebilir olmasını önlemektedir.

Belediyelerin sunduğu hizmetlerin uzun ömürlü ve sürdürülebilir olabilmesi için uygulanan hizmetlerin planlanması, değerlendirilmesi ve üretimine kadar her evresinde sivil toplum örgütlerinin yer alması oldukça faydalıdır. Güçlü bir sivil toplum örgütü ile iş birliği ile yerel yönetimlerdeki değişimlerin sosyal belediyecilik hizmetlerinde oluşturacağı hasara karşı sigorta işlevi görecektir. Belediyelerin sosyal projeleri bu iş birliği çerçevesinde gerçekleştirilmesiyle hizmetlerin hem daha geniş çaplı

ulaşabilmesinde hem de sürdürülebilir ve kurumsallaşabilmesini sağlayabilecektir (Çöpoğlu, 2014: 243).

1.4.10. Katılım ve Paylaşım Yetersizliği

Sosyal belediyecilik ile politika belirlenmesinde, değerlendirilmesinde ve uygulanmasında kent halkının yönetime katılımı yetersizdir. Kent halkının çeşitli platformlarda belediye meclis üyelerine ve başkanı ile doğrudan iletişim kurma olanağı her zaman varken, halkın yönetime katılımı sınırlı kalmaktadır. Ayrıca belediye yönetimlerine halkın katılımını sağlayan 5393 sayılı Kanun ile kent konseylerinin kurulmasına yasal dayanak oluşturulmuştur. Fakat bazı illerde iyi uygulamaları mevcut olsa da genel olarak kendilerinden beklenen katılım misyonunu yerine getirebilmiş değillerdir (Çöpoğlu, 2014: 241).

Sosyal belediyecilik uygulamalarında hemşehriler ile duygusal ve fiziki bağ kurularak halkın ihtiyaç ve istekleri gözetilmeli, bu nedenle de yerel katılım sağlanmalıdır. Alınan kararlar, sunulan hizmetler ve uygulanacak politikalar halkın ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda gerçekleştirilmelidir.

Yerel katılım araçlarının daha işlevsel hale getirilerek teknolojik yeniliklerden de yararlanması oldukça önemlidir. Belediyenin internet sitelerinde gerçekleştirilen ya da gerçekleştirilmesi planlanan hizmetler hakkında bilgi verilmesi katılım ve paylaşım yetersizliğinin çözümü için önemlidir.

1.5. DÜNYA'DA SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI

1930'lu yıllardan sonra İskandinav ülkeleri ve Batı Avrupa'da uygulanan belediyecilik, refah belediyeciliği olarak kabul gördüğü belli olmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda refah belediyeciliği, sosyal yardım, çocuk-anne sağlığı, kreş, eğitim ve konut yardımlarını kapsamaktadır. Ayrıca yeniden dağıtımcı anlayış temel alınarak, sosyal hayatı iyileştiren hizmetler de sunulmuştur. Yerel belediyecilik, kooperatifleşmeyi, yerel iktisadi girişimleri ile gönüllü girişimleri desteklemiş, bunlardan sorumlu, yenilikçi-etkin, yerel iktidar hedeflenmiştir (Yıldırım, 1990: 16-18).

Bugün Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki sosyal belediyecilik anlayışı, 1992 yılındaki Maastricht Anlaşması'ndaki yerellik kavramıyla birlikte sosyal refah belediyecilik uygulamalarının rotası çizilmiştir (Moreno, 2003: 273).

Çalışmanın bundan sonraki kısmında Avrupa ülkelerinden İngiltere ve Almanya ile İskandinav ülkelerinden İsveç'in yerel yönetimlerinin sosyal belediyeçilik uygulamaları ele alınmıştır.

1.5.1. İngiltere Örneği

İngiltere'de sosyal belediyeçilik kapsamında nitelendirilen hizmetler 17. yüzyıldan itibaren poor laws (yoksulluk yasaları) düzenlenerek yardımları örgütlemiş ve düzenlemiştir (Akyüz, 2008: 59). Kraliçe Elizabeth'in iktidara geçmesiyle 1601 Tarihli Yasa Old Poor Laws (Eski Yoksulluk Yasası) sosyal yardım sisteminin ana çerçevesini çizmiştir. 1601 yılındaki yasa ile işçilerin çalışma koşullarının iyi olmadığı bunun sonucunda da yoğun yoksul nüfusun gün yüzüne çıktığı vurgulanmıştır. Ayrıca bu yüzyıllarla birlikte muhtaç insanlara el uzatılması kamusal sorumluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak devletler bu konuya bir zorunluluk veya sorumluluk olarak muhatap almamışlar farklı uygulamaları devreye sokmuşlardır. İngiltere'de çıkan yasalar ile sosyal içerikli yardımlar kentlere bırakılarak bu bağlamda kurumsallaşma sağlanmıştır. (Gül, 2000: 55).

1905 yılında çıkarılan İşsizlik Yasası ile yerel yönetimler istihdam alanlarında görev almaya başlamışlardır. Yerel emek büroları kurularak işsizlerin iş bulmalarına yardımcı olacak olan ulusal düzeyde emek mübadelesi ağının oluşturulması beklenmiştir. Üstelik yerel yönetimler bölgelerindeki işsiz olanların isteyerek göç etmeleri durumunda finansal olarak yardımda bulunacakları sözünü vermiştir. 1910'da çıkarılan Eğitim Yasası ile de yerel yönetimlere okuldan yeni mezun olan gençleri işe yerleştirme ve mesleğe yöneltme görevleri verilmiştir. Ayrıca genç ve çocukların refahına yönelik olarak 1902 tarihli Ebelik, 1919 tarihinde ise Annelik ve Çocuk Refahı Yasası uygulamaya konulmuştur. Bütün bu alanlarla birlikte yerel yönetimlerin sağlık ve refah hizmetleri konusunun etkili bir hale dönüşmesini sağlamıştır. (Ersöz, 2005: 94).

İngiltere'de Manchester Kent Konseyi, Coventry Kent Konseyi, Cheshire West and Chester İl Konseyi, Wiltshire İl Konseyi, Portsmouth Kent Konseyi'nde sunulan sosyal hizmetler: yaşlılara ve yetişkinlere yönelik sunulan hizmetler, aile ve çocuklara sunulan hizmetler, konut hizmeti, engellilere yönelik sunulan hizmetler ve sosyal yardımlar olarak sınıflandırılabilir (Bingöl, 2015: 105).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında yapılan yasalar sonucunda İngiltere’de muhtaç durumdaki yaşlılara karşı sorumluluklar iki kurum arasında paylaştırılmıştır. Hasta olanlardan sağlık kurumları sorumlu olurken dikkat sorunu ve bakım ihtiyacı olan kişileri sorumluluğunu yerel yönetimler üstlenmiştir (Bland, 1999: 543). Tüm bunlara ek olarak karma bakım modeli de bulunmaktadır. Bu bağlamda bir yandan yerel yönetimlerden ya da sağlık kurumların bakım hizmetleri istenirken öte yandan ailelerin de bakımda bulunması beklenmektedir. Fakat İngiliz yaşlıları yalnız kaldıklarında ve özel ihtiyaçlarının karşılanmasında aile bakımından daha çok profesyonel bakım hizmetlerine ihtiyaç duymuşlardır (Sundström ve Johansson, 2005: 10).

İngiltere’de sosyal hizmetler alanında yaşlılara sağlanan hizmetlerden birisi de yaşlı köyleri uygulaması olmuştur. Yaşlılar için özel olarak oluşturulmuş özel bölgeler bulunmaktadır. Burada bulunan yaşlı bireylerin aynı zamanda yaşam kalitesini arttırmak, barınma ihtiyaçlarına da çözüm geliştirmek amacıyla hizmet vermeye devam etmektedir (Altan ve Yener, 2006: 27). Yaşlı kişileri mümkün olabildiğince bağımsız ve kendilerine yeter hale getirebilmek için hizmetler sunulmakta ve belirli bir miktarda nakdi yardımlar sunulmaktadır. Evde bakım hizmeti, bakıcı sağlama ve bakıcı değişimi hizmetleri tüm konseylerde yer almaktadır. Manchester’da konuşma terapileri ve psikolojik danışmanlık, alkol-madde bağımlılığı tedavi merkezleri, sosyal hizmet bedelini ödemedeki yardımlar sağlama, hastaneye gitmede refakat etme, Coventry’ ve Wiltshire’da kişiye özel hizmetler ile kişisel bütçe oluşturma, Coventry’de ise huzurevleri, şiddet ve kötüye kullanılmaktan koruma hizmetleri ve nakip para yardım hizmetleri bulunmaktadır (Bingöl, 2015: 106).

1955-1975 yılları arasında ise yerel yönetimlerin sosyal politika alanındaki sorumluluk ve görevleri hızla büyüdüğü görülmektedir. Bu dönemlerde 50’ye yakın yasal düzenlemeler ile yerel yönetimlere geniş çerçevede yetki ve sorumluluklar veren maddelere yer verilmiştir. Buna göre kamp ve piknik alanlarının oluşturulması, konutların düzenlenmesi, eğitimde daha nezih ve büyük okulların oluşturulması, iyi eğitilmiş öğretmenler ve özenle hazırlanmış kitaplar sağlanmaya çalışılmış, eğlence merkezleri dizayn edilmiş ve kütüphanelerin stokları arttırılmıştır (Ersöz, 2004:97-98).

Tüm bu hizmetlerin yanı sıra engellilerin ve gençlerin mesleki eğitimleri ve kimsesizlere yer temini de yerel yönetimlerin görevleri arasında yer almaktadır. Yine

her türlü, tiyatro, galeri, müze, park, kütüphane, spor tesisi yapımı gibi çeşitli hizmetler bölge ve il meclislerinin ortak görevleri arasında yer almıştır. Yerel yönetimlerin görev paylaşımı genel olarak bu olmakla birlikte 1980-1990'lı yıllarda önemli değişikliklere uğramıştır. Yerel yönetimlerin görevleri arasına giren birtakım görevler, gönüllü kuruluşlara ve bölgesel özerk kuruluşlara devredilmiştir (Güler, 2013: 38).

İngiltere'de sosyal yardım ve hizmetler kapsamında zorunlu eğitimden daha fazlasına destek olarak, toplum eğitimi, okul öncesi eğitimi ile yetişkin eğitimi gibi çeşitli gruplara yönelik hizmetler verilmektedir. Yasal zemini bulunan destekleyici eğitim hizmetleri ile okullarda, süt, yemek, burs sağlanması ve engellilerin eğitimi gibi çeşitli alanlarda hizmet verilmektedir. 1980'li yıllara gelindiğinde ise sosyal hizmet ve yardımlarda yerel ve merkez dengeleri köklü değişikliğe uğramıştır. 1988 Eğitim Reform Yasası hayata geçirilmiş, 2006 yılında Eğitim ve Denetleme Yasası ile de yüksek kriterler kabul edilmiş ve 2010 yılında ise Akademi Yasası çıkarılarak, birinci ve ikinci derecede bulunan okulların akademi statüsüne kavuşabilmeleri için yerel yönetimlerden görüşün alınması gerekli kılınmıştır (Wilson ve Game, 2011:128).

Çocuklar için Chester'da Çocuk Hizmetleri Departmanı 20 birim halinde tüm bölgede faaliyet göstermektedir. Aile ve çocuklara yönelik sunulan hizmetler; okul saatlerinin dışında çocuk bakımı, çocuk koruması, çocuk bakıcılığı, ailelere çocuk bakımı konusunda psikolojik destek ve danışmanlık hizmetleri verilmesi, koruyucu ailelik ile evlat edinme ve çocuk oyun alanları gibi hizmetleri kapsamaktadır. Coventry'de ise ayrıca çocukların kötüye kullanımı durumunda şikâyet hattı gibi hizmet de bulunmaktadır (Seçkiner Bingöl, 2015: 107).

2000'li yıllara gelindiğinde ise İngiltere'de yerel yönetim yasası ile yerel yönetimlere çevre, sosyal ve ekonomi ile ilgili konularda kendilerine yeni işlevler yüklenmiştir. Yerel yönetimler bütçelerinin %60 ile %70'lik dilimini sosyal harcamalara ayırmıştır. Sosyal harcamalar, birey gelişimine katkı sağlayan sağlık, sosyal güvenlik, eğitim ve kamu kolaylıklarından oluşmaktadır. 2012-2013 yılının verilerine göre en fazla harcama yapılan alan %24 (4.528 milyar Pound) ile eğitim harcamaları olmuş, %20 (3.731 milyar Pound) ile konut harcamaları olmuştur (Yamaç, 2014: 12).

Engellilere yönelik hizmetlerde konseyler büyük bir bürokrasi ve geniş kapsamlı bir organizasyon ile gerçekleştirilmektedir. Tıbbi malzeme hizmetleri, işitsel ve görsel cihazlar, mesleki terapiler, bakıcılık, tele-alışveriş hizmetleri, doğrudan nakit para yardımı, konsey vergisi indirimi, ulaşım kolaylıkları gibi hizmetler sunulmaktadır. Manchester'da engellilerin karar mekanizmalarına katılımı açısından oldukça önemli bir hizmet olan Kontrol Hakkı (Right to Control) vardır. Manchester'da yaşayan 18 yaş üzerindeki engelli vatandaşın engelli bursu, işe erişim, iş seçme, yetişkin bakımı gibi hizmetlerden yararlanıyor ise vergilerini nasıl harcayabileceği konusunda seçim yapabilmektedir. Coventry'de ise *kısa aralar* adında bir hizmet türü bulunmaktadır. Bu ise; 0 ile 18 yaş arasındaki Coventry'de yaşayan engelli kişilere sosyalleşebilecekleri, bu şekilde de hem kendileri hem de aileleri için bir dinlenme olanağı sağlamaktadır. Wiltshire'da ise Otizm stratejisi, e-öğrenme, Engelli Enformasyon Bürosu ve engellileri destekleyen çeşitli kuruluşlarla ortaklaşa çalışmalar yapmaktadır. Portsmouth'da ise Engelli Enformasyon ve Danışma Hattı (DIAL-Disability Information and Advice Line) ile engelli bireylere engelli yaşam hakkında bilgi ve danışmanlık hizmeti veren bir telefon hattı hizmeti bulunmaktadır (Seçkiner Bingöl, 2015: 107-109).

Konut hizmeti ise İngiltere'nin en temel sosyal hizmetlerinden birisidir. Her konsey özel sektör ile iş birliği kurarak konut sağlamada öncül rol üstlenmektedir. İstenen kriterler ise iş birliği yaptıkları konut şirketlerine göre farklılık göstermektedir. Manchester'da konseyin kira yardımından faydalanmak için; düşük gelirli olma, £16.000'den az tasarruf sahibi olma, 60 yaş üzeri yetişkinler, tam zamanlı öğrenciler, çocuk sahibi öğrenciler ve 22 yaş altı yüksek eğitimi olmayan kimseler kira yardımından yararlanabilmektedirler (Seçkiner Bingöl, 2015: 109-110).

Manchester kent konseyinde sunulan sosyal yardımlar; nakdi yardımlar ve eğitim yardımları olarak kategorize edilebilmektedir. Nakdi yardımlar; konsey vergisi yardımı, kira yardımı ve okul kredisi yardımlarıdır. Eğitim yardımları ise; okul kıyafeti, okul yemeği ve öğrenci burslarından oluşmaktadır. 16 yaş ve altındaki öğrencilere okul yemeği, 7-10 yaş arasında bulunan öğrencilere yılda bir kez kıyafet yardımı yapılmaktadır. Coventry'de de okul yemeği yardımlarının yanı sıra belirli bir gelirin altındaki (yıllık £16.190) gelir yardımlara alan çocuklar, yemek yardımından da yararlanabilmektedirler. Nakit para yardımı da yerel sakinler isteğe bağlı konsey vergisini ödemek için yardım talebinde bulunabilmektedirler. Ayrıca öğrencilere bedava

ulaşım sağlanması da konseyin görevleri arasında yer almaktadır (Seçkiner Bingöl, 2015: 112). Wiltshire Konseyi'nin sağladığı tek sosyal yardım türü; konsey vergisi ve kira yardımıdır. Portsmouth' ise öğrencilere yönelik okul yemeği, spor ve eğitim burslarının yanı sıra müzik enstrümanı yardımında da bulunmaktadır. Bu yardımlar emeklilere, çalışma yaşında olan kimselere, ailelere, engelliler ile onların bakıcılarına ve çocuklara verilmektedir (Seçkiner Bingöl, 2015: 113).

Genel olarak değerlendirildiğinde İngiltere'de sosyal belediyeçilik kapsamında yürütülen hizmetlerin işsizlere, yaşlılara, engellilere, gençlere ve özellikle eğitim alanında yoğunlaşıldığı görülmektedir.

1.5.2. Almanya rneği

Almanya'da ilçeler ve belediyeler ülkedeki yerel yönetim kuruluşlarını oluşturmaktadır. Fakat Almanya geneli için ülke düzeyinde geçerli yerel yönetim modelinden söz edilememektedir. Bazı eyaletlerde ise ara basamak olarak il yönetimleri ile birlikler de yerel yönetimin bir parçası olarak görülmüştür. Üç adet kent devleti (Bremen, Hamburg, Berlin) bulunmaktadır ve bunlar da yerel yönetimlerin birer parçasını oluşturmaktadır ve küçük belediyelerin üstlenemediği hizmetlerde takviye sağlamaktadırlar (Mengi, 1997: 97-98).

Sosyal yardım görevi Almanya'da ağırlıklı olarak belediyelere yüklendiği için diğer ülkelerden farklı olarak sosyal güvenlik harcamalarının önemli olan kısımlarını yerel yönetimler üstlenmiştir. Merkezi hükümet özellikle sosyal güvenlik alanlarında yönetsel alandaki sorumluluklarını yerel yönetimlere devrederek sadece maliyetini üstlenme yoluna gitmiştir (Bağlı, 2011: 56).

Almanya'yı Avrupa ülkelerinden ayıran diğer en temel özellik ise ailenin refah rejiminin bir aygıtı olarak üstlendiği önemdir. Aile odaklı uygulamaların varlığı kendini hem kanun ve yönetmeliklerde hem de sosyo-kültürel pratiklerde göstermektedir. Bundan dolayı gelir desteği uygulamaları zaman zaman sadece aile birlikteliğini tamamlayan bir uygulama olarak algılanıp sunulmaktadır. Diğer Avrupa lkelerindeki sosyal refah uygulamalarının temelinde düzenlenen işlerin ailenin sorumluluğu üzerinde oluşu; örneğin kreş sayılarının Avrupa lkelerinde az oluşu, ailelerin çocukları üzerindeki mali sorumlulukların devam etmesi ve çocukların yetişkin olduktan sonra da

ailenin yanlarında yaşamaları gibi çeşitli örnekler refah rejiminin aile odaklı yapısı hakkında önemli bilgiler vermektedir (Erdem, 2006:9).

Sosyal hizmet ve yardımlar dinsel çerçevede hayırseverlik duygusuyla doğmuştur. Yerel kuruluşlar ve kiliseler “kendi suçu olmadan yoksulluğa düşmüş ailelere” sınırlı olarak yardımlar sunmuşlardır. 19. Yüzyıldaki işçi hareketinin kendi kurdukları sigorta sandıkları (Bruderbüchsen: dostluk sandıkları) ile aileyi geçindirenin işsizliği, hastalığı veya ölümü halinde aileyi korumayı denemişlerdir (Tomanbay vd., 1991: 25).

Almanya’da refah belediyciliği ve refah devleti 1930’lu yıllarla birlikte ortaya çıkmıştır. 1960’larla birlikte doruk noktasına ulaşan bu anlayış birçok ülkeye de örnek model olmuştur. Neredeyse beşikten mezara kadar süren süreçte yurttaşlar devlet kurumları tarafından desteklenmeye başlamıştır. Doğum yardımı, konut sahibi olma, işsizlik sigortası ve çocuk desteği şeklinde katkılar sağlanmıştır (Özden, 111).

1969 yılındaki Federal Sosyal Yardım Kanunu ile her vatandaşa “insan onuruna yakışır bir yaşam sürebilmesi” hakkı sunulurken, kitlesel göç hareketi ile ülkeye giren yabancılar bile bu kanun kapsamında değerlendirilmiştir. Sosyal yardım ve hizmetlerden yararlanma haklarının, bu yardımları kötüye kullanımı konusu gündeme gelmiş, yardımların sömürülmesi ve yabancıların akınına karşı alınacak önlemler konusunda yerel yönetimlere büyük görevler yüklenmiştir (Tomanbay vd, 1991: 26).

Almanya Sosyal Yardım Kanunu’na göre “hastalık veya sakatlıktan dolayı yardım ve bakım görmeksizin hayatını idame ettiremeyen” bireyler bakıma muhtaç olan kişilerdir. Bakıma muhtaçlık ifadesi ise 1995’ten itibaren yürürlükte olan Bakım Sigortası Yasası’nda yerini almaktadır. Bu yasada muhtaçlar, aklen, ruhen veya bedenen hasta ya da engelli olmalarından dolayı, hayatlarını tek başlarına sürdüremeyen, günlük ihtiyaçlarını tek karşılayamayan dolayısıyla başkalarına bağımlı/ muhtaç kişiler olarak tanımlanmıştır (Seyyar, 2008: 204).

Almanya’da sivil toplum kuruluşları ve belediyeler birlikte çocuklara ve gençlere hizmet vermektedirler. Gençler ilgi duydukları alanlara yönlendirilmektedir. Ayrıca gençlerin aktif katılımını sağlayacak ve özgürce karar almalarını yardımcı olacak, toplumsal sorunlara duyarsız kalmamalarını sağlayan sorumluluk bilincinin

oluşturulması sağlanmaktadır (Yavuz, 2013: 101). Gençlik dairesi, yerel yönetime bağlı bir birim olan Kamu Düzen Dairesi ile ortaklaşa çalışmalar yürütmektedir. Çocukların suç işlemesi halinde kendi alanını ilgilendiren bir durum olduğunda devreye girerek çocuğun anne ve babasını çağırarak yardımcı olmayı teklif etmektedir. Ayrıca, gençlik dairesi gençlere her alanda yardımcı olmaktadır (ASPB, 2012: 6-7).

Madde bağımlılığının tedavisinin sorumluluğu da yerel yönetimler ve federal eyaletler tarafından üstlenilmektedir. İkame tedavisi, ilk basamak sağlık bakım sistemleri tarafından, psikoterapi ve psiko-sosyal bakım ise profesyonel merkezlerce sunulmaktadır. Almanya'da 2006 yılında 934 ayaktan tedavi merkeziyle bağımlılara danışmanlık ve psiko-sosyal bakım hizmetleri sunulmuştur (Çiftçi ve Uluocak, 2010: 13).

1.5.3. İsveç Örneği

Gelişmiş merkezi kurumları ile, önemli ölçüdeki transfer harcamaları, yoksulluğu önleme ve eşitsizliği azaltmaya yönelik yardımları ile güvenlik risklerine karşı oluşturduğu sigortayla diğer ülkelerin refah modellerinden farklı, kendine özgü modeli olan İsveç, modern refah devletlerine örnek olarak sayılmıştır (Thakur vd., 2003: 1). Bu nedenle İsveç uzun yıllardır refah devleti sisteminin gerek karşıtları gerekse tarafları için sistemin ilk örneği olarak kabul görmektedir (Sundström ve Johansson, 2005: 6).

Sosyal bakım ve sağlık hizmetleri ülkede vergi gelirleriyle kamu tarafından organize edilmektedir. Kamunun temel aracıysa bölgesel anlamda işlev üstlenen belediyelerdir (Johansson ve Borell, 1999: 588). 1989 yılında yerel yönetimlere çok sayıda sosyal politika alanında sorumluluk ve yetki veren reformda yerinden yönetim kavramı ile paralel olarak ele alınmaktadır. Bu doğrultuda hizmetlerdeki tercih edilen sistem, vatandaşa en yakın olan sistem anlayışı olmuştur (Moreno, 2003: 273).

Refah politikalarının yerelleşmesi ise 1993 tarihli Yerel Yönetimler Kanunu ile (Local Government Act) güçlendirilmiştir. Bu kanun ile birlikte belediyeler hangi politikaları takip edip etmeyecekleri, hangi hizmetleri sağlayacakları ile hizmetlerini nasıl organize edecekleri gibi çeşitli konularda karar verme yetkileri artırılmıştır (Bergmark vd., 2000: 243).

İsveç'teki Sosyal Hizmet Yasası'nda belirtilen "ihtiyacın hiçbir şekilde karşılanamaması" ilkesi göz önünde bulundurularak yardımlar muhtaç kişinin lehine yapılmaktadır (OECD, 1998: 175). Zaten yasa genel anlamda, bireyin "ihtiyaçlarını giderebilecek başka bir yol olmadıkça" sunulan hizmetlerin belediyelerce karşılanmasını emretmiştir (Bergmark vd., 2000: 243). Ülkedeki belediyeler de sosyal yardım ve hizmetlerin evrensel bir hak olduğu anlayışını kabul etmişlerdir. Merkezi hükümet her sene temel geçim masraflarını karşılamak için sosyal yardım finansmanını ve belediyeler tarafından bir yetişkin için giyecek, yiyecek ve işsizlik fonu oluşturulmuştur (Bergmark ve Minas, 2006: 17).

Ayrıca İsveç'te yasal zorunluluk olarak belediyelerde sosyal kurul bulunmaktadır. Belediyelerdeki sosyal kurul (Socialnämnden); belediyenin sınırları içerisindeki yaşam koşullarını araştırarak öğrenmek, halkın güzel yaşam koşullara erişebilmesi için yeni olanaklar sunmak, belediyenin sunmuş olduğu sosyal hizmet ve yardımlar hakkında halkı bilgilendirmek, gereksinim duyan aile ve bireylere bakım, destek ve gözetim hizmetleri sunmak, danışmanlık hizmetleri vermek ve ekonomik yardımlarda bulunmak ile görevlidir. Sağlanan yardımlar yoluyla bireylere uygun yaşam standardında yaşama güvencesinin sağlanması zorunludur. Ayrıca sosyal kurul, gençler, yaşlılar, çocuklar ve toplumda özel desteğe sahip olan diğer gruplara yönelik iyi bir sosyal çevre ve iyi hayat koşulları yaratabilmek için girişimde bulunmak ve alınacak önlemleri denetlemek ile de görevlidir. Yürüttüğü çalışmalarda, bireylerin konut ve iş edinebilmeleriyle eğitim haklarını kullanabilmelerine yardım etmek zorundadır (CIF, 2009).

Belediyelerin sosyal hizmet ve yardım alanındaki diğer görevi ise yaşlıların bakımınıdır. Belediyelerce istihdam edilen ev yardımcıları aracılığıyla yardımlar sağlar ve sakatlar ile yaşlılar için özel konutların yapımından sorumlu olmaktadır (Ersöz, 2004: 138). Ayrıca belediyeler yaşlılar için yıkama, temizlik ve alışveriş gibi çeşitli sosyal hizmetlerle birlikte fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayacak sosyal yardımları içeren ev yardımları da yapmaktadır. Üstelik belediyeler zor durumdaki bireyler için özel konutlar sunmakta ve evde uygulanan tıbbi hizmetler, tekerlekli sandalyeler ve ulaşım hizmetlerini de düzenlemektedir. Aynı zamanda belediyeler, evde bakım hizmeti yapan hasta yakınları için bakım yardımı sağlamakla sorumludur. Bu bakımı yapan

kişiler için yapılan yardımlar yerel sosyal sigorta büroları tarafından karşılanmaktadır (Jönsson vd.,2009: 6).

İsveç belediyelerinde bulundan kontluk meclislerinin sosyal politikadaki sorumlulukları ayrı olarak incelendiğinde, belediyelerin en önemli görevinin eğitimle ilgili olduğu görülmektedir. Belediyeler 7 ile 16 yaş arasındaki çocuklara yönelik dokuz yıllık zorunlu eğitim veren okulların tümü ile daha ileri yaştaki gençler için eğitim hizmeti veren okulların %90'ından sorumludurlar. Bunun anlamı ise üniversite dışındaki tüm eğitimlerin yerel yönetimler tarafından sağlandığıdır. Üstelik yerel yönetimler halk eğitimi ve mesleki ve teknik eğitiminde hem binaların onarım ve yapımı hem de bu alanda görevlendirilecek elemanların istihdamında sorumludurlar (Ersöz, 2004: 137). Eğitim ve sosyal refah hizmetleri finansal olarak büyük harcamaları gerektirse de anayasanın verdiği yetkiler doğrultusunda bunların finansmanı da yerel yönetimlerce karşılanmaktadır. Yerel Yönetim Kanunu'na göre belediyelerin sosyal belediyecilik ile ilgili görevleri şu şekildedir: “Okul öncesi eğitim, çocuk bakımı, ilk ve ortaöğretim, engellilerin desteklenmesi, yaşlı bakımı, sosyal hizmetler, sağlık koruma hizmetleri, çevre sorunları, acil servis, belediye sınırları içerisindeki nüfusu arttırmak ve kenti cazip hale getirmek, gençlere yönelik aktiviteler” şeklindedir (CIF, 2009).

Kadınların iş yaşamında katılımının artmasıyla belediyelerin çocuk bakımı alanında (yuva, kreş, anaokulu) faaliyetlerinin nitelik ve tür bakımından da genişlemesine yol açmıştır. Örneğin evin sosyal alandaki öneminin azalması yerel otoritelere ek yükler getirmiştir. Çünkü, kadınların %80'ninin gelir getiren işlerde çalışması, çocukların, yaşlıların ve hastaların bakımının genellikle kadınlar tarafından evde bakımın sağlanması anlayışı sona ermiştir. Nitekim İsveç refah devleti modelinde bölgesel ve yerel yönetimler tarafından yerine getirilen tıbbi ve sağlık hizmetleri, yaşlıların ve çocukların bakım hizmetleri ile eğitim gibi çeşitli sosyal hizmetlerde büyük artışlar meydana gelmiştir. Bu uygulamalar merkezi hükümet tarafından planlanmakta, fakat bütünüyle yerel yönetimler tarafından uygulamaya konulmaktadır (Ersöz, 2004: 130).

İsveç'te son yıllarda belediyeler, özel çocuk bakımını genişletmişlerdir. Bir yaşından itibaren bütün çocuklar çocuk bakım hizmetlerinden yararlanırken, yine küçük

çocuklar için eğlence, dinlenme ve bakım merkezleri tüm çocukların %7'sine hizmet vermektedir (Ersöz, 2004: 138).

Gelişmiş sosyal belediyeçilik uygulamaları ile İsveç, kurduğu sosyal kurullar ile ihtiyacı olan bireylerin tespit edilmesini, halkın bu uygulamalar hakkında bilgilendirilmesini ve yaptıkları gözetimlerle ihtiyacı olan bireylere ekonomik yardımlar yapılmasını sağlamaktadır. Ayrıca yerel yönetimler aracılığı ile muhtaçlara, gelişmiş uygulamaları ile yaşlılara, çocuk ve gençlere eğitim desteği ile ve yine çocuk ve yaşlılara yönelik bakım hizmetleri ile ön plana çıktığı görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYECİLİK

2.1. TARİHSEL SÜREÇ

Türkiye’de sosyal belediyecilik kavramını tarihsel olarak incelerken Osmanlı döneminde bugünkü anlamla sosyal belediyecilikten bahsedilememektedir. Fakat sosyal nitelikteki hizmet ve yardımların yürütüldüğü de gerçektir. Bu kapsamda Türkiye’de sosyal belediyecilik kavramı varlığının tarihsel olarak gelişimi, Osmanlı dönemini de içerisine alan Cumhuriyet dönemi öncesi ve tarihsel başlıklar altında incelenecektir.

2.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Osmanlı tarih sahnesinde göz ardı edilemeyecek gönüllülük esasına dayalı olan sosyal hizmet kurumları, yollar, çeşmeler, köprüler, hastaneler, şifa evleri, su tesisleri, hanlar, hamamlar, konaklar, kervansaraylar, ibadethane ve imarethaneler, kitaplıklar, medreseler günümüzdeki sosyal belediyecilik anlayışının temel işlevlerini yürütmekten geri durmuyorlardı. Toplum içerisinde kazançları yüksek olan kimseler muhtaç durumdaki kişilere fitre, zekât, bağış, kurban ve adak adı altında çeşitli sosyal yardımlar yapıyorlardı (Negiz, 2012: 211). Osmanlı döneminde tüm bu belediye hizmetlerinin yürütülmesinde kadılar büyük öneme sahipti. Kadılık kurumunun haricinde lonca ve vakıflar sosyal yardım ve hizmetlerin sunulmasında büyük bir role sahip kurumlar olmuştur.

Osmanlı şehirlerindeki kadılar, yargının sağladığı otoriteyle, günümüzdeki belediye modelinin olmadığı zamanlardaki bir yapıda, yörenin temel yöneticisi olarak yerel hizmetlerin sağlanmasından sorumluydu. Bu alandaki görevlerini yerine getirirken yerel özellikteki fonksiyonlara sahip başka kamu görevlileriyle birlikte yürüttüğü yatay ve dikey ilişki düzeninde kent yönetiminin baş konumundaydı. Görev yaptıkları şehirlerde belediye başkanı sıfatıyla görevlendirilen kadılar, bu görevlerini yerine getirirken muhtesip, mimarbaşı ve subaşı adlı görevliler kendilerine yardım ediyorlardı. Kadının yerel görevlerini şu şekilde sıralanabilmektedir (Oktay, 2008: 128-129):

- Kentin genel düzenini sağlamak,
- Halkın zorunlu ihtiyaçlarının gözetimini yapmak,
- Pazar yerlerinin düzenli olarak kurulmasını sağlamak,

- Pazar ve çarşılarda satılan ürünlerin fiyat kontrollerini yapmak,
- Esnafın denetimini sağlamak,
- Bölgedeki düzenleme ve imar faaliyetlerini gerçekleştirmek,
- Vakıf ve lonca gibi kurumları denetlemek,
- Halk arasındaki anlaşmazlıkları çözmek,
- Düzeni sağlamak için yasaklar ve tedbirler koymak,
- Yasak ve emirlere uymayanları cezalandırmak.

Kadırlara belediyeye ait olan görevlerinin yürütülmesi hususunda muhtesip adındaki görevliler yardımcı oluyordu. Günümüzdeki zabıta müdürü gibi görevler yapan muhtesipler, temizliğin kontrolü, müeyyidelerin uygulanması gibi çeşitli uygulamaların denetlenmesinden sorumlularđı. Atama ile göreve gelip devlet memuru olan kadılar hem mülki amir hem belediye başkanı hem de hâkim olabiliyorlardı (Es,2008: 31).

Kadılar belediye hizmetlerini yerine getirirken yeniçeri ocağına bağılı olan görevliler de kendilerine yardım etmekteydi. Kadıların giderek belediye hizmetlerini yerine getiremeyecek duruma geldiklerinde görev ve sorumlulukları âyân ve mütesellimlerin eline geçmiştir. 1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın ortadan kaldırılmasıyla beledi hizmetlerini yürütemeyecek olan kadıların yetkileri alınmıştır. Aynı tarihte beledi hizmetlerini yürütmek amacıyla İhtisap Nazırlığı ve bu nazırlığın sorumluluğı altındaki taşrada görevlendirilen İhtisap Müdürlükleri kurulmuştur. Fakat bu kurumlar beledi hizmetlerini kadılar kadar başarılı bir şekilde yerine getirememişlerdir (Seyitdanoğılu, 1996: 75-76).

İhtisab nazırlıkları, mahallelerde oturan mahalleli kendi bekçisini seçiyor, mahallenin düzenini, temizliğini ve benzer ortak yerel ihtiyaçlarını karşılıyordu. İhtisab gelirlerini dağıtmak, mürur tezkirelerini vermek, kıyafet düzenini sağlamak şeklinde özetlenebilir (Kazıcı, 1987: 65-223).

Osmanlı Devleti'nde sosyal yardımları sağılayan diğeri bir kurum da lonca adı verilen meslek kuruluşları olmuştur. Lonca bünyesinde bulunan üyeler ve aileleri için hastalık, doğum, işsizlik ve iş kurma gibi çeşitli sosyal risklere karşı mali yardımlaşmaya dayanan avarız sandığı adında bir fonları bulunuyordu. Üyelerden

toplanan aidat ve çeşitli katkılarla toplanan paralarla muhtaçlara yardım, dul ve yetimlerin korunması, vefat eden üyeler için cenaze masraflarının karşılanması, ortak vergiler konusunda dayanışma ve yardımlaşma ile esnafa sermayenin sağlanması ve loncanın bulunduğu yerlerdeki çeşitli hizmetlerin karşılanmasında bu sandık kullanılırdı (Oktay, 2008: 133).

Çalışmaya gücü yeten ancak maddi desteğe ihtiyacı olanlara efrad-ı âmile (lonca teşkilatı içinde yer alan ve herhangi bir sebepten dolayı etkilenen birey) ve yaşlılık, sakatlık veya hastalık gibi nedenlerden dolayı çalışmayan efrad-ı gayri-âmile (Lonca teşkilatı içinde bulunmayan fakat herhangi bir sebepten dolayı etkilenen kişi) adları verilen kimselere sandıktan yardımlar yapılarak esnafın sosyal güvenliği sağlanması amaçlanmaktaydı (Şen, 2002: 29-30).

Yöneticileri devlet müdahalesinde olsa da bu kişileri kendilerinin seçebilme yetkileri, bağımsız işleyen fonun varlığı, Şeyh'in esnaf arasındaki anlaşmazlıklardaki barış yetkisi, üye genelinden vergilerin toplanması gibi çeşitli nedenler loncaları kentte mali ve idari bakımdan özerk sayılabilecek bir niteliğe yaklaştırmıştır. Loncalar ekonomik hayatta söz sahibi olmalarının yanı sıra çarşı bölgelerinde yerel hizmetleri yürütmeleri konusunda da kentteki önemli belediye aktörleri konumunda olmuşlardır. Hizmet ve mal standartlarının tespitiyle, esnafın denetimi, çarşının temizliği, bakımı ve tamiri gibi çeşitli hizmetler loncaların hizmet alanlarından bazılarını oluşturmaktaydı (Barkan, 1985: 43-44).

Lonca teşkilatı tüm bu bahsedilen ekonomik ve yönetsel fonksiyonlarının yanı sıra sosyal kurum olarak da önemli görevler üstlendikleri görülmektedir. Üyeleri arasındaki birlik ve sadakat duygularını güçlendiren bu teşkilat toplumda vefakarlığı, dürüstlüğü, alçak gönüllülüğü, insanların haklarına önem vermeyi ve yardımseverliği özendirilen kurumlar olmuşlardır.

Osmanlı Devleti'nde kentlerdeki hizmetlerin yürütülmesinde kadılık kurumunun yanı sıra vakıfların da önemli rolü bulunmaktaydı. Osmanlı toplumundaki genel olarak kütüphane, okul, sebül, hastane, misafirhane, aşevi, yurt ile sosyal yardımlar gibi hizmetler geleneksel olarak vakıflar tarafından yürütülmekteydi ve belediye hizmetlerinin çoğunluğu vakıf esasına dayanmaktaydı (Eryılmaz, 1997: 37).

Vakıfların uygun şekilde hizmet yürütmesini sağlamak amacıyla kurucu tarafından vakfiye olarak adlandırılan senet hazırlanırdı. Mahkeme sicillerine kadılar tarafından kaydedilen ve devlet tarafından güvence altına alınan bu yazılı metinlerde vakfın yönetim yapısı, kuruluş amacı, faaliyet alanları ve gelir kaynakları gibi temel konular yer almaktaydı. Yerel hizmetler alanında hizmetler yürüten vakıf vakfiyelerinin hükümleri bakımından, kent yönetimi ile ilgili kurallar içinde önemli bir yere sahipti (Oktay, 2008: 131). Halk, vakıflarca yürütülen beledi özellik taşıyan hizmetlerden eşit, ücretsiz ve vakfiyenin sağlamış olduğu objektiflik içerisinde kamu hizmeti olarak yararlanırlardı (Barkan, 1963: 241).

Vakıflardaki hayır sahiplerinin yaptıkları yardımlarla kandilciler tutularak, yine bu yapılan yardımlarla yağ ve kandiller alınıp sokaklar aydınlatılıyordu. Fakirlerin parasız olarak yıkandıkları hamamlar da bulunuyordu. Kaldırım, köprü, yol ve hatta fakirlere şerbet dağıtımını vakıflar üstleniyordu. Umumi helâlar ve sokakların temizlenmesi için de vakıflar kurulmuştu. Mahallelerdeki bekçi ücretlerinin ödenmesi, hastanelerdeki her ırk ve dinden insanların tedavisi, ihtiyaç olduğu takdirde ücretsiz ilaç verilmesi ve doktorlar temin ediliyordu. İmarethanelede (hayır kurumları) düşkün ve yoksullara, yolculara, şehir dışından gelenlere sağlık, giyecek ve yiyecek yardımlarında bulunuluyordu. Tüm bu hizmet ve yardımların gerçekleştirilmesinde vakıflar birçok görevliye maaşlar ödüyor, diğer yandan yüzlerce kişiye hizmet götürüyordu. Böylelikle vakıflar aracılığıyla gelir dağılımındaki adaletsizlikler düşürülmeye çalışırken, yine aynı nedenlere bağlı olarak çıkabilecek olan sosyal patlamanın da kısmen önüne geçilmiş olunuyordu (Bayartan, 2008: 162).

Yine Osmanlı vakıflarından biri olan Evkaf-ı Hümayun Nezareti, şehirlerdeki kütüphaneleri yeniden teşkilatlandırmış, vatandaşların Evkaf-ı İslâmiye'yi (vakıf müzesi) gezdirilmesinde, okul çağındaki çocuklara gıda, elbise, okul araç-gereç yardımlarının yapılmasında, kimsesiz ve fakir kişilerin cenazelerinin kaldırılmasında, bayramlarda yine bu kişilerin sevindirilmesinde, hayvanlara gıda, su ve kuşlara pirinç verilmesi gibi çeşitli alanlarda hizmetler yürütmekteydi (Kunter, 1938: 107).

Evkaf-ı Hümayun Nezareti aracılığıyla birtakım desteklerle yoksulların korunması için çeşitli maaşlar ödenmiştir. Bu maaşlar içerisinde eytam ve eramil (yetim ve dul) ve tekaüd sandıkları (emekli sandığı) gibi maaşlar sistemi de yer almaktaydı.

Aynı zamanda Muhtacın maaşları ile eczanelere de yardımlar ediliyordu. Muhtacın ise, geçimini tek başına sağlaması mümkün olmayan ve hayat boyu bir şekilde desteğe ihtiyacı olan kesimleri ifade etmekteydi. Aceze kavramı ise sakatlık, yaşlılık veya küçük yaştaki kimsesiz çocuklar (bikes ve yetimler) gibi kesimleri tanımlamak için kullanılan kavram olmuştur (Özbek, 2000: 114- 115). Ayrıca yine muhtacın maaşı içerisinde yer alan Evkaf-ı Hümayun Nezareti defterindeki bilgilere göre İstanbul'da yaşayan kör, dilsiz ve sakat olan kişilere 20 ile 100 kuruş arasında değişen maaş ödenmiştir (Tekir, 2016: 61-62).

II. Abdülhamid döneminde de Hazine-i Maliye-i Celile-i tahsisatları içerisinde olan muhtacın tertibinin ve bu tertiplerden ödenen muhtacın maaşının maddi açıdan zor durumda olan kişilere aktarılan önemli bir kayıt olduğu anlaşılmaktadır. Muhtacın maaşları Tenzimat Fermanı'ndan sonra hazine harcamaları içerisinde yavaş yavaş yer edinerek II. Meşrutiyet dönemi ile birlikte kurala bağlanarak devam etmiştir (Özbek, 2000: 117-118).

Vakıflar, yalnızca sağlık, eğitim, ulaşım, yardım ve temizlik gibi toplumsal temel ihtiyaçları konu almamaktadır. Özelde ve genelde kişilerin toplumsal hayatta kaliteli bir yaşama sahip olabilmeleri ve bu hayatı sürdürebilme amaçlarını kapsayan özellikler taşımaktadır. Öyle ki yangın, deprem, sel, hastalık, borçluluk ve fakirlik gibi durumların giderilmesi, acizlerin doyurulması, giydirilmesi, tedavi ettirilmesi, iş kurmak isteyenlere sermayelerin bulunması, borçluların borçlarının ödenmesi vb. gibi kişilere yardım etmek için Avarız Vakıfları kurulmuştur. Avarız vakıfları, yardımlaşma ve toplumsal bütünlüğün Osmanlı toplumundaki sosyal hizmetlerin en güzel örneklerinden birini temsil etmektedir (Bayartan, 2008: 168).

Böylelikle 1855 yılına kadar belediye teşkilatının olmaması nedeniyle belediye hizmet ve yardımların sağlanmasında önemli bir müessese olarak karşımıza çıkan vakıfların, sosyolojik açıdan büyük önem taşıdığı görülmektedir. Vakıfların yapmış olduğu hizmetlerin toplum içerisinde sosyal bütünleşmeyi sağlayarak sosyal çatışmayı engellediği ve sosyal ilişkileri düzenleyerek sosyal dayanışma ve yardımlaşma ağlarını güçlendirdiği söylenebilmektedir.

İlk belediye teşebbüsü Osmanlı Devleti'nde Kırım Savaşı sebebiyle İstanbul'a gelen Avrupalı müttefik ülke subaylarının etkisiyle gerçekleşmiştir. Kentsel yaşam ve

hizmet koşullarının diğer Avrupa ülkelerinden geride olduklarını gören subaylar, belediye örgütlenmesine geçilmesinde hükümete tavsiyelerde bulunmuşlardır. O zamanda batı kaynaklı ıslahat hareketlerinin uyarlanması istekli olan hükümet, Ağustos 1855 yılında (Zilhicce 1271) Takvim-i Vekayi’de yayımlanan tebliğ ile İstanbul’u Kapsayan “Şehremaneti” adı altında bir belediye teşkilatı kurulmuştur (Nadaroğlu, 1978: 318-319). Buna göre belediyede hükümet tarafından atanan “şehremini” bulunmuş ve iki yardımcısıyla birlikte, yine atama yoluyla gelen 12 kişilik Şehir Meclisi oluşturulmuştur (Tortop, 1994: 2).

İlk belediye olan Şehremaneti’nin görevlerine bakıldığında (Ortaylı, 2000: 134);

- Esnafın kontrolü,
- Zorunlu ihtiyaçların karşılanması,
- Temizlik işlerini yürütme,
- Resim ve vergileri toplayıp devlete teslim etmek,
- Yol ile kaldırımların yapım ve onarımları gibi işler içermektedir

Şehremaneti ilk kurulduğu zamanlarda fonksiyonları kısıtlı tutulmuştu. Şehirdeki halka yardım ile ilgili olarak yiyecek ve eşyaların temini, mahalle ve pazaryerlerin temini, esnaf denetimi, fiyatların kontrolü, vergilerin toplanması gibi sınırlı olan fonksiyonlar Şehremaneti’ni modern bir belediye görünümünden daha çok İhtisap Nezareti’ne yaklaşıtıyordu (Oktay, 2008: 136).

Osmanlı Devleti’nin belediyeçilik alanındaki başka bir denemesi “Altıncı Daire-i Belediyedir”. 1857 yılında yayımlanan tebliğ ile; İstanbul, Boğaziçi ve Adalar 14 belediye dairesine ayrılmış, Beyoğlu- Galata bölgesi ise Altıncı Belediye Dairesi olarak adlandırılmıştır. Paris belediyesi örnek alınarak yapılan belediye Türk belediyeçilik tarihinde oldukça önemli bir noktaya sahip olmuştur. Bu belediyenin özel statüsü de 27 Ocak 1858 yılında ilan edilen 19 maddelik bir Altıncı Dairei Belediye Nizamı ile yürürlüğe girmiştir (Ortaylı, 1974: 127).

Beyoğlu ve Galata semtlerine “Altıncı Dairei Belediye” denilmesinin sebebi Tanzimat’ın mimarlarından olan Ali Paşa ve Reşit Paşa’nın Paris’in modern ve seçkin semti olan Altıncı Daire bölgesinde oturmuş olmalarından kaynaklanmaktaydı (Al, 1998: 109). Altıncı Daire-i Belediyesi’ne özel personel ve gelir kaynakları ayrılarak,

belediye organları seçim yerine üye ve reislerin Babıali'nin tayinleriyle gelip, Babıali'ye bağlı olmuşlardır. Buradaki amaç yerel demokrasiyi güçlendirmek yerine başkent'in en modern semtini düzenlemek olmuştur. Bu kapsamda Altıncı Daire-i Belediye, başarılarını Cumhuriyet Dönemi'ne kadar sürdürmüştür (Ortaylı, 1974: 128).

Belediyenin kuruluşu, görev ve organlarını belirlemek için Meclis-i Âlî-yî Tanzimat'ın 1857 yılındaki mazbata da Şehremaneti'yle birlikte özellikle kaldırımların yapılması için harcanan paranın işe yaramadığından bu işlere sadece devletin değil halkın yardımı gerektiği belirtilerek mahallelerin işlerinin yürütülmesinde de görevin devlete olması şartıyla oradaki halkın yardımıyla oluşturulmuş bir idareye bırakılması kural olarak belirlenmiştir (Al, 1998: 109).

İdarenin çevresindeki su yolu yapımı ve onarımı, kaldırım, aydınlatma, temizlikte başarılı olması sahip olduğu personel ve örgütün niteliğine bağlıydı. 1866 yıllarında bu dönemde bazı beledi tesisleri kurulmasıyla önemli hizmetler gerçekleştirilebilmişti. Bugünkü Latin Mezarlığı Şişli'ye devredilerek burada ve Tepebaşında parklar yapılmıştır. Yollar onarılarak genişletilmiş ve taşlardan oluşan evlerin yapılması teşvik edilmiştir. Sağlık konularında da başarılı çözümler getirerek ilk yardım hastanesi olan İstanbul Belediyesi'nde bile olmayan Mecruhın Hastanesi kurulmuştu (Ortaylı, 1974: 140-141).

1864 Tuna Vilayet Nizamnamesiyle “Vilayet Umumi Meclisi” Türk yönetimi için ilk olan İl Özel İdaresinin kurulması sağlanmıştır. 1876 Kanun-i Esasi ile birlikte tüzel kişilik kazanan bu kurum ikili sistemle il yönetiminde hem halkı hem de devleti temsil etmektedir. Padişah tarafından atanan valiler, ilin tüm siyasi, sosyal, eğitim gibi işlerden sorumlu kişiler olmuşlardır. Valinin kazalardan seçtiği üyelerle oluşturduğu “Vilayet Umumi Heyeti”ne sosyal hizmet ve yardım faaliyet konularında birtakım görevler yüklenmiştir. Bu görevlerin en başında gezici ya da genel okullar açarak halkın okul gereksinimlerini gidermek olmuştur. Diğer görevleri ise vilayette hastane, yetim evleri, akıl hastanesi, sağlık ile güçsüzler yurdu gibi kurumlar kurmak olmuştur (Kaştan, 2016: 91).

Daha sonrasında 1869 yılında İstanbul'daki belediye teşkilatını düzenleyen “Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi” ile belediye daireleri 14'ten 20'ye

çıkarılarak belediye örgütlenmesinin tüm İstanbul'a uygulanması kabul edilmiştir (Tortop, 1994: 4).

Belediyenin yüklenmiş olduğu sosyal sorumluluklar Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi'ndeki ifadeyle "...bizeban ve ama (dilsiz ve kör), bivaye (mahrum, nasipsiz) ve yetim çocukların terbiyesi, muhtacîn ve fukura hastanelerinin tertibi, işe güce müktedir olmayan erba-ı ihtiyacın iaşesi (bakma, besleme) zımmında refre refre (azar azar) hastahane, gurebahane ve sanayi mektepleri teşkili ve bu tarik ile sual (dilenmek) mecburiyetinden erbab-ı ihtiyacın tahlisi (kurtarılmaları) hususları..." belediyenin sosyal görevleri arasında sayılmıştır. 1877 yılındaki Vilayet Belediye Nizamnamesi ile de aynı görevler tekrar edilmiştir (Ergin, 1995: 1614).

İstanbul dışındaki belediyeleri düzenleme amacı taşıyan Vilayet Belediye Nizamnamesi ile her yerde belediye yönetiminin kurulması hükmü bulunmasına rağmen bu hüküm tam anlamı ile uygulanamamıştır. Kurulabilen belediyeler ise vergi toplamının ötesine geçememişlerdir. Yolsuzluk, tecrübesizlik, yetki anlaşmazlıkları ile birtakım yetersizlikler gibi faktörler belediyelerin gelişimini engellemiştir (Ortaylı, 2000: 177).

1870'li yıllarda da belediye örgütünden ödenmeye başlayan muhtâcin maaşı arasında gösterilen tev'em ikiz ve üçüz çocukları için ödenen maaşlar bulunmaktadır. Tev'em maaşında devlet ailenin ikiz veya daha fazla çocuğa sahip olmanın getirdiği maddi yükü hafifletmek istemiştir. Böylelikle ailenin daha fazla sıkıntıya düşmeden ya da sıkıntının kısmen de olsa önlenmesi için tev'em maaşı bağlanmıştır (Dinç vd., 2009: 80).

Vilayet Belediye Nizamnamesi'nde belediyelerin görevleri çeşitli yerel hizmetleri kapsayacak şekilde genişletilmesi sonucunda kentlerde alt yapıyla ilgili inşaa faaliyetleri, imar düzenleri, vakıfların kontrolündeki su tesisleri bütünüyle belediyelere bırakılmış oldu. Halka açık tiyatro, kahve, lokanta vb. yerlerin denetimi, emlak kayıtları, doğum ve ölüm işlemleri, nüfus kaydı, muhtaç ve fakirler için birer sosyal kurumlar oluşturulması belediyelere yüklenmiş olan başlıca görevler arasına girmiştir (Oktay, 2008: 146).

Belediyeye nizamname ile yüklenen yoksulların bakımı, II. Abdülhamid dönemindeki yardım uygulamalarının en belirgin özelliği, yardımlarda padişahın ön plana çıkartılması çabası olmuştur. Padişahın bir hediyesi olarak tercüme edilebilen atiyye-i seniyye tertibi ve yine padişahın yardımı olarak sadaka-i seniyyeler ön plana çıkartılmıştır. Böylelikle Abdülhamid'in yoksulların kalbinde yer edinmesi merkezileşen iktidarın güçlenmesine neden olmuştur. Yine bu doğrultuda İstanbul'da kış aylarında yoksullara padişahın yardımı olarak kömür ve odun dağıtılmıştır. 1882 yılının kışında muhtacîne, Hazine-i Hassa-i Şahane'den karşılanmak üzere 35.528 kıyye kömür alınarak bölgenin memurları aracılığıyla dağıtımlar yapılmıştır. Yine 1888 yılının kışında Abdülhamid, Dersaadet ve Bilad-ı Selase (Üsküdar, Galata ve Eyüp) acezeler için kömür ve odun alınmasına yönelik emirlerde bulunmuştur (Özbek, 2000: 118-121).

Halkın ileri gelenleri ve Osmanlı yöneticileri Meclis-i Mebusan'da Belediye Kanunu'nu tartışırken dilencilere padişah tarafından maaş bağlanması teklif edilmiştir. Ancak belediyelerin bu konuları çözmek için gerekli bütçeleri bulunmuyordu. Kimsesiz ve bulunmuş çocukların himayesi bile Babıaliye yüklenmişti. Örnek olarak 15 Mayıs 1865 (19 Zilhicce 1281) tarihli takrirden bulunan çocuklara bakan kişilere maaş verileceği bildirilmiştir. Yine 29 Temmuz 1864 (24 Safer 1281) tarihli diğer takrirden kimsesiz çocuğa bakımı için kendini idare edinceye kadar aylık bağlanması bildirilmiştir (Ortaylı, 2000: 217).

Osmanlı yöneticileri ve aydınları belediye kurumunu teknik kurum olarak ve genel niteliğini kentin altyapı hizmetlerini sunmakla görevli saymışlardır. Bundan dolayı belediyelerin sanat, eğitim ve kültürle ilişkili sosyal etkinlik hizmetleri o dönemlerde çok az olduğu ifade edilmektedir. Öyle ki İstanbul Şehremaneti ilk başlarda müzik ve tiyatro bölümleri faaliyete geçen Dârü'l-Bedâyi'i (Şehir Tiyatrosu), 1914 senesinde kurulabilmiştir (Eryılmaz 1997: 81). Fakat Osmanlı tiyatrosunun 1870 yılındaki kurucularından Güllü Agop on yıllık Türkçe oyun oynatma koşulları arasında bir oyunun üç kez oynadıktan sonra bir kez de yoksullara yardım için oynatılması ve toplanan bu gelirlerin belediyeye verilmesi şeklinde hükmü yer almıştır. Gösteriye yabancı elçiler, bürokratlar ve nüfuzlu kişilerin gelmesi için teklifler götürülmesiyle halk hem önemli kişileri görüyor hem de hayır amacıyla kamu yararına verilen gösterilere katkıda bulunuyorlardı (Firidinoğlu, 2013: 22- 23).

Tür ve kapsam olarak ilk defa Osmanlı devleti tarafından hizmete geçirilen kurumlardan olan Dulhane'nin kesin açılış tarihi belli olmamakla birlikte 1884 yılındaki belge de anasız, babasız ve yoksul durumda olan ve göçmen çocukların sünnet ettirilmesi ile bu çocukların eğitim sınavlarının yapılması isteniyordu. Bu kurum uzun süreli olarak planlanmamasına rağmen iyi bir görevli kadrosu ve düzenli bir işleyişi ile yalnızca yoksul ve kimsesizlere değil aynı zamanda yaşlı, dul ve hastalara da korunma, sağlık ve barınma hizmetleri sunmuştur. Bu kuruma kabuldeki temel şart göçmen olmanın yanı sıra bakacak erkek çocuğu, meskeni ve kocası bulunmaması şartı olmuştur. İstanbul'daki dul ve yetim çocukların başvuruları ise Şehremanetine teslim edilmiştir. Bu kişiler arasında başvuruları kabul edilenlerin var ise muhtacın maaşları kesintiye uğramıştır. Dulhane kısa süre içerisinde kapatılmasına rağmen çok sayıda çocuk ve yaşlının barınma mekânı haline gelmiştir. Bu kurumun kapatılmasıyla kalanlar Darülaceze'ye devredilmiştir (Bay, 2017: 51-54).

İstanbul'da diğer bir sosyal yardım kurumu olan Darülaceze I. Abdülhamid'in iradesiyle 1895 yılında kurulmuş ve resmi açılışı 31 Ocak 1896 yılında yapılmıştır. Kurum sadece fakir ve dilencilere hizmet etmekle yetinmemiş aynı zamanda çocuk ve yaşlılara da sosyal yardımlar veren kurum haline gelmiştir. Sultan ayrıca darülacezenin kuruluşundaki masrafları karşılamak üzere kıymetli eşyalarını hediye olarak sunmuş ve 10.000 altını da nakit olarak bağışlamıştır. Yardım kampanyaları da düzenleyerek geniş bir katılımı büyük miktarda altın toplanmıştır. Bu kampanya ile de Avrupa'nın oldukça dikkatini çekmiştir (Darülaceze Kuruluş, www.darulaceze.gov.tr, 2019). 31 Ocak 1896 yılında yapılan kurumun Darül Nizamnamesindeki amacı "İstanbul'da doğmuş ve yerleşmiş olan malul ya da iş göremez durumunda olan geçinmelerini sağlayacak miktarda mala sahip olmamakla birlikte kazanabilme imkanlarından yoksun olduğu halde kanunen kendisine bakacak gücü bulunmayanlar ve sokakta bulunmuş kişilere hizmet etmek" şeklinde ifade edilmiştir (Darülaceze Nizamname, www.darulaceze.gov.tr, 2019).

Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra da muhacir kitlesinin artmasından dolayı belediye idareleri muhacirlere yardım konusunda çaresiz kalmışlardır. Üstelik kalabalık muhacir gruplarının çoğunluğu civar vilayetlere sevk edilmiş, bu kişilere nasıl barındırıldığı ve doyurulduğu hakkında bilgiler verilmemiştir (Ortaylı, 2000: 217-218).

Osmanlı'daki sosyal yardım alanında değerlendirilebilecek başka bir önemli adım olan 27 Haziran 1910 tarihindeki Muhtacın Maaşatı Hakkında Nizamnamesi'yle muhtacın tertibinin kullanımındaki II. Abdülhamid zamanında yaygınlaşan keyfiyetin giderilmesi amaçlanmıştır. Nizamnameye göre muhtacın maaşını alabilmek için hiçbir şekilde medar-ı maişeti (geçim aracı) ve şer' en mükellef mütealikatı (geçimini sağlamakla yükümlü yakını, akrabası) bulunmamak ve kazançtan mahrum bir derecede malul ve müsinn (yaşlı) ya da yetim bulunmamak şartı koyulmuştur (Özbek, 2000: 126).

Yine II. Meşrutiyet'ten sonra İstanbul'daki yoksullara yönelik Şehremaneti tarafından Dahiliye Nezaretine sunulmuş olan 1916 yılındaki raporda fakirlerin bakılıp, doyurulması ve nafakası için neler yazıldığı konusunda ayrıntılı bilgiler verilmiştir. 2. Meşrutiyetle birlikte refah uygulamaları önceki dönemlere göre yoksulların korunması işinin padişahın meri olmaktan çıkıp daha bürokratik bir şekilde çerçevelenerek modern bir devletin görevleri arasına girmeye başlamıştır. Bu dönemle birlikte Etfal Hastahanesi ve Darülaceze gibi İstanbul'daki birçok sosyal yardım ve sağlık kurumları yeni kurulan "Müessesat-ı Hayriye-i Sıhhiye Müdüriyet-i" (bugünün İstanbul Belediyesi Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi) himayesinde birleştirilmiştir (Özbek, 2000: 124-126).

I. Dünya Savaşı ile devam eden kesintisiz savaş dönemlerinden dolayı Osmanlı İmparatorluğu'nda sosyal yardım alanında söz konusu olabilecek yeni yaklaşımların gelmesi mümkün olamamıştır. Bu koşullarda devlet şehit ve asker aileleri ile yetimler üzerinde durmuştur. Savaş yoksulları olarak nitelendirilen kesimlere mülteciler de eklenmiştir. Tüm bu değişen koşullarda Aşair ve Muhacinin Müdüriyet-i Umumisi, Darüleytem Müdüriyet-i gibi kurumlar oluşmaya ve önem kazanmaya başlamıştır. Devlet tarafından harp yoksullarına yapılan yardımlara ek olarak Müdafaa-i Milliye, Donanma Cemiyetleri ve Hilal-i Ahmer gibi yarı resmi kuruluşlarla da sayısız yardımlarda bulunulmuştur (Özbek, 2000: 128).

Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında yaşanan bu dönüşümlerle belediyeler aciz, kimsesiz, yetim ve fakir gibi muhtaç durumdaki kişilere ayni ve nakdi yardımlarda bulunmuştur. Belediyeye başvuran muhtaç kimselerin durumu Hisbe (belediye) meclisinde değerlendirilerek bazılarının aylık bağlanmış, bazılarının da bir kereye mahsus

olmak üzere nakdi yardımda bulunulmuştur. 1922 yıllarındaki belediye meclisi zabıt defterlerince aceze maaşları olarak adlandırılan bu yardımlar, kişinin dilekçe ile müracaatı, kişi hakkında araştırmaların yapılması, müracaatın mecliste görüşülmesi, araştırmalar sonucunda ihtiyacı olduğunun belirlenmesiyle gerçekleşmektedir. Yardım alan kişinin ölümü, muhtaçlık durumunun düzelmesi ya da kendisine bakacak bir kişinin gelmesi (askerdeki oğlunun dönmesi) durumlarında aceze maaşı kesilmektedir. Fakir, aciz, yaşlı ve kimsesiz olanların dışında, yetim ve şehit çocuklarına da belediyeler maaş bağlamıştır. Yetimlerin yaşları büyük ise maaş bağlanmakta iken küçük yaşta olanlara ise olgun ve yaşlı ailelere verilerek, bu çocuklara bakmaları için maaş verilmektedir. Bu ailelere verilen maaşların aceze maaşlarından yüksek oldukları belediye zabıtlarında görülmektedir. Öyle ki aceze maaşları 150-200 kuruş iken, yetim olanlara verilen maaşlar 600-750 kuruş arasında olmuştur. Belediyeler yine kimsesiz olan çocukları Darüleytam'a (çocuk yurdu) yerleştirilmeleri konusunda da çaba göstermişlerdir. Ayrıca muhacir ve hastaların başka yerlere gitmesine destek verilmiş, vefat etmiş fakirlerin tekfin ve teçhiz masrafları karşılanmıştır. Yine muhtaç durumdaki kişilerin yararlandığı gureba hastaneleri yapılmış, darüleytamlara nakdi yardımlarda bulunulmuştur (Yolalıcı, 1999: 48-58).

Cumhuriyet öncesi kurulan Osmanlı belediyeleri öncelikle şehirdeki aksaklıkların giderilmesi ve modern şehir yaşamının oluşturulması için önemli kentsel nitelikteki hizmetlerle görevlendirilmişlerdir. Bundan dolayı sosyal hizmet ve yardım alanlarındaki isteklere yeteri kadar cevap verememişlerdir. Önceden sosyal hizmet ve yardımları yerine getiren vakıfları modernleştirememişlerdir. Halkın önde gelenleri ile yöneticiler bu konu hakkında tutarlı bir plan üretememişlerdir.

Sonuç olarak cumhuriyet dönemi öncesinde devletin sosyal alanda sorumluluklara karşı kurumsal bir yapılanma olduğu söylenememektedir. Fakat bu devletin sosyal sorunlara duyarsız kaldığı anlamını taşımamaktadır. Bu yıllarda klasik Osmanlı çağı olarak da tanınan Tanzimat dönemine kadar olan sürede yönetimin sorumluluğu vakıflar, loncalar, kadılar aracılığıyla yerine getirilmiştir. Tanzimat sonrası dönemde de bu kurumların yanı sıra, yönetimin birtakım yasal düzenlemelere başvurduğu görülse bile bu dönemlerde kapsamlı olacak şekilde belediye tesislerin kurulamadığı görülmektedir. (Negiz, 2012: 212-213).

2.1.2. 1923-1960 Arası Dönem: Yeniden Doğuş

Osmanlı Devleti'ndeki belediyeçilik anlayışı, cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte değişikliğe uğramadan devam etmiştir. Cumhuriyetin ilanıyla beraber devletin birlik ve bölünmez bütünlüğü tehlikeye girer düşüncesi nedeniyle belediyelere mali ve idari özerklik verilmesinde hep temkinli olunmuştur. Cumhuriyet dönemiyle belediyeçiliğin öncülüğünü yeni başkent olan Ankara üstlenmiştir. Burada belediyeçilik, modern ve çağdaş bir kent yaratmakla beraber, rejimi gerçekleştirip koruma doğrultusunda oluşturulmuştur (Koçak ve Ekşi, 2010: 299).

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Osmanlı İmparatorluğu'nda çöküş yaşanmış ve geriye senelerce savaşlardan etkilenen yoksul bir halk kalmıştı. Yerel yönetimler tarafından bu açıdan baktığımızda bu dönemin iki önemli belediyeçilik sorunlarının yaşandığı yıllar olmuşlardır. Bunlardan ilk olarak savaşlardan harap olan ve nüfus mübadeleleri yapılan batı Anadolu şehirlerinin imarı, ikincisi ise Ankara'nın başkent olmasıyla birlikte ortaya çıkan kent sorunları olmuştur (Aydınlı, 2004: 119).

Savaştan yeni çıkan ve yeni bir rejim kurmaya çalışılan Türkiye'de sosyal politikaların öncelikli konular olarak görülmediği açıktır. Sosyal politika ile direkt bir ilgisi olmamasına rağmen 1923'te İzmir İktisat Kongresi'nde yeni devletin ekonomik durumunu güçlendirmek amacıyla ulusal bir sanayi sisteminin kurulmasına odaklanılmıştır. Tüm bu ekonominin geliştirilmesi kararlarının dışında işçi hakları konusunda da kararlar alınmıştır. Bu kararlara göre; işçilerin çalışma saatlerinin düzenlenmesi ve 18 yaşından küçük olanların çalıştırılmaması ile çalışan kişilere haftanın 1 günü tatil imkanının verilmesi ve tüm çalışanlara sendika hakkının tanınması kararları alınmıştır (Özçelik ve Tuncer 2007: 256).

Cumhuriyetin ilk yıllarıyla belediyeler imar ile ilgili önemli sorunlarla karşılaşmıştır. Tüm bu sorunlara çözüm aranırken cumhuriyet dönemine ait belediyeçilik görüşü meydana gelmiştir. Bu dönemde belediyeler adına en önemli gelişme 26 Şubat 1924 tarihli 423 sayılı "Belediye Vergi ve Resimler Kanunu" ile yaşanmıştır. Yine aynı zamanda 417 sayılı "Ankara Şehremaneti Kanunu" çıkarılmıştır. Bu yasa ile birlikte Ankara Şehremani hükümet tarafından atanacak ve dört üyesi bulunan "Cemiyet-i umumiye-i Belediye" tarafından yönetilecek hükmü getirilmiştir. Bundan sonra belediyelerle ilgili başka bir önemli düzenleme olan 3 Nisan 1930 tarihli

1580 sayılı “Belediye Kanunu” olmuştur. Bu kanunla birlikte elli üç sene yürürlükte duran “Vilayet Belediye Kanunu”, “Ankara Şehremaneti Kanunu” ve “Dersaadet Belediye Kanunu” 1 Eylül 1930 tarihinde kaldırılmıştır. Bu yasanın hazırlanmasında beş temel ilke göz önüne alınmıştır. Bu ilkeler (Çağdaş, 2011: 397);

- Belediyelerin uygulamalarında serbest bırakılmaları,
- Belediyeler arası eşitlik,
- Belediyeler üzerinde merkezi idarenin denetimi,
- Halkın etkin denetimi ve tek dereceli seçim sisteminin sağlanması,
- Belediyelerin hizmet alanlarının genişletilmesi.

Yukarıda belirtildiği gibi beş temel ilke ile oluşturulan 1580 sayılı Belediye Kanunu belediyelerin sorumluluk ve görevleri üzerine oldukça belirleyici bir etken olmuştur. Bu yasayla birlikte belediyelere kentsel hizmetlerden daha çok sosyal politikalara dayanan çeşitli türde görevler yüklenmiştir (Güleç, 2008: 49). 1930 yılında çıkarılan bu kanun ile belediyelere verilen sosyal belediyeçilik görevleri şunlardır (1580 Sayılı Belediye Kanunu);

- Dilencileri dilenmekten kurtaracak önlemler almak (Md.15/17),
- Bulunmuş ve bırakılmış çocukları, sokakta bayılanları, delileri, afet ve kazaya uğrayanları korumak (Md.15/18),
- Halka yönelik okuma salonları ve kütüphaneler ile spor ve çocuk bahçeleri açmak (Md.15/33),
- Fakir, kimsesiz çocuklara giyinme, yeme, içme ve barınma gibi yardımlar yapmak (Md.15/34),
- Parasız olarak acezhane, doğum ve emzirme evleri ile yetimhaneler yapmak (Md.15/45),
- Yurtsuz ve yersiz olanlara iş bulmak kimsesiz olan kadın ve çocukları korumak (Md. 15/48),
- Gençler için mahallin ihtiyacına göre stadyumlar inşa etme (Md.15/54),
- Fakirlere ucuz ve parasız ilaç vermek, ücretsiz muayenehane ve doğum yardımlarını karşılamak (Md.15/57),
- Sinema, halk müzeleri, tiyatro ve hayvanat bahçelerini açmak (Md.15/59),
- Belediye fırınları yapmak ve işletmek (Md.15/65),

- Fakirlere yönelik yatı evleri açmak (Md.15/69),
- Zor durumda olanlar için muhtacin sandıkları tesis etmek (Md.15/71),
- Sosyal ve kültürel alanları ve ulaşım araçlarının engellilerin kullanımına yönelik olarak yapılmasını sağlamak (Md.15/78),
- İlgili kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yaparak genç ve yetişkin olan özürülere yönelik uygun mesleklerde, meslek ve beceri kursları ile iş eğitim merkezleri açmak (Md.15/80),

1946 yılına gelindiğinde İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türkiye’de çok partili hayata geçişle önemli dönüşümler meydana gelmeye başlamıştır. Bu yıllarla beraber liberal iktisat politikaları izlenmeye başlanmış ve bunun sonucunda da sermaye birikimlerinde özel sektörler belirleyici konuma gelmiştir. Buna bağlı olarak da batıdaki kentleşme ve belediye uygulamaları Türkiye’deki belediyecilik uygulamalarını etkilemiştir (Aydın, 2008: 102).

1950’li yıllarda ise Türkiye’de hızlanan kentleşme süreciyle şehirlerde nüfuslar artmış böylelikle belediyeler öncelikli olarak sosyal politikalardan ziyade kentsel altyapı hizmetlerinde yoğunlaşmışlardır. Bu dönemlerde başta 1930 tarihli Belediye Kanunu olmakla birlikte birçok yasalarla belediyelere verilen sosyal içerikli görevler ilgisizlik ve kaynak yetersizliği gibi nedenlerden dolayı belirtilen görevler merkezi idare tarafından gerçekleştirilmiştir (Pektaş, 2010: 11).

1960’lı yıllarda bir yandan 1961 Anayasası’nın sosyal yaşamda sağlamış olduğu özgür ortamın diğer yandan da kentleşme ve sanayileşme süreçlerine bağlı olarak meydana gelen kentsel çelişkilerin yaşandığı dönem olmuştur. Bu dönemlerde göç akımıyla karşı karşıya kalan şehirler, kente yeni gelenlere yönelik hizmet sunumlarında büyük sorunlar yaşamıştır (Adıgüzel, 2009: 105). Yaşanan göç ve nüfus artışları sorunları sonucunda yerel yönetimler çeşitli sorunlarla baş başa kalmıştır. Bunun sonucunda da merkezi idarenin idari ve yasal düzenlemeleri altında uygulamalarını yürüten belediyeler, sosyal refah hizmetlerinin dağıtım ve üretiminde önemli bir rol yüklenirken, halkın artan ihtiyaçlarına bağlı olarak yerel yönetimlerden sosyal refah hizmetleri konusunda beklentiler yüksek oranlara ulaşmıştır (Aydın, 2008: 17-18).

2.1.3. 1970-1980 Arası Dönem: Toplumcu Belediyecilik

1970'li yıllarla birlikte sosyal belediyecilik uygulamaları kısmen de olsa kurumsallaşmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu dönemde belediyeler kooperatifler, birlikler ve şirketler katılımları arttırarak sendika, meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarını da yönetime katarak yeni olan belediyecilik uygulamalarını hayata geçirmişlerdir (Kesgin, 2008: 97).

1973-1977 yılları arasındaki dönemlerde toplumcu belediyecilik olarak adlandırılan bu anlayış sosyal içerikli uygulamaları temelde belediyelerin merkezi yönetim ile çatışmalar içerisinde ve kıt kaynaklarla yürütmüş oldukları uygulamalar çerçevesinde gelişmiştir. Belediyeler bu dönemde toplu konut girişimlerinin yanı sıra kendi gereksinimleri olan hizmetleri üretmeye başlamaları, ekmek fabrikaları ve asfalt fabrikaları kurmaları yine bu dönemlerde meydana gelmiştir (Adıgüzel, 2009:106- 107).

Bu anlayış ilk olarak Marmara (İstanbul ve İzmit ağırlıklı) ve Ankara yerel yönetimlerinin çabaları ile filizlenmeye başlamıştır. Belediyeler, tüketim süreçlerindeki rollerini, yeniden üretim koşullarını, aralarındaki iş birliği ve dayanışmalara bağlı olarak yeni yaklaşım arayışlarını giderek geliştirmişlerdir (Yıldırım, 2013: 128). Bu anlayışla belediyelerin öncülüğünde tüketim, konut ve üretim gibi farklı alanlarda oluşturulan kooperatiflerle hala varlıklarını sürdüren İzmit Yeni Yerleşmeler Projesi (Yeni- Koop), Ankara Batıkent Projeleri bu anlayışla hayata geçirilmiştir. Belediyeler ile halk ortaklığıyla kurulan ilk şirket Kartal Halk Ekmek A.Ş., ve Yeni-İz A.Ş. buna örnek olarak gösterilebilmektedir. Mahalle kurulları-Temsilcileri: halkın yönetime katılma yöntemlerinden sayılan bu kurul ya da temsilcilik belirli kentlerde denenerek sendikalar, meslek kuruluşları, kooperatif birlikleriyle ortak çabalar oluşturulmaya çalışılmıştır (Yıldırım, 2013: 132: 133).

1973 seçimlerinden sonra CHP'li belediyelerle Milliyetçi Cephe hükümeti arasındaki çatışma Türkiye'de ilk olarak yerel otoritelerin özerkliği konusunu gündeme getirirken, CHP'li belediyeleri kendi aralarında örgütlenmeye yönlendirmiştir. Bu doğrultudaki ilk çabalar o dönemin İzmit Belediye Başkanı Erol Köse'nin katkılarıyla başlamıştır. Bu kapsamda Marmara Denizi'ne kıyısı olan yerlerde bulunan 45 belediye, özellikle bölgedeki çevre sorununa çözümler üretebilmek amacıyla 1975 senesinde Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'ni kurmuştur (Batuman, 2010: 230). Bu

yardımlaşma ve dayanışmayı sağlayan birçok birlikler 1980 yılına gelindiğinde Türkiye'yi kapsayacak şekilde yaygınlaştırılarak ve Türkiye'deki belediyeler arası bilgi alışverişini ve iş birliğini sağlamak, ortak sorunlara çözümler üretmek amacıyla üst birlik olan Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) kurulması aşamasına ulaşmıştır (Yıldırım, 2013: 134).

Toplumcu belediyeçilik anlayışının öncülerinden olan Vedat Dalokay, belediyenin kıt kaynaklarını kullanarak yatırım fırsatları yaratmış ve kentlerde yaşayan halk için yaşam standartlarının iyileşmesini sağlayan birçok projeler uygulamıştır. Bunlar (Tekeli, 1991: 56); SOFRETU firmasına yaptırdığı metro projesini yeterli bulmayarak, Moskova Belediye Başkanı'yla kurduğu ilişki ile ön anlaşma imzalamıştır. Böylelikle, Sovyetler Birliği'nden sağlanacak teknolojiyle metro yapılacak Türkiye'de %2 faizle borçlanarak borcunu gıda maddelerinin ihtiyacı ile ödeyecekti ama bu proje hükümet tarafından destek görmediği için iptal edilmiştir. Halka ucuz ekmek dağıtmak için ekmek fabrikaları da Dalokay döneminde kurulmuştur (Tekeli, 1991: 57).

Diğer toplumcu belediye başkanı öncüsü 1971 seçimlerini kazanan İzmit Belediye Başkanı Erol Köse'dir. Kenti, halkın tercih ve çıkarları doğrultusunda yönetme, halkı etkin olarak yönetime katma ve söz sahibi yapma, üreticiliği temel alıp tüketiciyi koruyucu bir yerel yönetim oluşturma, belediyeler arasında birleşmeye teşvik etme, halk pazarları, yeni yerleşmeler projesi, emekçi kesimlerin kooperatifleştirilmesi, kent topraklarının kamulaştırılması, Kocaeli ile Marmara Belediyeler Birliği gibi oluşumlarla büyük katkılar sağlamıştır (Yıldırım, 2013: 222).

Bu anlayışla birlikte IULA- Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği'ne üyelik gerçekleştirilerek sürekli faaliyetlerine katılma, Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Konferansı etkinliklerine ilk defa etkin ve programlı bir şekilde katılma, FMCU/UTO- Akdeniz Kentler Birliği kurucu üyeliği ile Akdeniz Ülkeleri Belediyeleri Ekonomik İşbirliği Konferansı'nı İstanbul'da gerçekleştirme, OECD Teknik İşbirliği Programı'na katılarak projelerde geliştirmeler, Ortadoğu, İslam Kentleri ve Batı ile ilişkiler kurulmuştur (Yıldırım, 2013: 136- 137). Ayrıca İsvan başkanlığında, Dünya Bankası ile yapılan protokolde İstanbul'un kanalizasyon sorununa yönelik projeye ortak olunmuştur. Bu protokolde, kanalizasyon sorununun çözümü için Tuzla'dan Küçük Çekmece Gölü'ne kadar İstanbul çevresinde bulunan otuz belediyeyi kapsayan alanda

kanalizasyon ve su sorunlarının muhatabı olacak bir otoritenin kurulması kararlaştırılmış ve Dünya Bankası'ndan inşaat ve proje yapımı için ucuz kredi desteği sağlanmıştır (Çetin, 2016: 426).

Toplumcu belediyeçilik anlayışının başka bir deneyimi Ankara Belediyesi 1977 seçimlerinde seçilen Ali Dinçer'in döneminde yaşanmıştır. Bu anlayışıyla, kentsel mekânın yeniden üretilmesi sonucunda dar kesimlere yönelik konut sorununa kalıcı çözümler üretilmek istenmiş, toplumun geniş kesimlerine yönelik planlar yapılmak istenmiştir. Kızılay kent merkezi ve Batıkent Projesi bunlara örnek olarak gösterilebilmektedir. Dinçer yönetimindeki Ankara Belediyesi, Dalakoy döneminde düşünsel temelleri atılan Akkodu Projesi Dinçer döneminde faaliyete geçirilerek Batıkent Projesiyle gecekondulaşmanın önlenmesi ve dar kesimlere yönelik olan barınma sorununa nitelikli çözüm yaratılmaya çalışılmıştır (Bayraktar ve Penpecioglu, 2008: 75-78).

Toplumcu belediyeçilik anlayışı sergileyen bağımsız bir başkan olan Fikri Sönmez Fatsa Belediyesi'nde geleneksel belediyeçilik kavramından farklı birçok uygulamalara imza atmıştır. Fatsa Belediyesi, içerisinde bulunduğu siyasal yapı ve dönemin şartları altında farklılık arz etmesinin nedeni, belediye meclis toplantılarını halka açarak demokratik bir katılım süreci oluşturmuş olmasından kaynaklanmaktadır. Yine başkan tarafından son yıllarda tartışılan katılımcı bütçe uygulaması 1979- 1980 yıllarında Fatsa Belediyesi'nde uygulanmıştır. Belediye sınırları içinde üç ile yedi kişi arasında mahallenin büyüklüğüne göre değişim gösteren halk komiteleri kurulmuştur. Bu komiteler, Fatsa'nın toplumsal ve iktisadi sorunlarının tartışılıp çözüme kavuşturulabilmesi için önemli yerler olmuştur (Çolakoğlu, 2012: 6). Ayrıca önemli belediyeçilik çalışması olan Çamura Son Kampanyası ile müteahhitlerin keyiflerine bırakılan kanalizasyon çalışmaları salgın hastalıklara sebep olmuş, Fatsa halkının gönüllü katılımıyla traktör, kazma ve kürekler, el arabalarıyla bu kampanyaya katılarak sokaklar üç ay içerisinde temizlenmiştir. Yine Fatsa Belediyesi, Fatsa Halk Kültür Şenliği 8-14 Nisan tarihlerinde sosyal bir kültür şenliği içeren etkinliği hayata geçirmiştir. Bu etkinlik, edebiyat, spor, kültür ve sanat üzerine yoğunlaşmıştır.

Diğer bir önemli husus 05.01.1978'de kurulmuş olan ve 12.11.1979 yılında düşen Bülent Ecevit Başbakanlığındaki 42. Hükümet önemli bir kuruma imza atarak,

Türkiye’de ilk kez Yerel Yönetim Bakanlığı’ni kurmuştur. İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, İller Bankası, İmar ve İskân Bakanlığı, İl ve Mahalli İdareler Planlama Şubesi ile Devlet Planlama Teşkilatı’ni bünyesine katarak 22 ay faaliyet süresince önemli çalışmalar yapmıştır. Bu dönemde Karadeniz Belediyeler Birliği, Orta Anadolu Belediyeler Birliği, Ege Belediyeler Birliği, Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği kurulmuştur (Kızılboğa ve Alıcı, 2015: 356-357). Böylelikle belediyeler arası dayanışma ve yardımlaşmanın yaygınlaşması sağlanmıştır. 42. Hükümet döneminde faaliyetlerde göz önünde bulundurulduğunda belediyeler, bütünlükçü, üretici ve kaynak yaratıcı anlayış benimseyerek halka sağlıklı ve ucuz bir hizmet vermesi amacıyla Tanzim Satış Mağazaları (TANSA) ile piyasaya müdahale aracı olarak görülüp belediyeler özendirilmiştir. Bu toplumcu belediyeciliğin tüketimi düzenleme ilkesinin bir uygulaması olmuştur. Yine aynı dönemde belediyelerin kaynak sorunları çözmek amacıyla belediye gelirleri yasası taslağı hazırlanmış, ancak sonuç alınmadan hükümet düşmüştür (Yıldırım, 2013: 157).

Tanzim Satış Mağazaları (TANSA) kurulmadan önce halkın tüketimini düzenleyip düzenlememesi yönünde halkın görüşü alınarak, mağaza açılmasına bakış açılarını sorgulayan kamuoyu araştırmaları yapılmıştır. Bu araştırma yapılırken tüketicilerin eğilimleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu mağazalarla halka %20 ile %40 arasında indirimlerle ucuz mallar satılmaya başlanmıştır. TANSA’lar üreticiden aldıkları mallarla devletin üretim yaptığı TARIŞ, ANTBİRLİK, ÇUKOBİRLİK’in de üretmiş olduğu malları halka aracısız olarak ulaştırmışlardır. Tüketimi düzenleyen başka bir çalışma ise, Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği tarafından kurulan Birlik Tüketimi Düzenleme Merkezi (TÜDEM) oluşturulmuştur. Bu merkez yine, tüketim mallarını halka sağlıklı, ucuz ve belirli bir süreklilik içerisinde sürdürmeyi amaçlarken üye belediyelerin de TANSA çalışmalarında iş birliği ve koordinasyon içerisinde olması hedeflenmiştir (Güler, 2009: 149-151).

Kısa süre olarak devam eden toplumcu belediyecilik anlayışının belediye yönetimlerinde halkın beklentileri ve istekleri doğrultusunda oldukça önemli bir anlayış olduğu görülmüştür. Öncü belediye başkanlarının katkılarıyla birlikte yerel hizmetlere daha çok değinilmeye başlanmış ve bu anlayışla birlikte ulusal düzeyde bir belediye yönetiminin siyasi bilinci oluşturulması sağlanmıştır.

2.1.4. 1980-1994 Arası Dönem: Liberal Belediyecilik

1983 yılında Turgut Özal'ın yerel yönetimlerde gerçekleştirdiği düzenleme çabaları dönemin liberal niteliğini yansıtan bir özellikte olmuştur. Bu dönemde hükümet sosyal politika alanlarından çekilmiş, sosyal hizmet, sosyal politika ve sosyal yardım gibi hizmetler bütün sektörler tarafından gerçekleştirilmeye başlanmıştır (Gül, 2006: 294). Depolama ve çöp toplama gibi belediyecilik hizmetlerinde özelleştirilmeye gidilerek belediye giderlerinde iç borçlanmanın yanı sıra dış borçlanmaya da yönelerek ihalecilik yöntemi ile özel sektörden satın alınmaya başlanılmıştır. Bu dönemde yaşanan işsizlik ve yüksek enflasyon gibi ekonomik sorunlar ile yoksulluğu giderek artan vatandaşlara belediyeler herhangi bir kanuni zorunlulukları olmaması ve mali yetersizliklerine rağmen birçok sosyal yardımda bulunmuşlardır. Bunun sonucunda da yerel yönetimler yetki ve mali açıdan güçlendirilmesi doğrultusunda merkezden aktarılan kaynaklarla merkezi idarenin yapabileceği bazı hizmetleri yapabilir hale gelmişlerdir (Öz, 2010: 43).

Özelleştirmeler ve dış borçlanma ile belediyelerde vasıfsız işçi ve taşeronlaşma sayılarında artışlar yaşanmıştır. Bu dönemde belediyeler hem merkezi idarenin vesayeti altına çalışmalarını yürütmüş hem de merkezi idarenin elini çekmiş olduğu sosyal nitelikteki görevleri sınırlı yetkiler ile uygulamakla karşı karşıya kalmıştır. 1982 Anayasası'nda İçişleri Bakanı'na belediye başkanlarını görevden alma gücü verilmiş, bunun sonucunda da darbe döneminde bazı belediye başkanlarının görevlerine son verilirken, belediye yetkilerinin kısıtlanması gibi çeşitli sorunlarla da karşılaşmıştır. 2380 Sayılı "Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun" çıkarılarak belediyeler mali alanda güçlendirilmiştir. Fakat bu rahatlama kalıcı olmamış, 1980'lerin sonlarına doğru belediye gelirleri tekrardan kısıtlanmıştır (Aydınlı, 2004: 184).

12 Eylül darbesiyle birlikte siyasal ve toplumsal alanlarda köklü değişimler meydana gelmiştir. 1984'ün ilk aylarında çıkarılan bazı yasalarla normal belediye sisteminin yanına Büyükşehir Belediyeleri ile İlçe Belediyeleri sistemlerinin yer alması kararlaştırılmıştır. Büyükşehirlerin kurulmasıyla birlikte ikili yönetim kademelenmesine gidilerek belediyeler bu dönemde bürokratik hiyerarşik yapılarıyla merkezileştirilmişlerdir (Kesgin, 2012: 127-128).

Bu yılların karakteristik bir özelliği olan konut sorununa devlet doğrudan müdahalede bulunmamış, Emlak Kredi Bankası, Sosyal Sigortalar Kurumu, İşçi Sigortaları Kurum'ları aracılığı ile konut üretimlerine kredi desteği sağlayarak, Başbakanlık Toplu Konut İdaresi (TOKİ) ile serbest piyasada konut üretimine destekte bulunmuştur (Gül ve Sallan Gül, 2007: 18). Böylelikle dar gelirli için barınma sorunlarının çözümü desteklenirken diğer yünden de büyük bir kitlenin barınma sorununun çözümünde kendi hallerine bırakılarak gecekondulaşmaya göz yumulmuş, yerel yönetimlerin arsa tahsisi ile barınma sorununa çözüm olacağı yönde görüşler ortaya konulmuştur (Gül, 2006: 295).

1989-1990'lı yıllara gelindiğinde çevre ile ilgili uygulamalardan olan Aliğa'da kurulmak istenen ithal kömüre dayalı termik santralinin çevreye etkileri bilimsel bir rapor halinde hazırlanıp referandum yoluyla halka sorulmuştur. Ayrıca Menemen'den Bergama'yı kapsayan 18 belediye Bakırçay Belediyeler Birliği adı altında örgütlenme oluşturulmuştur. Bu birlik sayesinde, bölgede yapılmak istenilen ithal kömüre dayalı olan termik santralin çevre kirliliğini artırması sebebiyle yapılmaması için alınan kararlar uygulamaya geçirilmiştir. Dikili'deki suyun, insanlara ve özellikle öğrencilerin okullarına otobüsler ile ücretsiz taşınması sağlanmış, sağlık yönünden bedavaya yakın muayeneler sosyal belediyecilik uygulamaları arasına girmiştir (YAYED, 2014: 18).

1990'lı yıllarda özellikle büyükşehir belediyelerinde sosyal politika alanlarındaki hizmetlerin genişlediği görülmektedir. Bilindiği üzere 1980'li yıllardan itibaren ülkemizde kamu harcamalarının azaltılması ve özelleştirmeye kamu aygıtının küçültülmesi olarak ifade edilen liberal politikalarla belediyeler, fazlasıyla bu uygulamalardan etkilendiği görülmüştür. Yine bu dönemde belediyeler büyük ölçekli projelere yönelerek uluslararası fonlar ve özel ticari bankalardan kaynaklar temin etmeye başlamıştır (Güler, 1994: 25-28).

Bu dönemle birlikte geçmiş dönemlere göre gelirleri artan belediyeler, bir yünden değişen kültür ve eğitim düzeyi ile sosyal hizmet ve kentsel talepleri büyüyen halkın diğer yünden de yaşanan krizlerden dolayı yaşanan göçler ve yoksullaşan halkın ihtiyaçlarını karşılamak üzere sosyal hizmet ve sosyal yardım merkezli politikalara daha fazla pay ayırmaya başlamıştır. Bu yıllardan sonra kimsesiz, engelli, yaşlı ve yoksul

olan kişilere giyecek, yiyecek ve aşıevlerinde sıcak yemekler verilmesi biçimi tür ve nitelik olarak artarak ayrı ayrı belediye kurumları tarafından yürütülmeye başlanmıştır.

Yukarıda belirtilen sosyal yardımlara ek olarak 1990'lı yıllarda öğrencilere burslar verilmesi, ilaç, yiyecek, yakacak yardımları yapılması doğrultusunda başlayan hizmetler huzurevi, çocuk ve kadın sığınma evleri, özürülüler merkezi, poliklinik, sağlık merkezleri ve hastanelerin kurulması, kapsamlı bir şekilde meslek ve beceri kazandırma kurslarının düzenlenmesiyle kapsamlı bir sosyal kültürel etkinliklerin yapılması gibi birçok görevler belediyelerinin temel hizmetleri arasında yerini almıştır. Bu hizmetler de giderek yaygın hale gelmeye başlamıştır (Ersöz, 2006: 141).

Yerelleşmenin de etkisiyle özellikle 1994 yıllarından itibaren yerel yönetimler, yoksullukla mücadeleden yerel kalkınmaya kadar olan inisiyatiflerini kullanmaya başlamışlardır. Kalkınma çabaları böylelikle önceden merkezi yönetim tarafından düşünülürken bu yıllardan itibaren belediyeler tarafından yerel kalkınma projeleri ile hayata geçirilmeye başlanmıştır (Kesgin, 2008: 1). Özellikle 1994 yerel seçimleriyle birlikte Refah Partisi adayları başta Ankara ve İstanbul olmak üzere birçok belediye başkanlıklarını kazanmalarıyla birlikte kültürel ve sosyal içerikli hizmetleri arttırmışlardır. Bu belediyeler o güne kadar görülmemiş sosyal hizmet, sosyal yardım, sağlık ve eğitim gibi sosyal politika alanlarında hizmetler üretmişlerdir. Özellikle de engelliler, yaşlılar, çocuklar ve kadınlara yönelik hizmet sunmak amacıyla bakım ve engelli merkezleri gibi birçok beledi tesisler bu dönemde kurulmuştur (Ersöz, 2009: 42).

Tüm bu gelişmelerle birlikte yeni belediyeçilik anlayışıyla birlikte tecrübe edinen belediyeler küreselleşmenin de etkisiyle yavaş yavaş bu tecrübeleri belediyelerin sosyal işler yapmasına neden olarak sosyal belediyeçiliği devreye koymuşlardır (Kesgin, 2012: 174).

2.1.5. 1994-2018 Arası Dönem: Sosyal Belediyeçilik

Büyükşehir belediyeleri ile belediyeler bir yarış içerisine girerek çeşitli sosyal uygulamalar içerisine girmişlerdir. Bu dönemde birçok büyükşehir belediyesi sosyal hizmet ve sosyal yardımlar, sağlık, konut, meslek ile beceri kazandırma gibi çeşitli hizmetler vermeye başlamışlardır. Bu hizmetlerin yanı sıra nakdi ve aynı yardımlar ile giyecek, gıda yardımı ve yakacak yardımları bu dönemlerde başlamıştır (Aydın, 2008: 106).

1990'ların ortalarından itibaren büyükşehir belediyelerinin yetki ve görevlerinde artışlar söz konusu olmuştur. Bu artışta ne belediye gelirlerinin yükselmesi ne de herhangi bir yasanın yürürlüğe girmesi neden olmuştur. Bunun sebebi ise 1994 yerel seçimlerindeki İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Ankara Büyükşehir Belediye başkanlarının kişisel hizmet anlayışı ve siyasi kişiliklerinden kaynaklanmıştır. Buradaki belediye başkanlarının başlattığı kültürel ve sosyal içerikli hizmetler giderek diğer siyasi partili belediye başkanları tarafından da benimsenerek uygulanmaya başlanmıştır (Ersöz, 2011: 43).

1990'lar ayrıca ekonomik krizin neden olduğu işsizlik ve ağır yoksulluğun yaşandığı bir dönem olmuştur. Hükümet, toplumsal alanda krizin neden olduğu olumsuzlukları çözmeye çalışmıştır. Yaşanan bu olaylarla birlikte yerel yönetim mevzuatlarının dönemin koşullarını karşılamayıp sorunların çözümünde yetersiz kaldığı görülmüştür. Zamanın isteklerine uygun, yeni kamu yönetimi anlayışı, gelişmiş ülkelerin deneyimlerini ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı yansıtabilecek yerel yönetim reformunun gerçekleştirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Tüm bu gelişmeler ışığında Türk Kamu Yönetimi Reformu ile 2005 yılında yürürlüğe giren "5393 sayılı Belediye Kanunu" ile 1930 tarihli "1580 sayılı Belediye Kanunu" yürürlükten kalkmış, 2004 yılında yürürlüğe giren "5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu" ile 1984 tarihli "3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun" kaldırılmış ve yine 2005 yılında yürürlüğe giren "5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu" ile 1913 tarihli "İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanunu Muvakkati" kaldırılmıştır. Böylelikle yerel yönetimlerin sosyal politika alanlarındaki görev, yetki ve sorumluluk alanları genişletilerek sosyal nitelikteki hizmetleri daha kapsamlı bir şekilde belirtilmiştir (Öz, 2010: 44).

2000'li yıllarla birlikte Türkiye'de belediyelerin ekonomik ve fiziki kalkınmaya yönelip hizmet paketlerini genişleterek meslek ve beceri kursları ile istihdamla ilgili hizmetleri üstlendiği görülmektedir. Bunun sonucunda da Türkiye'de belediyeçilik anlayışı kentin tüm sorunlarını kapsayacak anlayış ile bir değişiklik içerisine girerek sosyal kalkınmaya yardımcı birer sosyal belediyeçilik anlayışına dönüşmüştür (Ersöz, 2006: 93).

Dönemdeki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı sosyal içerikli hizmetlerde merkezi rol üstlenirken yerel yönetimlerle olan ilişkileri kapsamında değişikliklere gidilmiştir. Örnek olarak 2005 yılında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü lağvedilmiş ve bakanlığın da yürütmüş olduğu hizmetler il özel idarelerine devredilerek yerel nitelikli olan sosyal yardım ve hizmetlerin yerel yönetimlerce karşılanması doğrultusunda adımlar atılmıştır.

Yerel yönetimlerde hizmetlerde halka yakınlık ve yerindenlik ilkeleri ön plana çıkmaya başlamasıyla ve bunun sonucunda da katılım, halka yakından hizmet sunma, demokrasi gibi anlayışlar daha da önem kazanmaya başlamıştır. Bu anlayışlarla belediyelerde projelerde artışlar yaşanmaya başlamış ve sosyal yardım ile sosyal hizmetler konusunda sürekli yinelenen projeleri uygulamaya başlamışlardır. Bu yeni dönemde ülke genelinde yaygınlaşmaya başlayan belediye projeleriyle araştırma grupları, paneller, sempozyumlar ve toplumcu belediyeçilik anlayışının günümüzdeki uygulanabilirliği açısından çalışmalar başlamıştır. Bunun sonucunda da Yerel Yönetim Araştırma ve Yardım Derneği, 2012 yılında “Toplumcu Belediyeçilik Platformu” kurarak toplumcu belediyeçiliğin uygulamalarının ulaşım, istihdam, dayanışma, katılım, çevre- altyapı ve kentsel dönüşüm boyutları ile geliştirmeye yönelik faaliyetlerini yürütmektedir (YAYED, www.yayed.org.tr, 2019).

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın verilerine göre, 2002'den bu yana sosyal hizmet ve sosyal yardım alanlarındaki yapılan harcamalar GSYH'ye oranında 3 kat artış yaşanmıştır. 2002'de GSYH oranı %0,5 iken bu oran 2012 yılı itibariyle %1,4 oranına ulaşmıştır (ASPB, 2013: 14).

2012 yılında yapılan kapsamlı bir saha çalışması ile hane halkı ziyaretlerinden toplanan veri ve bilgileri kullanarak formüller üretilmeye çalışılmıştır. Bu formüllerle sosyal yardım sistemine başvuran bireylerin yoksulluk puanları hesaplanmaya çalışılacak modül geliştirilmiştir. 2014 yılında sosyal yardım içerikli verilerin paylaşılmasına ilişkin düzenleme yoluyla, Kızılay ve belediyelerden toplanan verilerin entegrasyonuna ilişkin yasal bir dayanak oluşturulsa da bu henüz işler bir hale gelmemiştir (ASPB, 2017: 26-27). 2015 yılında da belediyelere yönelik çeşitli sosyal yardım ve hizmetler için 1,250,000,000 Türk Lirası tahsis edilmiştir (ASPB, 2017: 14). Böylelikle belediyelerin toplumda dezavantajlı kesime yönelik uyguladıkları sosyal

belediyeçilik kapsamındaki hizmetleri de olumlu yönde etkilenmiştir. Örnek olarak İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 2016 yılında hizmete sunduğu ve Türkiye'de bir ilk olan "İzmir Sosyal Yaşam Kampüsü" ile içerisinde huzurevi, spor salonu, yüzme havuzu, aşevi, engelli merkezi, rehabilitasyon ile çocuk ve gençlik merkezlerinin yer aldığı kampüs halkın kullanımına açılmıştır (İZB, www.izmir.bel.tr , 2019).

2017 yılında ise 2012 yılında temelleri atılmaya başlanan modül ile, e-Devlet'e bağlı olarak web tabanlı ve belediyeler ile iş birliği içerisinde olan "Sosyal Yardım Bilgileri" adı kapsamında bir portal oluşturulmuştur. Burada muhtaç ve yoksul durumdaki kişilerin sosyal içerikli yardım başvuruları online olarak alınması, hane kayıtlarının oluşturulması, bireyin sosyo-ekonomik bilgileri ile kişisel verilerin bu tabanda sorgulanması, hane halkının sosyo- ekonomik durumuyla ilişkili mahallinde araştırılan sosyal incelemelere ilişkin raporların tutulması, muhtaçlık hükmünün verilmesi, yardım ödemeleriyle ilgili banka talimatlarının verilmesi ile bireye uygulanan yardımların muhasebeleştirilmesi sağlanmıştır. Bu sayede de politika yapıcıların bu sistemden faydalananların en fazla olabileceği mahalleleri görüp buralara uygun hizmet politikaları üretmeye başlayacaklardır (ASPB, 2017: 63).

Bugün 2019 yılı Türkiye'sinde Cumhuriyet Dönemi ile birlikte kurumsallaşmaya başlayan gerek sosyal hizmet gerekse sosyal yardımlar alanında belediyelerin hizmet standartlarının belli bir düzeye ulaştığı, süreklilik sağlayarak ve yasal düzenlemelerle önemli ölçüde ilerledikleri anlaşılmaktadır. Günümüzdeki sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin geçmişte deneyimlenen toplumcu belediyeçilik anlayışına dayanmakla birlikte, ekonomik ve siyasi dalgalanmalar ile farklı belediyelerin uygulamış oldukları hizmetlerle günümüzdeki anlayış noktasına ulaşmışlardır.

2.2. TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYEÇİLİĞİN HUKUKSAL ÇERÇEVESİ

Sosyal belediyeçiliğin hukuki olarak çerçevesini çizebilmek için yukarıda değinilen 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 6360 sayılı Kanun ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nu incelemek gerekmektedir.

2.2.1. 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda Sosyal Belediyeçilik

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediyeler mahalli ihtiyaçları karşılamak üzere kurulmuş mali ve idari özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır. Kanunda belediyelere geniş yetkiler verilerek sosyal belediyeçilik uygulamalarını

zorunlu hale getirmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda sosyal belediyecilik uygulamalarına zemin olabilecek hükümler şu şekildedir (5393 sayılı Belediye Kanunu):

- Hemşehriler belediyenin yardımlarından yararlanma hakları bulunmaktadır. Ancak belediye bu yardımları insan onuruna zarar vermeyecek şekilde sunmak zorundadır (Md. 13/1),
- Belediyeler hemşehriler için kültürel ve sosyal ilişkileri geliştirmek ve kültürel değerleri korumak hususunda gerekli çalışmaları yapmakla yükümlüdürler. Bu çalışmaları yaparken üniversiteler, sendikalar, uzman kişiler, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının katılımlarını sağlayacak şekilde önlemler almak zorundadır (Md.13/3),
- Belediyeler, mahalli müşterek nitelikte olmak şartı ile sosyal yardım, sosyal hizmet ve meslek beceri kazandırma hizmetlerini yapmak veya yaptırmak ile görevlidirler (Md. 14/a),
- Nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, çocuk ve kadınlar için konukevleri açmakla yükümlüdürler (Md. 14/a),
- Belediyeler mahalli müşterek nitelikte olmak şartı ile sağlıkla ilgili her türlü tesisler açabilir veya işletebilirler (Md.14/b),
- Gerektiğinde sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verme, spor kulüplerine yardımlar yapma ve amatör spor karşılaşmaları düzenlemekle görevlidirler (Md. 14/b),
- Belediye hizmetlerinin vatandaşlara en yakın olan yerlerde en uygun yöntemlerle sunulması sağlanmalıdır. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı dar ve düşük gelirlerinin durumlarına göre uygun yöntemler uygular (Md. 14),
- Belde sakinlerinin ortak ihtiyaçlarını karşılamak için her türlü faaliyet ve girişimlerde bulunmak (Md. 15/a),
- İl sınırları içerisinde nüfusu 10.000'i geçen belediyeler meclis kararları ile; eğitim, sağlık ve sosyal hizmetleri gerçekleştirecek projeler için İçişleri Bakanlığı'nın onayıyla düşük bedel veya ücretsiz olarak amacı dışında kullanmamak şartıyla taşınmaz tahsis edebilirler (Md. 15),

- Belediyeler, yoksul, kimsesiz, dar gelirli, muhtaç ve engellilere yapılacak olan sosyal yardım ve hizmetler konusunda harcama yapma ve bütçeye ödenek koyabilirler (Md. 60/i),
- Belediyeler afete maruz kalanlar ve dar gelirli kişiler için arsa tahsis edebilirler (Md. 69),
- Belediyeler, çevre, eğitim, sağlık, sosyal yardım ve sosyal hizmetler ile kadın, çocuk, düşkün, yoksul ve yaşlılara yönelik olan hizmetlerin yapımında belde katılım ve dayanışmayı sağlamak, hizmetlerde tasarruf, verimlilik ve etkinliği sağlamak doğrultusunda gönüllü kişilerin katılmasına yönelik programlar uygulamakla yükümlüdürler (Md. 77/1),

Ayrıca 77. maddede karşımıza belediye hizmetlerindeki gönüllü katılımın sağlanmasıyla yoksullukla mücadelede yöre halkının ve sivil toplum kuruluşlarının aktif katılımına olanak sağlanmıştır. Bu sebeple sosyal belediyecilik uygulamaları bağlamında gerçekleştirilecek hizmetlerde sivil toplum kuruluşlarını da yer verilerek, kentlerdeki dar gelirlilere yönelik faaliyetlerin yapılmasında etkin olunması amaçlanmıştır.

Tüm bu hükümler doğrultusunda belediyeler, sosyal yaşam içerisinde aktif bir hale gelmesini sağlayacak sosyal belediyecilik uygulamaları ile görevlendirildiği anlaşılmaktadır.

2.2.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda Sosyal Belediyecilik

2004 yılında yürürlüğe girmiş olan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, büyükşehir belediyesinin mali ve idari özerkliğe sahip, organları seçmenler tarafından belirlenen kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır. İdari ve mali özerkliğe sahip olması nedeniyle kentin her kesimine yönelik hizmetlerde bulunabileceğinin hukuksal dayanağı oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu kanunla büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyelerine yüklenen sosyal içerikli görevler şu şekildedir (5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu):

- Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, kütüphane, spor ve eğlence vb. gibi yerler yapmak veya yaptırmak, gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdi ve malzeme destekleri sağlamakla görevlidirler (Md. 7/m),

- Gerektiğinde eğitim, sağlık ve kültür hizmetleri için tesisler yapmakla sorumludurlar (Md. 7/n),
- Genç, çocuk, kadın, engelli ve yaşlılara yönelik olarak sosyal ve kültürel hizmetler sunmak, mesleki eğitim kursları açmak ve bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, meslek liseleri, yüksekokullar, sivil toplum örgütleri ve kamu kuruluşlarıyla iş birliği yapmakla görevlidirler (Md, 7/v).

Bu maddede yer alan meslek eğitim kursları açılarak toplum içinde herhangi bir işte çalışamayan ya da çalışır durumda olup meslek ya da sanat öğrenmek isteyen bireyleri sosyal belediyeciliğin temel fonksiyonlarında yer alan sosyalleştirme doğrultusunda girişimlerde bulunulmaya çalışılmıştır. Bu girişimler kapsamında okumamış genç kızlar, işsiz gençler, ev hanımları, engelliler vb. bireyler bu türdeki etkinliklere katılıp beceri ve sanat kazanabileceklerdir. Ayrıca bu yasanın ek 1. Maddesine göre büyükşehir belediyelerinde engellilerle ilgili, yönlendirme, danışmanlık, bilinçlendirme, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmeti vermek amacıyla engelli hizmet birimleri oluşturulmuştur.

Sonuç olarak 2000'lerden itibaren başlayan köklü reform girişimi 2004 tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile belediyelere tanınan sosyal hizmet ve sosyal yardım alanlarında uygulamalarının artması için geniş kapsamlı yetkiler tanımıştır. Yerel zeminde uygulanması gereken sosyal faaliyetlerin yerel yönetimler tarafından geliştirilerek hayata geçirilmesi öngörülmüştür. Yani kanun, vatandaşların sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve sosyal alanlardaki sorunların çözülmesindeki sorumlulukları belediyelere yüklemiştir.

2.2.3. 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 2012 yılında Resmî Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yasa ile büyükşehirlerin ölçeklerine ilişkin düzenlemelere ek olarak siyasi, mali, kamusal ve idari hizmetlerin uygulanması yönünde de oldukça önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Bu kanunun getirdiği düzenlemeler ile başta 5216 sayılı Büyükşehir Belediye

Kanunu olmak üzere birçok yasada değişiklikler yaşanmıştır. Bu kanunun özünde il ölçeğinde bütünleşik kentsel bir yönetim anlayışı benimsenerek iki kademeli metropoliten bir yönetim modeli oluşturma fikri yer almaktadır.

6360 sayılı yasanın sosyal içerikli getirdiği yenilikler şunlardır (6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun):

- 5393 sayılı Kanun’da belirtilen çocuk ve kadınlar için açılması zorunlu olan konukevleri; Büyükşehir belediyeleri nüfusu 100.000’i geçen yerlerde çocuklar ve kadınlar için konukevi açmakla yükümlü olmuş ve diğer belediyeler de hizmet öncelikleri ve mali durumlarını değerlendirerek konukevleri açabilirler şeklinde değiştirilmiştir (Md. 17),
- 5393 sayılı Yasa’da belirtilen “...Gerektiğinde öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir.” Hükmü, “...Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.” Olarak düzenlenmiştir. (Md. 17),
- Yine 5393 sayılı Yasa’nın 75. Maddesinde belirtilen “Mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir” hükmü yerine “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.” (Md. 19) şeklinde değiştirilmiştir.

Bu yasa ile büyükşehir belediyelerinin yetki, sorumluluk ve görevlerinin artmasıyla sosyal belediyeciliğin geliştirilmesi için sunulmuş fırsat olarak görülmektedir. Büyükşehirlerin artan sorumluluk ve iş yüklerinden dolayı sosyal belediyecilik hizmetleri bekleyen vatandaşlarına karşı yeni bir sosyal projeler arayışına girmeleri kaçınılmaz olmuştur.

2.3. ULUSAL VE ULUSLARARASI İŞ BİRLİKLERİNİN SOSYAL BELEDİYECİLİĞE ETKİLERİ

Ulusal ve uluslararası alanlarda belediyelerin iş birlikleri belirli bir konuda ya da konularda süreli ya da süreye bağlı olmadan birlikte çalışmalarıdır. İş birlikleri süreyle sınırlı olmadığı için uzun vadeli projelerin gerçekleşmesine de imkân vermektedir. Belediyeler arasındaki başlatılacak ulusal ve uluslararası projeler sayesinde kentteki tüm paydaşları içerecek bir şekilde sonuçlar doğmasına neden olabilmektedir (TDBB, 2016: 6). Ayrıca bu iş birlikleri sayesinde belediyeler kadın, genç, çocuk, yaşlı, engelli ve tüm dezavantajlı gruplara yönelik sosyal projeler üreterek bireyleri güçlendirmeye başlamışlardır. Bu doğrultuda ulusal ve uluslararası iş birliklerinin sosyal belediyeciliğe etkileri; Avrupa Birliği projeleri, Türkiye’de kardeş şehir uygulamaları, Türkiye’de yerel yönetimlerin üye olduğu uluslararası kuruluşlar, Türkiye’de belediyeler arası iş birliği ve Türkiye’de belediyeler arasında proje yarışmaları çerçevesinde ele alınacaktır.

2.3.1. Avrupa Birliği Projelerinin Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğe Etkileri

Belediyelerce sunulan yardım ve hizmetlerin geliştirilmesi, planlaması, yeni programların oluşturulması ve bireylerin topluma sağlıklı bir şekilde entegrasyonunu sağlamak için ekonomik ve sosyal projelerin geliştirilmesi yerel yönetimlerin faaliyetleri arasında yer almaktadır. Bu konuda da bazı belediyeler Avrupa Birliği ve Yerel Gündem 21 Projelerinden faydalanmıştır. Dünyada uygulanmaya çalışılan bu projelerle sürdürülebilirlik ilkesiyle belediyeler yardımlardaki süreklilik için gerekli olan çalışmaların uygulanması benimsenmiştir (Genç, 2009: 64).

Avrupa Birliği’nin sağladığı fon desteğiyle yerel yönetimlerde çok sayıda proje yapılmıştır. Bu projelerle belediyelerde proje birimlerinde artış meydana gelmiş kimi belediyelerde ise sosyal hizmet ve yardımlar sürekli yinelenen projelerle yürütülmeye başlanmıştır. Bu çerçevede öne çıkan pek çok proje bulunmaktadır. Bunlar incelendiğinde; 2008 yılında başlatılan “Sihirli Eller” adlı projeye İstanbul Büyükşehir

Belediyesi, Amsterdam Kleurrijke Dans Vakfı ve Çağlayan Zihinsel Özürlüler Gösteri Sanatları Topluluğu ile ortaklaşa yürütülen etkinlikle 26 kişilik Hollanda zihinsel engelli öğrencilerin oluşturduğu gençlik grubu ile 26 zihinsel özürli olmak üzere içerisinde 4 rehber ve üç grup lideri olmak kaydıyla 33 kişiden oluşan Türk gençlik grubunun katılımıyla gerçekleştirilen etkinlikle dezavantajlı olan gençlerin Avrupa'daki sosyal uyumunu, hoşgörüyü ve dayanışma duygularını geliştirmek amaçlanmıştır (İBB-AB, www.ab.ibb.istanbul, 2019).

2010 yılında başlatılan “Bu Yaz Birlikte Gülelim” projesi ile Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı ile Gençlik Girişimleri başlığı doğrultusunda hazırlanmıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki Engelliler Müdürlüğü hizmetlerinden yararlanan ve ilköğretim okullarında 8-13 yaş aralığında bulunan ortopedik, işitime, hafif mental retardasyon teşhisi ve süregen engelli çocuklara ulaşip, bir arada farklı aktivitelerle sosyalleşmesini, başarılarını arttırmaya yönelik eğlenceli ve pratik yöntemlerle öğretmeyi amaçlayan bir proje olmuştur. Bu proje ile aynı zamanda, engelli çocukların eğitim aldıkları sınıflarda karşılaştıkları psikolojik sorunları ortadan kaldırarak, yeniden motivasyonlarını sağlamayı ve üniversitelerle farklı branşlardan sosyal sorumluluk bilincini edinmeye çalışan üniversite gençliği ile gönüllü katılımcılar sağlamayı amaçlamaktadır (İBB-AB, www.ab.ibb.istanbul, 2019).

“Sporla Bağlan Hayata” Projesi ile de davranış bağımlılıkları ile mücadele kapsamındaki teknolojinin (Online Oyun Bağımlılığı, Cep Telefonu Bağımlılığı, İnternet Bağımlılığı) gençler ve çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerin önlenerek sosyal bütünleşmenin sağlanması amaçlanmıştır. Ebeveynlere teknolojinin getirdiği olumsuzluklar anlatılarak farkındalık yaratmak, çocukların obez olmalarına neden olan günümüz teknolojisini spor aracılığıyla yok edilmesi, yetenekli gençlerin seçilerek sporu meslek olarak yapabilmeleri için spor kulüplerine yönlendirilmesi, sosyal iletişim kurabilmelerini sağlamaları, psikolojik, zihinsel ve fiziksel gelişimlerinde sağlıklı olabilmeleri sağlanmıştır (İBB-Spor, sporlabaglanhayat.ibb.gov.tr, 2019).

“Sanat Herkes İçindir” adlı projeye de engelli gençlerin sanatın anlatım gücü ve dilini kullanarak tıpkı kendileri gibi engelli gençlere ve toplumun tümüne pozitif birer mesajlar verilmesi amaçlanmıştır. Engelli bireylere karşı toplumdaki ön yargıyı ve ayrımcılığı kırarak farklı sanat dallarındaki sahne çalışmaları ve eğitimlerle engelli

bireylerin başarabildiklerini topluma göstererek özgüvenlerini kazandırmak, sosyalleşebilecekleri sanat atölyeleri kurmak ve bunları yaygınlaştırmak projenin amaçları arasında yer almaktadır (İBB-AB, www.ab.ibb.istanbul, 2019).

“Kentli Olmaya Okuma-Yazma ile Başlıyoruz” projesiyle ise İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından göç ile gelmiş ailelerden kadınların kente olan uyumlarında en önemli sorunlardan olan okur- yazarlık sorunları giderilme amacı taşımaktadır. Kursu anne olan kadınların katılması için de çocuklara yönelik formüllerde üretilmiştir. Anneler okuma-yazma kurslarında çocukları da kurs merkezinde okul öncesi eğitimi almaya başlamışlardır. Bu proje ile kursun ilk etabını bitirenlere okur-yazarlık belgesi, ikinci etabını tamamlayanlara ise ilkokul mezuniyet hakkı tanınmıştır (İZB, www.izmir.bel.tr, 2019).

“Kültürpark Çocuk Keşif Atölyeleri Merkezi (Çocuk Hakları ve STEM)” ile İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından sürdürülebilir bir kalkınma ile sağlam bir toplumun oluşturulması doğrultusunda; geleceğin belirleyici olan çocukların kişisel, sosyal, tasarıma yönelik becerilerin geliştirilmesi için yenilikçi ve erişilebilir eğitim kapasitelerin artırılmasına katkıda bulunmak amacı taşımaktadır (İZB, www.izmir.bel.tr, 2019).

“Kadın Sığınma Evleri Kurulması Projesi” ile Eskişehir’de kadın sığınma evlerinin inşası başlanmış ve belediyenin belirlemiş olduğu sığınma evinde görev alacak personellere yönelik eğitimler ile kadınlara olan koruma hizmetlerinin geliştirilmesi çalışmaları yürütülmeye başlanmıştır. Üstelik Eskişehir ve diğer illerde de kadına yönelik şiddet konusunda kamuoyu duyarlılığının artırılması amacıyla seminerler, eğitimler vb. çalışmalara başlanmıştır (AB, www.ab.gov.tr, 2019).

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin Avrupa Birliği tarafından finanse edilen “*Eskişehir ve Den Haag Kent Müzeleri Arasında Kültürlerarası Diyalog Kurulması*” isimli proje ile *Sendeki Eskişehir* teması ile Haags Historisch Museum (Hollanda) ve Eskişehir Kent Müzesi’ne ait sanat çalışmalarını Den Haag’da ve Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Kent Müzesi’nde yaşayan sanatçı ve sanatseverlerle buluşturma amaçlanmış ve böylelikle hem iki ülke arasındaki kültürel ilişkinin gelişmesine katkı sağlanması hem de bu proje ile diğer alanlarda da kurulacak olan ilişkilere öncülük etmesi amaçlanmıştır (Sendeki Eskişehir, 2012).

Gaziantep, Diyarbakır, Şanlıurfa, Erzurum Belediyeleri tarafından yürütülen EKOSEP ile ana göç merkezi olan bu yerlerde ekonomik ve sosyal uyumdaki problemlerin çözümüne katkı sağlamayı amaçlayan teknik destek projesidir. Bu proje ile Türkiye’de ilk kez göçün olumsuz etkilerinin azaltılması ve yerel boyutta çok sektörlü yaklaşımı benimsemektedir. Bu yöntemle ulaşılması hedeflenen iki sonuç bulunmaktadır. Bunlardan ilki hızla artan nüfus için kamu hizmetinin planlanması, organizasyonu ile yönetimi için sayılan illerdeki yönetimlerin kritik kapasitelerinin geliştirilmesidir. İkincisi ise kente göç ile gelenlerin uyumuna yönelik katkıda bulunmaktadır. Bu proje kapsamında Şanlıurfa ilinde Kadın Destek ve Eğitim Merkezi (KADEM), Meslek Eğitim Merkezi, Mobil Sağlık Aracı, Spor Sahaları ve Gençlik Merkezi kurulması amaçlanmıştır (AB-EKOSEP, www.ab.gov.tr, 2019).

“Aktif İstihdam Tedbirleri Projesi” ile mesleki eğitim faaliyetleri verilmekte ve kadın ile gençlerin istihdam oranlarını arttırmak için 28 ilde (Adana, Ankara, Denizli, Eskişehir, Sivas, İstanbul...) aktif işgücü piyasasını tasarlama ve uygulamaları geliştirmek için projeyi yürüten belediyelere teknik destek sağlanmaktadır. İstanbul ve Ankara 12 proje ile projenin en çok yürütüldüğü iller arasına girmiştir. Yaklaşık 400.000 Avro’ya kadar destek alan projelere Bursa ilinde 9 proje kapsamında destek sağlanmıştır.

“Genç İstihdamının Desteklenmesi Hibe Programı” sayesinde yine Türkiye’de sosyal ve ekonomik açıdan geri kalan 12 Düzey-II (Nuts-II) bölgeye odaklanılmıştır. Avrupa Birliği’nce Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında kullanılarak “İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı (İKGOP)” tarafından finanse edilen proje olmuştur. Buradaki gençlerin işgücüne entegrasyonunu teşvik etmek amaçlanmaktadır (AB- İKGOP, www.ab.gov.tr, 2019).

Böylelikle Avrupa Birliği’nin sağlamış olduğu mali yardımlar ile sosyal yaşamlar değişmeye başlamış, çeşitli alanlardaki projelere destek verilmiş ve hala daha yeni proje çalışmalarına destek verilmeye devam etmektedir. Bu projelerle birlikte aynı zamanda Avrupa ile hem ikili ilişkileri güçlendirilmeye çalışılmakta hem de Türkiye’nin politik, sosyal ve siyasi alanda kendisini tanıtmaya fırsatı doğmaktadır.

2.3.2. Türkiye’de Kardeş Şehir Uygulamalarının Sosyal Belediyeciliğe Etkileri

Kardeş şehir, iki belediyenin sorunlara beraberce çözüm aradıkları, zaman içerisinde daha dostane ve yakın ilişkiler kurmak için birlikte hareket ederek bir arada kurdukları ilişki olarak tanımlanabilmektedir (TBB, 2012: 6). Merkezi Amerika Birleşik Devletleri’nde bulunan “Dünya Kardeş Şehirler Birliği Teşkilatı’nın” (SCI) kurallarına göre bir şehir her ülkeden sadece bir şehirle kardeş şehir ilişkisi kurabilmektedir. İstisnaları yer almakla beraber bu kurala genellikle uyulmaktadır (TBB, 2012: 17).

1900’lü yıllarla birlikte başlama hareketi gösteren ancak I. Dünya Savaşı’ndan sonra hız kazanan kardeş şehir uygulamalarının ilki Fransa’daki Poix-du-Nord ile Keighley arasında yapılmıştır. Daha sonraki örnek ise Rusya’daki Stalingard, Almanya’daki Dresden ve İngiltere’deki Coventry ile savaş sonrasındaki diyalogu kuvvetlendirmek amacıyla kardeş şehir ilişkileri kurulmuştur (Citiestoday, 2014: 29). İkinci Dünya Savaşı sonrasında günümüzdeki adı “Avrupa Belediyeler ve Bölgesel Yönetimler Konseyi” (CEMR) ve “Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu” (UTO) gibi kuruluşlar kardeş şehir bağlarının desteklenmesiyle ilgili çalışmalar yapmışlardır. UTO’nun dönemdeki “Köprü Kurma Modeli” ile CEMR’nin “Bağ Kurma Modeli” kardeş şehrin gelişiminde iki önemli model olmuşlardır (Oktay, 2014: 14).

Kardeş şehirler iki noktada dikkatleri toplamakta ve ilişkiler bu nedenlerle kurulmaktadır. Bunlardan ilki siyasi nedenlerdir. Yukarıda da bahsedildiği üzere Dünya Savaşı’ndan sonra kardeş şehir ilişkileri kurularak düşmanlar arasında uzlaşma sürecinde araç olarak kullanılmıştır. İkincisi ise ekonomik nedenlerdir. Aynı zamanda kardeş şehirler arasında ekonomik iş birliği ile şehirlerarası işlemlerdeki maliyetler düşürülebilmektedir (Brakman vd., 2014: 5).

1960’lı yıllardan itibaren Türkiye’de kardeş şehir örnekleri görülmeye başlanmıştır. Özellikle de soğuk savaş sonrasındaki dönem ile Balkanlar ve Avrupa, Kafkasya, Ortadoğu ve Orta Asya’da yer alan kardeş ülkelerle ilişkiler de giderek artmıştır (Ekşi, 2018: 78). Türkiye’de 2000’li yıllardan sonra kardeş şehir uygulamaları belediyeler tarafından daha fazla üzerinde durulmuş ve buna bağlı olarak Türkiye’de kardeş şehir uygulamalarında sayısal bir artış görülmeye başlanmıştır. Avrupa Birliği ve Türkiye Belediyeler Birliği tarafından desteklenmesi bunun en büyük nedeni olmuştur (Akman, 2016: 1062).

5393 Sayılı Belediye Kanununun 74. Maddesinde yer alan bilgiye göre belediyeler uluslararası kuruluşlara üye olma ve kardeş şehir ilişkileri kurabilmesi için belediye meclisinde karar alınması ve bunu takiben izin alınması için İçişleri Bakanlığı'na başvuru yapması gerekmektedir. İçişleri Bakanlığı da Dışişleri Bakanlığı'nın görüşünü almakta ve olumlu yanıt alındığında ilgili belediye kardeş şehir girişimini yürürlüğe koyabilmektedir.

Türkiye'deki kardeş şehir uygulamalarında Sabiha Tuğba Ekşi tarafından yazılan Dünyada ve Türkiye'de Kardeş Şehircilik, Türk Dünyası Belediyeler Birliği ve Türkiye Belediyeler Birliği'nin Kardeş Şehirler yayınlarında yaklaşık 54 proje incelenmiş ve bunun sonucunda içlerinden sosyal içerikli projeler araştırmaya alınmıştır.

İlk olarak Türk Dünyası Belediyeler Birliği'nin (TDBB) sosyal belediyecilik alanındaki Kardeş Şehir Çalışmaları (TDBB, 2016: 8-9); "Atık Yönetimi/Geri Dönüşüm ve Meslek Edindirme Uygulamaları" tecrübe ve bilgi paylaşımı programı kapsamında Balkan belediyeleri ile Üsküdar (İstanbul) ve Selçuklu (Konya) belediyeleriyle tanışma fırsatı bulmuştur. TDBB'nin Tataristan Belediyelerine düzenlediği "Yerel Kalkınmada Organize Sanayi Bölgeleri& Park, Bahçe ve Yeşil Alan Yönetim" konulu tecrübe ve bilgi paylaşımı programının sonucu olarak Gebze Belediyesi ve Tyulyaçi Belediyesi (Tataristan) arasında çeşitli projeler hazırlanmıştır.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ve Nijmegen (Hollanda) Belediyesi ile "Engelliler Rehabilitasyon ve Korunaklı İş Merkezi İş Planı" projesini hayata geçirmişlerdir. Denizli Büyükşehir Belediyesi ve Almelo (Hollanda) Belediyesi ile beraber yürüttüğü projeye Denizli'ye göçle gelen ailelerdeki çocukların şehre olan entegrasyonunu kolaylaştırmak için mevcut olan belediye tesislerinde etüd merkezi, gençlik merkezi gibi çalışmalar yürütülmüştür (TBB, 2012:11).

Mamuşa, Obiliq ile Osmangazi Belediyesi tarafından ise Kosova'da yer alan Prizren kentinde Prizren Engelli Rehabilitasyon Merkezi açılarak milliyet ayrımı gözetilmeksizin engelli bireylere destek olmaya çalışılmıştır. Tarsus Belediyesi ve Malmö (İsveç) Belediyesi'nin TUSENET projesi doğrultusunda da Akdeniz çalışma alanı modülünde Antalya ve Muğla Belediyeleri ile birlikte sürdürülebilir çevresel ve sosyal kalkınma konuları olarak iki farklı alanda yoğunlaşmaya karar verilmiştir.

Projenin sosyal alanda olan çalışmaların belirlenebilmesi için kent meclisinde toplantılar yapılarak çalışmalar yürütülmüştür. Özellikle uyuşturucu konusundaki gençlik çalışmalarında ortaklık oluşması sağlanabilmiştir. Projenin diğer konular ise Tarsus Belediyesi'nin Kadın Sığınma Ev'i örnek model seçilmiş, toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki çalışmalarla yerel yönetimlerin dikkati bu konuya çekilmeye çalışılmıştır (TBB, 2012: 31-32).

Büyükçekmece Belediyesi'nin kardeş şehri Gelsenkirchen (Almanya) ile birlikte futbol turnuvaları düzenlemiş, Beykoz Belediyesi (İstanbul) ile Prizren (Kosova)'da her yıl Ramazan iftarları ve etkinlikleri organize edilmeye başlanmıştır (Ekşi, 2018: 125). Yine Büyükçekmece Belediyesi tarafından Gorno Oryahovitsa (Bulgaristan)'daki yaşayan Müslümanların talepleri üzerine Gorna Oryahovitsa – Büyükçekmece Kardeş Şehir Cami'si yapılmıştır (TDBB, 2017: 102). Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ise Bosna-Hersek Doboj-İstok ve Doboj Belediyelerinin Spreça Nehri üzerindeki tarihi köprüünün restore edilmesiyle ilgili yardım talepleri üzerine gerekli maddi desteği sağlamıştır (TDBB, 2017: 106).

Dünyadaki kardeş şehirlerin sosyal içerikli uygulamalarına bakıldığında ise Şikago (ABD) ve Hamburg (Almanya) göçmenler için kaynak oluşturma projeleri yapmış, Gainesville (ABD) ve Qalqiva (Filistin) ise işitme engelli öğrenciler için projeler gerçekleştirmiştir (Ekşi, 2018: 72). Ülke içindeki kardeş şehir uygulamalarıyla yüksek oranda göç alan ekonomik bakımdan daha güçlü olan kentlerin küçük ancak etkili kentlere yardımcı olmaya çalışmaktadır. Ayrıca çocuk parkı gibi kentsel alanda sosyal ihtiyaçların giderilmesi kardeş şehirlerle gerçekleşebilmektedir. Bu ilişkiler sadece küçük ve büyük kentler arasında değil aynı zamanda coğrafi olarak birbirlerine yakın olan belediyelerin yetersiz ekip ve elemanlarını ihtiyaç hallerinde paylaşmaları olarak da görülmektedir (Özcan, 2006: 7).

Kardeş şehir uygulamaları ile iki farklı ülkenin yerel yönetim birimlerinin ekonomik, tarihi, sosyo-kültürel ve doğal alanların korunması gibi konularda birlikte hareket etmelerini önemli bir sağlayan mekanizmadır. Büyükşehir belediyelerinde özel birim aracılığı ile kardeş şehir ilişkileri yürütülmektedir. Bu birimlerde çalışan personellerin ise yabancı dil konusu başta olmak üzere donanımlı olması gerekmektedir.

Bu ilişkilerin kurulmasında kriterlere uyulması gerekmektedir, uyulmadığı takdirde ise kardeş şehir ilişkileri sadece sözleşmede kalır (Akman ve Akman, 2017: 250-252).

Türkiye’de değişen ve gelişen yerel yönetim alanı uluslararası boyuta ulaşarak yerel yönetimler kardeş şehir uygulamaları ile iş birlikleri gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu kapsamda yerel yönetimleri geliştirmeyi, ülkeler arasındaki tecrübeleri paylaşmayı, karşılaştıkları sorunlara beraberce çözümler üretmeyi ve üstelik barış ortamını sağlayarak ticari ilişkilerin gelişmesine de katkı sağlamaktadır (Akman, 2016: 1069). Tüm bu çalışmalarla aynı zamanda kardeş şehirlerle kurulan ilişkilerde sağlanan faydaların önemine bakıldığında kentin küresel bir kimliğin oluşmasını, küresel ilişkiler ağının gelişmesini, belediyenin sunmuş olduğu hizmetlerin dünya çapında tanıtılması ve kentin küresel ölçekte lider konumunu koruması açısından oldukça önem arz etmektedir. Kardeş şehirlerle aynı zamanda kentteki kültür ve sanat yaşamında çeşitliliğin artırılması, vatandaşlara evrensel ölçekte hizmetlerin sunulması ve ekonomik hayatın canlandırılması bakımından belediyelerimize sosyal belediyeçilik faaliyetleri alanında büyük katkılar sağlamıştır. Ayrıca kardeş şehir uygulamalarıyla ülkeler arasındaki ilişkilere katkı sağlaması ve güven duygusunu artırması nedeniyle veriler daha kolay paylaşılarak prosedürlerin de daha hızlı ilerlemesine yol açmaktadır.

2.3.3. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Üye Olduğu Uluslararası Kuruluşların Sosyal Belediyeçiliğe Etkileri

Yerel yönetimlerin yetki ve görevlerinde son zamanlardaki artış, çeşitlenen ile artan vatandaş talepleri ve çeşitli problemler karşısında çözüm üretmekte zorlanmaktadır. Bundan dolayı dünyada eş sorunları yaşayan yerel yönetimler iş birliği kurmayı tercih etmektedirler. Uluslararası kuruluşlar da bu noktada yerel yönetimlerin taleplerini karşılamak için ortaya çıkmışlardır. Yerel yönetimler bu kuruluşlar sayesinde karşılaştıkları problemleri daha az maliyetli ve hızlı olarak çözmeyi planlamaktadırlar. Sorunların çözümlerinin yanı sıra sürdürülebilir kalkınma hedefleri belirleme, tarihin korunması, kültürel iş birliği sağlama gibi çok çeşitli konularda kendilerine rehber edinebilmektedirler. Yerel yönetimler reformu kapsamında da yasal düzenlemelerle yerel yönetimlere daha etkili şekilde uluslararası iş birlikleri kurabilmesi yönünde imkân tanınmıştır. Fakat yerel yönetimler üye olurken sadece

kendi meclislerinde aldıkları kararlar yeterli görülmemektedir. Yerel yönetim biriminin İçişleri Bakanlığı'ndan izin alma zorunluluğu bulunmaktadır (Akman, 2017: 486).

Aşağıdaki tabloda Türkiye'de yerel yönetimlerin üye olduğu 19 uluslararası kuruluşlardan (Akman, 2017: 488-491) bazılarının sosyal içerikli çalışmalarına yer verilmiştir. Bu çalışmalarda ise yoksulluğun önlenmesinden, adil eğitim fırsatına, cinsiyet eşitliğinden bireylerin sağlıklı yaşamlarına kadar geniş yelpazeye uzanan çeşitli alanlarda faaliyet göstermekte olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 2. Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Üye Olduğu Uluslararası Kuruluşların Sosyal Çalışmaları²

Uluslararası Kuruluşun Adı	Sosyal İçerikli Çalışmaları
Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Yerel yönetimlerde yoksul bireylerin tespitini yapma, yoksulluktan kurtarıcı hizmet ve kaynakların oluşturulmasını sağlama, ❖ Günlük, 1,25 dolardan az parayla geçinmeyi ifade eden aşırı yoksulluğun 2030'a kadar her yerde ve herkes için ortadan kaldırılması, ❖ Kırılgan gruplar içerisinde yer alan bireylere dirençlilik kazandırılması, ❖ Yerel yönetimler aracılığıyla yerel gıda zincirini oluşturarak herkes için gıda güvenliğini sağlama ve açlığı sona erdirmeye, ❖ Gıdaların depolanması ve taşınması, herkesin temizlik hizmetlerine ve temiz suya erişimini sağlama, ❖ Çocuklar, hamile kadınlar ve yaşlı insanların sağlıklı yaşamlarını güvence altına alma, ❖ Ötekileştirilmiş ve kırılgan bireylerin ihtiyaçlarına uygun eğitim-öğretim olanaklarına erişimi sağlama, ❖ 2030'a kadar erkek ve kız çocuklarını ilköğretime hazırlayacak nitelikli okul öncesi eğitime erişimlerini sağlama, ❖ 2030'a kadar erkek ve kız çocukların adil, kaliteli ve ücretsiz ilköğretim/ortaöğretime tamamlamalarını sağlama, ❖ Adil işe alım uygulamalarıyla kadınların güçlendirilmesi ve cinsiyet eşitliğini sağlama, ❖ Kadınlara karşı şiddetle mücadele etme, ❖ Kız çocukları ve kadınlara karşı ayrımcılığı her alanda sona erdirmeye, ❖ Kadınların karar alma mekanizmalarına katılımını teşvik etme, ❖ Ücretsiz bakım evleri inşa etme, sosyal koruma politikaları oluşturma.
Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler, Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Katılımcı demokrasi ve insan hakları konusunda ortak zemin oluşturarak bilgi ve tecrübeleri edindirme, ❖ MEWA bölgesinde göçmenleri ve mülteci kriziyle mücadele etme, ❖ UCLG-MEWA bölgesinde, Sosyal İçerme Komitesi tarafından çocukların haklarını koruma, kent yönetimine katılımını ve çocuklar için geniş ortaklıklar kurulmasını sağlama.
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Yerel yönetimlerin evlilik öncesi eğitim vermesi ve aile olgusunun korunmasını sağlama, ❖ Kadına yönelik şiddetle mücadele etme, ❖ Cinsiyet eşitliğini sağlama,

² Kuruluşların resmi web sitelerinden edinilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur.

Avrupa Bölgeler Meclisi (AER)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Korunmaya muhtaç ve sosyal yardıma ihtiyaç duyan kesimlere hizmetler sunma, ❖ Okulların eğitim-öğretim saatleri dışında hizmete açılarak okulların hayat boyu öğrenme merkezi haline dönüştürme, ❖ Okulların mesleki beceriyi kazandırmayı sağlaması, kültür-sosyal ve spor hizmetleri için okul alanlarının çok amaçlı kullanılabilmesinin sağlanması, ❖ Engelli, yoksullar, uyuşturucu bağımlıları, şiddete uğramış kadınlar, eski tutuklu ve hükümlülerin istihdama katılımını sağlama.
Uluslararası Sakin Kentler Birliği (CITTASLOW)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Yaşam standardını yükseltmek, ❖ Bireylerin sosyalleşebilecekleri, kendilerine yeten, el sanatlarına, gelenek-göreneklere sahip çıkan ve sürdürülebilir kent oluşturulması sağlanması.
Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kentlerin tarihini ve kültürel kimliklerini koruyan çalışmalar yapma, ❖ Kentlerde sanat ve kültürün gelişimine destek olmak, ❖ Turizm ve sağlık amaçlı termal-sosyal tesisler kurmak, ❖ Belediyelerin yardıma muhtaç ve korumaya ihtiyaç duyan bireylere yönelik çalışmalara destek olma, ❖ İnsan, çevre ve hayvan sağlığını koruma, ❖ Sporun farklı kollarına olan katılımı arttırmak amacıyla etkinlikler düzenleme, ❖ Meslek- beceri kursları ve iş eğitim merkezleri açılmasına destek olma, ❖ Her türlü eğitim ve araştırma etkinlikleri düzenleme, ❖ Kentlerin sosyal, kültürel, ekonomik ve fiziki gelişimini bilinçlendirme.
Avrupa Kentler Birliği (EUROCITIES)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Sosyal konularda çalışma grupları kurma, ❖ Kültür alanında çalışmalar yapma, ❖ Ekonomik kalkınma alanında çalışmalar yapmak.
Avrupa Kaleli Kentler Birliği (EWT)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kalesi bulunan kentlerin tarihini ve kimliklerini korumak, ❖ Kalesi bulunan kentler arasındaki diyalogu teşvik etmek, ❖ Kültürel iş birliği sağlama.
Dünya Haller Birliği (WUWM)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kaliteli gıda ürünlerine erişimi sağlama, ❖ Kentlerde gıda arzından duyulan güçlüklerle mücadele etme, ❖ Hijyenik ve gıda güvenliği yasalarına uyumlu olmayı sağlama.
Yoksullukla Mücadele Eden Kentler Ağı (WACAP)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kentsel yoksullukla mücadele etme, ❖ Hastalık ve açlığın azaltılması, ❖ Güvenliği sağlama, ❖ Sosyal çatışmayı önleme.
Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Demokrasi ve vatandaş katılımının geliştirilmesi için çalışmalar yapmak, ❖ Sosyal uyumluluk çalışmaları yapma, ❖ Cinsiyet eşitliğini sağlama, ❖ İşveren ve hizmet sağlayıcı girişimlerde bulunmak.
Avrupa Tarihi Kentler Birliği (EAHTR)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Tarihi şehirlerin canlılığını ve sürdürülebilirliğini sağlama, ❖ Tarihi mirasların bütün insanların faydasına sunma.
Dünya Sağlık Örgütü-Sağlıklı Kentler Ağı (WHO-HCN)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Her bireyin kaliteli sağlık hizmetlerine erişimini sağlama, ❖ Hassas gruplar ve yoksul olan bireylerin ihtiyaçlarına odaklanarak sağlık eşitsizliklerini ortadan kaldırma, ❖ Güvenli su teminini sağlama, ❖ Toplum katılımını sağlayarak ortak eylemlerde sektörler arası iş birliği sağlama, ❖ Sağlıklı yaşam tarzını teşvik etme ve yaşam kalitesini yükseltme, ❖ Eğitimi geliştiren, kadınların sorunlarını gideren ve çocukların ihtiyaçlarını karşılayan projeleri destekleme.
Avrupa Irkçılık Karşıtı Kentler Ağı (ECCAR)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ayrımcılık ve ırkçılığa maruz kalmış kişilerin desteklenmesi, ❖ Ayrımcılık, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadele politikaları geliştirmek, ❖ Barınmaya adil erişim,

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kültürel ve eğitim çeşitliliğın desteklenmesi, ❖ Nefret suçları ile mücadele etme.
Gökkuşağı Şehirler Ağı (Rainbow Cities Network)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ LGBTİ’li bireyleri koruma ve destekleme, ❖ LGBTİ’li bireylerin yerel yönetim bütçelerinde yer almasını sağlama, ❖ LGBTİ’li bireylerin daha fazla sosyal katılımlarını sağlama, ❖ Cinsiyet kimliği bakımından yerel iyi uygulamaların ve girişimlerin paylaşılmasını sağlama.

Tablo 2 incelendiğinde Türkiye’de yerel yönetimler küresel dünya ile bütünleşmek, kentlerin bilinirliğini arttırmak ve yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla uluslararası kuruluşlara üye oldukları görülmektedir. Süreçle birlikte aynı zamanda bu kuruluşlara üye olan kentler arasında rekabet artarken, kentin küresel bir kimliğinin oluşmasına da olanak tanınmıştır. Böylece kentler sınırlara bağlı kalmayıp uluslararası alanda söz sahibi olmaya başlamışlardır. Bireylere evrensel nitelikli hizmetler verilmiş ve aynı zamanda sosyal faydalarını arttırmaya yönelik katkılar sağlanmış ve dünyadaki güncel gelişmelerin takip edilebilmesine olanak tanınmıştır.

Uluslararası kuruluşların Türkiye’de farklı alanlarda gerçekleştirdiği projeleri bulunmaktadır. Bunlar; “İstihdam İçin Koordinasyon ve Eğitim” Projesi (İSKEP) Türkiye- Avrupa Birliği mali işbirliği doğrultusunda yürütölen “İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı’nın (İKGOP) Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) tarafından hazırlanarak engelli bireyler, roman vatandaşlar, çalışan çocukların aileleri, yoksullar ve eski hükümlü kişilerin istihdama katılımı için Bursa, Kahramanmaraş, Diyarbakır, Kayseri, Trabzon, Van ve Kayseri Büyükşehir belediyeleri ile Kars, Yıldırım, Altındağ, Toroslar ve Sur belediyeleri pilot il olarak belirlenmiş ve gerekli çalışmalar yapılmıştır (İSKEP, 2019).

UCLG-MEWA ise, 19 Aralık 2014 tarihinde Adana’da Sosyal İçerme Komitesi’ni kurmuş, bu amaçla da insan haklarını koruyucu, katılımcı demokrasiyi teşvik eden yerel politikalar tasarlayıp bu politikaları uygulamaya teşvik etmiştir. Yine UCLG-MEWA Sosyal İçerme Komitesi tarafından UNICEF’in Türkiye şubesinin “Çocuk Dostu Şehirler” projesi ile Kırklareli, Manisa, Ankara (Mamak), İzmir (Bornova), Mersin, Giresun Erzurum (İspir), Bitlis, Şanlıurfa (Eyyübiye), Adana (Yüreğir) şehirler pilot noktalar olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda Çocuk Dostu Şehir’lerin yerel yönetim sistemlerinde çocuk hakları politikalara ve programlara dahil edilmeye başlanmıştır. Böylelikle çocuklar eğitim ve sağlık gibi temel hizmetlerden

yararlanma, caddelerde tek başlarına güven içerisinde yürüme, sosyal ve kültürel etkinliklere katılma gibi sadece çocuklara yönelik yeni hedefler belirlenmiştir (UNICEF, www.unicef.org.tr, 2019).

UCLG-MEWA'nın başka bir projesi ise "Orta Doğu'daki Kentsel Zorunlu Göçmenlerle İlgili Sosyal İçerme Politikaları Araştırma" projesi ile Türkiye'de, Lübnan ve Ürdün'de başlatılmış ve kuruluş tarafından "Suriyeli Mülteci Akını Yönetiminde Türkiye ve Lübnan'daki Belediyelerin Rolü Raporu" hazırlanmıştır (UCLG-MEWA, www.uclg-mewa.org, 2019). Bu raporla Türkiye, Lübnan ve Ürdün'deki belediyelerin Suriyeli mülteciler akınında karşılaştıkları insani ve göç yönetiminde oynadıkları roller incelenmiş, üye kentlerin model uygulamaları ön plana çıkarılmış ve mültecilerin topluma entegrasyonu sağlamada uluslararası alanda gereken temel bilgiler verilmiştir.

Türkiye yukarıda belirtilen uluslararası kuruluşlara üye olmasıyla bahsi geçen sosyal çalışmaları yerel yönetimler sayesinde hizmete sunmaktadır. Yerel yönetimler, sosyal belediyeciliğin yukarıda belirtilen hizmet sunumlarında yer alan faaliyetlerden yoksulluk içerisinde bulunan bireylere kolayca erişebilme imkanına sahiptir. Bundan dolayı her yaşta çocuk, kadın ve erkek nüfusunda yoksulluk içerisinde bulunan kişileri en aza indirmeyi hedeflemektedir. Aynı zamanda kentlerde bireylerin uygun fiyatlı, besleyici ve güvenilir gıdalara erişim ve tüketim hakkının sağlanabilmesi yerel yönetimlerce gerçekleştirilmektedir. Yetersiz beslenmenin tüm olumsuz biçimlerini ortadan kaldırılması konusunda da çalışmalar yürütmektedirler. Belediyeler ayrıca bireylerin eğitime katılımı ve eğitimde devamlılık gibi konularda yaşanan zorlukların belirlenip, bu zorlukların aşılmasında ideal konuma sahiptirler. Yerel yönetimler sağladığı olanaklar sayesinde etkili ve ilgili öğrenme çıktılarına ulaşılmasının sağlanmasında da oldukça etkilidirler. Toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanması noktasında ise kadınlara şiddet konusunda kamusal alanların oluşturulması ve bu sorunlarla mücadele edilmesinde büyük çaba harcamaktadırlar. Irkçılığa ve ayrımcılığa maruz kalmış kişilerin desteklenmesi, nefret suçları ile mücadele etme, LGBTİ'li bireyleri destekleme ve cinsiyet kimliği açısından yerel uygulamaların oluşturulmasında da önemli bir role sahiptirler.

Sonuç olarak uluslararası kuruluşların sosyal belediyeciliğe olan etkisinin oldukça önemli olduğu görülmektedir. Aynı zamanda yerel yönetimlerin farklı ülkeler

ile dostluklar geliştirmesi ve yakın ilişkiler kurması, bir taraftan hizmetlerden yararlananların sosyal faydalarını arttırmakta, diğer taraftan ülke tanıtımına katkı sağlamaktadır. Ayrıca, bu kuruluşlar sayesinde insana dokunan ve insanı merkeze alan sosyal belediyecilik faaliyet alanları daha da genişleyerek vatandaşlara daha kaliteli ve evrensel nitelikli hizmetler verilmiş, iyi uygulama örneklerinin tanıtılmasına olanak tanınmış ve güncel gelişmelerin takip edilebilmesi sağlanmıştır.

2.3.4. Türkiye’de Belediyeler Arası İş Birliğinin Sosyal Belediyeciliğe Etkileri

Belediyeler arası iş birliği, uluslararası ve ulusal alanda belediyelerin belirli konularda süreye bağlı kalmadan birlikte hareket etmelerini ifade etmektedir. Bu iş birlikleri çeşitli alanda yapılacak yardımlaşma ve etkileşim için kullanılan önemli bir araçtır. Belediyelerin iş birliği yapmaları; belediye yapılarının güçlenmesine, yönetim yapılarında bilinçlenmelerini sağlama, çalışanların da mesleki alandaki gelişimlerine olanak tanınmasına, kıt kaynakların etkin kullanımına ve aynı zamanda ekonomik, kültürel ve sosyal alanda gelişmeye katkı sağlamaktadır (TBB, 2012: 6).

Belediyeler arası iş birliği; karşılıklı bilgi alışverişi, yerel yönetim konularında araştırma, eğitim ve plan yapma, bölge ve ülke planlarının yapılmasına katılma, hükümet düzeyindeki yerel yönetimleri ilgilendiren çalışmalara katılma, uzmanlık gerektiren konularda danışmanlık verme, yönetim modelleri ve proje türleri sunma, her türlü alanda ortaklaşa çalışmalar yürütme ve yerinde çözölmesi beklenen sorunlara yerel yönetimlerin çözümler üretmesi şeklinde yapılabilmektedir (Ünlü, 1984: 21).

Yerel yönetimlerin iş birliği yapması noktasında en yaygın görölen tür birlik oluşturma şeklinde gerçekleşmektedir. Birlik oluşturma yanısıra iş birliği yapma, proje ortaklığı, karar ve hizmet ortaklığı ile kardeş şehir uygulamaları şeklinde de olabilmektedir (Özcan, 2006: 6).

Türkiye’de 1945 yılında belediyecilik alanlarında hizmet vermek amacıyla Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) kurulmuş, 2002 yılında Bakanlar Kurulunun kararı ile tüm belediyeleri ortak bir çatı altında toplamış ve tüm belediyelerin doğal üyesi olarak yer aldığı tek “mahalli idare birliği” özelliğine sahip olmuştur. TBB’nin belediyeler arası iş birliği alanındaki görevleri ise şunlardır (TBB, www.tbb.govtr, 2019):

- *“Belediyelerce bildirilen veya Birlik tarafından tespit edilen sorunların çözümü amacıyla girişimlerde bulunmak ve mevzuat önerileri geliştirmek.”*
- *“Belediyelere rehberlik etmek, danışmanlık hizmeti vermek ve uygulamada karşılaşılan sorunlarla ilgili görüş oluşturmak”*
- *“Yurt içi ve yurt dışı belediyeler arasında yardımlaşma ve iş birliği ile doğal veya toplumsal olaylardan etkilenen belediyelerle dayanışmayı teşvik etmek ve destek olmak, bu amaçla belediyeler arasında koordinasyonu sağlamak üzere gerektiğinde afet ve acil durum merkezi oluşturmak.”*
- *“Belediyeciliğin ve yerel hizmetlerin gelişmesine yardımcı olacak konularda kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları ve odaları ile benzeri uluslararası kuruluşlarla meclis kararına istinaden iş birliği yapmak, ortak hizmet projeleri yürütmek ve kardeş şehir ilişkilerinin gelişmesine destek olmak.”*
- *“Belediyelerin görev alanına giren konularda sosyal sorumluluk projeleri yürütmek veya destek vermek.”*
- *“Belediyeciliğin geliştirilmesi amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.”*

Yerel ve bölgesel iş birlikleri yapılarak kentlerin sorunlarını çözebilmek, kentler arasında dengesiz kalkınmanın önüne geçebilmek, orta ölçekli kentlerin canlandırılması ile birikim, beceri ve bilgilerini kendi aralarında paylaşarak toplumsal ve kentsel gelişimi hızlandırmaya yardımcı olmaktadır. Belediyeler arası iş birliklerin sağlanmasıyla ulusal ve küresel ölçekte bölgeyi çekici bir konuma getirerek rekabet gücünün de doğmasına neden olmakla birlikte yaşam standardının yükseltilmesi sürecindeki sorunların da birlikte giderilmesini sağlamaktadırlar.

Türkiye’de Türkiye Belediyeler Birliği’nden başlayarak hemen hemen bütün belediyelerimizin üye olduğu bölgesel üst birlikler bulunmaktadır. Marmara Belediyeler Birliği, Ege Belediyeler Birliği, Akdeniz Belediyeler Birliği, Doğu Anadolu Belediyeler Birliği, Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği, Çukurova Belediyeler Birliği vb. birliklerle belediyelerimiz aynı coğrafya sınırlar içerisinde ortak sorunlarına beraberce çözüm bulabilecekleri ve yardımlaşacakları bir ortamı sağlamak amacıyla kurulmuşlardır. Karşılaşılan sorunlara karşı beraberce çözümler üretmek ve birliklerin işlerlik

kazanabilmesi için bu sorumluluk birlik yönetiminin olduğu kadar birlik üyelerinin de sorumluluğu altında bulunmaktadır.

Belediyeler iş birlikleri sayesinde sosyal belediyecilik kapsamında çeşitli projeler üretmişlerdir. Bunlar; Tarihi Kentler Birliği ile “200 Ortak 200 Eser Projesi” doğrultusunda kültürel mirası korumak için ortaya konulan en işlevsel proje olmuştur. Projede, ortak bütçe sınırları içerisinde bulunan üye belediyelere bir yandan projeleri için finansman sağlanırken diğer taraftan söz konusu projelerin ortak platformda toplanabilmesi ve yayımlanması amaçlanmıştır (Özcan, 2006: 29).

Marmara Belediyeler Birliği ise Marmara Bölgesi başta olmak üzere Türkiye ile dünyada meydana gelebilecek doğal afet olaylarına karşı hazırlıklı olma, afet anı ve sonrasında afetzedelerin gereksinimlerini üye olan belediyeler ile iş birliği içerisinde karşılayabilmek ve etkin bir şekilde kaynak planlamasıyla israfı önlemek için Afet Koordinasyon ve İş birliği Planı (MAKİP) hazırlamıştır. Yine Marmara Belediyeler Birliği tarafından Marmara Bölge’sindeki belediyeler arasında göç konusunda koordineli bir şekilde tecrübe ve bilgi paylaşımını sağlayarak bilimsel araştırma ve çalışmalar yapmak ve iyi uygulama tecrübelerinden yararlanmak için yerel yönetimler ölçeğinde kurulan ilk Göç Politikaları Merkezi’ni (GPM) oluşturmuştur (MBB- GPM, www.marmara.gov.tr, 2019).

Bölgelerindeki işsizlerin de meslek kazandırarak işe yerleşebilmelerini sağlamayı hedefleyen “Özelleştirme Sosyal Destek Programları” kapsamında belediyeler ortaklıklar kurarak başvuruyu gerçekleştirdikleri projeler ile İş-Kur bünyesinde bulunan fonlarla desteklenebilmektedir (Özcan, 2006: 45).

Konak Belediyesi Avrupa Birliği projesiyle uluslararası bir ağa dönüşen Paylaşan Kentler’e (Sharing Cities) üye olma sürecini başlatarak hazırlamış olduğu proje ile AB fonundan da destek almıştır. Projede kardeş şehirlerden Bozkurt (Denizli), Hekimhan (Malatya) ve Bahadın (Yozgat) ile güç birliği yaparak bu dört kentteki gençleri buluşturarak karar alma süreçlerine etki etmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda 18-30 yaş aralığındaki toplan 30 gencin farklı zaman dilimlerinde düzenlenen etkinliklerle kentte yaşayan bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasındaki sürece katılarak deneyim kazanmalarına imkân tanımıştır (Konak Belediyesi, www.konak.bel.tr, 2019).

Türkiye genelinde 72 belediyenin üye olduğu Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği ise “Sürdürülebilir Kalkınma”, “Sağlıklı Kentler”, “Sürdürülebilir Kentler Yaratmak” için bu sürecim Türkiye’de gelişimini, benimsenmesini ve uygulanabilmesini sağlama, kentler arasında sosyal destek ve yönetişimi yaratma, kentler arasındaki eşitsizlikleri azaltma ve herkesin yaşamaktan memnun olacağı kentler yaratabilmek için çalışmalar yürütmektedir (TSKB, www.skb.gov.tr , 2019).

Belediyeler arasındaki iş birlikleri sayesinde kentler hem sorunlarını çözmekte hem de kentler arasındaki dengeyi sağlayabilmek için ortaklaşa çalışmalar yaparak projeler üretmişlerdir. Bu projelerle sosyal belediyeciliğin hizmet uygulamaları arasında değerlendirilen bireylere yönelik kültürel faaliyet, muhtaç durumdakilere yardım etme, işsizlere iş olanağı sunma gibi alanlarda destek sağladığı görülmüştür.

2.3.5. Türkiye’de Belediyeler Arasında Proje Yarışmalarının Sosyal Belediyeciliğe Etkileri

Türkiye’de birçok belediyeler birliği bulunmakta fakat bölgesel belediye birliği olarak sadece Marmara Belediyeler Birliği ile Akdeniz Belediyeler Birliği belediyeler arasında proje yarışmaları gerçekleştirmektedir. Marmara Belediyeler Birliği “Altın Karınca Ödülleri” ile Akdeniz Belediyeler Birliği ise “Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması” ile çeşitli alanlarda projeler üretmektedir. Bu birliklerde yer alan üyeler arasında deneyim ve bilgi paylaşımı sağlama, örnek iyi projeleri destekleme ve üyeler arasında yaygınlaştırma birliklerin görevlerinde açıkça belirtilmiştir.

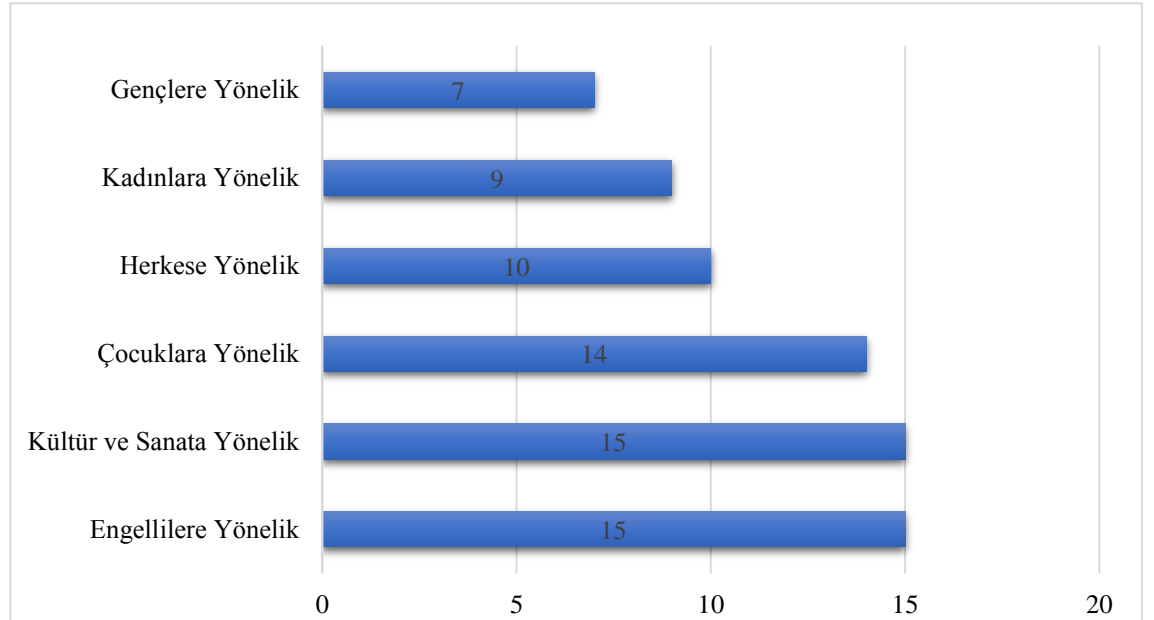
Yukarıdaki başlıkta da değinilen belediyelerin beraber hareket edebilmesini sağlayan birliklerde ve yerel yönetim alanında öncül olan kuruluşlar tarafından çeşitli alanlarda proje yarışmaları düzenlenmektedir. Bu proje yarışmalarıyla birlik ve beraber olmayla ortaya çıkan belediyelerin farklı heyecan ve enerjiler üreterek şehirlerin gelişmesine katkı sağlamakta ve en önemlisi belediye başkanlarının bu projelere sahip çıkmasıyla birliklerin müşterek hedeflerine ulaşmada önemli katkılar sağlamaktadır. Tüm bu projelerle Türkiye için hem sürdürülebilir sosyal ve hem de modern şehirler oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Bu başlıkta yapılan araştırma kapsamında belediyelerin sosyal içerikli başarılı çalışmalarını ve yeni sosyal projelerin teşvik edilebilmesini sağlamak amacı ile çeşitli kuruluşlar tarafından farklı kategorilerde yarışmalar düzenlendiği belirlenmiştir. Sosyal

içerikli bu yarışmaların ise Özel Kalem Dergisi Yerel yönetim Ödülleri, Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri, Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışmaları, Yaşayan Şehirler ve Yerel Yönetimler Dergisi olmak üzere 5 adet kuruluş tarafından düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu kuruluşların belediyeler arasındaki proje yarışmalarının sosyal nitelikli projelerinden 100 tanesi ele alınmıştır (Ek-1).

Belediyeler karşılaştıkları sorunları çözmek, diğer belediyelere örnek olmak ve topluma kaliteli hizmetler sunmak amacıyla çeşitli alanlarda projeler üretmektedir. Özgün nitelikteki bu projeler ise farklı kuruluşlar tarafından yarışmalar düzenlenerek bu projelerin desteklenmesine olanak tanımaktadır. Belediyeler 5 tane ödül veren kuruluşun sosyal belediyecilik kapsamında değerlendirilen 15 proje kategorisinde yarıştığı görülmektedir. Engellilere, kültür ve sanata, kadınlara, çocuklara, gençlere, istihdama, yoksullara, yaşlılara, sportif ve eğitimsel faaliyetler ile ilgili birçok alanda belediyeler başarılı projelere imza atmışlardır. Ayrıca belediyelerin sosyal alandaki projeleri 2008 yılı itibariyle başlasa da 2016 yılı ile birlikte tüm gruplara yönelik olarak hız kazanmaya başladığı görülmektedir. Belediyelerin uygulamış olduğu bu hizmetlerle

Grafik 1. Proje Yarışmalarında En Çok Ödül Alan Gruplar

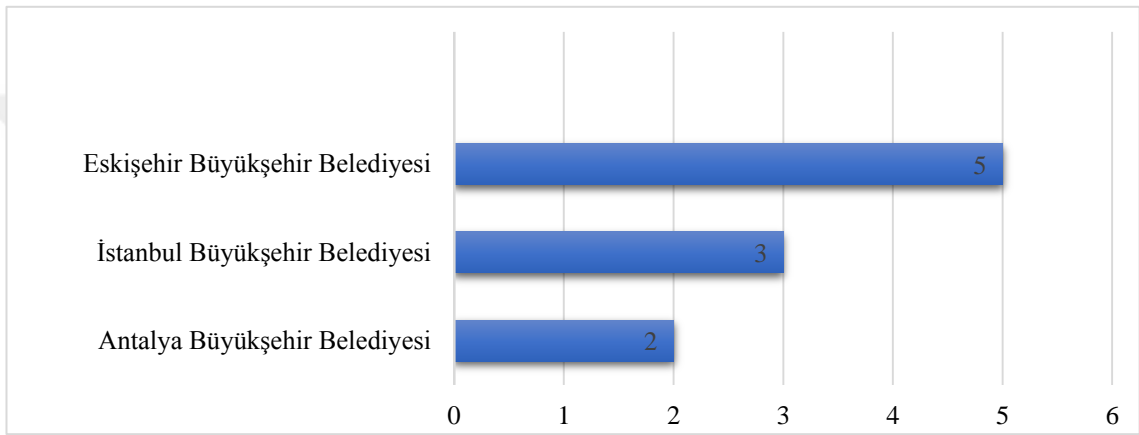
birlikte vatandaşların yaşam kalitesini yükseltilmesine katkı sağlamıştır.

Grafik 1'e bakıldığında proje yarışmalarında en çok projelerin gerçekleştirildiği alan 15 proje ile engellilere yönelik, 15 proje ile kültür-sanat yönelik, 15 proje ile de çocuklara yönelik ve herkesi kapsayan 10 proje ile en çok alanı oluşturduğu görülmektedir. Buradan hareketle Türkiye'de belediye proje yarışmalarında engellilere yönelik hizmetlerin oluşturulmasında önemli çabaların gösterildiği açıkça belli olmaktadır. Aynı zamanda proje yarışmalarında belediyeler kültür ve sanata yönelik 15 proje ile toplumdaki birlik ve beraberlik duygusunu da geliştirmeye yönelik çalışmalarla bireylere katkı sağlamaktadır. Ayrıca çalışmanın nitel analiz kapsamında yapılan görüşmeler sonucunda Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin de sosyal belediyeçilik kapsamında en fazla hizmet sunduğu alan engelli bireylere yönelik projeler sunduğu görülmüştür (Ek-1).

Engellilere yönelik ödül alan projeler incelendiğinde kültür, sanat ve eğitim alanlarına katılımlarını sağlama, sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağlama, danışmanlık hizmetlerinin verilmesini ve iyileştirme yöntemleri ile destekleyici tedavilerini sağlama, meslek ve yeteneklerinin geliştirilmesini sağlayarak istihdama kazandırılmasını sağlama, kütüphane hizmetlerinden kolay ve kısa bir şekilde ulaşmalarını sağlama, kentsel alanların *herkese* göre tasarlanması gibi projelerle engelli bireylere yönelik oldukça önemli projeler hayata geçirilmeye başlanmıştır. Kültür ve sanata yönelik projelerde de halkın sosyalleşmesini sağlama, yaşam kalitesini yükseltme, farklı kültürlerin kaynaşmasını sağlama, kendi kültürünü tanıtmaya, kentin bütün yönlerini sergileme ve kentin bilinirliğinin artması açısından da birçok proje üretilmiştir. Çocuklara yönelik projeler incelendiğinde de çocukların kendi sorunlarını ifade etmelerine olanak tanıma, imkânı olmayan çocukların eğitimden faydalanmalarını sağlama, oyun atölyeleri ile hem eğlenmelerini hem de öğrenmelerini sağlama, sosyal gelişimlerine katkıda bulunma, katılımcı eylem planlarında yer almalarını sağlama, kentlilik bilinçlerinin geliştirilmesi gibi projelerle belediyeler ödüller almıştır. Kadınlara yönelik projelerde de kendi ihtiyaçları doğrultusunda güçlendirilmesini amaçlayan, sosyal kalkınmalarını ve üretimlerine yardımcı olan, meslek edinebilmelerini ve kişisel gelişimlerini destekleyen çeşitli projeler ödüllendirilmiştir. Gençlere yönelik projelerde de sosyal gelişimlerine destek veren, ortak hedefte katılımcı eylem planında bulunmalarını, bağımlılıktan uzak durabilmelerini, sosyal eğitsel, sanatsal, kültürel ve sportif faaliyetler ile topluma aktif bir birey olarak yer almalarını ve karar verme

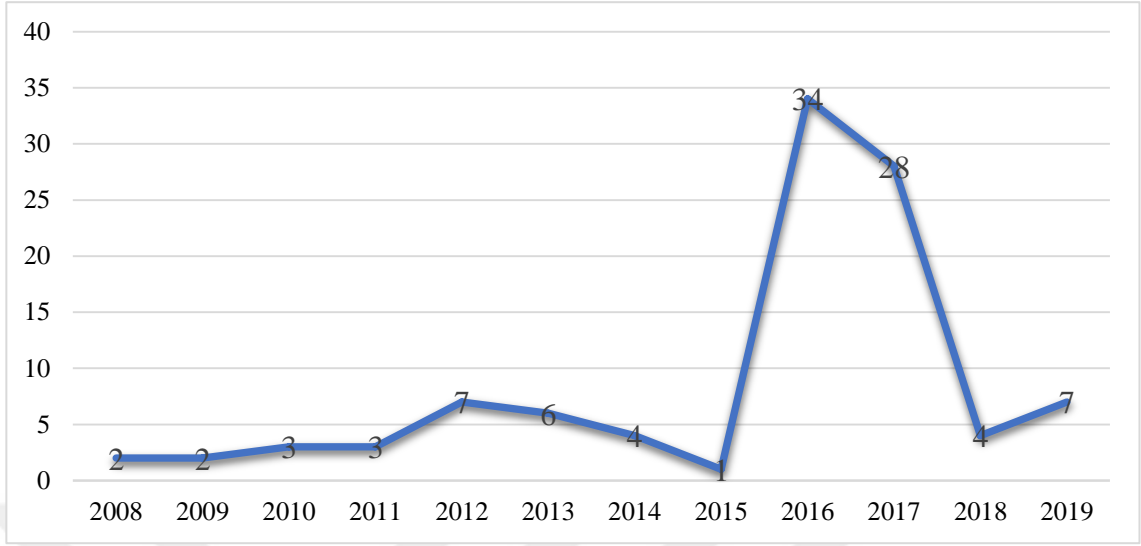
süreçlerine katılımlarını sağlayan ve kişisel/mesleki gelişimlerine katkıda bulunan projeler ödüllendirilmiştir. Tüm bu gruplar dışında dezavantajlı gruplar içerisinde yer alan göç ile gelen bireylerin sosyal kalkınmasını ve karşılaştıkları sorunlar ile başa çıkabilmelerini ve mesleki eğitim almaları sağlanması için projeler hayata geçirilmiştir. İşsizliği önlemek için ise işverenlerle iş birliği yapma ve işsizlikten dolayı bireylerin yaşadıkları sorunlara çözüm üretme gibi önemli projelere ödül verilmiştir.

Grafik 2. Proje Yarışmalarında En Çok Ödül Alan Belediyeler

Grafik 2'ye bakıldığında da proje yarışmalarında en çok ödül alan belediyelerin ilk üçünde 5 proje ile Eskişehir Büyükşehir Belediyesi ilk sırada, 3 proje ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi ikinci sırada ve 2 proje ile Antalya Büyükşehir Belediyesi üçüncü sırada yer alarak Eskişehir, İstanbul ve Antalya Büyükşehir Belediyeleri ilk üç belediye arasında yer almıştır.

Grafik 3. Yıllara Göre Ödül Alan Belediye Sayısı

Grafik 3’de ödül alan belediyelerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde; 2008 yılında 2, 2009 yılında 2, 2010 yılında 3, 2011 yılında 3, 2012 yılında 7, 2013 yılında 6, 2014 yılında 4, 2015 yılında 1, 2016 yılında 34, 2017 yılında 28, 2018 yılında 4, 2019 yılında ise 7 belediyenin ödül aldığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle her yıl düzenli olarak yapılan yarışmalar ile çeşitli alanlarda sosyal projeler üretilmiştir. Fakat 2015 yılında tek bir belediyenin ödül aldığı dikkat çekmektedir. Bu ise Antalya-Konyaaltı Belediyesi tarafından sosyal sorumluluk kategorisinde ödül kazandığı “çalışan ailelerin, gündüz saatlerinde zaman ayırmakta güçlük çektikleri büyüklerini yaşlılar Kreşine bırakarak, büyüklerin sosyalleşip keyifli zaman geçirmesini sağlama” projesi ile Türkiye’ye örnek olacak bir proje sağlamıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde ise belediye birliklerinin ya da yerel yönetim alanlarında öncül olan kuruluşların birçok alanda proje yarışması düzenlediği görülmektedir. Belediyeler bu kapsamda engellilere, kültür ve sanat alanında, kadınlara, gençlere, çocuklara ve tüm bireyleri içerisine alan projeler üretmeyi başaramışlardır. Bu proje yarışmalarıyla aslında belediyeler arasında rekabet oluşturduğu ve aynı zamanda gerek sosyal belediyecilik alanında gerekse diğer alanlarda iyi projelerin diğer belediyeler tarafından görülmesini sağlamaktadır. En önemlisi ise belediye başkanlarının bu projelere vereceği desteklerle hem bireylerin hem de kentlerin gelişimlerine katkı sağlayacağı kaçınılmaz bir gerçektir.

2.4. TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI

2.4.1. Kadınlara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

1982 Anayasası'nın 41. Maddesinde sosyal devletin gereği olarak aile ve kadının korunmasını öngörmüştür. Büyükşehir belediyelerinde yer alan Kadın ve Aile Şube müdürlükleri bu görevleri yerine getirmektedir (Yıldırım ve Göktürk, 2008: 249). 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinde kadınlara her türlü kültürel ve sosyal hizmetleri yürütmek ve geliştirmek için sosyal tesisler kurma, beceri ve meslek kazandırma kursları açma, işletme ya da işlettirme, bu uygulamaları yerine getirirken üniversiteler, yüksekokullar, sivil toplum örgütleri ve kamu kuruluşlarıyla iş birliği yapma şeklindeki hükmüyle kadınlara yönelik olarak sosyal içerikli hizmetleri büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında saymıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda ise aile içerisinde şiddete maruz kalan, cinsel istismara uğrayan, maddi gücü bulunmayan ile kimsesiz ve muhtaç kadınlara yönelik belediyelere görevler yüklemiştir. Buna göre büyükşehir belediyeleriyle nüfusu 50.000'i geçen belediyelerde, kadınlar için koruma evleri açmakla yükümlü tutulmuşlardır. Kadınlara yönelik bu evlerde var ise çocuklarıyla birlikte güvenli bir şekilde barınma, psikoloji-sosyal destek, rehabilitasyon ve eğitim hizmetleri sunulmaktadır.

Belediye sınırlarında yaşayan ev hanımları ile çalışan ve öğrenci olan hanımlar boş vakitlerini sosyal faaliyetlerle geçirebilecekleri, çalışan hanımlar ile ev hanımları arasındaki komşuluk ve sosyal iletişiminin geliştirilmesi, hanımların spor yapmaları sağlanması, şehir ile ortak paylaşım alanlarının artırılması, yeni davranışların kazanılması, yaşadıkları sorunlara karşı bilgilendirilmesi ve bu sorunların çözümlerine yardımcı olunması, seminer ve paneller düzenlenerek ev ve iş ortamlarından uzaklaşıp, ev hanımı ise evlerinin dışında sosyal yaşama katılmalarının sağlanmasıyla hanım lokallerinin açılması kararlaştırılmıştır (Ankara Belediyesi, www.ankara.bel.tr, 2019).

Kırsal yerler ve şehirlerdeki gecekondu kesimlerinde kadınların ihmal edildiği kabul edilen gerçektir. Bu doğrultuda dezavantajlı gruplar arasında gösterilen kadınlar, siyasal, sosyal ve ekonomik hayatta güçlendirilmesi için belediyeler çeşitli uygulamalarda bulunmaktadır. Örnek olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi kadınlara yönelik Kadın Koordinasyon Merkezini faaliyete geçirmiştir. Bu merkezin amacı, aile ve kadınların şehir yaşamlarında karşılaştıkları kültürel, sosyal ve ekonomik sorunlarına

çözüm üretmek amacıyla projeler üretmektedir. 1999 Marmara Depremi'nden itibaren örgütlü olarak çalışmaya başlayan merkez binlerce yoksula ulaşarak sosyal hayat içerisinde var olmaya çalışan kadınlara destek olmaya devam etmektedir (İBBKKM, www.ibbkkm.org, 2019).

Yine Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi ile kapsamlı bir şekilde hizmet sunduğu kadınlara yapılan şiddet mücadelesinde yalnız olmadıklarını hissettirmek, şiddetle mücadele konusunda bilgilendirmeler yaparak, kadınları güçlendirmek amaçlı eğitimler düzenleyerek, kadınlara hukuk, sağlıklı beslenme ve psikoloji alanlarında bireysel danışmanlık hizmetleri ve diğer ihtiyaçlar için genel danışmanlık hizmetleri verme misyonuyla görevlerini yürütmektedir (EBB, www.eskisehir.bel.tr, 2019).

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin kadınlara yönelik başka bir örnek projesi olan ev kadınlarının iş kurması doğrultusunda mikro destek kredi programı uygulayarak, kendi işlerini kuran ya da işlerine sermaye sağlayan kadınlar 5 gün olan ücretsiz eğitimden sonra kredilerini temin edebilmektedirler. En az 3 kadın tarafından oluşan gruplarda çekilen bu kredilerin geri ödemeleri haftalık bir şekilde saha sorumlusu bir personel tarafından kadınların iş yerleri ve evlerinden alınmak suretiyle faaliyetini yürütmektedir (EBB, www.eskisehir.bel.tr, 2019). Kadınların belediyelerin açmış oldukları el beceri ve sanat kurslarına giderek yapmış oldukları el emeklerinin yine belediyelerin yardımlarıyla satış merkezlerinde satılıp ev ekonomisine katkı sağlamaya çalışan kadınlara destek sağlamaktadırlar.

Ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Gebze Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'nde Geri Dönüşüm eğitimi verilerek Türkiye'nin koordinatör olduğu Letonya, Romanya ve Çek Cumhuriyeti'nin 2008 yılından itibaren ortaklaşa yürüttüğü Doğa Bizi Uyarıyor! İsimli proje ile alınan bu eğitimlerden sonra uyguladıkları sergide kursiyerlerin yapmış oldukları ürünler sergilenmektedir (İBBKKM, www.ibbkkm.org, 2019).

Türkiye'de kadına yönelik sosyal belediyeçilik hizmetleri genel olarak değerlendirildiğinde kadına yönelik şiddet ile mücadele etme, sosyal yaşama katılmalarını ve barınmalarını sağlama, kendi işlerini kurmada yardımcı olma ve eğitim hizmetleri gibi alanlarda faaliyetler yürütüldüğü görülmektedir.

2.4.2. Çocuklara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

1982 Anayasası'nın 61. maddesinde devletin korunmaya ihtiyacı olan çocukların topluma kazandırılabilmesi için çeşitli tedbirler alacağını ve bu hedefle gerekli olan tesisleri kuracağı ya da kurduracağı hükmü yer almıştır (Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası).

Çocuk hizmetleri bundan dolayı sosyal devletin bir gerekçesi olarak genel kapsamda kamu eliyle yürütülmektedir. Kamusal çocuk hizmetleri sosyal kurumlar tarafından çocuklar için düzenlenen sosyal hizmetler programlarının bir bütünü olarak tanımlamak mümkündür (Seyyar, 2011: 413).

Buna göre belediyelerin çocuklara yönelik olan sosyal belediyecilik hizmetlerine çocuk meclisleri örnek olarak gösterilebilmektedir. Çocuklar burada tartışmayı, katılımı, çevresel sorunlara ilgi duymayı, kentine sahip çıkmayı ve ülkenin çeşitli değerlerini bu meclislerde öğrenmekte ve geleceklerine güven ile bakabilmelerini sağlamaktadır. Kendi iç tüzükleri kapsamında karar alma organı ile hareket eden çocuk meclisleri, 1995 yılında ilk olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde kurulmuş ve zaman geçtikçe de diğer illerdeki belediyeler tarafından da çocuk meclisleri açılmaya başlamıştır (Hareket vd., 2016: 447).

Çocuk sorunu kapsamında belediyeler, çeşitli kuruluş ve derneklerle iş birliği yaparak çalışan çocuklara yönelik önlemler almakta, madde bağımlısı olan çocuklara rehabilitasyon merkezleri ve sokak çocukları merkezleri kurmakta, istismara uğrayan çocuklar için de psikoloji ve hukuki olarak yardım merkezlerini oluşturmaktadırlar. Çocuk yuvaları, kreşler, çocuk kulüpleri, parklar, oyun alanları, eğitim ve trafik alanları ile çocuk bahçeleri gibi hizmetler de sunmaktadır. Üstelik belediyeler derslerinde başarılı olan öğrencileri kırtasiye hediyeleri ve yaz okullarıyla ödüllendirebilmektedirler (Yıldırım ve Göktürk, 2008: 250).

Okula gitmeyen çocukları eğitime yönlendirme, okula gidiyorlar ise eğitimlerine yardımcı olma, okulla olan sorunlarını çözmeyi, okula herhangi bir nedenle başlayamamış veya başlamış olsa bile maddi durumlarından dolayı devam edememiş sokakta çalışan çocuklara yönelik ihtiyaçlarını karşılamak için çocukların ihmalini önlemeyi amaçlayan bir doğrultuda belediyeler önemli yardımlarda bulunmaktadır.

Ayrıca Avrupa Birliği tarafından hazırlanan İç Göç Entegrasyon Projesi (İGEP) doğrultusunda 2010 yılında Türkiye'nin en büyük dört şehri olan İstanbul, İzmir, Bursa ve Ankara Büyükşehir Belediyelerinin faydalanıcı olarak katıldıkları sokakta çalıştırılan çocuk işçiliğin sona erdirilmesi kapsamında merkezler kurulmuştur. İstanbul, İzmir, Bursa ve Ankara şehirlerinde kurulan bu merkezlerin amacı, sokakta çalışan çocukların rehabilitasyon ve entegrasyonunu sağlamaktır. Merkeze katılan çocuklara yönelik olarak eğitim hayatlarına destekten, çeşitli spor imkanlarına, oyun alanlarından, bilgisayar ile dil kursuna, meslek kurslarından doktor, psikolog, yemek ve okul servislerine varıncaya kadar çeşitli imkanlar sunulmuştur (AB-İGEP, www.ab.gov.tr, 2019).

5393 sayılı Belediye Yasası'nın 14. Maddesinde büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 50.000'i geçen yerlerde kadınların haricinde çocuklar için de çocuk koruma evleri açılacağı hükmü yer almıştır. Çocuk koruma evleri, kimsesiz çocuklara yönelik ev tipinde bakım hizmetini sunmaktadır. 0-18 yaş aralığında bulunan muhtaç olan çocuklara aile düzenini sunma, çocuğun ailesinden uzak kalmasının açtığı olumsuzlukları gidermeye yönelik hizmet etmektedir. Çocuk gündüz bakım evleriyse 3-6 yaş aralığında bulunan çocuklara nitelikli birer hizmet sunarak eğitimlerine katkıda bulunma amacı gütmektedir. Güçlü, sağlıklı ve huzurlu bir neslin yetişmesi çocukluk çağındaki eğitime bağlıdır. Bunu gerçekleştirmekte belediyeler üzerlerine yüklenen görevleri çocuk gündüz bakım evleri açarak yerine getirmektedirler.

Başka bir çocuklara yönelik hizmet de çocuk kulüpleridir. Bu kulüplerin amacı, dar gelirli kent mahallelerinde hayatlarını sürdüren çocuklar için eşitsizlikleri azaltacak bir şekilde yaygınlaştırılması ve geliştirilmesidir. Üstelik çocuk kulüplerinde çocuklar olumsuz alışkanlıklardan uzak tutulup, olumlu alışkanlıklar kazandırmak, suç grupları tarafından alkol, sigara gibi kötü alışkanlıklara yönelmelerini önlemektir. Böylece çocuklar boş vakitlerini değerlendirerek hem eğlenmekte hem de aktivitelerden yararlanarak olumlu edinimler kazanmaktadır (ABSH, www.ankara.bel.tr, 2019).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2014 yılında "Hiç Kapanmayan Kütüphane" sloganı ile dünyada ilke imza atarak 7 gün 24 saat açık olan halk ve çocuk kütüphanesi uygulamasıyla Türkiye'ye örnek bir proje sunmuştur (İBB, www.ibb.istanbul, 2019). Görüldüğü üzere belediyeler çocuklara yönelik önleyici tedbirler almakta, çocuk

meclisleri ile kente olan ilgilerini ve katılımlarını sağlamakta, psikolojik destek vermekte, kreş, bakım evleri ve oyun parkları gibi hizmetler sunmakta, imkânı olmayan ailelerin çocuklarına eğitim konusunda destekte bulunmakta, yaz kursları ve kulüpler ile çocukların olumlu yönde gelişimlerine katkı sağlamaktadır.

2.4.3. Gençlere Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

Türkiye genç nüfusu ile öne çıkan ülke olarak görülmektedir. 2018 TÜİK verilerine göre nüfusun %23,4'si 0-14, %67,8 ise 15-64 yaş aralığında bulunmaktadır. Bundan dolayı bu potansiyelin iyi bir şekilde değerlendirilebilmesi için gençlerin yetenekleri yönünde geliştirilmeleri ve akıllarına olumsuz davranışlar gelmeyecek şekilde sosyalleştirilmelerinin sağlanması gerekmektedir.

Yerel yönetimler de sosyal belediyeciliğin bir gereği olarak bütün gençlere yönelik kültürel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayabildikleri gençlik merkezleri gibi ortamlarda sempozyum ve seminerler düzenlemekte, tiyatro, spor, müzik, danışmanlık ve psikolojik destek gibi çeşitli faaliyetleri yerine getirmektedir. Ayrıca yerel yönetimler gençlere yönelik olan faaliyetler arasında; üniversite yurtları, spor okulları, eğitim bursları, sosyal tesisler, üniversite öğrencilerine çorba dağıtımı, gençlerin suça yönelmesini önlemek için rehberlik merkezleri ve ücretsiz çamaşır yıkama yerleri gibi alanlar da yer almaktadır (Yıldırım ve Göktürk, 2008: 250).

Gençlere yönelik olan sportif faaliyetler, mesleki eğitim kursları ve bilim merkezleriyle belediyeler gençleri yetiştirirken, sorunların çözümlerinde beceri kazanmalarını, arkadaş edinerek ortak çalışmalar yapmayı, genç ile toplum ve aile arasındaki bağı güçlendirmeyi ve madde bağımlılığını önleyici çalışmalar yapma belediyelerin en temel ilkeleri arasına girmiştir. Belediyeler, gençleri zehirleyen madde ve üretiminde kullanılan kimyasalların yerel boyuttaki kaçakçılığını, kullanımını, dağıtımını ve satışını önlemek amacıyla birçok kurumla ortaklaşa çalışmalar yapmaktadır (TSKB, 2015: 47).

Belediyeler aynı zamanda gençlerin kent sorunları ile ilgilenmesi için gençlik meclisi ve konseyleri oluşturmaktadır. Gençlerin kentteki sorunlara kayıtsız kalmamalarını teşvik eden bu konseyler, ikamette buldukları yerlerde dayanışmacı ve ortak çözümler üretme olanaklarını sağlamaktadır. Gençler geleceğine de sahip çıkma adına sosyal hayatın gereklerini kavradıkları gibi yaşadıkları yerlerin ekonomik,

kültürel, çevresel ve sosyal ihtiyaç ve sorunlarını tartışmacı bir ortamda dile getirmektedirler.

Gençlerin gerek tüketici gerekse üretici olarak sanat ve kültür açısından desteklenmesi Türkiye'nin geleceğe yapacak önemli bir yatırımdır. Bu kapsamda belediyeler oldukça yaratıcı projelerle kültür ve sanatı desteklemektedirler. Örneğin Eskişehir Odunpazarı Belediyesi'nin seramik sanatına gençlerin ilgisini çekmek için Çağdaş Seramik Parkı'nı açmıştır. Başka bir örnek proje olan "3 Diyardan 3 Kültür" isimli proje İstanbul Pendik Belediyesi, Macaristan Kispest Belediyesi ile Jenin Belediyesi ile ortak yürütülen Pendik'te bulunan el sanatları kursu faaliyete geçirilmiştir. Bu projeye tarihi geziler ve kültür geceleriyle gençlerin sanata olan bakış açılarını geliştirmeleri sağlanmıştır. Kırıkkale Belediyesi de Kızılırmak kenarında sanat sokağını oluşturarak hem Kırıkkale'nin hem de Türkiye'nin ünlü bir ressamı olan Rahmi Pehlivanlı'nın hatırasını yaşatmak ve gençlerin kültürel gelişimlerine destek olmak amacıyla sergi salonunu faaliyete geçirmiştir (TSKB, 2015: 31-32).

Belediyeler gençlere yönelik belirli yerlerde de kütüphaneye ulaşamayanların yararlanabilmesi için halk kütüphaneleri de açabilmektedir (Yıldırım ve Göktürk, 2008: 252). Herkes aynı haklara sahip olurken aynı olanaklara sahip olamamaktadır. Belediyeler de ellerinde bulunan imkanlarla gençlerin çeşitli aktivitelerle ulaşabilmesini sağlamaktadır. Bazı belediyelerde ise belediye sınırlarında yaşayan dar gelirli ve muhtaç olan evlenemeyen gençlerin evlilik törenlerini de ücretsiz olarak yapmaktadır.

2.4.4. Yaşlılara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

1982 Anayasası'nda 61. Maddesinde yaşlıların devlet tarafından korunup devlet yardımları ve sağlanan diğer hak ile kolaylıkların kanun ile düzenleneceği bu amaç doğrultusunda da gerekli olan tesisleri kuracağı ya da kurduracağı hükmü yer almıştır (Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası). Nüfusta var olan ve daha da artacak olan yaşlı nüfusu sebebiyle, yaşlıların refahını sağlamaya yönelik hizmetler giderek önem kazanmaya başlamıştır. Bu durumda ekonomik bağımlılık oranlarında olan bir artışla yaşlılara yapılan harcamalardaki artışı da devamında getirmiştir. Bundan dolayı yaşlıların sağlık harcamalarının fazla olması düşünüldüğünde büyük sorunları da beraberinde getirmektedir. Belediyeler de bu sorunlara çözümler üreterek evde bakım

hizmetleri, ulaşım hizmetleri ve ev hizmetleri gibi çeşitli hizmetler sunmaktadır (Ersöz, 2011: 170).

Yaşlıların maddi ile manevi gereksinimlerinin karşılanması için sosyal faaliyetler yapma, sosyal olan sorunların çözümlenmesi ve önlenmesi için sosyal hizmet kurumu açma ve hizmetlerin devam edebilmesi için bütün tedbirleri alarak yaşam standartlarının yükseltilmesi amacıyla belediyeler bazı hizmetler sunmaktadır. Bunlara örnek olarak yaşlı lokalleri, yaşlı hizmet merkezi, huzurevleri, hobi kursları, gezi programları ve kurumda ya da evde bakım hizmetleri sayılabilmektedir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi 1994 yılında faaliyete geçirdiği Yaşlılara Hizmet Merkezi ile yaşlıların kendi ev alanlarında desteklenmeleriyle ve sosyal hayattan soyutlanmadan yaşamlarını sürdürebilmelerine yardımcı olmaktadır. Burada aynı zamanda yaşlıların günlük hayatlarını kolaylaştırmaya çalışılmakta ve yaşlılara resim, satranç ve şiir kursu, yaz kampı, eğlence-piknik vb. hizmetler de sunulmaktadır (Özdemir, 2017: 21-22).

Yaşlı lokalleri ile, hayat kalitesini arttırmak doğrultusunda sosyal faaliyetlerde ve boş zamanlarını geçirebilecekleri ortam oluşturularak topluma etkin bir biçimde katılımlarını ve yaşam süreçlerini aktif olarak sürdürmelerini sağlamak amaçlanmaktadır. Huzurevleri ise yaşlı bakımları konusunda en yaygın olarak bilinen kurumların başında yer almaktadır. Maddi durumu olmayan yaşlılara da ücretsiz olarak hizmet veren huzurevleri ya da bakımevleri ihtiyaç duyan kişilere barınma hizmetini dışında çeşitli hizmetler de sunmaktadır. Yaşlıların, fiziksel, psikolojik ve sosyal olarak ihtiyaçlarını karşılarken aynı zamanda yaşlı olanlara huzurlu ortam sunmayı amaçlamaktadırlar (Özdemir, 2007: 15).

Belediyeler yardıma muhtaç olan yaşlılar için ayrıca ücretsiz ilaç ve muayene yardımı yapmakta, yakacak ve gıda yardımı vermekte, belediye otobüslerinden indirimli ya da ücretsiz olarak faydalanmalarını sağlamaktadır. Ayrıca belediyeler aşevinden evlere yemek dağıtımları yapmakta, ambulans ile evlerinden alınıp sağlık hizmetleri verilmesi, nakdi yardımlar ve özel gün kutlamaları gibi çeşitli hizmetlerde bulunmaktadır. 60 yaş ve üzeri olan bireylere şehir içi ulaşımının ücretsiz olması da bir diğer çalışmalar arasındadır.

Belediyeler aynı zamanda yaş dostu projeleri ile kentin uygun hale getirilerek gelecek nesillere de yol gösteren kent yaşamına ev sahipliği yapmaktadır. Bu kapsamda kaldırımlar engelsiz olarak düzenlenmekte, araç kullanımının sınırlı olan alanlar arttırılmakta ve kamusal alanlar kentsel mobilyalarla desteklenmektedir (Tatal ve Üstün, 2009: 5-6). Eskişehir Büyükşehir Belediyesi yaş dostu projeleri ile tramvay duraklarında sesli anons gibi donanımlara sahip olması, yol- kaldırım ilişkisinin rahat rampalarla sağlanması ve kaldırımlarda eşyaların rahatça taşınabilmesi, serbest kartlarla seyahat edilebilmesi ve hobi bahçelerinin hizmet vermesi gibi çeşitli hizmetlerle yaş dostu bir şehir olduğu görülmektedir (Tatal ve Üstün, 2009: 19-21).

Sakarya Büyükşehir Belediyesi yaşlılara yönelik evde bakım hizmetini uygulamaktadır. Burada sadece 65 yaş ve üstü olma koşulu aranmaktadır. Bu kapsamda psikolojik destek, hemşire ve doktor kontrolünde sağlık hizmeti, her türlü ev içi tamirati, ekonomik destek ve bakım hizmetleri gibi desteklerde bulunmaktadır (Ersöz, 2011: 175).

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde ise yaşlı destek hizmetleri kapsamında "Alzheimer ve Demans Hasta ve Aileleri Buluşma Danışma Merkezi" yaşlılara yönelik Alzheimer, hafif demans hastası, günlük ihtiyaçlarını yerine getirebilen bulaşıcı ile sürekli tedaviyi gerektirecek ağır hastalığı bulunmayan yaşlılara hizmet vermektedir. Diğer hizmeti de Sağlıklı Yaş Alma ve Dayanışma Merkezi ile 55 yaş ve üzerinde yaşayan bireylere hem bir araya gelebilecekleri hem de fiziksel ve sosyal aktivitelerini geliştirebilecekleri merkez olarak hizmet vermektedir. Burada yaşlılar antrenörler eşliğinde spor yapabilmekte, İzmir'in tarihi ve turistik yerlerini gezabilmekte, sanat müziği korolarında şarkılarını söylemekte ve merkezde sık sık toplanarak sohbet etme imkanları bulmaktadır (İzmir Belediyesi, www.izmir.bel.tr, 2019).

2.4.5. İşsizlere Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

Merkezi idarenin yeterli oranda hizmet sunumu gerçekleştirmediği yetişkinler için olan eğitim alanlarında sorumlulukları yerel yönetimler üstlenmeye başlamıştır. Bundan dolayı yerel yönetimlerde meslek ve beceri kazandırma kursları her geçen yıla göre yaygınlaşmaya başlamıştır (Alpaydın, 2007: 65).

El becerisi ve meslek sanat edindirme kursları büyükşehir belediyelerinde daha yaygın bir şekilde düzenlenmektedir. Ülkemizde, Eskişehir'de ESMEK, İstanbul'da

İSMEK, Ankara’da BEL-MEK ile teknik eğitim yapan BEL-TEK, Gaziantep’te GAMEK kursları bu kurslara örnek olarak gösterilebilmektedir. Bu kurslar istihdama yönelik eğitimler verdikleri gibi el becerilerinin gelişip bireylerin sosyalleşmelerini sağlamaktadır.

Belediyelerin yapmış oldukları eğitim faaliyetlerine yabancı dil, sağlık, spor, müzik ve bilgisayar eğitimleri gibi çeşitli hizmetleri de sunarak halka hizmet vermektedir. Üstelik kırsal yerlerdeki belediyeler, hayvancılık ve çiftçilik ile uğraşan halka arıcılık, organik tarım gibi kursları da vermektedir (Yıldırım ve Göktürk: 248).

Görüldüğü gibi belediyelerin işsizlere yönelik olan hizmetlerin çoğunu meslek edindirme kursları oluşturmaktadır. Belediyeler düzenlemiş oldukları bu kurslar ile işsizlerin bir sanat ya da meslek öğrenmelerini sağlayarak iş bulmalarını kolaylaştırarak istihdama katkıda bulunmaya çalışmaktadırlar. Nitekim gerek 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun 7. maddesi ile gerekse 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. Maddesi ile bu hizmetleri yapma belediyelerin görevleri arasında yerini almıştır.

Sancaktepe Belediyesi’nin kurduğu Kariyer Merkezi ile ekonomi ve istihdamdaki artış oranına destek olmak ve ekonomik krizlerden dolayı işini kaybeden bireylere iş bulmalarına yardımcı olmaktadır. Belediye sanayici, işveren, işletmeci ve iş adamları ile sürekli iletişim halinde bulunarak, ihtiyaç bulun kalifiye ve ara elemanı sanayi ve ticaret işleri yürüten işverenlere yönlendirerek ülkedeki işsizlik ile mücadelede bulunmaktadır. Bu zamana kadar 38.624 kişi fabrika ve sanayi gibi iş sektörlerine yönlendirilmiştir (Sancaktepe Belediyesi, www.sancaktepe.istanbul, 2019).

Üsküdar Belediyesi’nin ise Tebessüm Kahvesi dünya çapında yankı uyandıran sosyal proje olmuştur. 2016 yılında açılan Tebessüm Kahvesi’nde 10 down sendromlu personel hizmet vermektedir. Belediyenin istihdama yönelik başka bir projesi ise yerinde istihdam modeli ve özel sektör ile kamu paydaşlığında açılan Üsküdar İstihdam Merkezi (ÜSİM) ile dijital ortamda özgeçmişlerini hazırlayarak donanımlarına, kariyer planlarına ve eğitimlerine göre rehberlik hizmetleri almaktadırlar. İş bulmakta zorlanan kişilerin profillerini geliştirme ve bireyin eğitim alması gerekiyor ise kurumsal ortaklara yönlendirerek, İŞKUR ile işverenlerle diyalog halinde bulunarak bireyin istihdamına yönelik projeler yönetmektedir (Üsküdar Belediyesi, www.uskudar.bel.tr, 2019).

Silivri Belediyesi de Kariyer ve İstihdam Ofisi ile istihdam sorununa yerel dinamikler ile çözümler üretmektedir. İşgücü ve işvereni buluşturarak, ara elemanı meslek eğitimleriyle yetiştirme amacı ile kurulmuştur. 2010 yılında Çalışma Bakanlığı ile karşılıklı imzalanan protokolle Ofis İŞKUR Hizmet Noktası olmuş ve işveren ve vatandaşa İŞKUR işlemleri ile de hizmetler vermiştir (Silivri Belediyesi, www.silivri.bel.tr, 2019).

Sonuç olarak yerel yönetimler işgücü vasfını geliştirmeye yönelik işsiz olan bireylere mesleki ve teknik eğitimler uygulayarak iş bulabilmelerine yardımcı olmalı, mevcut çalışanlara da kendilerini geliştirmeye ve yenilemeye yönelik işbaşında eğitimler uygulanmalı ve böylece de işsizliğin önüne geçilerek istihdam oranında artışlar sağlanmalıdır.

2.4.6. Yoksullara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

Yoksulluk hem yönetimlerin hem de toplumun duyarsız olamayacağı kadar yıllar içerisinde giderek belirginleşmiş ve keskinleşen bir hal almıştır. Büyük kitleleri ve toplumları derinden etkileyip aynı zamanda da bireyleri tehdit eden yoksulluğa yerel yönetimlerde sosyal belediyecilik hizmetleri ile mücadele edilmektedir (Kesgin, 2012: 177).

Yoksulluğun azaltılmasında yerel yönetimlerin faaliyetlerde bulunması, etkileyici ve yapıcı kararlar uygulaması aslında kendilerinin kuruluş doğası ve mantıkları ile yakından ilgilidir. Demokratik bir yerel yönetimler, ekonomik yönden kalkınma ile eşitsizlikleri azaltarak yerel demokraside olumlu katkılar kazandırabilirler (Smith, 1996: 163).

Belediyelerin yoksulluk ile mücadele üstüne yorumda bulunulması halinde 5393 sayılı Belediye Kanunu 14. Maddesinde belediyelerin gıda bankacılığı yapabilecekleri belirtilmiştir. Gıda bankacılığındaki amaç, üretim, ihtiyaç veya paketleme hatası olması gibi nedenlerden dolayı değerlerini kaybeden malları ihtiyaç sahiplerine ulaştırmayı amaçlamaktadır. Gıda bankacılığındaki gıda kelimesinden dolayı akla sadece yiyecek maddeleri gelse de aslında yakacak, temizlik ve giyecek ürünlerini de kapsamaktadır.

İl özel idareleri de yoksulluk ile mücadele ve muhtaç durumda olan kişilere çeşitli sosyal yardım ve hizmet faaliyetlerini yürütmektedir. 5302 sayılı İl Özel İdaresi

Kanunu 6. Maddesi a bendinde yer alan hüküm ile il sınırları içerisinde müşterek hizmetleri kapsayacak şekilde gençlik ve spor, kültür, sağlık, sosyal yardım ve hizmetler, yoksullara mikro kredilerin verilmesi, çocuk yuvaları ile yetiştirme yurtları ile ilgili hizmetleri yapmakla ilgili görevler yüklemiştir. Yine bu yasanın 43. Maddesinin h bendinde yoksul, kimsesiz ve yardıma muhtaç kimselere yapılacak yardımların il özel idaresinin bütçesinden harcanacak giderler arasında sayılmıştır (5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu).

Yoksulların kaynaklara ulaşamaması, seslerini duyuramaması, toplumda çaresiz ve zayıf olmalarından kaynaklanan sosyalleşememe gibi çeşitli sorunların yerel yönetimlerce gündeme getirilmesi daha kolaydır. Bu tür sorunlarda etkili ve hızlı bir şekilde çözümlenmesi, yardıma muhtaç ve yoksul bireylerin yönetime olan güven duygusunu da arttırmıştır olacaktır. Belediyeler yoksulların geçim sıkıntılarını indirmeye yönelik çeşitli hizmetler sağlamaktadırlar (Altun, 2007: 167).

Belediyeler sosyal bir belediye kapsamında yoksulluk ile mücadelede sunduğu hizmetler arasında meslek edindirme kursları, nakdi ve ayni yardımlar, ücretsiz sağlık hizmetleri sunma, barınma tesisleri ve aşevleri kurma, muhtaçlara yemek ve ekmek dağıtma, yakacak yardımlarında bulunma, gıda paketleri dağıtma gibi çeşitli yollarla bu sorunun çözümü için mücadele etmektedirler. Tüm bunların yanı sıra askerlik görevinde bulunan maddi durumu iyi olmayan asker ailelerine sosyal destek ve yardımlarda da bulunmaktadır. Belediyelerin karşılıksız olarak sunduğu bu yardımların muhtaç ve yoksul olan kişilere daha hızlı ve etkin bir şekilde ulaştırılmasında katkıları büyüktür. Bu yardımları sağlarken belediyeler kendi kaynaklarının yanı sıra yerel imkanları da harekete geçirerek varlıklı kimselerden, özel kuruluşlardan ve yoksulluk ile mücadele eden sivil toplum kuruluşlarından her türlü destek ve yardımlarda bulunabilmektedir. Üstelik bu konularda belediyeler gerekli altyapıyı hazırlayarak sorunun çözülmesinde liderlik edebilmektedirler.

Fakat belediyelerin yapmış olduğu bu çalışmalar hem kısa vadeli hem de yoksul bireylerin temel ve acil olan ihtiyaçlarını gidermeye yönelik çözümler olup, yoksulluğu azaltan ya da ortadan kaldıran bir politika özelliğini barındırmamaktadır. Bu konuda da sosyal devlet ilkesi gereğince fırsat eşitliği sağlayan düzenlemeler yapılarak yeni liberal gelişmeler ile devletin sorumluluğu küçültülerek yerel yönetimlere daha fazla

sorumluluklar yükleyerek yoksulluk ile mücadele edilmeye çalışılmalıdır (Gül vd., 207: 262).

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin yoksunluk ve yoksulluk içerisindeki bireylere yönelik modern anlamda tedavi, bakım ve destek sistemini sunmaktadır. Bu ekipte fizyoterapistler, hemşireler doktorlar ve sosyal hizmet uzmanları yer almaktadır (Ersöz, 2011: 173).

Yoksulluk ile mücadelede örnek projelerde bulunan Biga Belediyesi ise, sosyal güvencesi bulunmayanlara nakdi yardımlarda bulunma, kimsesiz ve muhtaç durumlarda olan kişilere yönelik barınma, gıda, yakacak sağlık, eğitim yardımları gibi çeşitli yardımlarda bulunmaktadır (Gedikoğlu, 2015: 82-84).

Isparta Belediyesi ise yoksullukla mücadelede yakacak, kullanılmış ev eşyası, gıda paketi yardımları, ücretsiz otobüs kartları ve nakit yardımlarda bulunmaktadır. Bunlara ek olarak ayrıca okul çağındaki öğrencilere kırtasiye yardımı ve engellilere akülü sandalye yardımlarını yapmaktadır (Gül vd., 2007: 271).

Sonuç olarak yoksulluk çok boyutlu bir kavramı ifade etmektedir. Bundan dolayı yoksulluk ile mücadelede çok yönlü ve uzun süreli bir strateji gerekmektedir. Yerel yönetimler de yoksullara yönelik birtakım kararlar alırken merkezi yönetimin görüş ve onayını almadan serbestçe uygun olan idari işlem ve eylemlerde bulunabilmesi yoksulluk politikalarını etkinleştirebilmektedir. Belediyelerimiz de bu kapsamlar doğrultusunda uygun stratejiler geliştirip uygulayarak çok boyutlu bir yöntem ile yoksulluk ile mücadele etmeye çalışmaktadırlar.

2.4.7. Engellilere Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

Engellilerin sağlıktan eğitime, rehabilitasyondan sanat ve kültüre, kentteki olanakların iyileştirilmesine, ulaşımdan sosyal ile psikolojik desteğe ve sürekli bakıma kadar birçok çözüm isteyen sorunları yer almaktadır. Engellilik durumu, sadece engeli olan bireyin kendisinin yanı sıra aile ve yakın çevresi içinde önem taşımaktadır. Belediyelerin şehir planlamasını yaparken engellilerin ihtiyaçlarını göz ardı etmemelidir. Bu bağlamda da ailelere ve bireylere sosyal ve psikolojik danışmanlık hizmetleri vermeleri gerekmektedir.

Engellilerin ciddi anlamda karşılaştıkları güçlüklerin çoğu yerel yönetimlerin yapacak olduğu çalışmalarla mümkün olabilecektir. Örneğin açık alanlarda yapılacak düzenlemeler bütün yapı tiplerinin projelendirilmesi, ulaşım sistemlerinin donanım ile düzenlenmesinin hepsinde yerel yönetim birliklerinin görevlerini görmekteyiz. Tüm bu konuların çözümlerinde yönetsel kurumlar kadar, engellilerinde kendilerini ilgilendirecek konularda söz sahibi olabilmeleri önem taşımaktadır (Aktel, 2007: 238).

2005 yılında çıkan 5378 sayılı Özürlüler Kanunu ile yıllardır engelliler hakkında biriken sorunların çözülmesine önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. Bu kanun ile engelliler konusu ilk defa sosyal politika bağlamında değerlendirilmiş bunun sonucunda da değişiklikler meydana gelmeye başlamıştır. Böylelikle Türkiye’de engelliliği bireysel olan biyolojik bozukluk olarak ele alınan bir medikal model yerine, fiziki, hukuki sosyo-kültürel ve mesleki engelleri ortadan kaldırmaya çalışan sosyal bir model gündeme gelmeye başlamıştır (Seyyar, 2011: 81).

Bu kanunun 2. maddesinde yer alan resmi yapılar, mevcut tüm yol, yaya geçidi, kaldırımlar, yeşil alanlar, spor vb. alanları tüzel ve gerçek kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık olan yerlerin bu kanun yürürlüğe giriş yılından itibaren yedi sene içerisinde engellilerin erişebileceği şekilde uygun duruma getirme hükmü yer almıştır. 3. Maddesinde ise toplu taşıma hizmetlerinin engellilerin erişebileceği şekilde olması için gerekli olan tedbirlerin alınması gerektiği yer almıştır. Tüm bu hükümlere ek olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda da engellilere yönelik hükümlerde yer almaktadır. 14. Maddeye yapılacak olan belediye hizmet sunumlarında engelli, dar gelirli ve yaşlıların durumlarına uygun yöntemlerin uygulanacağı belirtilmiş, ayrıca 38. maddeye göre de engellilere yönelik olan hizmetleri yönetme ve engelli merkezi oluşturma belediye başkanının sorumlulukları içerisinde yerini almıştır.

Türkiye’de engellilere olan hizmetler anayasa ve diğer çeşitli kanunlarca merkezi yönetim kuruluşlarına görevler yüklese de özellikle merkez ile yerel yönetim ilişkilerini yeniden düzenleyen kamu yönetimi reformu ile yerel yönetimlerin yeniden düzenlenmesi kapsamında çıkarılan kanunlarda yerel yönetimlere önemli sorumluluklar yüklendiği görülmektedir (Ökmen ve Parlak, 2015: 473).

Bazı belediyeler önceden Özürlüler Koordinasyon Merkezi ya da Özürlüler Danışma Merkezi gibi değişik isimlerde birimler oluşturmuşlardı. Fakat bu girişimler

sosyal sorumluluğun gereği olarak gönüllülük esaslarına göre kurulmuştu. Üstelik bu kurumların ne tür sosyal fonksiyonları gerçekleştireceği belirsizdi. Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmet Birimleri Yönetmeliği ile engelli dostu sosyal politikaların temel alanları belirlenebilmiştir (Ökmen ve Parlak, 2015: 475). Bu birimlerin yönetmeliğine bakıldığında aşağıda belirlenen görevleri yerine getirmek durumundadır:

- Engelli bireylerle ilgili gerekli veri tabanını oluşturmak (Md. 4/c),
- Engellilerin hayat ile bütünleşmelerini sağlayıp engelleri ortadan kaldırmayı amaçlayan çalışmalar (Md. 4/ç),
- Özel kuruluş, üniversiteler, özürllülere yönelik hizmet amacıyla kurulan vakıf, dernek ve üst kuruluşlar, kamu kuruluşları ile kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşları ile ortak çalışmalar yapmak (Md. 8/c),
- Birime başvuran engelli ve bu kişilerin ailelerine yönelik rehberlik hizmetleri ve psiko-sosyal danışmanlık hizmetleri vermek, özürllülük ile ilgili konularda bilgilendirilmelerini, bilinçlenmelerini ve eğitilmelerini sağlayan seminer, sempozyum ve konferans gibi etkinliklerde bulunmak (Md. 8/ç),
- Engelliliği önlemeye yönelik, dergi, kitap, broşür gibi görsel ve sesli yayınlar hazırlama, yayımlama ve dağıtmak (Md. 8/d),
- Engelli ve ailelerine yönelik bilgilendirme hizmetleri vermek ve bu hizmetleri verecek personelin teknik bilgiye sahip olabilmesi için gerekli hizmetleri almasını sağlamak (Md. 8/e),
- Engellileri nitelikli bir işgücü haline dönüştürerek, iş hayatına katılmalarını sağlayıp, mesleki rehabilitasyon ve eğitim programlarına başvuran engellileri değerlendirerek uygun bir mesleki eğitimleri vermek (Md. 8/f),
- Maddi durumları yetersiz olan engellilere nakdi ve ayni yardımlarda bulunmak (Md, 8/g),
- İhtiyaç hallerinde engellilere uygun araçlarla buldukları yerlerden hastane ve okul gibi merkezi yerlere ulaşımını sağlamak (Md. 8/ğ),
- Bakıma muhtaç olan engellilere yönelik bakım hizmeti sunmak ya da hizmetle ilgili yönetmelik gereğince satın almak (Md. 8h),

Böylelikle gerek büyükşehir belediyeleri gerekse ilçe belediyeleriyle engellilere yönelik olan hizmet sunumları önemli hale gelmiş ve sorumlulukları da artmıştır. Bu

amaçlara ulaşma doğrultusunda hizmetin sunulacağı kitleye en yakın olan belediyelerde günü kurtarmanın yanı sıra engelli bireylerin temel sorunları arasında yer alan istihdam, bakım, tedavi ve sosyal hayata katılmasını engelleyen sebeplerin tatmin edici ve kalıcı olarak çözümlerine odaklanmalıdır (Aktel, 2007: 238-239).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin, 1994 yılında Özürlüler Koordinasyon Merkezini kurarak engellilere yönelik hizmetler üretmeye başlamıştır. Bu merkezin en dikkat çekici sosyal çalışması "İş'te Engel Yok" sloganı ile engellilere mesleki eğitimler vererek onları iş hayatına hazırlamaktadırlar. Ayrıca engellilerin psiko-sosyal ve fiziki özellikleri dikkate alınarak kendilerine uygun bir iş araştırılmakta ve kriterlere uygun işverenlerle temasa geçilmektedir. Yine "Tiyatroya Engel Yok" sloganı ile de düzenlenen tiyatro oyunlarıyla engelli bireylerin özgüven kazanması, ürettiklerinin karşılığını alkışlarla alma hazzı ile değişik bir bakış açısının kazandırılması amaçlanmıştır. Aynı zamanda engelli kişilere sporun yardımıyla otokontrollerinin geliştirilmesi, aile ve arkadaş ilişkilerinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir. "Ailem Beni Tanıyor" programı ile de engelli çocuğu bulunan ailelere çocuklarının gelişim aşamasında izleyecekleri yöntemleri göstererek karşılaştıkları sorunlarla baş edebilmelerini sağlayarak yardımda bulunmaktadır (Ökmen ve Parlak, 2015: 476-477).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi aynı zamanda dünya klasiklerinde yer alan on eseri görme engellilerin okuyacağı şekilde hazırlamaya çalışarak ve sesli kitap projeleri ile geleneksel bir hale de gelen Görme Özürlüler Futbol Turnuvası düzenlemektedir. Böylelikle İstanbul Büyükşehir Belediyesi engellilere yönelik sunulan hizmetlerde öncü bir rol üstlendiği görülmektedir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi ise kurmuş olduğu engelli lokalleri ile engelli bireylerin kültürel, sosyal ve psikolojik açıdan desteklenmesi ile topluma karışmalarının sağlanması amacıyla bu lokallerde sportif faaliyetler, rehberlik, kültürel ve sosyal içerikli etkinlikler düzenlenmektedir. Ayrıca Engelli Ticaret Merkezi ile engellilerin ekonomik hayatta özgür olabilmelerini sağlamak amacıyla 10 adet belirli ürünlerdeki satış yapmalarına olanak sağlamaktadır (ABEH, www.ankara.bel.tr, 2019).

İlçe belediyesi olarak ise Zeytinburnu Belediyesi önemli bir örneği oluşturmaktadır. Özürlüler Koordinasyon Merkezi oluşturulmuş ve bu ilçe sınırı içerisinde yaşayan engellilerin veri tabanları oluşturularak merkezi yönetimin dışında

kalan çeşitli yardım ve desteklerle hizmetlerini gerçekleştirmektedir. Bu hizmetler, hasta bezi, tıbbi destek malzemeleri, ulaşım hizmetleri ile evde bakım hizmetleri yer almaktadır (Ökmen ve Parlak: 482). Ayrıca pek çok belediye 3 Aralık Dünya Engelliler Günü gibi özel günlerde çeşitli kültürel ve sosyal faaliyetler gerçekleştirmektedirler. Bu kapsamda; ortopedik koltuk değnekleri, akülü arabalar gibi ihtiyaçlar belediyeler tarafından karşılanabilmektedir.

Birçok belediye de engelli bireylerle ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yürütmekte ve engelli haklarında farkındalık yaratmak için ortak projeler üretmektedir. Belediyelerin sosyal belediyecilik kapsamında engellilere yönelik faaliyetleri genel olarak değerlendirildiğinde, sosyal yaşama dahil olmalarını ve engelli bireylerin her alanda güçlendirilmelerini sağlamaya yönelik çalışmalar yürütmekte olduğu görülmektedir.

2.4.8. Sığınmacılara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

Zorunlu göçten kaynaklanan transit veya hedef ülke olarak Türkiye'ye gelen mültecilerin çoğunluğu ekonomik olarak ihtiyaç sahibi oldukları için yerel ölçekte özellikle de belediyeleri ilgilendiren klasik belediyecilik hizmetlerinin yanı sıra sosyal belediyecilik doğrultusunda yerli halka uygulanan sosyal yardım ve hizmetlerinin de muhatabı olmuşlardır. Zaman geçtikçe de Türkiye'de sığınmacılar ve göçmenler temasların daha da artacağı bir gerçektir. Bundan dolayı başarılı bir entegrasyondan bahsedebilmek için yerel benimsenme, belirli gelir ve en azından yasal bir statünün olması gerekmektedir (Çakırer ve Özservet, 2015: 48).

Türkiye'de belediyelerin hukuki olarak vatandaşlara sosyal belediyecilik ile ilgili hizmet alanlarına yer verilirken aynı durumun mültecilere karşı belediyelerin nasıl bir tavır alması gerektiği hukuki mevzuatta yer almamıştır. Fakat Türkiye'de ilk olarak bu hususta 1994 yılında kabul edilen "Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" kabul edilmiştir. Daha sonraları ise belediyeler kentlerde yaşayan sığınmacılara ulusal bazı yasal çerçevelerle faaliyetlerini yürütmeye başlamıştır. Bunlar (MBB, 2015: 5):

- 2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13. Maddesinde “Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur”,
- Yine 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38. Maddesi (n) bendinde yer alan “Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak”,
- Diğer taraftan 2013 yılında kabul edilen 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 96/1. maddesinde “Genel Müdürlük, ülkenin ekonomik ve mali imkânları ölçüsünde, yabancı ile başvuru sahibinin veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin ülkemizde toplumla olan karşılıklı uyumlarını kolaylaştırmak ve ülkemizde, yeniden yerleştirildikleri ülkede veya geri döndüklerinde ülkelerinde sosyal hayatın tüm alanlarında üçüncü kişilerin aracılığı olmadan bağımsız hareket edebilmelerini kolaylaştıracak bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ile uluslararası kuruluşların öneri ve katkılarından da faydalanarak uyum faaliyetleri planlayabilir” denilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13. Maddesinde belirtilen herkese olan vurgusu ile sosyal bir belediyenin sunduğu hizmetlerden yararlananların yabancı, göçmen, yerli fark edilmeksizin herkese hitap ettiği belli olmaktadır. Bu doğrultuda da sosyal belediyeciliğin en güzel örneklerinden olan kent konseyleri yerelde yabancı vatandaşların entegrasyonunda önemli rol alabilmektedir. Örnek olarak çeşitli ülkelerden göç gibi nedenlerle gelen yabancı kökenli bireylerin karşılaştıkları sorunları değerlendirmek, çözmek ve kent hayatına katılım sürecine destek vermek amacıyla Türkiye’de ilk kez 2016 yılında Konak Belediyesi Kent Konseyi tarafından Mülteci Meclisi kurulmuştur. Yine Adana Büyükşehir Belediyesi Kent Konseyi tarafından “Göç ve Mülteci Meclisi” ve Elâzığ Belediyesi Kent Konseyi çalışma grubuna “Mülteci ve Göç Çalışma Grubunu” ekleyerek mültecilerle ilgili faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Ayrıca 25 Mart 2005 yılında kabul edilen “İltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı’nda sığınmacı ve mültecilerin yerel yönetimlerce sağlanan aynı ve nakdi yardımlara

ulaşmalarının geliştirilmesi gerektiği ve belediyeler tarafından entegrasyonun sağlanması ve sosyal yardımların iyi bir şekilde sunulması için yetkilerin verilmesi vurgulanmıştır (GİM, 2005).

Belediyeler, sığınmacıları hakları konusunda bilgilendirmek ve de diğer sorunların çözümüne yönelik gerekli yerlere yönlendirmek doğrultusunda yeterli bilgiye sahip değillerdir. Mültecilerin kalış süreleri de belli olmadığı için yerel yönetimler uzun ya da kısa ömürlü çalışmalar yürütme konusunda kararlar almada zorlanmaktadır (MBB, 2015: 10).

Sığınmacılar belediye yönetimlerine en çok gıda, ev eşyası, sağlık hizmetleri, iş bulma ve barınma amacıyla gelmektedirler. Kent sığınmacılarının birincil olarak en önemli sorunu barınma konusudur. Bütün sığınmacılık ve göç olaylarında karşılaşıldığı gibi, ülkemizde son beş yıl içerisinde sığınmacılar yaşamak için yer arayışlarında o bölgede bulunan akraba, soydaş ya da tanıdıklarının varlıkları önemli rol oynamaktadır. Bazı belediyelerin ise sığınmacılara sunduğu hizmetler daha kapsamlı hale gelerek psiko-sosyal içerikli destek hizmetlerini verdiği de görölmektedir. Sığınmacılar içerisindeki okul çağındaki çocuk, yaşlı, engelli ve kronik hasta gibi dezavantajlı gruplara yönelik hizmetler de giderek sistematik hale gelmektedir. Fakat buradaki ana sorunlardan biri olan dil sorunuyla karşılaşılmaktadır (Erdoğan, 2017: 78).

Örnek olarak Samsun'da Canik Belediyesi bünyesinde meslek edindirme kursları aracılığı ile dil sorununu ortadan kaldırmak için Türkçe konuşma eğitimi verilmeye başlanmıştır. Aynı belediye tarafından sığınmacılara yönelik birim kurulmuş ve bu sayede ilçe sınırlarındaki sığınmacıların gereksinimleri giderilmeye çalışılmaktadır. Yine belediye yönetimince sivil toplum kuruluşu ile iş birliğine gidilerek, çeşitli etkinlikler sunmak için personel, mali ve mekân yardımı sağlanmıştır. Örnek olarak bu iş birliği sayesinde sığınmacı çocukların uyumlarına yönelik uçurtma şenlikleri, temizlik konusunda konferanslar verilmiş, piknikler ve turnuvalar düzenlenmiştir. Üstelik sunulan hizmetlerin isabetli olabilmesi için sivil toplum kuruluşu ile yerinde tespit yapılarak yardımlar kayıt altına alınmıştır (Yıldırım ve Mertek, 1206).

Aynı zamanda sığınmacılara kurslar ve eğitimler vermek, bilgilendirmek, uyuma yönelik çalışmalar yapmak ve sorunlarıyla ilgilenmek amacıyla sığınmacıların yoğun

olarak yaşadıkları yerlerde Kızılay, sivil toplum kuruluşları ve belediyeler tarafından toplum merkezleri kurulmaktadır. Türkiye’de şu an sayıları 60 civarlarında olan toplum merkezlerinde dil, sağlık, eğitim iş bulma ya da iş yeri açma ve hobi kursları gibi pek çok çalışmalar yapılmaktadır. Bu merkezlere ise yoğun olarak kadın sığınmacılar ilgi göstermekte ve çocukları ile beraber birçok etkinliklere katılmaktadırlar (Erdoğan, 2017: 95).

Toplum merkezlerine örnek olarak İstanbul ilçesindeki Sultanbeyli Toplum Merkezi içerisinde yer alan Mülteciler Sağlık Merkezinde 10 poliklinikte 15 Suriyeli doktor hizmet vermekte ve bu sağlık merkezinin çalışanlarının bütünlüğü Suriyelilerden oluşmaktadır. Yine bu merkezde yer alan Mülteciler Rehabilitasyon Merkezinde ise 4 psikolog, 3 sosyal çalışmacı ve 4 fizyoterapist ile rehabilitasyon merkezi projesi uygulanmaktadır. Bu projeye ortez, protez ve medikal malzeme ihtiyacı olan engellilere destek vermektedir. Mülteciler İstihdam Destek Masası ile işgücü piyasasının analizi yapılarak mültecilere istihdam sağlanmaktadır. Ayrıca gidecek yeri olmayan, dışarıda kalanlara geçici olarak kalabilecekleri Mülteciler Misafirhanesinde belirli süre kalan ailelere kiralık ev bulunarak destek olunmaktadır (MBB, 2018: 8).

Esenler Belediyesi ise ilçe milli eğitim müdürlüğü vasıtasıyla okuma-yazma kursuna yönelik yönlendirmeler yapmış, Suriyeli çocuk işçiliğın engellenebilmesi için bilgilendirme toplantıları yapmış, evlilik prosedürü ile ilgili bilgiler verilmiş ve öğrenci olanlar için eğitim uyum çalışmalarına başlamıştır. Aynı zamanda belediye Göç İdaresi ve Esenler Kaymakamlığı ile yürüttüğü ortaklaşa projeye devlet okulları içerisindeki özel yönetmelikle oluşturulmuş eğitim sistemine dahil edilen ve kendi ülkelerinde eğitim almış öğretmenler tarafından kendi ülkelerindeki müfredata uygun olarak dersler verilmeye çalışılmaktadır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Esenler Belediyesi ile Medipol Hastanesiyle yapılan iş birliği ile de mülteciler acil durumlarda ilçede bulunan Medipol Hastanesinde ücretsiz olarak tedavi olmuşlardır (Küçük ve Alan, 2017: 1085-1086).

Bazı belediyeler de mobil destek hizmetleri, Beyaz Masa’lar, sosyal marketler ve sosyal yardım müdürlüklerine bağlı olan tesislerde sığınmacılara hizmet vermektedir. Fakat 99 ile başlayan kimlik numarası taşımayan bireylere hizmet sunmakta karamsar davranmaktadırlar. Bazı belediyeler ise zaman zaman kira, su, yakıt ve elektrik gibi

temel ihtiyaçların ödenmesi için yardımda bulunmaktadır. Ancak burada belediye kaynakları değil; şahsi ilişkiler ve bağışlar kullanılmaktadır (Erdoğan, 2017: 105).

İstanbul Beyoğlu Belediyesi sığınmacı ve göçmenlerin de yer aldığı ihtiyaç sahibi bireylere karşılıksız ve sürekli olarak hizmet sunan Sosyal Market Projesi, Dünya e-Devletler Organizasyonu'nda (We-Go) Sosyal Hizmetler Kategorisi içerisinde “en güvenilir, en umut vaat eden proje” seçilmiştir. Bu proje üstelik 2012 yılında İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından örnek bir proje olarak ilan edilmiş ve tüm yerel yönetimlere tavsiye edilmiştir (MBB, 2018: 7).

Bursa Orhangazi Belediyesi de sığınmacılara danışmanlık, tercümanlık ve sosyal yardımlar yapılmaktadır. Saha alışmaları ile mültecilere ait durum tespit formları Mülteci İletişim Bürosu'nda toplanarak ihtiyaç analizinde kullanılmaktadır. Böylelikle okul çağına gelen çocukların ikamet durumlarına göre en yakın okullara yönlendirerek mülteci çocukların okullaşma oranlarının yükseltilmesine yönelik çalışmalarda bulunmaktadır. Eğitim-ğretim yılını bitiren öğrencilere aynı zamanda karne hediyeleri verilerek okullaşmayı teşvik etmektedir. Belediye Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Merkezleri ile birlikte yaz spor okulları ve kültürel gezilerle çocukların birlikte vakit geçirerek kültürler arası iletişim kurmalarını sağlamaktadır (MBB, 2019: 10-11).

İstanbul Sultanbeyli Belediyesi'nde ise hem daha noktasal ve verimli bir çalışma yapabilmek hem de yardım hizmetlerinin geniş kitlelere ulaşmasını sağlayabilmek için sivil toplum kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşlarının ortak bir değer üretebilecekleri “Mülteciler ve Sığınmacılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği” kurulmuştur. Sultanbeyli belediyesi kamu kurumları, gönüllüler, STK'lar ve niversiteler ile ortak çalışmalar yürütüp kıt kaynakları etkin bir şekilde kullanarak mültecilere olan yardım çalışmalarını koordine etmektedir. Bu koordinasyonu da web tabanlı bir yazılım oluşturarak ve bütün mültecilerin demografik nitelikteki verilerini kayıt altına alarak çalışmalarına devam etmektedir (MBB, 2018: 7).

Sonuç olarak son yıllarda yaşanan krizlerin ardından karşılaşılan g olgusu belediyelere önemli sorumluluklar yüklemektedir. Bu kapsamda pek çok belediyenin sığınmacılara sosyal belediyecilik kapsamında gerek tek başlarına gerekse diğer kuruluşlarla ortaklaşa yürüttükleri yaratıcı projelerle çok başarılı hizmetler sunmaya

başladıkları görülmektedir. Yapılan sosyal içerikli bu projeler sayesinde de mülteciler topluma daha kolay uyum sağlamaktadırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÜZERİNE NİTEL BİR ANALİZ

Bu çalışmada çağdaş, yenilikçi ve örnek şehircilik anlayışına sahip olması, sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde önemli hedefler ortaya koyması ve sosyal belediyecilik alanında birçok proje ödülüne sahip olmasından dolayı Türkiye’de sosyal belediyecilik anlayışının Eskişehir Büyükşehir Belediyesi üzerinden değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’ndeki Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı’nda çalışanlarla görüşmeler yapılarak Türkiye’deki sosyal belediyecilik anlayışı ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

3.1. ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ’NİN MİSYONU, VİZYONU, STRATEJİK AMAÇ VE HEDEFLERİ

“Eskişehir, Eskişehirliilerin gurur duyduğu, Türkiye’nin şehirleşme açısından örnek şehridir. Bu durumu geliştirerek sürdüreceğ, Türkiye’nin şehirlerini yeniden kazanması sürecine öncülük edeceğiz” vizyonu ve “Eskişehir’de yaşayan nesillerin daha iyi yetişmesini ve hemşehrilerimizin yaşam kalitesini artırarak geleceğe umutla bakmalarını sağlamak” misyonu ile hizmetlerini sürdürmektedir (EBB-VM, www.eskisehir.bel.tr, 2019).

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi çeşitlenen talepler karşısında daha etkili bir hizmet sunumu gerçekleştirmek için çeşitli stratejik amaç ve hedefler belirlemiştir. Bunlar ise Tablo 3’te ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Tablo 3. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin Stratejik Amaç ve Hedefleri³

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin Stratejik Amaç ve Hedefleri	Stratejik Amaç ve Hedeflerin İçerikleri
“Eskişehir Kültür, Sanat ve Eğitim Alanında Türkiye’de Önder Şehir Olmayı Sürdürecek”	<ul style="list-style-type: none">❖ “Şehir Tiyatrolarının ve Senfoni Orkestrasının Etkinlikleri Sürdürülecek”,❖ “Eskişehir Müzecilik Anlayışı Konusunda Örnek Şehir Olacak”,❖ “Eskişehir Bir Festivaller Şehri Olacak”,❖ “Eskişehir Sanat Galerileri ve Sergiler Şehri Olacak”,❖ “Tarihî ve Kültürel Miras Geliştirilerek Korunacak”,❖ “Eğitim ve Spor, Eskişehirlilik Kültürünün Bir Parçası Haline Getirilecek”,
“Ulaşım Sistemimiz Şehir Dostu Bir Sistem Olmayı Sürdürecek”	<ul style="list-style-type: none">❖ “Hafif Raylı Sistem Geliştirilerek Sürdürülebilirliği Sağlanacak”,❖ “Toplu Taşıma Sistemlerinin Toplam Ulaşım İçindeki Payı Artırılacak”,❖ “Turistik Amaçlı Yolcu Taşımacılığı Sürdürülecek”,❖ “Yollar, Yol İşaretleri, Sinyalizasyon Sistemi ve Levhalar Geliştirilecek”,
“Eskişehir Kentsel Estetiğın Kalitesini Arttıran Canlı Bir Çevre ile Planlı ve Sağlıklı Bir Şehre Sahip Olmayı Sürdürecek”	<ul style="list-style-type: none">❖ “Eskişehir’in Yeşil Kalması Sürdürülecek ve Yeni Yeşil Alanlar Kazandırılacak”,❖ “Mevcut Yeşil Alanların Fonksiyonları Çeşitlendirilecek.”,❖ “Kentsel Estetikle Bütünleşik ve Kentsel Dönüşümü Hayata Geçiren, Şehir Planlama İlkelerine Uygun Plan Faaliyetleri Sürdürülecek”,❖ “Çevre ve Sağlık Uygulamalarında Öncü Bir Belediye Olma Sürdürülecek”,
“Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Yönetmel Kaliteyi Arttırmayı Hedefleyen, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı, Çevik ve Öncü Bir Belediye Olmayı Sürdürecek”	<ul style="list-style-type: none">❖ “İnsan Kaynaklarının Kalitesi Yükseltilecek”,❖ “İç Kontrol Sisteminin Kurulması ve İşleyişinde Süreklilik Sağlanacak”,❖ “İnsana ve Çevreye Duyarlı Belediyecilik Çalışmaları Sürdürülecek”,❖ “Kurumsal Kalitenin Mükemmelleştirilmesi ve Stratejik Yönetiminin Geliştirilmesi Çalışmaları Sürdürülecek”,❖ “Belediye Bilgi Sistemlerinin Kullanımında Etkin Olmayı Sürdürecek”,❖ “Hizmet Tesislerinin Kalitesi Korunacak, İhtiyaç Halinde Yeni Tesisler Yapılacak”,❖ “Sosyal Belediyecilik Anlayışı Geliştirilerek Sürdürülecek”,❖ “Belediye Hizmetlerinin Kalitesi ve Erişilebilirliği Yükseltilecek”,❖ “Eskişehir’in Gelişimine Katkı Sağlayacak Her Tür İş birliği Gerçekleştirilecek”,
“Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Kırsal ve Tarımsal Kalkınmayı Destekleyen Bir Belediye Olacak”	<ul style="list-style-type: none">❖ “Kırsal Kalkınma İçin Araştırma, Etüt, Proje ve Eğitim Çalışmaları Gerçekleştirilecek”.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Tablo 3’de görüldüğü üzere belirlediği stratejik hedeflerle tüm insanların refah içerisinde yaşamalarını sağlamaya yönelik bir Eskişehir oluşturmayı planlamaktadır. Sosyal belediyecilik anlayışının geliştirilerek devam ettirilmesi ile sosyal belediyecilik olgusunun hedeflerinden olan insan kaynaklarının

³ Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin resmî web sitesinden elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur.

yükseltilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca belediye hizmetlerinin erişilebilirliğinin de yükseltilmesi, sanat, kültürel ve sosyal şehir etkinliklerinin geliştirilerek sürdürülmesi stratejik amaç ve hedeflerinde açıkça belli edildiği görülmüştür.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin 2015-2019 yıllarını kapsayan stratejik planında yer alan "Sosyal Belediyecilik Anlayışı Geliştirilerek Sürdürülecek" hedefleri ise şu şekildedir (EBSP, 114-116):

- Yönetişim ile kentteki tüm paydaşları bir araya getirerek "ortak akıl" ile sosyal belediyecilik anlayışını sürdürmek,
- 2015-2019 yılları arasında imkanlar doğrultusunda sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini arttırmak,
- Kömür, kırtasiye, gıda, eşya ve giyim yardımlarının gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaştırmak,
- Eğitimde fırsat eşitliği ilkesinden hareketle, okul öncesi eğitiminden yararlanma olanağı olmayan çocuk ve ailelerine ücretsiz olarak gündüz bakım ve anaokul hizmeti vermeye devam etmek,
- Özel gün ve hafta etkinlikleri ve ramazan etkinlikleri gibi sosyal içerikli etkinlikler düzenleyerek toplumsal kaynaşma ve dayanışmayı desteklemeye devam etmek,
- Kent halkına, özellikle çocuk ve gençlere bilimi yaşayarak öğrenmelerini sağlayacak bilim etkinlikleri ve atölye çalışmalarıyla Bilim Deney Merkezi'nde bilim etkinlikleri düzenlemeye devam etmek,
- Uluslararası ve ulusal hikâye ve masalları çocukların yaşayarak öğrenmeleri ile hayal dünyalarını zenginleştirebilmek için çeşitli festival ve etkinlikler düzenlemeye devam etmek ve üstelik bu doğrultuda yeni açılacak atölye ve eğitim çalışmalarıyla da çocuklara yeni ufuklar kazandırmak,
- Gönüllü öğretmenlerin destekleri ile, ilköğretim destek eğitimleri, üniversite hazırlık kursları sosyo- ekonomik açıdan dezavantajlı kesimlere sunulmaya devam edilmesi,
- Beceri kazandırma eğitimleri sürdürülmesi ve açılacak kursların güncel, ihtiyaçları karşılayan, yetenek ya da meslek kazandırmaya yönelik olmasına

dikkat edilecek ve bu doğrultuda eğitimde yetkin kurum-kuruluşlarla iş birlikleri yapmaya yönelik girişimlerde bulunmak,

- Yaz okulları düzenleyerek, ilköğretim öğrencilerine kültürel, sosyal ve sportif beceriler kazandırılmasına devam etmek,
- İmkanlar çerçevesinde ekonomik açıdan zor durumda bulunan engelli bireylere yönelik araç ve gereç yardımları yapmaya devam etmek,
- Engelsiz şehir olma doğrultusunda çalışmalar yaparak, engelli bireylere kolay ulaşım imkanları sağlamaya devam etmek,
- Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi tarafından, kadınlara yönelik toplumsal statülerini güçlendiren ve bilinçlendiren eğitimlere devam etmek ve psikolojik ile hukuki destek ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmak,
- Çocukların istismarlara karşı, aileleriyle birlikte çocukları bilinçlendirme çalışmalarına kesintisiz sürdürmek, ayrıca yapılacak toplantı, seminerler ve etkinlikler ile destek vermeye devam etmek.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 yıllarını kapsayan stratejik planda “Sosyal belediyecilik Anlayışı Geliştirilerek Sürdürülecek” hedefleri ile sosyal yardım ve hizmetlerini arttırarak devam ettirme, daha çok ihtiyaç sahibine ulaşma, toplum arasındaki kaynaşmayı destekleme, çocuk ve gençlere yönelik hizmet alanlarını genişletme, meslek ve beceri kazandırma kursları ile iş olanağı yaratma, engellilere yönelik desteklerde bulunma ve kadınlara yönelik hizmetleri ile sosyal belediyecilik faaliyetlerini açıkça geliştireceği yönündeki hedeflerini belirtmiştir.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin 2018 yılında gerçekleştirdiği sosyal yardım ve hizmetler 2018 yılı faaliyet raporu incelendiğinde aşağıdaki çıktılara ulaşılmıştır.

Tablo 4. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin 2018 Yılında Gerçekleştirdiği Sosyal Yardım ve Hizmetleri⁴

Yardım Türü	Miktarı	Açıklama
Gıda	5.508 (adet)	"Yardım kolisi un, sıvı yağ, toz şeker, çay, pirinç, mercimek, salça, kuru fasulye, nohut, bulgur, zeytin, tuz vb. temel gıda maddelerini içermektedir. 2018 yılı itibarıyla 4.315 vatandaşa 5.508 adet gıda kolisi verilmiştir."
Kahvaltılık	1.800 (adet)	"Kahvaltılık yardımı, vatandaşların ihtiyaç durumları göz önüne alınarak periyodik olarak yapılmaktadır. Yardım kolisi peynir, siyah çay, reçel, siyah zeytin, toz şeker, tereyağı vb. temel kahvaltılık maddelerini içermektedir. 2018 yılı itibarıyla 539 vatandaşa 1.800 adet kahvaltılık gıda kolisi verilmiştir."
Kömür	1.900 (hane)	"Kömür ve odun yardımı kış aylarında yapılmaktadır. İhtiyaç tespiti yapılan cami, cem evi, dernek vb. yerlere de yıl içerisinde kömür yardımı yapılmıştır."
Bebek bezi ve Bebek maması	440 (adet)	"Yıl boyunca 50 aileye 440 adet bebek bezi ve mama yardımı yapılmıştır."
Hasta bezi (adet)	1.329 (adet)	"Yıl boyunca 118 ihtiyaç sahibine 1.329 adet hasta bezi yardımı yapılmıştır."
Kırtasiye	800 (kişi)	"Eğitim-öğretim yılının başlamasını takip eden 2. haftada kırtasiye yardımı yapılmaktadır. Okul çantası, kalem kutusu, defterler, kalemler, silgi, kalemıraş, boya kalemleri, cetvel seti, makas, yapıştırıcı, şeffaf bant ve kaplıklardan oluşan set verilmektedir."
Okul forması	13 (kişi)	"Eğitim-öğretim yılı başlangıcında 13 öğrenciye 1 takım okul forması yardımı yapılmıştır."
Özel durumu olan kişilere yapılan gıda yardımı (Çölyak Hastaları, PKU Hastaları vb.)	663 (adet)	"Çölyak hastası 289 vatandaşa 588 adet glütensiz gıda ürünlerinden oluşan koliler verilmiştir. Felinketonüri (PKU) hastası olan 25 vatandaşa 75 adet düşük proteinli gıda kolileri verilmiştir."
Ev eşyası ve Giyim eşyası	14.266 (parça sayısı)	"Bağışçıların adreslerinden alınan kullanılabilir durumda olan giyim ve ev eşyalarından 14.266 parçası, başvuru sahiplerine ihtiyaç durumları göz önüne alınarak teslim edilmiştir."
Evsizlere süreli barınma imkânı	367 (kişi)	"Yıl içerisinde Sosyal Yardım Hizmetleri Şube Müdürlüğüne başvuru yapan, Eskişehir Valiliğinden yönlendirilen ya da ihbar üzerine tespit edilen 367 evsiz vatandaş, ihtiyaç süreleri göz önüne alınarak barınma imkanından yararlanmıştı."
Evde Kişisel Bakım Hizmetleri	5.866 (hizmet sayısı)	"Yaş ve cinsiyet ayırt etmeksizin evden çıkamayacak olan hasta, yaşlı ve engelli vatandaşların düzenli olarak bakımları yapılmaktadır. (Hasta yıkama hizmeti, saç kesimi-bakımı, sakal traşı, tırnak bakımı vb.) Ocak ayından itibaren 437 vatandaşa 1.492 kez kuaförlük hizmeti; 747 vatandaşa 4.374 kez hasta yıkama hizmeti verilmiştir."
Hoşgeldin Eskişehirli Bebek Projesi	83 (hane)	"Eskişehir'e bağlı ilçe ve köylere yeni doğan bebek ziyaretleri gerçekleştirilmektedir. Ocak ayından itibaren 83 yeni doğan bebek ve ailesine ziyarete gidilmiştir."

⁴ Eskişehir Büyükşehir Belediyesi 2018 yılı faaliyet raporu doğrultusunda oluşturulmuştur.

Yol Yardımı	82 (kişi)	“Yıl içerisinde ceza süresi dolan mahkûmların memleketlerine gidebilmeleri, er ve erbaşların görev yerlerine ya da görev süresi dolanların memleketlerine gidebilmeleri, hastaların sevk olduğu illere ulaşabilmeleri, ihtiyaç sahibi öğrencilerin memleketlerine gidebilmeleri gibi sebepler ile Sosyal Yardım Hizmetleri Şube Müdürlüğüne başvuran ve uygun görülen 82 kişiye yol yardımı yapılmıştır.”
Aşevi Hizmetleri Faaliyeti	918 + 71 (aile)	“İhtiyaç sahiplerinin sıcak yemek gereksinimlerinin karşılanması amacıyla; 918 aile, 2.705 kişinin yemek dağıtım hizmeti, görevli personellerimiz ve araçlarla yapılmıştır. Ayrıca 71 aile bireyinin hasta ve yataklık olması nedeniyle yemek hizmetleri evlerine yapılmıştır.”
Bilimi Sevdirmeye Yönelik Faaliyetler	68.714 + 53.090 (kişi)	“Bilim Deney Merkezi’nde 775 bilim turu gerçekleştirilmiş olup bu turlardan toplam 68.714 kişi faydalanmıştır. “Uzay Evi’nde 833 adet seans gerçekleştirilmiş olup bu seanslardan toplam 53.090 kişi faydalanmıştır. Bilim Deney Merkezi ve Sabancı Uzay Evi’nde toplam 43 adet atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. Bilim Deney Merkezi ve Sabancı Uzay Evi’nde toplam 24 adet eğitsel-sosyal faaliyet gerçekleştirilmiştir.”
Hayal Gücünü Geliştirmeye Yönelik Faaliyetler	337.101 + 7.679 + 31.117 + 375.897 (kişi)	“Seans dışı gezi alanını 337.101 kişi, Gizemli Yolculuk seansını 7.679 kişi, Efsaneler Diyarı seansını 31.117 kişi olmak üzere Masal Şatosu’nu toplam 375.897 kişi ziyaret etmiştir. Masal Şatosu’nda 824 Gizemli Yolculuk seansı,1.135 Masal Masal İçinde seansı,1.038 Bir Varmış Bir Yokmuş seansı olmak üzere toplam 2.997 adet seans gerçekleştirilmiştir. Masal Şatosu’nda 147 eğitsel sosyal faaliyet gerçekleştirilmiştir.”
Çeşitli Alandaki Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	-	“Sorumluluk alanımızdaki ilçeler ve bağlı mahallelerin tamamında camii, cemevi, okul, muhtarlık binası, yol kenarları tretuvar temizliği vb. çalışmaları yapılmış olup Seyitgazi Merkez Yeşiltepe Camii, Merkez Ayvacık Kültür Merkezi çatı tamiri, Han Merkez muhtarlık binası yapımı (Hacılar ve Hüsrevpaşa), Alpu Sarıkavak Cemevi tadilatı yapılmıştır. Alpu Işıkören Camii’nden gelen yardım talebi değerlendirilerek malzeme temini yapılacaktır.”

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin “Sosyal Belediyecilik Anlayışı Geliştirilerek Sürdürülecek” stratejik hedefinin 2018 yılı faaliyet raporu sonuçları incelendiğinde sosyal yardım ve hizmetleri geniş yelpazede arttırdığı, eğitimde fırsat eşitliği olanağı yaratmaya çalıştığı, öğrencilere olan desteği ile hastalara, evsizlere yaşlı ve engelli bireylere karşı olan hedeflerini gerçekleştirdiği söylenebilmektedir.

Tablo 5. Sosyal Belediyecilik Anlayışı Geliştirilerek Sürdürülecek Stratejik Hedefinin 2018 Yılı Faaliyet Raporu Sonuçlarına Göre Performans Göstergeleri⁵

Performans Göstergesi	2018 Hedef	2018 Gerçekleşme	2018 Gerçekleşme Yüzdesi
Kömür yardımlarının karşılanması (%)	100	100	% 100
Gıda yardımlarının karşılanması (%)	100	100	% 100
Giyim ve eşya yardımlarının ihtiyaç sahipleri ile buluşturulması (%)	100	100	% 100
Öğrencilere eğitim malzemesi yardımı (kişi/yıl)	1200	800	%66,67
Yol veya geçici barınma yardımı (%)	100	100	% 100
Sosyal etkinliklerin desteklenmesi ve düzenlenmesi (%)	100	100	% 100
Es-Çocuk Evi okul öncesi eğitimi desteği (%)	100	100	% 100
Hoş Geldin Eskişehirli Bebek ziyaretlerinin yapılması (%)	100	100	% 100
Sevgi Eli Uzattığımız evde kişisel bakım hizmetlerinin yürütülmesi (%)	100	100	% 100
Hasta bezi, bebek bezi ve bebek maması yardımı (%)	100	100	% 100
Aşevi hizmetlerinin sürdürülmesi (%)	100	100	% 100
Bilim Deney Merkezi'nde yapılacak tur (%)	700	775	% 110,71
Sabancı Uzay Evi'nde gösterim yapılacak seans (%)	800	833	% 104,13
Atölye çalışması (%)	30	43	% 143,33
Bilim Deney Merkezi ve Sabancı Uzay Evi'nde düzenlenecek eğitsel-sosyal faaliyet sayısı (%)	7	24	%342,66
Masal Şatosunda düzenlenecek eğitsel-sosyal faaliyet sayısı	20	147	%735,00

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi 2018 yılı faaliyet raporu sonuçlarına göre performans göstergeleri incelendiğinde kömür, gıda, giyim, barınma yardımları, sosyal etkinliklerinin düzenlenmesi, bebek ve çocuklara yapılan yardımlar, kişisel bakım, bebek maması, hasta ve bebek bezi yardımları, aşevi hizmetlerinin sürdürülmesi hedeflerini %100 gerçekleştirdiği görülmüş, fakat öğrencilere eğitim yardımlarında hedefin %66,67 oranında gerçekleştirdiği görülmüştür. Bunun nedeni ise ilçelerden

⁵ Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin 2018 yılı faaliyet raporu doğrultusunda oluşturulmuştur.

gelen talepler doğrultusunda yardımların yapılması olarak belirtilmiştir. Ayrıca 2018 yılı faaliyet raporuna göre Bilim Deney Merkezi'ndeki %110,71 oranının gerçekleşmesinin nedeni olarak “Şehir içi ve şehir dışı okullardan gelen talepler nedeniyle Bilim Deney Merkezi tur sayısında artış olmuştur” olarak belirtilmiştir. Sabancı Uzay Evi'ndeki performans hedefinin de %104,13 olarak sapmasının nedenini “Şehir içi ve şehir dışı okullardan gelen talepler nedeniyle Uzay Evi seans sayısında artış olmuştur” olarak ifade edilmiştir. Atölye çalışmalarının sapma nedeni olarak ise “Şehir içi ve şehir dışı okullar, üniversite öğrencileri ve öğretmenlerden gelen talepler nedeniyle atölye sayısında artış olmuştur. Ayrıca üniversitelerin talebiyle bazı projelerde iş birliği yapılmış ve bu kapsamında ekstra atölyeler gerçekleştirilmiştir” olarak belirtilmiştir. Bilim Deney Merkezi ve Sabancı Uzay Evi'nde düzenlenecek eğitsel-sosyal faaliyet sayısının sapma nedeni olarak ise “Üniversitelerin talebiyle bazı projelerde iş birliği yapılmış ve bu kapsamda beklenenden fazla eğitsel sosyal faaliyet gerçekleştirilmiştir” denilmiştir. Masal Şatosunda düzenlenecek eğitsel-sosyal faaliyet sayısının sapma nedeni olarak ise “Ücretsiz olarak gerçekleştirilen etkinlikler ve konserler sebebi ile her ay ziyaretçi talebi artmaktadır. Bu sebeple sapma görülmektedir” diyerek belirtilmiştir. Böylelikle Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamındaki stratejik hedeflerini büyük bir başarı yüzdesi ile tamamladığı oldukça dikkat çekmektedir. Bunun sonucunda Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin halkın talep ve isteklerini imkanları doğrultusunda ve belirlemiş olduğu hedefler kapsamında sosyal hizmet ve yardımları gerçekleştirdiği açıkça belli olmaktadır.

3.2. ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN SOSYAL BELEDİYECİLİK HİZMETLERİ

Uyguladığı birçok sosyal belediyecilik hizmetleriyle Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Türkiye'ye örnek olan bir belediyedir. Aşağıdaki tabloda Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik alanındaki faaliyetlerini içeren uygulamalara yer verilmiştir.

Tablo 6. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Hizmetleri⁶

Sosyal Belediyecilik Uygulamaları	Faaliyet Alanları
Sosyal Yardım Hizmetleri	<ul style="list-style-type: none">❖ “Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yaşayan hiçbir geliri olmayan ya da gelir düzeyi düşük vatandaşlara aynı yardımlarda bulunarak ve okul öncesi eğitim imkânı sunarak sosyal açıdan desteklenmelerini sağlar.”❖ “Hayırsever vatandaşlarımız tarafından bağışlanan yeni ya da ikinci el eşyaları ve giyim eşyalarını alarak ihtiyaç sahipleri ile buluşturmak.”❖ “Gıda Yardımları, Yakacak Yardımları, Ev Eşyası Yardımları, Yol Yardımları, Kırtasiye ve Okul Forması Yardımları, Sosyal Etkinliklere Destek Verilmesi, Evsiz Vatandaşların Kış Aylarında Barındırılması”❖ “Giysi Destek Mağazası”
Es Çocuk Evi	<ul style="list-style-type: none">❖ “Ebeveynlerinden birisi cezaevinde olan çocuklar ve ailelerine destek olan bir uygulama hayata geçirilmiştir. Gelirleri olmadan, tek başlarına mücadele vermek, bu süreçte de çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak zorunda kalan eşi cezaevinde olan kadınların, sosyal açıdan da geliştirilmesine destek olunmaktadır.”❖ “Okul öncesi eğitimi alma şansına sahip olmayan 36-60 ay yaş grubu çocukların, tam donanımlı Es-Çocuk Evi'nde yaşlıları ile aynı koşullarda okul öncesi eğitimden faydalanmaları sağlanmaktadır. Çocuklara fırsat eşitliği sağlanarak ilimizdeki okullaşma oranına katkıda bulunmaktadır.”
Kadın Danışma Dayanışma Merkezi	<ul style="list-style-type: none">❖ “Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi, kadınlara verilen danışmanlık ve destek hizmetlerinin geliştirerek, kadının her alanda güçlendirilmesini sağlamak vizyonu,”❖ “Danışan kadınlara şiddetle mücadelesinde yalnız olmadığını hissettirmek, şiddetle mücadele yolları hakkında bilgilendirme sağlamak, kadınları güçlendirme amaçlı eğitim çalışmaları yapmak, kadınlara psikoloji, hukuk ve sağlıklı beslenme alanında bireysel danışmanlık vermek, diğer ihtiyaçlar için genel danışmanlık hizmeti vermek”❖ “Eskişehir Halk Eğitim Merkezi, Eskişehir Halk Sağlığı Merkezi, Uluslar Arası Çocuk Merkezi (ICC), BARO Kadın Komisyonu, Üniversitelerin kadın araştırma merkezleri, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, kadın kütüphaneleri, ETO, Tabip Odası, Türk Psikiyatri Derneği-Eskişehir Ruh Sağlığı Şubesi, Türk Psikologlar Derneği, Sosyal Hizmetler Derneği, Rehberlik ve Danışmanlık Derneği, Kamer, Mor Çatı, Gündem Çocuk, Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı (TAPV) gibi kurum/ kuruluşlarla işbirliği içinde çalışmaktadır.”
Engelli Birimi	<ul style="list-style-type: none">❖ “Eskişehir ili Belediye sınırları içerisinde yaşayan engellilerin, içinde bir başkasına ihtiyaç duymaksızın rahatça dolaşmalarını sağlayacak, erişilebilir bir kent olma yolunda çalışmalar yürütmektedir. Sosyal, kültürel, sağlık, spor ve eğitim konularında desteklenen engellilerimize bu yönde çözümler üretmek, kaynaştırma programları düzenlemek”❖ “Engelli bireylerin topluma, toplumun engelli bireylere bakış açısını daha duyarlı hale getirmek amacı ile Belediyemiz ve diğer birimlerle, ayrıca diğer kurum kuruluş ve derneklerle iş birliği içerisinde piknik, gezi programları, özel gün kutlamaları, eğlence ve konser programları, panel, konferans, söyleşi programları düzenlenmektedir.”❖ “Öncelikli olarak ortopedik engelliler olmak üzere kent içi ve hastane ulaşımları için asansörlü araçlarımızla, Anadolu Üniversitesi İşitme Engelli Çocuklar Eğitim Merkezi (İÇEM)' e kayıtlı öğrencilerin İÇEM servislerimiz ile ulaşımları ücretsiz olarak gerçekleştirilmektedir.”❖ “Resmi dilekçe ile başvuran ve maddi olanaksızlıklarından dolayı temin

⁶ Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin resmî web sitesinden elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur.

	<p>edemeyen bedensel, zihinsel, işitme ve görme engelli vatandaşlarımıza gerekli evrakları tamamlandıktan ve birimizce gerekli araştırmaları yapıldıktan sonra ihtiyaç duydukları araç ve gereç yardımları tarafımızca yapılmaktadır.”</p>
<p>ESMEK (Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sanat Meslek Eğitim Kursları)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ “Vatandaşlarımızın genel eğitim ihtiyaçlarına cevap verebilmek, sosyal ve mesleki eğitimlerini güvenilir bir ortamda almalarını sağlamak, onların zihinsel, bedensel ve ruhsal gelişimlerine katkıda bulunmak, mesleki ve sanatsal bilgilerini geliştirmek, toplumda kendilerine güvenen, girişimci, yaşadığı ortamın sosyal, ekonomik, politik unsurlarının farkına varan bireyler yetiştirmek” ❖ “Yaygın eğitim çalışmaları, sergiler, söyleşiler, konserler, geziler, seminerler, kursiyer ürünlerinin satışı, kültürel ve sosyal etkinlikler gibi birçok alanı kapsamaktadır. Faaliyetler Halk Eğitim Merkezleri, Üniversiteler ve ESMEK bünyesinde bulunan öğretmenlerle sürdürülmektedir.” ❖ <i>Turistik El Sanatları Merkezi:</i> “kadın istihdamının geliştirilmesi ve kadınlarımıza yeni ufuklar açarak onların hem sosyalleşmelerini sağlamak hem de el becerilerini geliştirmek amacıyla kurulmuş olup, bugün 33 branşta meslek, beceri, sanat ve hobi kursları vermektedir. Bu kursların yanında sağlık eğitimleri, aile eğitimleri ve çeşitli seminerler düzenlenmektedir. Merkezimiz farklı branşlarda ortaya çıkardığı el emeği göz nuru eserleri dönem sonu sergileriyle halkımızın beğenisine sunmakta, ayrıca çeşitli dönemlerde kurulan stantlarla kursiyerlerimize satış imkânı sunarak aile ekonomilerine katkı yapmaları sağlanmaktadır.” ❖ <i>Meslek Edindirme ve Eğitim Merkezi:</i> “vatandaşlarımızın genel eğitim ihtiyaçlarına cevap verirken onların mesleki ve sanatsal bilgilerini geliştirmek, sosyalleşmelerini sağlamak, aynı zamanda da vatandaşlarımıza birlikte yaşama, dostluk, dayanışma ve güven duygusunu pekiştirmek”, “Yabancı dil eğitiminden el sanatlarına, meslek kurslarından kişisel gelişim kurslarına kadar tüm kursların ücretsiz verildiği merkezimizde vatandaşlarımız, kendilerini geliştirmekte, bir meslek veya sanat öğrenmekte ayrıca yeteneklerini keşfetme şansına sahip olmaktadır. Ayrıca dönem içerisinde çok sayıda seminer ve bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.” ❖ <i>Emek Eğitim Merkezi:</i> “Özellikle kadınlarımızın ve çocuklarımızın gelişimlerine katkı sağlamak, onların yaşam kalitesini yükseltmek, bilimsel ve akılcı düşünüp, problemlerini çözüme becerisi kazandırmak, yeteneklerini ortaya çıkararak yeni meslek, sanat ve yaşam becerileri kazandırmak hedeflenmiş olup, bugün 19 branşla eğitimlerini sürdürmektedir. Ayrıca yine bu merkezimizde özellikle kadınlarımıza yönelik çok sayıda seminer ve söyleşi gerçekleştirilmektedir.” ❖ <i>Yunusemre Eğitim Merkezi:</i> “Vatandaşlarımızın sanat yeteneklerini ortaya çıkarmak”, “El sanatları, spor kursları, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Türk Müziği koro çalışmaları yürütülmektedir. Ayrıca dönem içerisinde vatandaşlarımızın almış oldukları eğitimi sunabilmeleri amacıyla konserler ve sergiler düzenlenmektedir. Kurslarımız 15 branşta eğitimlerine devam etmektedir.” ❖ <i>Sultandere Eğitim Merkezi:</i> “Vatandaşlarımıza çeşitli el becerileri kazandırmak, üretmiş oldukları ürünlerle aile ekonomilerine katkı sağlamak ve aynı zamanda sosyalleşmelerini sağlamak”, “spor kursları, el sanatları, kişisel gelişim kursları ve Mutfak Stüdyosu ile birçok başlıkta yemek kursu verilmeye başlanmıştır.” ❖ <i>Yaz Okulları:</i> “7-16 yaş grubu çocuklarımızın zihinsel, bedensel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunmak, tatillerini daha sosyal bir biçimde eğlenerek değerlendirmelerini sağlamak”, “Basketbol, voleybol, masa tenisi, satranç, resim, seramik, izcilik, binicilik, eğlenceli İngilizce, eğlenceli bilim gibi dersler verilmektedir. Aynı zamanda Cuma günleri düzenlenen kültür gezileri ile öğrencilerimizin yaşadıkları şehri daha iyi tanımalarını sağlamak amaçlanmıştır. Yaz Okulu sonunda kapanış etkinliği düzenlenerek öğrencilerin öğrenmiş oldukları bilgi ve becerileri ailelerine sunma imkânı da sağlanmıştır.”
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri:</i> “Kendi işini kurmak isteyen girişimcilerin bir iş planına dayalı olarak kuracağı işletmelerin başarı düzeylerini artırmak amacıyla düzenlenen eğitim programıdır.”, “Uygulamalı Girişimcilik

Girişimcilik	<p>Eğitimleri 24 saati atölye çalışmalarından oluşan toplam 70 saatlik eğitimler olup; genel katılıma açık ve ücretsiz eğitimlerdir.”</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>MAYA Mikro Kredi</i>: “Ev kadınlarının iş kurmasına yönelik mikro destek kredi programıdır.”, “Kullandıkları krediyle kendi işlerini kuran veya mevcut işlerine sermaye desteği sağlayan kadınlar 5 günlük ücretsiz eğitimden sonra kredilerini alabilmektedirler. En az 3 kadından oluşan gruplar halinde çekilen kredilerin ödemeleri haftalık olarak saha sorumlusu personel tarafından kadınların evlerinden ve iş yerlerinden alınmaktadır.”
Emek Kazanca Dönüşüyor	<ul style="list-style-type: none"> ❖ “ESMEK eğitim merkezlerimizde kurslara katılan kursiyerlerimize, Sosyal Yardım Hizmetleri Şube Müdürlüğü tarafından yılın belirli dönemlerinde, yaptıkları ürünleri pazarlayabilecekleri, satışa sunabilecekleri ve sergileyebilecekleri alanlar oluşturulmaktadır. Bu sayede ev ekonomilerine katkıda bulunmaları sağlanmakta, ekonomik ihtiyaçlarının karşılanmasında destek verilmektedir.” ❖ “Maya Mikro Kredi’den kredi desteği alan kadınlarımıza satış yapabilmeleri için stant ve sergi desteği sağlanmaktadır.”
Çocuk Hakları Birimi	<ul style="list-style-type: none"> ❖ “Çocukların kendileriyle ilgili olan konularda karar verme becerilerini, yetişkinlerin de hayata dair ilgili konularda çocukların katılımını sağlama becerilerini arttırmaya yönelik çalışmaların yaygınlaştırılmasını konusunda hizmet vermektir.” ❖ “Çocukların görüş bildirme ve kendisini etkileyen olaylarda görüşlerinin dikkate alınması kapsamında yerelde çocukların düşüncelerini saydam hale getirebilmek ve çocuklara geleceğin değil, bugünün bireyleri olarak yaklaşan bir toplum oluşturmasına katkı sağlayabilmek” ❖ “0-18 yaş arası çocukların aile ve toplum içindeki bedensel, zihinsel ve sosyal sağlığının gelişmesine yönelik hak temelli çalışmalar gerçekleştirmek,” ❖ “Çocuklara özgü insan hakları konusunda çocuklara yönelik farkındalık yaratabilecek çalışmalar yapılmasını organize etmek,” ❖ Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ’sinde yer alan dört temel ilke olan; ayırım gözetmeme, çocuğun öncelikli yararı, yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı ve çocukların görüşlerine saygıyı ilke edinerek çalışmalar düzenlemek” ❖ “Yerelde Çocuk Haklarını yaygınlaştırıcı ve savunuculuk çalışmaları oluşturmak” ❖ “2014’ten bu yana "Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi (Lanzorotte Sözleşmesi)" kapsamında oluşturulan uluslararası “Beşte Bir Kampanyası’na, Eskişehir’de il ve ilçe genelinde çocuklara yönelik cinsel istismarı önleyici bilgiler içeren bilgilendirme toplantıları düzenlemekte, ana sınıfı öğretmenlerine ve velilere ulaşmaktadır.”
Eşitlik Birimi	<ul style="list-style-type: none"> ❖ “Yerelde kadın erkek eşitliğini gerçekleştirmeye, toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımını yerel yönetim anlayışına yerleştirmeye yönelik olarak, kadınların, yerel karar alma süreçlerine ve karar mekanizmalarına katılımını artırıcı, kadınların yerel bütçeden erkeklerle eşit pay almalarını sağlayan yerel plan, program ve politika stratejilerini belirlemek, bu stratejilerin uygulanmasını sağlayacak yerel hizmet önerileri geliştirmek, bu konuda çalışan sivil oluşumlarla işbirliği gerçekleştirmektir.” ❖ “TCDB (toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme) çalışmalarını koordine etmek” ❖ “TCDB (toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme) uygulamalarının tasarım ve uygulama süreçlerine entegre edilmesi için yönerge hazırlamak, gerektiğinde bu yönergeyi revize etmek” ❖ “TCDB (toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme) analiz çalışmalarını koordine etmek,” ❖ “Toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımını yerel yönetim anlayışına yerleştirmeye yönelik eğitimler düzenlemek,” ❖ “Bütçenin cinsiyetler arasında adil dağılımını öngören stratejik plan çalışmaları yapmak, birim ile ilgili yazışmaları yapmak,” ❖ “İlerlemeyi yıllık olarak raporlamak, ihtiyaç ve sorun alanlarının tespiti ve çözümü için STK’lar ile iş birliği yapmak,” ❖ “Belediyenin verdiği hizmetlerin cinsiyet dağılımı verilerini görünür hale

	getirmek ve mevcut durum analizi yapmak, gerektiğinde ihtiyaç sahibi kadınları Sosyal Yardım Hizmetleri Müdürlüğü'ne, Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi'ne yönlendirmek”
--	---

Tablo 6’da görüldüğü üzere Eskişehir Büyükşehir Belediyesi oldukça geniş kapsamlı sosyal belediyecilik hizmetleriyle tüm gruplara yönelik hizmet sunmaktadır. Daha önceki başlıklarda da değinildiği gibi gerçekleştirdiği Es Çocuk Evi, Bilim Deney Merkezi, Balmumu Heykelleri Müzesi, engelsiz şehir olma ve çeşitli atölyeler ile de birçok ödüle layık görülmüştür. Ayrıca Avrupa Birliği’nin sağlamış olduğu fon ve gerek KOSGEB destekli gerekse mikro kredi ile kadınlara yönelik hizmetlerle de Eskişehir Büyükşehir Belediyesi alanında örnek projeler oluşturmuştur.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi genel olarak değerlendirildiğinde sosyal yardım hizmetleri ile geliri olmayan ya da yeterli gelire sahip olmayan bireylerin aynı yardımlar bulunmakta, ihtiyacı olan bireylerin her türlü eksikliklerinin giderilmesini ve sosyal açıdan desteklenmesini sağlamaktadır. Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi ile kadınların bütün alanlarda güçlendirilmesini sağlama, kadınlara karşı olan şiddeti önleme ve kadınlara genel danışmanlık hizmeti verme gibi çeşitli alanlarda desteklemektedir. Engelli bireylerin ise topluma katılmalarını ve sosyalleşebilmelerini sağlayacak organizasyonlar düzenleme ve en önemlisi erişebilir bir kent olma yolunda çalışmalarına devam etmektedir. Çocuklara ise gelişimlerini sağlayacak eğitim çalışmaları sunma, hayata katılmalarını ve becerilerini geliştirebilmelerini sağlama ve çocuklara yönelik cinsel istismarı önleyecek toplantılar düzenlemektedir.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi ayrıca toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi konusunda çalışmalar sürdürmekte, bütçenin cinsiyetler arasında adil dağılımını sağlama ve verilerin cinsiyete göre ayrıştırma yolunda çalışmalarını yürütmektedir. Hollanda Büyükelçiliği tarafından yürütülen sosyal dönüşüm programı olan MATRA Programı kapsamında Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin yürüttüğü projede “*Eskişehir’de; Eskişehir Kent Konseyi iş birliği ile pilot olarak belirlenen 10 mahallede mahalle toplantıları yapıldı. Üniversitelerin sosyoloji ve iletişim bölümlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin görev aldığı şehrin farklı mahalleleri ve kamuya açık alanlarında 5 bin kişi ile yüz yüze anket çalışmaları yapıldı. Projenin son katılımcı çalışması olan Demokratik Yurttaşlık Günü Çalıştayı ise mahalle*

muhtarları ve vatandaşlarla gerçekleştirildi. Tüm bu çalışmaların toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı şekilde gerçekleştirilmesi hedeflendiğinden görüşme ve toplantılarda kadın ve erkeklerin eşit oranda katılımına özen gösterildi. Tüm bu saha çalışmalarının sonuçları ve gelen istekler ışığında, Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığının 2019 yılı bütçesi yüzde 5 oranında projede belirlenen öncelikli konulara ve gruplara ayrılacaktır” belirtilerek hedefler belirlenmiştir (EBB-TCDB, www.eskisehir.bel.tr, 2019).

3.3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Giderek önem kazanan sosyal belediyecilik anlayışı ve bu kapsamda uygulanan sosyal hizmet ve yardımlar belediyelerin önemli sorumlulukları arasında yer almaktadır. Türkiye’de çıkarılan yeni kanunlar halka en yakın yönetim olan belediyelere sosyal belediyecilik kapsamında birçok sorumluluklar yüklemiştir. Bu çerçevede araştırmanın amacı yenilikçi, çağdaş, örnek şehircilik anlayışına sahip olması ve çoğu alanda iyi uygulamaların örneği olarak gösterilmesi ile sosyal belediyecilik alanında birçok proje ödülüne sahip olmasından dolayı Türkiye’de sosyal belediyecilik anlayışının Eskişehir Büyükşehir Belediyesi üzerinden değerlendirilmesi, tespitler ve öneriler sunulması amaçlanmıştır.

Sosyal hizmet ve yardım konularında genelde belediyelerin görev ve sorumlulukları ele alınırken, özelde ise Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin sosyal belediyecilik kapsamında sunmuş olduğu hizmetlere yer verilmiş ve Eskişehir Büyükşehir Belediye’sinde Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı’ndaki birim çalışanlarına 19 adet soru yöneltilmiştir. Bunlar:

- 1) Cinsiyet / Yaş / Eğitim Durumunuz nedir?
- 2) Türkiye’de genel olarak sosyal belediyecilik anlayışını nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 3) Size göre sosyal belediyecilik anlayışı nedir? Belediyenizde nasıl bir anlayışla bu uygulamaları hayata geçiriyorsunuz?
- 4) Büyükşehir Belediye Yasasını sosyal belediyecilik anlayışı açısından nasıl değerlendirirsiniz?
- 5) Sosyal belediyecilik kapsamında sunulan faaliyetlerin son zamanlarda artmasının nedeni nedir?

- 6) Sosyal belediyecilik faaliyetlerini yürütürken diğer kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği yapıyor musunuz? (Kamu kurumları, stk. vb.)
- 7) Merkezi yönetim sosyal yardım ve hizmetler için ek gelir sağlamalı mıdır?
- 8) Eskişehir Büyükşehir Belediyesi halkın gelir ve eğitim durumu gibi bilgileri içeren sosyal tarama çalışmaları yapıyor mu?
- 9) Belediyenizde sığınmacılara yönelik çalışmalarınız var mı? Var ise hangi alanlarda ve ne şekilde yapılmakta?
- 10) Sizce sosyal belediyecilik faaliyetleri belediyeler için zorunlu görevlerden midir?
- 11) En fazla proje yaptığınız alan ya da grup hangisidir?
- 12) Sosyal belediyecilik çalışmalarını sürdürmede yeterli sayıda personeliniz var mı?
- 13) Sosyal belediyecilik çalışmaları ile ilgili hizmet içi eğitim alıyor musunuz?
- 14) Eskişehir halkının sosyal belediyecilikte en fazla öne çıkan hizmet beklentileri nelerdir?
- 15) Sosyal hizmet ve yardım sunumlarında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?
- 16) Sosyal hizmet/yardım alanlarından hangisinde kendinizi başarılı ya da başarısız buluyorsunuz?
- 17) Hizmetlerden yararlananlar için herhangi bir memnuniyet anketi ya da görüşme yapıyor musunuz? Eğer anket ya da görüşme yapıyorsanız bunu kamuoyu ile paylaşıyor musunuz?
- 18) Eskişehir Büyükşehir Belediyesi sosyal belediyecilik faaliyetleri ile sizce 10 üzerinden kaç puan alır?
- 19) Sosyal belediyeciliğin geliştirilmesi için neler yapılabilir?

3.4. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı altında 21 memur, 7 sözleşmeli memur, 11 kadrolu işçi ve 73 696 KHK'lı işçi bulunmaktadır. Araştırmanın kapsamı, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'ndeki Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı altında bulunan engelli, gençlik, sosyal yardım, çocuk ve eşitlik birimleridir. Araştırma çerçevesinde 13 çalışan ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan 13 çalışandan 3'ü erkek, 10'u ise kadından oluşmaktadır. Yaş aralığı ise genelde 30-39 arası iken öğrenim durumu genellikle lisans seviyesindedir.

Tablo 7. EBB’de Görüşmeye Katılan Çalışanların Demografik Durumu

Cinsiyet	Ortaokul	Önlisans	Lisans
Kadın	1	2	7
Erkek	-	-	3

Çalışmada nitel analiz yöntemi tercih edilmiştir. Bu doğrultuda yapılan görüşmeler bazı sorularda NVIVO12 nitel veri analiz programı ile desteklenmiştir. Analiz ile birlikte sosyal belediyecilik faaliyetlerinin son zamanlar artmasının nedeni, sosyal politika alanındaki hizmet yürütenlerin sosyal belediyecilik faaliyetlerini nasıl değerlendirdikleri, sosyal yardım ve hizmet sunumlarında karşılaşılan sorunlar ortaya koyulmuş, Eskişehir halkının en çok talep ettiği sosyal belediyecilik hizmetleri tespit edilmiş ve Türkiye’de sosyal belediyeciliğin geliştirilebilmesi için öneriler ortaya koyulmuştur.

3.5. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bazı sorular NVIVO12 programı kapsamında değerlendirilmiştir. NVIVO programı veri kümesi ile metinleri (kodlama) işaretlemek ve ardından belirli bir düzende kodlu tüm dizileri toplayan kod ve veri alma işi ile de kullanılan bir program çeşididir. Bu program sayesinde herhangi bir formattaki belgeyi programın içerisinde analiz edilebilmektedir. Ayrıca bu program sayesinde ses dosyası, video, yazılı belgeler ile anket yanıtlarını kodlamak mümkündür. Böylelikle nitel araştırma verilerinin analizinde verileri depolama, kodlama ve verileri sorgulamak için kolay bir yol sağlamaktadır. Araştırmadaki analiz ilerledikçe proje hakkında temalar elde edilerek araştırmanın kavramsallaştırılmasına yardımcı olacak görsel modeller için araçlar sağlamaktadır. En önemli çıktısı ise araştırmada şeffaf bir kanıt, karar ve iz bırakılmasına olanak sağlamaktadır (Nvivo, Tarihsiz). Bu çalışmada ise NVIVO12 programı ile sözcük sıklığının sorgulanması ve birbiri ile ilişkilendirme yöntemi kullanılmıştır. Bazı sorularda ise görüşmelerden doğrudan alıntılar yapılarak görüşler aktarılmış ve değerlendirmelerde bulunulmuştur. Ayrıca değerlendirmeler konu ile ilgili daha önce yapılan benzer çalışmalardan alıntılar yapılarak desteklenmiştir.

3.6. ARAŞTIRMA BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

3.6.1. Türkiye’deki Sosyal Belediyecilik Anlayışının Değerlendirilmesi

Türkiye’de sosyal belediyecilik anlayışı 1970’lerde ilk olarak görülmeye başlasa da 1990’lı yılların sonuna doğru belediyeler tarafından kabul edilen bir anlayış biçimine dönüşmüştür. Bu anlayış, Türk kamu yönetimi alanında gerçekleşen reformlar doğrultusundaki kanunsal düzenlemeler ile belediyelere sosyal politika alanlarında çok önemli yetki ve sorumluluklar yüklemiştir. İlk olarak Büyükşehir Belediyeleri olmak üzere birçok belediyenin sosyal belediyecilik alanındaki uygulamaları ivme kazanmaya başlamıştır. Belediyelerin uyguladığı hizmetler de günümüz çağına uygun olacak şekilde çocuklara, gençlere, yaşlılara, kadınlara, işsizlere, engellilere, mültecilere ve yoksullara olmak üzere geniş bir alanda hizmet sunmaktadır. Böylelikle belediyeler bu gruplardaki dezavantajlı kişilerin güçlendirilerek topluma kazandırılması açısından da oldukça önemli rol üstlenmişlerdir.

EBB’nde görüşmeye katılanlara “Türkiye’de genel olarak sosyal belediyecilik anlayışını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu sorulmuştur.

Şekil 1. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışının Değerlendirilmesinin Zihin Haritası⁷ ile Gösterilmesi

Görüşmeye katılanların çoğunluğu Türkiye genelinde sosyal belediyecilik anlayışını başarısız bulmaktadır. Başarısız bulan çalışanların ortak görüşü “*Ülke genelinde sosyal belediyecilik hizmetlerinin tam olarak gelişmediği*” şeklindedir. G-6⁸ ise görüşünü “*Türkiye genelinde sosyal belediyecilik değerlendirildiğinde, sosyal yardım ağırlıklı olarak düşünülmekte ve bu yardımı alanlar yardıma muhtaç*

⁷ Çalışmadaki zihin haritaları NVIVO12 programı ile elde edilmiştir.

⁸ Görüşmeciler 1-13 arası kodlanarak verilmiştir.

bırakılmakta.” Şeklinde açıklayarak başarısız olarak değerlendirmiştir. Görüşmeye katılanlardan başarılı bulanlar ise genel olarak sosyal belediyciliğin etki ve alanlarının giderek genişlediği üzerinde durmuşlardır. G-7 ise “*Bazı alanlar dışında oldukça iyi*” ve G-8 de “*Klasik anlayıştan sosyal belediycilik anlayışına geçildiği için başarılı buluyorum*” şeklinde ifade ederek başarılı bulduğunu belirtmişlerdir.

3.6.2. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin Sosyal Belediyeçilik Anlayışının Değerlendirilmesi

EBB’nde görüşmeye katılanlara “Size göre sosyal belediycilik anlayışı nedir? Belediyenizde nasıl bir anlayışla bu uygulamaları hayata geçiriyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu doğrultuda EBB’nde görüşmeye katılan çalışanların sosyal belediycilik anlayışını tanımlaması Şekil 2’de zihin haritası ile gösterilmiştir.

Şekil 2. Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Sunan Personelin Sosyal Belediyeçilik Anlayışını Tanımlamasının Zihin Haritası ile Gösterilmesi

Görüşmeye katılanlar sosyal belediyciliği tanımlarken; “*Tüm vatandaşlara yönelik sosyal politika uygulamalarının hayata geçirilmesi*”, “*Vatandaşlara sunmakla yükümlü sosyal politika uygulamalarını eşit olarak herkese sunmak*”, “*Sosyal devlet anlayışını sağlayabilen bir anlayış ile uygulamaları hayata geçirme*” ve “*Tüm gruplara yönelik yardım faaliyeti gösteren anlayışı ihtiyacı olan vatandaşlara sunmak*” olarak tanımlamışlardır. G-2’nin ifadesi “*Toplumdaki her kesimin üretime, paylaşmaya ve sosyal yaşama katılabileceği projeleri gerçekleştiren anlayış*”, G-4’ün ifadesi ise “*İnsanların ihtiyaçlarını rencide etmeyecek şekilde desteklerken aynı zamanda hayatın içine katılımlarını sağlayan anlayıştır.*”, G-6 ise “*Kadın çocuk, engelli, kırsal kentte yaşayanları ayırmaksızın katılımcı ve eşit olarak uzman personellerle hizmet verilmesi*”

şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır. Bu anlayışın ise “Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nde eşit bir şekilde herkese” sunduklarını ortak bir ifade ile belirtmişlerdir.

Ayrıca, EBB’nde görüşmeye katılanlara “Eskişehir Büyükşehir Belediyesi sosyal belediyecilik faaliyetleri ile sizce 10 üzerinden kaç puan alır?” sorusu sorulmuştur. Tablo 11’de görüldüğü üzere görüşmeye katılanlardan 2 kişi 10 puan, 7 kişi 9 puan ve 4 kişi 8 puan vermiştir. G-2 ise “halkın cevaplama” gerektiğini belirtmiştir. Bunun sonucunda sosyal belediyecilik hizmetlerinin yürütülmesini sağlayan personelin de EBB’nin faaliyetlerini başarılı buldukları söylenebilir.

Tablo 8. EBB’nin Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerinin Puanlarla Değerlendirmesi Hakkındaki Görüşler

10 Puan	9 Puan	8 Puan
2 kişi	7 kişi	4 kişi

3.6.3. Büyükşehir Belediye Kanunu’nun Sosyal Belediyecilik Anlayışı Açısından Değerlendirilmesi

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nda sosyal belediyecilik kentteki tüm bireylere yönelik uygulamaların bulunabileceğinin yasal çerçevesi oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyelerine yüklenen sosyal belediyecilik alanındaki görevler şu şekildedir (5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu):

- “Büyükşehrin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdî yardım yapmak, malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara, teknik yönetici, antrenör ve öğrencilere belediye meclis kararıyla ödül vermek.” (Md. 7/m),
- “Gerektiğinde mabetler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve

tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.” (Md. 7/n),

- “Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapmak.” (Md. 7/v),

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile de sosyal içerikli yüklenen görevler şu şekildedir:

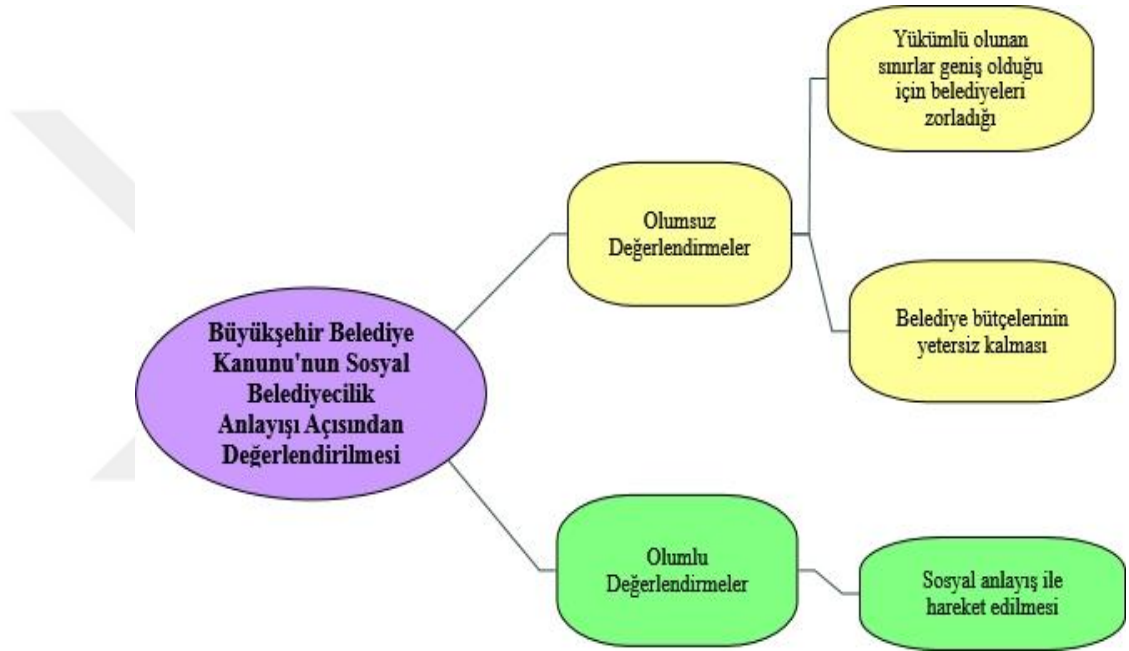
- “Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.” (Md. 17),
- “Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir.” (Md. 17),
- “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muaftiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.”

Berkün’e göre (2017: 594) “İhtiyaçların doğru ve hızlı olarak tespit edilmesi ve hizmetlerin hızlı ve aracısız olarak sunulması düşüncesi ile tüm dünyada yerel yönetimlerin kamu hizmetlerinin verilmesi sürecindeki sorumluluğu artmıştır. Türkiye’de de kamu yönetimi reformunun bir uzantısı olarak yasal düzenlemelerde

getirilen yeniliklerle yerel yönetimlere sosyal sorumluluk alanında çok önemli görev ve yetkiler verilmiştir. Başta Büyükşehir belediyeleri olmak üzere pek çok belediyenin sosyal belediyeçilik faaliyetleri ivme kazanmıştır.”

EBB’nde görüşmeye katılanlara “Büyükşehir Belediye Yasasını sosyal belediyeçilik anlayışı açısından nasıl değerlendirirsiniz?” sorusu sorulmuştur. Bu değerlendirmeler doğrultusunda Şekil 3’deki zihin haritası oluşturulmuştur.

Şekil 3. Büyükşehir Belediye Kanunu'nun Sosyal Belediyeçilik Anlayışı Açısından Değerlendirilmesinin Zihin Haritası ile Gösterimi

Görüşmeye katılanların çoğunluğu yasa hakkında tam bilgi sahibi olmadığı için değerlendirme yapmamışlardır. Diğer görüşmecilerin bazıları Büyükşehir Belediye Yasasını yetersiz olarak görmüşlerdir. Yetersiz olarak görmelerinin sebebini ise G-2 “Belediyeler açısından eksiklikleri olduğu”, G-3 “Belediye bütçelerinin yetersiz kaldığı” G-6 ise “Büyükşehirlerin yükümlü olduğu sınırlar çok geniş olduğu için belediyeleri zorladığı” cevapları verilmiştir. Yeterli cevapta bulunanlar ise “Sosyal anlayış ile hareket edildiği için yeterli buluyorum.” ve “İyi değerlendiriyorum” yorumlarını yaparak değerlendirmede bulunmuşlardır.

Hizmetler her ne kadar büyükşehir belediyelerini sınırlar kapsamında zorlasa da kanunda belediyelere sosyal kapsamlı birçok görevler yüklendiği söylenebilmektedir.

Fakat belediyelerin kendilerine sosyal belediyecilik alanında yüklenen görev ve sorumlulukları sadece bu maddelerle sınırlandırmaları doğru olmayacaktır.

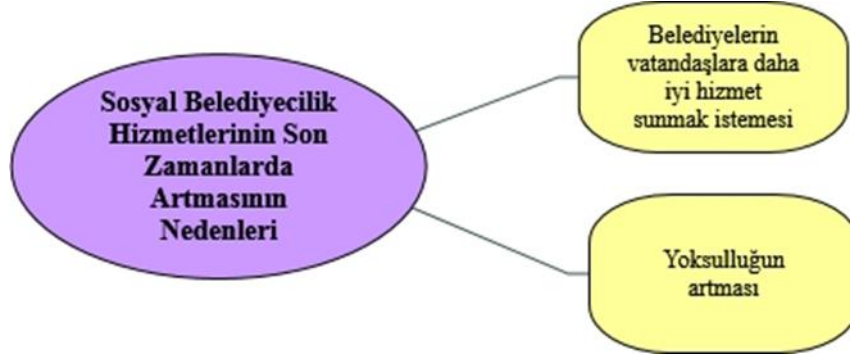
3.6.4. Sosyal Belediyecilik Hizmetlerinin Son Zamanlarda Artmasının Nedenleri

Maastricht Anlaşması ile hizmetlerin halka yakın olması anlayışıyla ülkemizdeki yerel yönetimler, halkın karşılaştıkları sorunları yerinde çözmeye başlaması sosyal belediyecilik anlayışının da önemli hale gelmeye başlamasında etkili olmuştur. Bu doğrultuda ülkemizde belediyeler göç, yoksulluk, işsizlik gibi çeşitli sorunların çözümlenmesi, ortaya çıkmasının önlenmesi ve hizmetlerin gelişmesinde önemli işlevler üstlenmektedir.

Toprak ve Şatafa göre de (2009: 12); *“Ülkemizde artan kentsel nüfus ve beraberinde ortaya çıkan işsizlik, yoksulluk vb. sosyal sorunlar yerel yönetimlerin sosyal politika alanında önemini arttırmıştır. Merkezi yönetimin sosyal yardım ve sosyal hizmet alanındaki yetersizliği de yerel yönetimleri bu alanda aktif olmaya zorlamaktadır. Ayrıca son yıllarda yapılan yasal düzenlemeler sosyal yardım uygulamasını belediyelerin görevlerinden biri haline getirmiş böylelikle sosyal belediyecilik anlayışı gelişme göstermeye başlamıştır.”*

EBB’nde görüşmeye katılanlara da “Sosyal belediyecilik kapsamında sunulan faaliyetlerin son zamanlarda artmasının nedeni nedir?” sorusu sorulmuştur. Sorulan soruda görüşmeye katılanlardan en çok cevabı ilk sırayı oluşturan ortak ifade ile *“Belediyelerin vatandaşlara daha iyi bir hizmet sunmak istemesi”* ve ikinci sırada ise 6 kişi ile ortak bir ifade ile *“Yoksulluğun artması, ekonomik sorunların artması, alım gücünün düşmesi”* gibi nedenler söylenmiştir. EBB çalışanlarından alınan cevaplar doğrultusunda Şekil 4’deki zihin haritası oluşturulmuştur.

Şekil 4. Sosyal Belediyecilik Hizmetlerinin Son Zamanlarda Artmasının Nedenleri Zihin Haritası ile Gösterimi

3.6.5. Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerinin İş Birliği İle Yapılması

Yerel yönetimler, bazı uygulamaların sağlanmasında sivil toplum kuruluşları ile gerçekleştirebilmektedir. Halkın bilgisi, deneyimi ve becerisinin harekete geçirilebilmesinde, sivil toplum kuruluşlarının desteğinin sağlanması önemli yararlar doğurmaktadır. Bu doğrultu da yerel yönetimler çeşitli kamu kurumları, sendikalar, meslek kuruluşları ve kooperatiflerle ortak işler yürütebilmektedir.

Günümüzde uygulanan bu hizmetler ise çevre koruması ile çevresel etki değerlerinin hazırlanması, büyük çaplı kamu projelerinde danışmanlık ve bilgisayar yazılım programlarının hazırlanması gibi alanlarda yayılmış bulunmaktadır. Uygun bir şekilde sosyal politikaların oluşturulmasında ise iki önemli koşul bulunmaktadır. İlk olarak, gönüllü olanların istekli olarak yerel yönetimlerdeki çalışanlar ile beraber çalışması, ikinci olarak ise, yerel yönetim çalışanlarının gönüllü olarak çalışacak kimseleri kendileri açısında tehdit unsuru olarak görmeyerek uyumlu olarak çalışmasıdır (Zengin, 1999: 113).

Kesgin' göre (2016: 93); “Sivil toplum, bir taraftan günümüzde ve gelecekte devletin bıraktığı bir kısım hizmetleri karşılayan birimler olurken, diğer yandan birçok uygulamayla refah politikalarına yardımcı olan ve bu hizmetleri devletle birlikte yürüten birimler olmaktadır. Refah uygulamaları nihai olarak devletin sorumluluğunda olmakla birlikte, devletin sivil toplumla birlikte bu görevi yerine getirmesinde herhangi bir engel yoktur. Devlet, refah sorumluluğunu devretmeyip sadece görevi sivil toplumla paylaşmaktadır.”

EBB’nde görüşmeye katılanlara bölgelerarası “Sosyal belediyeçilik faaliyetlerini yürütürken diğer kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği yapıyor musunuz? (Kamu kurumları, stk. vb.)” sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılanların tümü *evet* cevabını vermişlerdir. Bu iş birlikleri sayesinde “*Sosyal belediyeçilik kapsamındaki hizmetlerin kolaylaşmasını sağlamakta, destek ve yardım kampanyalarıyla hizmetlerin uygulanmasında stk vb. kuruluşların destekleyici rol üstlendiklerini*” dile getirilmiştir.

Kalkınma ajansları da bölgelerarası rekabeti geliştirilmesi ve bölgeler arasındaki farklılıkların giderilmesi ve iç göçün aşağı seviyelere çekilmesinde yardımcı olan kurumlardır. Kalkınma ajansları bu beklentileri yerine getirebilmek için ilk olarak buldukları bölgenin potansiyelini tespit etme ve potansiyelin verimli ve etkin kullanımına uygun olan yatırımları kendi bölgesine çekmesi gerekmektedir. Bunu gerçekleştirirken de özel ve kamu kesimi ile sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliği oldukça önemlidir (Tahtalıoğlu ve Özgür, 2016: 170).

Bu kapsamda içerisinde Eskişehir’in de yer aldığı BEBKA’nın (Bursa, Eskişehir, Bilecik Kalkınma Ajansı) “2014 Yılı Sosyal Kalkınmaya Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı” ile bu illerde büyükşehir belediyelerinin de yararlanmak için başvurabileceği hizmet, erişim altyapısını geliştirerek dezavantajlı bireylerin sosyal hayata katılımları ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda eğitim, sağlık, sosyal alan ve istihdamın güçlendirilmesi, hizmet kalitesinin artırılması, yeni hizmet modellerinin geliştirilmesi, dezavantajlı bireylerin ekonomik ve sosyal hayata katılımlarını sağlama, kamu hizmetlerine ulaşımını arttıracak faaliyetlerin yaygınlaştırılmasını sağlama hedefleri belirlenmiştir (BEBKA, 2014: 5). Bu kapsamda meslek ve teknik eğitimi ile bölgenin ihtiyaçlarını yeniden yapılandırılıp geliştirilmesi, eğitim kalitesinin artırılması, bireyin yetenek ve ilgilerine göre eğitim modelleri geliştirilmesi, çoklu eğitim modelleri uygulanması, bölgeye özel sosyal içerme stratejilerinin geliştirilmesi, sosyal hizmet altyapısının ve sosyal kalkınmayı amaçlayan politikaların geliştirilmesi, cinsiyet eşitliği için toplumsal bilincin geliştirilmesi, kadınların istihdam, eğitim, gibi hizmetlere ulaşımının artırılması, kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi, yaşlıların bakım ve sağlık hizmet sunumuna erişiminin sağlanması ve yaşlıların kalkınma ve toplumsal yaşam sürecine aktif olarak katılımının sağlanması gibi çeşitli hedeflerle bölgenin sosyal kalkınmasına destek olmaktadır (BEBKA, 2014: 9-10). Ayrıca engelli bireylere olan hedefleri ile

toplumsal yaşama aktif katılımlarını sağlama, istihdam, eğitim, sağlık ve rehabilitasyon hizmetlerine ulaşımını sağlanması, bu konuda toplumsal farkındalığı arttırılmasını sağlamada kalkınma ajansı oldukça önemli bir role sahiptir (BEBKA, 2014: 11).

Böylelikle Bursa, Eskişehir, Bilecik Kalkınma Ajansı'nın bölgelerindeki sosyal kalkınma, özel eğitimin geliştirilmesi, kadın, yaşlılar ve engellilere yönelik hedefleri ile yerel potansiyeli harekete geçirme ve bölgelerindeki bu konularda gelişmişlik farklılıklarını azaltmaya yardımcı olmaya çalışmaktadır. Ayrıca kalkınma ajansı bu konulardaki proje ve faaliyetler ile bölgelerindeki illere destek olmakta, hedeflerini geliştirme konusunda araştırmalar ve çalışmalar yapma konusunda katkı sağlamaktadır. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin de bu programdan yararlanma şansı olabileceği ve böylelikle engelli bireylerin yaşama katılımlarını kolaylaştıracak, engellilere karşı bilinç ve farkındalığı arttıracak, yaşlılara olan hizmetlerde de bakım hizmetlerini geliştirecek, özel yetenekli bireylerin yeteneklerine göre eğitim sisteminin geliştirecek, kadınların eğitim ve istihdam oranlarının arttırılmasını sağlayacak ve işgücü piyasasını geliştirecek proje hedefleri ile kalkınma ajansının sağlayacağı faydalardan yararlanabilmektedir.

3.6.6. Merkezi Yönetimin Sosyal Yardım ve Hizmetler İçin Ek Gelir ve Destek Sağlaması

Günümüz koşullarında yerel yönetimlerin güçlü politikalar üretebilmesi için serbestçe kullanabilecekleri mali kaynakların olması gerekmektedir. Ayrıca sağlanan bu kaynakların yasalarla belirlenen görevlerle orantılı olması da büyük önem taşımaktadır.

Bülbül'ün de değindiği gibi (2013: 50); *“Tüm dünyada kamusal hizmetler sunumu merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında bölüştürülmektedir. Yerel yönetimler ile merkezi yönetim arasında yapılan bu görev bölüşümü beraberinde gelir bölüşümünü de zorunlu kılmaktadır. Türkiye’de idari ve mali sistem bakımından yetkiler büyük oranda merkezde toplanmış bulunmaktadır. Üniter yapıya sahip bir devlet anlayışı nedeniyle yerel yönetimler, merkezi idarenin idari ve mali vesayeti altında bulunmaktadır.”*

EBB’nde görüşmeye katılanlara da “Merkezi yönetim sosyal yardım ve hizmetler için ek gelir ve destek sağlamalı mıdır?” sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılanların tümü evet cevabını vermişlerdir. *“Merkezi yönetimin sağladığı gelir ile*

vatandaşlarımıza daha çok sosyal hizmetler sunarak ve ihtiyacı olan daha çok kişiye ulaşılarak faaliyetlerimizi yürütebiliriz.” diyerek ortak cevap vermişlerdir.

Gerek alan yazındaki yapılan araştırmalarda gerekse EBB'nin vermiş olduğu cevaplar neticesinde merkezi yönetimin yerel yönetimlere ek gelir ve destek sağlaması gerektiği açıkça belli olmaktadır. Böylelikle yerel yönetimler merkezi yönetimden aldığı daha fazla gelir ve destek ile sosyal belediyeciliğin hizmet uygulamalarındaki alanları genişleterek daha çok bireye ulaşabileceklerdir.

3.6.7. Sosyal Tarama Çalışmaları Yapılması

Belediyelerin halka inerek onların gelir ve eğitim durumlarını içeren sosyal tarama çalışmaları yaparak onların ihtiyaçlarına uygun olarak hizmet üretmesi gerekmektedir. Böylelikle belediyeler bu çalışmalar sayesinde sunulacak hizmetlerin gerçek kişilere ulaşmasında ve kaynak israfının da önlenmesinde oldukça önemli bir rol üstlenecektir.

EBB'nde görüşmeye katılanlara “Eskişehir Büyükşehir Belediyesi halkın gelir ve eğitim durumu gibi bilgileri içeren sosyal tarama çalışmaları yapıyor mu?” sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılanların tümü evet cevabını vermişlerdir. “*Sosyal tarama çalışmaları yaparak vatandaşlarımızın hangi alanlarda eksiklikleri olduğunu görüyoruz ve böylelikle onlara uygun hizmetler sunmaya çalışıyoruz.*” diyerek cevaplarını belirtmişlerdir. EBB'nin halkın sosyal doku haritasını çıkartarak hizmetlerini bu haritaya uygun olarak gerçekleştirmekte olduğu görülmektedir.

3.6.8. Sığınmacılara Yönelik Çalışmalar

Türkiye mağdur göçmenlere ve mültecilere karşı yerel yönetimler ölçeğinde son zamanlarda sosyal yardım ve hizmetler kapsamında uygulamalar sunmaktadır. Bu kapsamda yerel yönetimlerde ilk olarak Marmara Belediyeler Birliği Meclisi'nde Göç Komisyonu ve yine Marmara Belediyeler Birliği tarafından Göç Politikaları Atölyesi (MAGA) kurulmuştur. Bu atölyede üye belediyeler arasında göç konusunda koordinasyonu sağlamak, merkezi yönetim ile belediyeler, uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yaparak projeler üretmesine yardımcı olmaktadır (Erdoğan, 2017: 6). Çamur'un da ifadesiyle (2017: 127-128); “*Milyonlarca insanın kitlesel olarak yer değiştirmesi ülkeleri siyasal, sosyolojik ve ekonomik olarak*

etkilemiştir. Belediyeler de göçmenlere karşı hizmet sunumu için sorumlu olmakla birlikte politikalara bakıldığında farklı uygulamalarla karşılaşmaktadır.”

Türkiye’de son yıllarda yaşanan göç hareketleri ile bu sürecin hem ekonomik hem toplumsal olarak düşük maliyetler ile aşılabilmesi için belediyelere büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu konuda çeşitli alanlarda karşılaşılan sorunların irdelenmesiyle belediyelerin karşılaşılan bu sorunlara yönelik yapabilecekleri üzerinde durması gerekmektedir (Babaoğlu ve Kocaoğlu, 2017: 504).

EBB’nde görüşmeye katılanlara da “Sığınmacılara yönelik çalışmalarınız var mı? Var ise hangi alanlarda ve ne şekilde yapılmakta?” sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılanlardan alınan cevap “İlgili birimlerde bireyin istediği takdirde Türkçe-dil eğitimi veriliyor.” şeklindedir.

Türkiye’nin de üye olduğu UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)’nun katkısıyla başlatılan Avrupa Irkçılık Karşıtı Kentler Ağı (ECCAR) ile içerisinde mültecilerin de maruz kaldığı ırkçılığa ve ayrımcılığa uğrayan kişilerin desteklenmesi, şehrin fırsat eşitliği yaratan bir yere dönüşmesi gibi konularda yerel politikaların izlenmesini sağlamaktadır. Türkiye’den sadece Antalya Büyükşehir Belediyesi ve Şişli Belediyesi üyedir (Eccar, www.eccar.info, 2019). Kadıköy Belediyesi de bu kuruluşa üye olma yolunda çalışmalarını devam ettirmektedir.

Babaoğlu ve Kocaoğlu’na göre (2017: 510-511); “Kentsel yaşama uyum sürecinde hukuki, idari, ekonomik ve toplumsal faktörlerin hem ayrı ayrı hem de bütüncül biçimde ele alınması gerekmektedir. Üstelik söz konusu politikaları, yalnızca göç eden kişilerin değil, aynı zamanda göç edilen yerlerdeki halkın hassasiyetlerini ve beklentilerini gözetenek gerçekleştirmek gerektiği de unutulmamalıdır. Bunun için, bir an önce sorunlara çok yönlü ve bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşılması ve kent vizyonlarına uygun planlamaların detaylı bir şekilde gözden geçirilmelidir. Kentlerin yönetimi meselesinde göçmenlere dair düzenlemeler yapılmalı ve önlemler alınmalıdır. Grupları bir araya getiren çalışmalar yürütülmesi, birlikte oyun alanları, tiyatro, konser, gezi gibi sosyal faaliyetlerin göçmen ve yerleşikleri yaklaştıracak şekilde organize edilmeleri önem arz etmektedir.”

Erdoğan'ın da bu konuda önemle belirttiği (2017: 127-129); *“İstanbul gibi büyükşehir belediyelerinin olduğu yerlerde, bütün ilçe belediyelerini aynı çatı altında toplayan bir ‘Mülteci Veri Tabanının oluşturulması gerekmektedir. Bu veri tabanı, belediye hizmetlerine özgü olarak hazırlanmalıdır. Veri tabanı oluşturulurken kişisel verilerin mahremiyeti hususu dikkate alınmalı; ayrıca ihtiyaç analizleri yapılarak sadece kısa vadede değil, orta ve uzun vadede yapılacakların planlanması da sağlanmalıdır. İlçe belediyelerinin her birinde mülteci ve göçmenlerle ilgili bağımsız bir birim oluşturulmalıdır. Hem Büyükşehir Belediyesi hem de ilçe belediyelerinde birim oluşturulması konusunda ‘Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik’te gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Belediyelere mülteciler ve göçmenler konusunda daha iyi bir hizmet verebilmeleri için; tercüman, psikolog, sosyal hizmet uzmanı vb. kişileri istihdam imkânı sağlanmalıdır. Yerel yönetimlerin bu süreç içinde mültecilere ve göçmenlere hizmet sağlarken yerel halk ile aralarındaki potansiyel gerilimleri engelleyecek çalışmalar yapması da son derece önemlidir. Yerel uyum konusunda belediyelerin ortaya koyacağı performans, genel uyumu doğrudan etkileyecektir. Sosyal içerme hedefli çalışmalar, sosyal çatışmalarla baş edebilme kapasitesinin geliştirilmesi bakımından son derece değerlidir.”*

Belediyeler son zamanlarda göç olaylarına maruz kalmasından dolayı yeterli bilgi ve tecrübeye sahip değillerdir. Bu nedenle gerek Eskişehir Büyükşehir Belediyesi gerekse başka belediyeler Erdoğan'ın da belirttiği tavsiyelerin üzerinde durarak kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir.

3.6.9. Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerinin Sınıflandırılması

Sosyal Belediyecilik faaliyetleri hem 5393 sayılı Belediye Kanunu, hem de 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 6360 sayılı Kanun'da belediyelere yüklenen görevlerle bir nevi belediyeler açısından sosyal belediyeciliği uygulamayı zorunlu hale getirmiştir. Berkün'e göre (2017: 586); *“Belediyeler, halkın geçim sıkıntısını gidermeye yönelik olarak köklü tedbirler alamamakla birlikte, kolaylaştırıcı birtakım hizmetlere yönelebilmektedirler. Tanzim satış mağazaları, ekmek fabrikaları, aşevleri, sığınma evleri, sağlık ocakları, mahalle kütüphaneleri örnek olarak gösterilebilir. Bu hizmetlere yönelik belediyelerin yatırıma girişmeleri bir zorunluluk olarak görülmektedir.”*

5393 sayılı Kanun'da belirtilen belirli nüfusa sahip olan belediyelerde kadın sığınma evlerinin açılması gibi bazı alanlarda da zorunluluk getirilmelidir. Koç ve Ökmen'in de belirttiği gibi (2015: 83); *“huzurevleri ile ilgili her belediyenin belli nüfus kriterine göre huzurevi açması, sığınma evlerinde olduğu gibi belediye kanununa eklenen bir maddeyle zorunlu hale getirilmesi önerilmektedir.”*

EBB'nde görüşmeye katılanlara “Sizce sosyal belediyeçilik faaliyetleri belediyeler için zorunlu görevlerden midir?” sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılanlardan 9 kişi belediyeler açısından sunulan hizmetlerin zorunlu bir görev olduğunu belirtmiştir. Diğer 4 kişi ise *“Zorunlu olmayan bireylere karşı aslında gerekli bir görev olduğunu”* ifade etmiştir. G-6 *“Günümüzde zorunlu hale gelmiştir”*, G-7 *“Belediyeler toplumun refahı ve huzuru sağlaması için zorunludur”* ifadelerinde bulunmuşlardır. Diğer görüşmeye katılanlar ise, G-1 *“Zorunlu değil gerekli görev”*, G-2 *“Yapılması gereken görev”*, G-12 ise *“Zorunlu olmadan isteyerek yapılmalı”* diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

Tüm değerlendirmelere bakıldığında belediyelerin aslında bazı alanlarda gerçekleştireceği uygulamaların zorunlu olarak belirtilmesi gerekmektedir. Fakat gerek belediye yönetiminin gerekse idari personelin halk ile başarılı bir iletişimi sağlayabilmesi ve sosyal belediyeçilik mantığını tam olarak halka yansıtılması isteniyorsa bu anlayışı zorunlu olarak görmemesi gerekmekte ve uygulamalarını bu anlayış çerçevesinde gerçekleştirmelidir.

3.6.10. Sosyal Yardım ve Hizmet Faaliyetlerinde Öne Çıkan Alanlar

Belediyeler, eşit fırsatlardan yoksun ve kaynaklara ulaşamayan kesimlere koruyucu, geliştirici ve eğitici hizmetler sunmaktadır. Türkiye'de uygulanan bu hizmetler belediyeler arasında farklılaşmakla birlikte geniş kitlelere yönelik sosyal yardım ve hizmet faaliyetleri uygulamaktadırlar. Bu faaliyetler ise çocuk, yaşlı, kadın, genç, işsiz, engelli, yoksul ve mültecilere yönelik hizmetlerdir.

EBB'nde görüşmeye katılanlara “En fazla proje yaptığınız alan ya da grup hangisi?” sorusu sorulmuştur.

Tablo 9. En Fazla Proje Yapılan Alan-Grup Hakkındaki Görüşler

En Çok Cevap Verilen	Alan- Grup
1.	Engellilere
2.	Kadınlara
3.	Gençlere

Tablo 9’da görüldüğü üzere görüşmeye katılanlardan en çok cevap alınan grup analizler çerçevesinde engelliler, kadınlar ve gençler şeklinde sıralanmıştır. Fakat görüşmeye katılan çalışanların ortak ifadesi şu şekildedir: “*çocuk ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda da başarılı projeler gerçekleştiriyoruz.*”. Ayrıca EBB 2018 yılı faaliyet raporuna göre Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı 2016 yılında 12.127.482,42 TL harcama gerçekleştirmiş, 2017 yılında ise 12.484.177,74 TL harcama gerçekleştirirken 2018 yılında ise 14.612.112,62 TL harcama gerçekleştirmiş ve genel bütçenin %1,75’ni oluşturmuştur (EBB, 2018: 63- 64). Böylelikle EBB’nin sosyal projelere yıl geçtikçe daha fazla pay ayırdığı söylenebilir.

Türkiye’de belediyeler 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. Maddesine göre “*Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır.*” Şeklinde belirtilmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun 31. maddesinde ise “*Büyükşehir belediyelerinde engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere engelli hizmet birimleri oluşturulur. Bu birimler, faaliyetlerini engellilere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla iş birliği hâlinde sürdürürler. Engelli hizmet birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usûl ve esaslar Özürlüler İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.*” 7. Maddesinde ise “*... yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; mabetler ile sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı...*” hükümleri yer alarak engelli bireylere dair birçok olanağın tanınmasına yasal dayanak oluşturulmuştur.

Büyükşehir belediyeleri engellilerin hizmet sunumuna yönelik büyük sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlar Babaoğlu'na göre (2018: 101); *“Engellilere yönelik hizmetlerde yaşanan aksaklıkların önemli bir kısmı da 6360 sayılı kanun sonrası değişen hizmet alanları, hizmet ve kaynak bölüşümü gibi meselelerle bağlantılıdır. Özellikle geniş coğrafyalarda hizmet veren anakent yöneticilerinin engellilere yönelik hizmetleri tüm bölgelere yayması önünde kaynak sorunları önemli bir engel olarak durmaktadır. Bununla beraber sürekli ertelenen yasal zorunluluklar, ihmal edilen denetimler dolayısıyla hizmetlerde anakent düzeyinde bir yeknesaklığı imkânsız hale getirmektedir. Özellikle kırsal alanda erişebilirlik sorunlarının çözümü sürekli olarak ötelenmektedir. Yine bu bölgelerde engellilerin tespiti, bakımı gibi meselelerde de aksaklıklar yaşanmaktadır.”*

Genel olarak değerlendirildiğinde kanunlar ile belediyelere engelli, kadın, genç ve toplumdaki dezavantajlı bireylere yönelik birçok görevler yüklendiği görülmektedir. Bu doğrultuda bireylerin hayatlarını kolaylaştırabilecek ve onların özelinde hizmetler sunabilecek hizmetlerin hayata geçirilmesi için oldukça önemli görevler yer almıştır.

3.6.11. Sosyal Belediyecilik Çalışmalarını Sürdürmede Yeterli Sayıda Personelin Olması

Özel sektör ya da kamu kurum ve kuruluşlarınca belirlenmiş olan hedef ve stratejik amaçları, etkinlik ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirebilmesi için personele ihtiyaç duyması yadsınamayacak bir olgudur (Zengin,2013: 117).

EBB'nde görüşmeye katılanlara *“Sosyal belediyecilik çalışmalarını sürdürmede yeterli sayıda personeliniz var mı?”* sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılanlardan yarısı yeterli personelin bulunduğunu söylerken, diğer yarısı yeterli personelin bulunmadığını ifade etmiştir.

Belediyelerin personel istihdamına ilişkin Sezen ve Karasu'ya göre (1999: 53); *“Belediye personeline ilişkin kural koyma ve istihdamın altyapısını oluşturan kadro yaratma ve bu kadroların kullanımlarını belirleme yetkisi, hukuksal düzenlemeler çerçevesinde merkezi yönetimin elinde toplanmış durumdadır ve belediyelerin hareket alanı oldukça sınırlı görülmektedir. Bu noktadan hareketle ilk elde yapılması gerek, merkezi yönetim ile belediyeler arasındaki görev, yetki ve kaynak paylaşımının netleştirilmesidir. İkinci olarak, belediyelere özgü görev tanımları belirlenmeli ve bu*

belirlemeye uygun olarak kadro sınıflandırılması yapılmalıdır. Üçüncü aşamada, belediyelerin nüfusları (ve aynı zamanda nüfustaki hareketlilik), yürütmekle yükümlü oldukları hizmetlerin niteliği, sosyo-ekonomik yapıları, coğrafi konumları-koşulları vb. etkenler göz önünde bulundurularak, ülke düzeyinde kadro standartları merkezi yönetimce saptanmalıdır. Belediyeler ise, bu standartlara uymak koşuluyla, kendi kadrolarını oluşturma yetkisi verilmelidir. Belediyelerde bu yetkiyi kullanacak, karar organı olan belediye meclisidir.”

Belediyeler hizmetlerini daha kaliteli ve etkin bir şekilde yürütebilmesi için yeterli sayıda personelin bulunması gerekmektedir. Merkezi yönetim ile belediyeler arasındaki paylaşım netleştirilip belediyelerin sorumlu olduğu hizmetler belirlenerek ve belediye nüfusu göz önünde bulundurularak personel kadrosu oluşturulmalıdır.

3.6.12. Sosyal Belediyecilik Çalışmalarında Görev Alan Personele Hizmet İçi Eğitim Uygulaması

Sürekli olarak gelişim ve değişim gösteren kentsel yaşam koşulları ile karşılıklı etkileşim halinde bulunan yerel yönetim personelinin çabuk, etkili ve yerinde hizmet üretmesi için vasıflı olmasının haricinde mesleki bilgilerini de sürekli olarak yenilemeleri gerekmektedir. Türkiye’de 1950’li yıllarla birlikte artan kentleşme sonucunda çoğu kişi belediye sınırları içerisinde yaşamaktadır Belediyelerin yasalarla kendilerine yüklediği görevleri, artan hizmet taleplerine, etkili ve hızlı bir biçimde yerine getirmeleri için nitelikli insan gücüne sahip olması gerekmektedir. Belediyelerde hizmet içi eğitimin kurum içerisinde var olan nitelik eksikliklerini tamamıyla gideremese de görevlerin sürdürülebilmesi ile örgütün devamlılığı açısından oldukça önemlidir (Zengin,2013: 117-118).

EBB’nde görüşmeye katılanlara “Sosyal belediyecilik çalışmaları ile ilgili hizmet içi eğitim alıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılanların tümü evet cevabını vermiştir. Görüşmeye katılan çalışanlar ortak ifade ile, “*İnsan kaynakları ve eğitim dairesi tarafından verilen hizmet içi eğitimlerle daha da uzmanlaşarak alandaki sorunlarla baş etmeye çalışıyoruz. Sosyal belediyecilik kapsamında da kanunlarla ilgili eğitimler alıyoruz*” şeklinde hizmet içi eğitimlerin önemini vurgulamışlardır.

Hizmet içi eğitimler ile personele uygulamakta olduğu işin daha iyi yapabilmesini sağlamak için yetenek kazandırmak ve geliştirmek, personelin üst görevlere geçebilmesi doğrultusunda yeterlilik kazandırmak ve personelin işe ve örgüte karşı olan davranışlarını olumlu yönde değiştirmek amaçlanmaktadır (Tortop, 2005: 188). EBB'nin 2018 faaliyet raporunda yer alan “*Kurum personelinin kalitesini arttırmak ve mevzuata ilişkin bilgilerinin pekiştirilmesi amacıyla Daire Başkanlıklarından gelen talepler doğrultusunda hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmesi ve çeşitli dernek ve kurumlarca il dışında düzenlenen seminerlere ilgili personellerin katılımının sağlanması işlemleri yürütülmektedir.*” ifadesi hizmet içi eğitime önem verildiğini göstermektedir (EBB, 2018: 36-37).

EBB de çalışanlara uyguladığı hizmet içi eğitimlerle aslında birçok hedefler belirlemektedir. Hizmet içi eğitimlerin aslında 3 temel amacı bulunmaktadır. Bunlar ise (Tortop, 2005: 188);

- Personele uygulamakta olduğu işin daha iyi yapabilmesini sağlamak için yetenek kazandırmak ve geliştirmek,
- Personelin üst görevlere geçebilmesi doğrultusunda yeterlilik kazandırmak,
- Personelin işe ve örgüte karşı olan davranışlarını olumlu yönde değiştirmektir.

3.6.13. Sosyal Belediyecilikte En Fazla Öne Çıkan Hizmet Beklentileri

Belediyeler halkın isteklerine göre hizmetler üreterek bireylerin hayatlarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadırlar. Nihayetinde belediyeler halkın isteklerini yerine getirebildikleri oranda başarılı sayılabilmektedirler. EBB'nde görüşmeye katılanlara “Eskişehir halkının sosyal belediyecilikte en fazla öne çıkan hizmet beklentileri nelerdir?” sorusu sorulmuştur.

Tablo 10. EBB'nin Öne Çıkan Hizmet Beklentileri Hakkındaki Görüşleri

En Çok Cevap Verilen	Hizmet- Grup
1.	Ayni Yardımlar
2.	Engellilere Yönelik Hizmetler
3.	İş Olanağı

Tablo 10’da görüldüğü üzere görüşmeye katılan çalışanlar Eskişehir halkında öne çıkan hizmet beklentisi olarak en çok “Aynı yardımlar, engellilere yönelik hizmetler ve iş olanağı” olduğunu belirtmiştir.

3.6.14. Sosyal Hizmet ve Yardım Sunumlarında Karşılaşılan Güçlükler

Sosyal belediyecilik faaliyetleri uygulanırken birçok alanda sorunlarla karşı karşıya kalınmaktadır. Bu sorunlar belediyelerin kaynak yetersizliği, merkezi yönetimle belediyeler arasında eşgüdüm sorunu, sosyal belediyeciliğin kavram karmaşası, yöneticilerin olumsuz davranışları, veri yetersizlikleri, koordinasyon eksikliği ve çok başlılık, uzman personel yetersizliği, hizmetlerin sunumunda standart yokluğu, sosyal belediyecilik istismarı, sürdürülebilir ve kurumsal olamama ve son olarak paylaşım ve katılım yetersizlikleriyle karşılaşılabilmektedir.

EBB’nde görüşmeye katılanlara “Sosyal hizmet ve yardım sunumlarında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılanlardan en çok cevap alınan bütçe sıkıntısı olduğudur. G-1 ise “İmkanımızın olmadığı noktalarda vatandaşa karşı çaresiz kalmak”, G-5 de “Kaynak ve personel yetersizliği büyükşehir belediye yasasından sonra hizmet alanının genişlemesi”, olarak karşılaştıkları güçlükleri ifade etmişlerdir. Fakat 2. sırada ise yaşanan güçlüğü en çok cevap verilen “Her ne güçlük olursa olsun bir şekilde ortadan kaldırmaya çalışıyoruz.” diyerek herhangi bir zorluk yaşamadıklarını, zorluk yaşasalar bile aşmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda Şekil 5’de sosyal yardım ve hizmet sunumlarında karşılaşılan güçlükler zihin haritası ile gösterilmiştir.

Şekil 5. Sosyal Hizmet ve Yardım Sunumlarında Karşılaşılan Güçlüklerin Zihin Haritası ile Gösterimi

EBB'nin de bütçe sıkıntısı olarak karşılaştığı güçlük belediyelerin en çok karşılaştığı sorun olmaktadır. Bu durum ise yeterli kaynaklar bulunmadığı takdirde sosyal belediyecilik alanında devam edilen projelerin risk altına girmesi ve yeni projelerin başlamamasına neden olabilmektedir.

3.6.15. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin Hangi Hizmetlerde Başarılı ve Başarısız Olduğunun Değerlendirilmesi

Belediyeler yasalarla kendilerine yüklenmiş olan sosyal belediyecilik alanındaki görev ve sorumlulukları bütün çabalarıyla sürdürmeye çalışmaktadırlar. EBB'nde görüşmeye katılanlara “Sosyal hizmet/yardım alanlarından hangisinde kendinizi başarılı ya da başarısız buluyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılan kişilerin sosyal belediyeciliğin bütün alanlarında kendilerini başarılı bulduklarını ifade etseler de G-1 “madde bağımlıları”, G-9 ise “Sığınmacılar ve LGBTİ'ler” konusunda eksik kaldığını ifade etmişlerdir.

Madde kullanımı önlenemeyen halk sağlığı sorunudur. Özel kuruluşlardaki tedavi ücretlerinin yüksek olması, kamu hastanelerinin talepleri yeteri kadar karşılaması sonucunda bu sorunu yerel yönetimlerin alana dahil olması sonucunu doğurmuştur. Ancak Türkiye’de yeni bir uygulama alanı olmasından dolayı uzman personel sayısı oldukça sınırlıdır (Yıldız, 2018: 27). 2018-2023 yıllarını kapsayan Ulusal Uyuşturucu ile Mücadele Strateji Belgesinde yerel yönetimlerin uygulamalarına personel ve finansal destek verileceği ilan edilmiştir. Bu planda yerel yönetimlerle birlikte yürütülen çalışmaların daha da artırılması ve çalışmaların süreklilik sağlanması hususunda koordinasyon sağlayacak yapıların oluşmasına karar verilmiştir. Bunu takiben geliştirilecek olan yeni modeller ile çalışmaların desteklenmesiyle hizmet ağı genişletileceği belirtilmiştir (UUM, 2017: 3-5). Aşağıdaki tabloda belirtilen hedefler ile yerel yönetimlere tedavi ve rehabilitasyon merkezleri açmaları halinde işlemlerinin hızlandırılmasında, bağımlılığı önleyecek projelerin sağlanmasında noktasında önemli destekler verileceği görülmektedir. Böylelikle yerel yönetimler uyuşturucu bağımlısı bireylerin topluma kazandırılması ve rehabilite edilmesinde oldukça önemli bir kurum haline gelmeye başladıkları ortadadır.

Tablo 11. Ulusal Uyuşturucu ile Mücadele Strateji Belgesi’nde Yerel Yönetimlere Sağlanacak Yardımlar⁹

Strateji ve Amaçlar	<ul style="list-style-type: none">❖ “Arz ile mücadele alanında yerel düzeyde yapılan örnek ve yeni çalışmaların merkez kolluk birimlerince paylaşımının sağlanması”,❖ “İl/ilçelerin öncelikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda yerel yönetimlerle uyuşturucu ile mücadele çalışmaları kapsamında iş birliklerine ilişkin protokollerin yapılması”,❖ “Yapılacak bölge toplantıları ile illerdeki çalışmaların desteklenmesi, iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması ve yaşanan sorunların yerinde çözülmesi sağlanması”,❖ “Danışmanlık, tedavi, rehabilitasyon ve sosyal uyum merkezlerinin açılması için kamu kurumlarından talepte bulunulması halinde yer tahsisi ile ilgili işlemlerin hızlandırılarak öncelik verilmesi”,❖ “Madde bağımlılığı ile mücadeleyi konu alan sosyal içerikli projelere öncelik verilerek desteklenmesi”,❖ “Gençlik Projeleri Destek Programı (GPDP) kapsamında bağımlılığı önleme ve tedavi sonrası süreci desteklemeye yönelik projelerin (sosyal uyum, kültür, sanat, sağlıklı yaşam ve spor temalı) finansmanının sağlanması”.
------------------------------------	--

Örnek çalışma olarak Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Oya Bahadır Yüksel Gençlik Merkezi ile 14- 19 yaş aralığında bulunan madde bağımlısı gençlerin tedavisi yapılmakta ve meslek sahibi olmaları yolunda gereken çabayı göstererek bireyi ve ailesini topluma kazandırılmasında büyük rol üstlenmektedir. Bursa Büyükşehir Belediyesi ise madde ve alkol bağımlılığı ile mücadele etmek için Gençlik ve Aile Destek Merkezi kurmuş ve burada madde bağımlısı olan kişilerin tıbbi tedavi olmalarının yanı sıra psiko-sosyal destek sağlayarak sosyal ve kişisel gelişimlerine katkı sağlayarak madde kullanımlarını azaltmak, risk altındaki genç, çocuk ve yetişkinlere yönelik önleyici ve koruyucu çalışmalar yapmaktadır (GM, www.gantep.bel.tr, 2019)

Son yıllarda yerel yönetimler tarafından LGBTİ’ler (lezbiyen, gey, biseksüel, trans, interseks) ile ilgili çalışmalar hayata geçirilmeye başlamıştır. LGBTİ’lerin de karar alma süreçlerine katılımlarını sağlamak amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda Kadıköy Kent Konseyi bünyesinde LGBTİ meclisi kurulmuştur. Bodrum Kent Konseyi’nde ise genel kurulda LGBTİ’ler için %5 kontenjan tanınmıştır.

Bursa- Nilüfer Belediyesi LGBTİ’lere yönelik olarak Toplumsal Eşitlik Merkezi’nde psikolojik destek hizmeti sunulmakta, sosyal hakları konusunda bilgilendirme çalışmaları yapılmakta, pembe kimliklerini alan trans kadınlar için de

⁹ 2018-2023 Ulusal Uyuşturucu ile Mücadele Strateji Planı’ndan Elde Edilen Bulgular Doğrultusunda oluşturulmuştur.

sığınak kabulü yapılmakta, üstelik sadece Nilüferli'lerin değil diğer illerden LGBTİ'lerin başvurusu alınarak bilgilerin gizli tutulmasıyla belediye hizmetlerine erişimleri sağlanmaya çalışılmaktadır (NB, www.nilufer.bel.tr , 2019). Çankaya Belediyesi ise Yerel Eşitlik Eylem Planı'nda "Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme" ve "Kentsel Hizmetlerin Sunumunda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" ile LGBTİ'li bireyler ile ilgili çalışmalar yürütmeye başlamıştır (ÇB, www.cankaya.bel.tr , 2019).

UNESCO çatısı altında yer alan Avrupa Irkçılık Karşıtı Kentler Ağı (ECCAR) ile yaşlı, engelli, kadın, mülteci ve LGBTİ'li gibi ayrımcılığa uğrayan grupların yerel yönetimler tarafından güçlendirilmesi üzerine çalışmalar yapmaktadır. bu kuruluşa Türkiye'den sadece Şişli Belediyesi ve Antalya Büyükşehir Belediyesi üyedir (Eccar, www.eccar.info, 2019). Gökkuşluğu Şehirler Ağı (Rainbow Cities Network) da benzer amaçları benimsemektedir. Türkiye'de Gökkuşluğu Şehirler Ağı'na (Rainbow Cities Network) Beşiktaş, Şişli ve Nilüfer Belediyesi üyesidir (RBC, www.rainbowcities.com, 2019).

3.6.16. Hizmetlerden Yararlananlar İçin Memnuniyet Anketi ya da Görüşme Yapılması ve Anket/Görüşmelerin Kamuoyu ile Paylaşılması

Belediyeler seçimle iş başına gelmeleri ve halkla iç içe olmaları nedeniyle sundukları hizmet ve uygulamaların halkın ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayabilmeleri için onların şikâyet ve dileklerini dikkate almak zorundadır. Böylelikle belediyeler halkın talep ve isteklerini yerine getirebildikleri oranda başarılı olarak kabul edilmesi olasıdır.

EBB'nde görüşmeye katılanlara "Hizmetlerden yararlananlar için herhangi bir memnuniyet anketi ya da görüşme yapıyor musunuz? Eğer anket ya da görüşme yapıyorsanız bunu kamuoyu ile paylaşıyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılanların çoğunluğu memnuniyet anketi ya da görüşmenin yapıldığını belirtirken, *hayır* cevabında bulunanlar da olmuştur. Hayır diyenler ise "*geri dönüş*" aldıklarını ifade etmişlerdir. Anket ya da görüşmelerin kamuoyu ile paylaşılmasında ise görüşmeye katılanlardan 10 kişi hayır derken, 3 çalışan evet demiştir. Evet diyen çalışanlardan G-5 ise paylaştıkları zaman anket ya da görüşmenin sonucunu "*sosyal medya*" aracılığı ile duyurduklarını ifade etmiştir. Cevaplar değerlendirildiğinde EBB'nin hizmet kalitesini arttırmak için anket ya da görüşme yaptığı söylenebilmektedir.

Yapılan anket sonuçlarının belediye yönetimi tarafından değerlendirilmesi de oldukça önemlidir. Düzenli aralıklarla toplanan belediye meclisi ya da birim toplantıları ile anket sonuçlarının derinlemesine analizinin yapılması mevcut ve gelecekteki uygulamaların oluşturulmasında daha sağlıklı bir şekilde ilerlemesine katkı sağlayacağı bir gerçektir.

Belediyelerin vatandaşlarının istek ve şikayetlerini ölçen anketleri düzenlediği gibi kamuoyu ile eksiksiz ve tam olarak herhangi bir çarpıtmaya uğratmadan paylaşılmasını hedeflemesi şeffaflık ve iyi yönetim anlayışı ile doğru orantılıdır. Böylelikle halkın belediye hakkındaki genel değerlendirmeyi de görebilmesini ve vatandaşın belediyeye güven duygusunun artırılmasını da sağlamaktadır.

3.6.17. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Alanındaki Sorunları

Literatürde sosyal belediyecilik anlayışı ile sorunlar 10 başlık altında toplanmaktadır. Bu çerçevede EBB'nde görüşülen kişilerden alınan cevaplar doğrultusunda sosyal belediyecilik alanında hangi sorunları yaşadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 12. Araştırma Sonucunda Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin Karşılaştığı Sosyal Belediyecilik Alanındaki Sorunların Tespiti

	Karşılaşılan Sorunlar	Evet	Hayır
1.	Belediyelerin Gelir Kaynaklarının Yetersizliği	✓	
2.	Merkezi Yönetim ile Belediyeler Arasındaki Eşgüdüm Sorunu		✓
3.	Sosyal Belediyeciliğin Kavram Karmaşası		✓
4.	Yöneticilerin Olumsuz Davranışları		✓
5.	Veri Yetersizlikleri		✓
6.	Hizmetlerin Sunumunda Uzman Personel Yetersizliği	✓	
7.	Hizmetlerin Sunumunda Standart Yokluğu		✓
8.	Sosyal Belediyeciliğin İstismarı		✓
9.	Sürdürülebilir ve Kurumsal Olamama		✓
10.	Paylaşım ve Katılım Yetersizliği		✓

Tabloda 12’de görüldüğü üzere yapılan araştırma sonucunda EBB’nin literatürde 10 başlık altında toplanan sosyal belediyeçilik sorunlardan 2 tanesini yaşadığı tespit edilmiştir. Bunlar gelir kaynağı yetersizliği ve uzman personel yetersizliğidir. Bu sorunların çözümü de merkezi yönetimin desteğinin sağlanması ile doğru orantılıdır. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin de 2018 yılı faaliyet raporunda “*Nitelikli personel istihdamının artırılması ile Belediyemizin gelişimine önemli ölçüde katkı sağlayacağımızı düşünmekteyiz.*” şeklinde de değerlendirme yapılmıştır (EBB, 2018: 411).

3.6.18. Sosyal Belediyeçiliğin Geliştirilmesi

Sosyal belediyeçilik kavramı son dönemlerde giderek yerel yönetimlerin gündemine girmiş ve sık kullanılan bir kavram olarak karşılaşılmaya başlanmıştır. Fakat uygulamaları incelendiğinde kendisini sosyal belediyeçi olarak tanımlayan ve faaliyetlerini de sosyal belediyeçilik olarak adlandıran birçok belediye bulunmaktadır. Sosyal belediyeçilik özünde geleneksel belediyeçilik anlayışının dışına çıkarak birçok alanda halka hizmet götürmeyi amaçlayan belediyeçiliktir. Sosyal içerikli depremlerin yaşanmaması ve daha çok insan merkezli politikaların üretilebilmesi için sosyal belediyeçilik mantığının geliştirilmesi gerekmektedir.

EBB’nde görüşmeye katılanlara son olarak “Sosyal belediyeçiliğin geliştirilmesi için neler yapılabilir?” sorusu sorulmuştur. Görüşmeye katılanlara sosyal belediyeçiliğin nasıl geliştirilebilir diye sorulduğunda en çok cevap aldığımız devletin destek sağlayarak belediye bütçelerinin artırılması cevabı olmuştur. Ayrıca G-3, “*EBB faaliyetlerinin diğer belediyelere örnek olarak gösterilmesi gerektiğini*”, G-1 ise “*Türkiye genelinde vizyon sahibi belediye başkanı ve çalışanların olması ile*”, G-10 ise “*İhtiyaç sahiplerine yapılan tüm hizmetlerin değerlendirilip uygulanması*” ile sosyal belediyeçiliğin geliştirilmesi hakkındaki düşüncelerini belirtmişlerdir.

Şekil 6. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Geliştirilmesi İçin Gerekenlerin Zihin Haritası ile Gösterimi

Şekil 7’de gösterilen sonuçlar doğrultusunda, birinci değerlendirme yapıldığında sorunun cevabında vurgulanan konuların bütçe ve ihtiyaç taramasının değerlendirildiğini söylemek mümkündür. Böylelikle belediyeler bütçelerinin artması ve ihtiyaç taramalarını ilgili kurumlarla ortaklaşa hareket ederek yapmaları doğrultusunda sosyal belediyecilik kapsamındaki hizmetlerini daha fazla ihtiyaç sahibi kişiye ulaştırabileceklerdir.

Tablo 13. Sözcük Sıklığının Gösterilmesi

Sıra	Sözcük Sıklığı	Kelime
1.	248	Sosyal
2.	122	Belediyeçilik
3.	84	Hizmet
4.	72	Yardım
5.	34	Engelli
6.	23	Kadın
7.	14	Proje

Tablo 13 ve kelime bulutu (Şekil 8) incelendiğinde sırasıyla sosyal (248 defa), belediyeçilik (122 defa), hizmet (84 defa), yardım (72 defa), engelli (34 defa), kadın (23 defa) ve proje (14 defa) kavramları aynı kökte ya da eş anlamlı kelimelerin en sık kullanılan kavramlar olduğu görülmektedir. Bu durum, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nde yapılan araştırmada sosyal belediyeçilikte sosyal yardım ve hizmet konularının ağırlıklı ifade edildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca bu anlayışta yapılan görüşmeler sonucunda engelli ve kadın ağırlıklı çalışmalar yürütüldüğünü ortaya koymaktadır. Görüşmeye katılan çalışanlara da sorulan “En fazla proje yaptığınız alan ya da grup hangisi?” sorusundan alınan cevapları kanıtlar niteliktedir (Tablo 9). Kelime bulutu incelendiğinde sosyal kelimesinin dikkati çekmesinin yanı sıra toplumda dezavantajlı gruplar arasında gösterilen kadın, engelli, çocuk, genç ve göçmen kelimeleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca sosyal belediyeçiliğin temel ilkesi olan hizmetleri uygulamada ayırmadan herkese eşit bir şekilde hizmet sunmasının kelimeleri olan herkes, eşit, ayırmaksızın ve adaletli kelimelerine kelime bulutunda karşılaşılmıştır.

SONUÇ

Tarihsel süreç içerisinde sosyal sorunlara karşı çözüm üreten ilk uygulamaların ağırlıklı olarak acıma, hayırseverlik ve sosyal yardımlar çerçevesinde gerçekleştiği görülmektedir. Sosyal devlet dönemine kadar devam eden bu uygulamaların merkezi yönetimin dışında aile, komşular, akraba, dini kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Çalışmanın konusunu oluşturan sosyal belediyeciliğin temelleri aslında bu uygulamalara dayanmaktadır. İskandinav ülkeleri ve özellikle İngiltere’de geçmiş 1600’lü yıllardaki yoksulluk yasalarına uzanan bu uygulamalar, sosyal belediyecilik anlayışının şekillenmesinde rehber olmuştur. Türkiye’deki sosyal belediyecilik anlayışı ise Batı’daki uygulamalara paralel bir şekilde gelişme göstermemiştir. Geç şehirleşen ve sanayileşen bir ülke olarak Türkiye’de bu alandaki önemli gelişmeler 1970’li yıllarla birlikte gün yüzüne çıkmaya başlamıştır.

Türkiye’de 1950’li yıllardan sonra hızla gelişmeye başlayan belediyecilik hizmetleri ve 1973 seçimlerinden sonra daha belirgin hale gelen sosyal belediyecilik anlayışı belediye başkanlarının gayretleri ile kendini gösterebilmiştir. Bu döneme kadar, özellikle de büyük kentlerin çoğunda, merkezi yönetim ile belediye yönetimleri aynı siyasi partiye mensup olmuşlardır. Bu da merkezi yönetim ne istiyorsa yerel yönetim onu yapar anlayışına yol açmaktaydı. Ancak 1973 seçimlerinden sonra bu durum değişmeye başlamıştır. 1973 yılından itibaren sosyal demokrat görüşe sahip yöneticiler geleneksel düşüncenin aksine halkın hizmetlerde söz sahibi olması gerektiğine inanarak hareket etmişlerdir. 1980 dönemiyle ülke içindeki siyasi gelişmeler bu anlayışın tam tersine dönmesine sebep olmuş, belediyeler merkezi idarenin denetimi altına girmiş ve nihayetinde bu anlayışın dinamikliğinin kaybedilmesine yol açmıştır. Belediyelerin yeniden sosyal içerikli uygulamalara etkin olarak yönelmeleri 1990’lı yıllarda Refah Partisi’nin birçok belediye başkanlıklarını kazanmasıyla birlikte gündeme gelmeye başlamıştır. Bu dönemde yine belediye başkanlarının kişisel çabaları toplum temelinde kabul görmüştür. Hizmete sunulan politikaların seçimlerde vatandaşların tercihlerini etkilediği anlaşılınca başka partilere mensup belediye başkanları da bu özellikteki hizmetleri sahiplenmiş ve faaliyet alanı hızla genişlemiştir.

1990’lı yılların sonu itibariyle sosyal belediyecilik anlayışı belediyeler tarafından gittikçe benimsenen bir anlayış biçimine dönüşmeye başlamıştır.

Belediyelerin günümüzdeki sosyal belediyecilik faaliyetleri, geçmişte tecrübe edinilen hem liberal belediyecilik hem de toplumcu belediyecilik anlayışına dayanmakla beraber kendilerini sayısız alanda geliştirerek hızla yol almıştır.

Sosyal belediyeciliğin hukuksal çerçevesini 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 6360 sayılı Kanun oluşturmaktadır. Bu yasal düzenlemeler ile belediyelerin yetki, görev ve sorumluluklarında önemli artışlar meydana gelmiştir. Bu kapsamda yerel halkın sorunlarına yerinde ve daha hızlı çözüm üretilmesi, vatandaşın yönetime katılımı, daha verimli, etkin ve çözüm odaklı belediyecilik anlayışının hayata geçirilmesi amaçlanmıştır. Belediyelerin gerek kanunların verdiği sorumluluk ve görevleri yerine getirmesi gerekse sosyal belediyecilik kapsamındaki uygulamaları yerine getirebilmesi için yeterli idari ve mali olanaklara sahip olması oldukça önemlidir.

Sosyal belediyecilik oldukça geniş faaliyet alanına sahiptir. Başlangıçta sadece sosyal yardımlar olarak algılanan bu anlayış biçimi günümüzde; kadın, çocuk, genç, yaşlı, işsiz, yoksul, engelli ve sığınmacılara yönelik hizmetlerde belediyelerin üstlendikleri rolleri de içermektedir. Beşikten mezara şeklinde nitelendirilen sosyal yardım ve hizmetler, hayatın her döneminde farklı boyutlarla sürdürülmektedir. Osmanlı'dan günümüze kadar olan süreçte belediyeler mali ve idari kısıtlar altında bile, birçok alanda önemli fonksiyonlar üstlendikleri görülmektedir. Bu durum ise, belediyelerin kendilerine yeni yasal düzenlemelerle tanınan alanlarda oldukça önemli sayılabilecek birikim ve deneyim düzeylerine sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Belediyeler kısıtlı bütçeleriyle sayısız sorunla yerel ölçekte mücadele etmektedir. Bu nedenle belediyeler daha etkin hizmet sunabilmek amacıyla uluslararası kuruluşlara üye olabilmekte, kardeş şehir ilişkileri kurabilmekte, Avrupa Birliği fonlarından yararlanabilmekte ve belediyeler arasında işbirliği yapabilmektedir. Bu ulusal ve uluslar arası işbirliklerinin sosyal belediyecilik anlayışına olumlu etkileri bulunmaktadır. Belediyelerin ortak sorunlarda birlikte hareket edebilmesine, sosyal ve kültürel alanlarda gelişmesine, bilgi ve tecrübe paylaşımına, iyi projelerin desteklenmesine ve iyi projelerin yaygınlaştırılmasına katkı sağlamaktadır. EBB de bu işbirliklerinden yararlanmaktadır. Belediyeler arasında düzenlenen yarışmalar ise, sosyal belediyecilik projelerinin artmasını ve çeşitlenmesini sağlamaktadır. EBB

uyguladığı birçok proje ile (Tablo 6) belediyeler arasında ilk ve öncül kurum olmayı da başarmıştır. EBB Es Çocuk Evi, Balmumu Heykeller Müzesi, Bilim Deney Merkezi, Kurtuluş Müzesi gibi birçok faaliyetleri Türkiye'ye örnek olmaktadır.

Türkiye'de sosyal belediyecilik anlayışının Eskişehir Büyükşehir Belediyesi üzerinden değerlendirilmesi amacıyla yapılan görüşmeler sonucunda; dezavantajlı gruplara yönelik sosyal patlamayı önlemek amacıyla sanatsal, kültürel ve eğitimsel etkinlikler düzenlendiği, Eskişehir halkının en çok talep ettiği sosyal belediyecilik hizmetinin aynı yardımlar olduğu ve sosyal yardım ve hizmet sunumlarında en çok bütçe sıkıntısı çekildiği tespit edilmiştir. Ayrıca, sosyal yardım ve hizmetlerden yararlanacak kişi ya da grupların araştırma çerçevesinde belirlendiği ifade edilmiştir. EBB'nin yapmış olduğu projelerde de öncelikli olarak engelli ve kadınlara yönelik hizmet verdiği ve bu gruptaki bireylere yönelik hayatlarını iyileştirme çalışmaları yaptığı görülmüştür.

Görüşmeye katılanlar tarafından Türkiye'deki sosyal belediyecilik anlayışı ise genel olarak başarısız görülmekte ve Büyükşehir Belediye Kanunu'nun yetersiz olduğu belirtilmektedir. Kanunun sosyal belediyecilik kapsamında pek çok sorumluluk yüklediği ancak bütçelerinin yetersiz olduğu vurgulanmıştır. Görüşülen kişiler sosyal belediyecilik faaliyetlerinin son zamanlarda artmasının nedenini ise, belediyelerin vatandaşlara daha iyi bir hizmet sunmak istemesi ve ekonomik koşulların kötüleşmesi olarak açıklamışlardır.

Günümüzde yaşanan sosyal alandaki çeşitli sorunların önlenmesi, çözümlenmesi ve hizmetlerin geliştirilmesinde belediyelere önemli görevler düşmektedir. Gerekli tedbirler alınmaz ise daha büyük olan sosyal sorunlarla karşılaşılması kaçınılmaz hale gelecektir. Sosyal sorunlar meydana geldikten sonra değil, meydana gelmeden önce önlemler alınması gerekmektedir. Bu anlamda Türkiye'de sosyal belediyeciliğin geliştirilebilmesi için; vizyon sahibi belediye başkanının ve nitelikli ve yeterli sayıda personelin olması, ilgili kurumlarla ortaklaşa çalışılması, ortak veri paylaşımının sağlanması, belediye bütçelerinin iyileştirilmesi ve böylelikle sosyal harcamalara daha fazla pay ayrılması ve ihtiyaç taramalarının doğru olarak yapılması oldukça önemlidir.

Sonuç olarak belediyeler, halkın beklenti ve ihtiyaçlarını karşılamak, belediye hizmetlerinden memnuniyetlerini yükseltmek, sosyal yardım ve hizmet politikalarının

adil dağılımlını sağlamak, ihtiyaç duyan herkese ulaşmak gibi önemli amaç ve hedefler belirlemektedirler. Belediyeler sosyal belediyeclik ile ilgili amaç ve hedeflerine ulaşmak için bu nerileri dikkate alarak projeler gerçekleştirmelidirler. Böylece belediyeler gerçek anlamda başarılı bir *sosyal belediye* olabileceklerdir.

KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL, Ş., (2009), “Türkiye’de Belediyecilik Anlayışının Dönüşümünü Küreselleşme Üzerinden Okumak”, *Yerel Yönetimlerde Sosyal Demokrasi, Toplumcu Belediyecilik, Teorik Yaklaşımlar, Türkiye Uygulamaları*, (Ed. İhsan Kamalak, Hüseyin Gül), İstanbul, Kalkedon Yayıncılık, s. 99-124.
- AKBAŞ, D., (2009), “Avrupa Birliği Sosyal Politikası”, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- AKMAN, Ç., (2016), “Evaluating The Current Situation Via Town Twinning Practices In Turkey”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, CIEP Özel Sayısı, s. 1055-1071.
- AKMAN, Ç., (2017), “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Uluslararası Kuruluşlara Üyelikleri Üzerine Bir Değerlendirme”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.22, S.2, s. 485-510.
- AKMAN, Ç., ve AKMAN, E., (2017), “Türkiye’de Kardeş Şehir Uygulamalarının Dört Büyükşehir Belediyesi Üzerinden Nitel Bir Analizi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.2, S.27, s. 228-254.
- AKYÜZ, F., (2008), “Sosyal Yardımdan Sosyal Sigortaya: Bismarckyan ve İngiltere Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Tarihsel Dönüşümü” Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.1, S.5, s. 58-70.
- AL, H., (1998), *Kadı’dan Şehremine’ne Belediyelerin Kuruluşu*, İstanbul, İlke Yayınları.
- ALTAN, Z. Ve YENER, Ş., (2003), “Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar”, Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi, C.7, S.2, s. 2-36.
- Ankara Belediyesi, <https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/hanimlar-lokali>, (Erişim Tarihi: 05.02.2019).
- Ankara Belediyesi Engelli Hizmetleri (ABEH), <https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/engelli-hizmetleri/engelliler-ticaret-merkezi>, (Erişim Tarihi:08.02.2019).

- Ankara Belediyesi Sosyal Hizmetler (ABSH), <https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/cocuk-hizmetleri>, (Erişim Tarihi: 08.02.2019).
- ASAGM., (2010), Sosyal Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü: Türkiye’de Kamusal Sosyal Yardım Alanların Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü Araştırması, Yay. Haz. Sadık Güneş, Ankara, A.S.A.G.M. Yayınları.
- ASPB, (2013), “Son 11 yılın Sosyal Politika Kazanımları”, Çalışma Raporu, ASPB.
- ASPB, (2017), “*Türkiye’nin Bütünleşik Sosyal Yardım Sistemi*”, Ankara, The World Bank.
- AKTAN, C., C., (1995), “*21. Yüzyıl İçin Yeni Bir Devlet Modeline Doğru Optimal Devlet*”, İstanbul, TÜSİAD Yayınları.
- AKTAN, C., C., ve ÖZKIVRAK, Ö., (2006), *Sosyal Refah Devleti*, İstanbul, Okutan Yayıncılık.
- AKTEL, M., (2007), “Yerel Yönetimlerde Özürlülere Yönelik Uygulamalar”, (Ed. Hüseyin Özgür, Muhammet Kösecik), *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-II*, Ankara, Nobel Yayıncılık, s. 226-245.
- ALBAYRAKTAROĞLU, S., (2010), “Profesyonelleşme Olgusu ve Mesleki Profesyonelleşme Açısından Türkiye’de Sosyal Hizmet Mesleği: Sakarya Örneği”, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- ALPAYDIN, Y., (2007), “Bir Sosyal Politika Aracı Olarak Yerel Yönetim Yetişkin Eğitimi Etkinlikleri: İSMEK Örneği”, Sosyal Politikalar Dergisi, Kış, S.2, s. 64-72.
- ALTAN, Ö., Z., (2007), Sosyal Politika, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını:900, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.
- ALTUN, Ö., (2007), “Kent Yoksulluğunu Önlemede Kent Yönetimlerinin Rolü: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği”, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

- ASPB, (2012), Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Çocuk Hizmetlerine İlişkin Yurt Dışı Raporları (Ed. Mustafa Can, Selçuk Öncül), Ankara.
- ATEŞ, H., (2009), “Sosyal Belediyecilik”, Çevre Dergisi, C.16 S.49, s. 88-95.
- Avrupa Birliği (AB), https://www.ab.gov.tr/_44618.html, (Erişim Tarihi: 20.02.2019).
- Avrupa Birliği EKOSEP (AB-EKOSEP), https://www.ab.gov.tr/_46071.html, (Erişim Tarihi: 08.02.2019).
- Avrupa Birliği İKGOP (AB-İKGOP), https://www.ab.gov.tr/_42935.html, (Erişim Tarihi: 08.02.2019).
- Avrupa Birliği İGEP (AB-İGEP), https://www.ab.gov.tr/_46071.html, (Erişim Tarihi: 08.02.2019).
- Avrupa Irkçılık Karşıtı Kentler Ağı (ECCAR), <https://www.eccar.info/en/members>, (Erişim Tarihi: 15.06.2019).
- AYDIN, M., (2008), *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*, İstanbul, Yedirenk.
- AYDINLI, İ., H., (2004), *Sosyo-Ekonomik Dönüşüm Sürecinde Belediyeler*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- BABAOĞLU, C., ve KOCAOĞLU, M., (2017), “Kentli Sığınmacılar Meselesi ve Belediyeler”, Türk İdare Dergisi, S.485, s. 497-516.
- BABAOĞLU, C., (2018), “Türkiye’de Anakentlerde Engellilere Yönelik Hizmetler ve Sorun Alanları”, TESAM Akademi Dergisi, Yerel Yönetimler Özel Sayısı. s. 79-110.
- BAĞLI, S., (2011),” Alman Yerel Yönetim Yapısı”, Türk İdare Dergisi, S.473, s. 43-73.
- BARKAN, Ö., L., (1963), “Osmanlı İmparatorluğunda İmaret Sitelerinin Kuruluş ve İşleyiş Tarzına Ait Çalışmalar”, İstanbul Üniversitesi İktisat Mecmuası C.23, S.1-2 s. 239-296.

- BARKAN, Ö., L., (1985), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Esnaf Cemiyetleri”, İstanbul Üniversitesi İktisat Mecmuası, C.41, S.1-4, s. 39-46.
- BATUMAN, B., (2010), “Toplumcu bir Belediyecilik Modeli: “Yeni Belediyecilik Hareketi” 1973-1977”, Mülkiye Dergisi, C.34, S.266, s. 223-241.
- BAY, A., (2017), “Osmanlı’da Kısa Ömürlü Bir Hayır Kurumu: Dulhane (1884-1896)”, Türkiyat Mecmuası, C.27, S.1, s. 47-64.
- BAYARTAN, M., (2008), “Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler”, Osmanlı Bilimi Araştırmaları, C.10, S.1, s. 157-175.
- BAYRAKTAR, B., (2013), “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Sosyal Politikaya Bakış Açısı Sosyal Belediyecilik (Nilüfer ve Yıldırım Belediyesi Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- BAYRAKTAR, U., S., ve PENPECİOĞLU, M., (2008), “Başka Bir Kentsel Gelişme Tahayyülü Mümkündür, Özgün Bir Yerel Liderlik Tecrübesi Olarak 1977-1980 Arası Ankara Belediyesi Ali Dinçer Dönemi”, Mülkiye Dergisi, C.32 S.261, s. 88.
- BEKİ A., (2008), “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Ümraniye Belediyesi Örneği”, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Sakarya.
- BERKÜN, S., (2017), “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı”, e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi”, C.9, S.2, s. 582-598.
- BİNGÖL, E., S., (2015), “Yerel Yoksulluk Yönetimi: İngiltere Örneği ve Sosyal Belediyecilik Bağlamında Türkiye’de Büyükşehir Belediyeleri Üzerine Bir Araştırma”, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- BİNGÖL, O., (2015), “Genel Bağlarıyla Sosyal Hizmet ve Toplum”, Araştırma Makalesi, Mavi Atlas, C.5, S.5, s. 69-77.
- BLAND, R., (1999), “Independence, Privacy and Risk: Two Contrasting Approaches to Residential 165uruluş165 Older People”, Ageing and Society, No. 19, pp. 539-560.

- BRAKMAN, S., GARRETSEN, H., ve OUMER A., (2014), “Town Twinning and German City Growth”, Cesifo Working Paper No. 4754 Category 8: Trade Policy.
- BUĞRA, A., ve KEYDER, Ç., (2003), Yeni Yoksulluk ve Türkiye’nin Değişen Refah Rejimi, UNDP, Ankara, Ajans-Türk.
- BUĞRA, A., ve KEYDER, Ç., (2006), *Sosyal Politika Yazıları*, (Der., Ayşe Buğra, Çağlar Keyder), İstanbul, İletişim Yayınları.
- BÜLBÜL, D., (2013), “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Kamu Kesimi Bütçesi Üzerine Etkileri”, International Anatolia Academic Online Journal, C.1, S.2, s. 48-69.
- CIF, (2009), “Uluslararası Dostluk Konseyi (CIF) İsveç Mesleki ve Kültürel Değişim Programı Raporu”
https://www.academia.edu/13880192/%C4%B0SVE%C3%87_SOSYAL_REFAH_S%C4%B0STEM%C4%B0_ve_SOSYAL_H%C4%B0ZMETLER-RAPOR,
(Erişim Tarihi: 25.05.2019).
- CİTİESTODAY, (2014), “How Sister City Partnerships Can Play a New Role in a Global Economy”, Cities Today Journal, May. S. 28-31.
- ÇAĞDAŞ, T., (2011), “Türkiye’de Yerel Yönetimlerde İdari Özerklik”, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.30, S.1, s. 391-416.
- ÇAMUR, A., (2017), “Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Sorumluluğu: İzmir Örneği”, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.6, S.6, s. 113-129.
- Çankaya Belediyesi (ÇB), <http://www.cankaya.bel.tr/pages/5998/KADIN-VE-AILE-HIZMETLERI-MUDURLUGU/>, (Erişim Tarihi: 05.06.2019).
- ÇETİN, Ö., Z., (2016), “*Sosyal Demokrat Belediyecilik Akımı: 1973-1977 Ahmet İsvan Dönemi İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği*”, (Ed. Ö., Okan Fettahloğlu ve Cansu Birin), 3. International Congress On Social Sciences, China To Adriatic, Congress Book, Adıyaman, İksad Yayınevi, s.418-430.

- ÇİFTÇİ, G., ve ULUOCAK P., (2010), “Almanya’da Madde Bağımlısı Çocuk ve Gençlere Yönelik Bir Rehabilitasyon Modeli: Parceval”, *Kriz Dergisi* C.2, S.18, s. 11-18.
- ÇOLAKOĞLU, E., (2012), “Kent Konseyleri İçin Katılımcı Bütçe Önerisi”, *Yerel Politikalar*, C.0, S.1, s. 1-8.
- ÇÖPOĞLU, M., (2014), “Sosyal Belediyecilik ve Sorunları”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.5, S.2, s. 223-247.
- Darulaceze Kuruluş, (2019), <https://www.darulaceze.gov.tr/Kurumsal/KurulusAmaci>, (Erişim Tarihi: 01.01.2019).
- DEMİRBİLEK, S., (2005), *Sosyal Güvenlik Sosyolojisi*, İzmir, Legal Yayıncılık.
- DİLİK, S., (1980), “Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Arasındaki İlişkiler”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Fakülteler Dergisi*, C.35, S.01, s. 73-84.
- DİLİK, S., (1988), “Sosyal Güvenliğin Tarihsel Gelişimi”, *Ankara Üniversitesi S.B.F. Dergisi*, C.43, S.01, s. 41-80.
- DİNÇ, G., ŞİMŞEK, F., EROĞLU, H., (2009), “Osmanlı imparatorluğunda Tev’em Maaşı”, *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.10, S.16, s. 77-100.
- DPT., (2001), *Sosyal Güvenlik Sekizinci 5 Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyon Raporu*, Ankara.
- DPT., (2001), *Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*, Ankara.
- DUYAN, V., (2003), “Sosyal Hizmetin İşlev ve Roller”, *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, C.4, S.2, s. 1-7.
- EBB, (2018), “Eskişehir Büyükşehir Belediyesi 2018 Yılı Faaliyet Raporu”.
- EBSP, (Tarihsiz), “Eskişehir Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Plan”, s.1-132.
- EKŞİ, S., T., (2018), *Dünya’da ve Türkiye’de Kardeş Şehircilik*, İstanbul, TDBB Yayınları.

- ERDAL, S., (2012), “Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti Uygulamaları Açısından İsveç Modelinin Değerlendirilmesi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İzmir.
- ERDAL, L., (2014), “Türkiye’de Sosyal Politika ve Koruyucu Aile Hizmet Modeli”, Sosyo-Ekonomi Dergisi, C.22, S.22, s. 172-192.
- ERDEM, I., (2006), “Avrupa’da Asgari Gelir Uygulamaları” Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu, İstanbul.
- ERDOĞAN, M., (2017), Kopuştan Uyuma Kent Mültecileri Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi: İstanbul Örneği, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- ERKAL, M., (1995), *Sosyoloji*, İstanbul, Der Yayınları.
- ERSÖZ, H., Y., (2004), Sosyal Politika Perspektifinden Yerel Yönetimler İngiltere, İsveç ve Türkiye Örneği, İstanbul, Filiz Kitabevi.
- ERSÖZ, H., Y., (2006), “Sosyal Politika-Refah Devleti-Yerel Yönetimler İlişkisi”, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, Prof. Dr. Toker Dereli’ye Armağan Özel Sayısı, C.55, S.1, s. 759- 775.
- ERSÖZ, H., Y., (2009), “Türkiye’de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Rolü ve Yeni Belediyecilik Anlayışının Esasları”, Kamuda Sosyal Politika Dergisi, Yıl.3, S.9, s. 38-47.
- ERSÖZ, H., Y., (2011), *Sosyal Politikada Yerelleşme*, İstanbul, İTO Yayınları.
- ERYILMAZ, B., (1997), Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanması, İstanbul, Birleşik Yayıncılık. ERYILMAZ, B., (2007), Kapak Soruşturması: “Sosyal Politikalarda, Önce ‘Aile’, Sonra ‘Sivil Toplum’, Sonra ‘Yerel Yönetimler’ ve Daha Üst Düzeyde ‘Merkezi Yönetim’ Kuruluşlarının Rol Alması Daha Doğru Bir Yaklaşımdır”, Sosyal Politikalar Dergisi, Kış, Sayı: 02, s. 80-82.
- ERYILMAZ, B., (2010), “Sosyal Belediyeciliğin Teorik ve Normatif Temelleri”, AK Parti Genel Merkez Yerel Yönetimler Başkanlığı, 1. Yerel Yönetimler Sempozyumu Sosyal Belediyecilik, Ankara, 88-92.

ERGİN, O., N., (1995), Mecellei Umuri Belediye (Cilt:4), İstanbul, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları.

ES, M., (2008), “Osmanlı Devleti’nde Mahalli İdareler”, Yerel Siyaset Dergisi, S.27, s. 29-38.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi (EBB),
http://www.eskisehir.bel.tr/sayfalar.php?sayfalar_id=41 , (Erişim Tarihi: 05.02.2019).

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme (EBB-TCDB),
http://www.eskisehir.bel.tr/icerik_dvm.php?icerik_id=4123&cat_icerik=1&menu_id=24 , (Erişim Tarihi: 15.06.2019).

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Misyon Vizyon (EBB-VM),
http://www.eskisehir.bel.tr/sayfalar.php?sayfalar_id=7, (Erişim Tarihi: 28.05.2019).

FİRİDİNLİOĞLU, N., (2013), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Sosyal Yardımlaşma ve Tiyatro (1870- 1907)”, Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji Bölüm Dergisi, S.22, s. 19-40.

GEDİKOĞLU, G., (2015), “Türkiye’ de yoksulluk ve yoksullukla mücadele: Biga örneği”, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

GENÇ, Y., (2009), “Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmet Uygulamaları”, Kamuda Sosyal Politika Dergisi, C.28, S.9, s. 60-67.

Gökkuşluğu Şehirler Ağı (RBC), <https://www.rainbowcities.com/cities> , (Erişim Tarihi: 25.06.2019).

GÜL, SALLAN, S., (2000), “Yeni Sağ Sosyal Güvenlik Anlayışının Tarihsel Bağlantıları: İngiltere ve Türkiye Örnekleri”, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, C.3-4, S.40, s. 51-66.

- GÜL, H., ve GÜL, S., S., (2007), “Sosyal Devletten Çalışma Refahına Geçişte Sosyal Haklar ve Yoksullar”, *Amme İdaresi Dergisi*, C.40, S.3, s. 1-30.
- GÜL, H., GÜL, S., S., MEMİŞOĞLU, D., (2007), “Türkiye’de Yoksullukla Mücadele Politikaları Kentsel Yoksulluk ve Yerel Yönetişim”, (Ed. Hüseyin Özgür, Muhammet Kösecik), *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar- II*, Ankara, Nobel Yayıncılık, s.247-283.
- GÜLER, B., A., (1994), “Belediye Gelirlerinin Yapısı: 1925-1989”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C.3 S.1, s. 25-35.
- GÜLEÇ, Y., (2014), “Türkiye’de sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasında Yerel Yönetimlerin Önemi ve İşlevi Bağcılar Engelliler Sarayı Örneği”, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- GÜLER, M., (2009), “Toplumcu Belediyeciliğin Doğuş Koşulları Üzerine” *Yerel Yönetimlerde Sosyal Demokrasi Toplumcu Belediyecilik Teorik Yaklaşımlar, Türkiye Uygulamaları*, (Ed. İhsan Kamalak, Hüseyin Gül), İstanbul, Kalkedon Yayıncılık, s. 125-158.
- HAREKET, E., ÇAĞLAYAN, T., K., DÜNDAR, H., (2016), “Çocuk Haklarına İlişkin Algı Gelişiminde Çocuk Meclisi Uygulamaları”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Number:42, Winter:3, s.445-463.
- İKİZOĞLU, M., (2000), “Yoksulluk ve Sosyal Yardım İlişkisi: Ankara Mamak İlçesi’nde Ampirik Bir Araştırma”, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB-AB), <https://ab.ibb.istanbul/bu-yaz-birlikte-gulelim-projesi/>, (Erişim Tarihi: 08.04.2019).
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Spor (İBB-Spor) <http://sporlabaglanhayata.ibb.gov.tr/> , (Erişim Tarihi: 11.04.2019).
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kadın Koordinasyon Merkezi (İBBKKM), www.ibbkkm.org , (Erişim Tarihi: 15.02.2019).

İSKEP, (2019), file:///C:/Users/Pc/Downloads/1st%20Brochure%20TR.pdf .

İzmir Belediyesi (İZB), <https://www.izmir.bel.tr/tr/TamamlananProjeler/135/68> ,
(Erişim Tarihi: 11.04.2019).

İzmir, Belediyesi,
<https://www.izmir.bel.tr/tr/SaglikliYasAlmaVeDayanismaMerkezi/38/116> (Erişim
Tarihi:10.02.2019).

JOHANSSON, R., ve BORELL, K., (1999), “Central Steering and Local Networks:
Old-Age Care in Sweden” Public Administration, Vol. 77, No. 3, pp. 585-598.

JÖNSSON, I., ANNE, M., DAUNE, R., SOPHIE, O., ve MAGNUS, R., (2009),
“Becoming dependent: How is elder care implemented in France
and Sweden”, file:///C:/Users/user/Downloads/Jonsson
I_Rc192009%20(2).pdf, (Erişim Tarihi: 25.05.2019).

KARA, B., (2009), “Sosyal Devletten Küresel Devlete: Türkiye’de Kamu Çalışanları ve
Temel Haklar”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Dergisi, C.14, S.1, s. 369- 386.

KARATAŞOĞLU, S., (2013), “Sosyal Politika Boyutuyla Madde Bağımlılığı”, Türk
İdare Dergisi, S.476, s. 321-352.

KAŞTAN, Y., (2016), “Osmanlı Devleti’nde ‘1913 Tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayet
Kanun-i Muvakkati’ ile Vilayet Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması”, Osmanlı
Medeniyeti Araştırmaları Dergisi, C.2, S.2, s. 79-97.

KELEŞ, R., (2006), *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul, Cem Yayınevi.

KESGİN, B., (2008), “Yoksulluğa Yerel Müdahale Sosyal Belediyecilik
Karşılaştırmasında Eminönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri”, Marmara
Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Doktora
Tezi. İstanbul.

KESGİN, B., (2012), *Yoksulluğa Yerel Müdahale Sosyal Belediyecilik*, Bursa, Ekin
Basım Yayım Dağıtım.

- KESGİN, B., (2012), “Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, S.26, s. 169- 180.
- KESGİN, B., (2013), *Kamu Sosyal Politikalarında Sosyal Yardım*, İstanbul, Açılım Kitap.
- KIRAY, M., B., (1965), *Ereğli- Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası*, Ankara, DPT Yayınları.
- KIZILBOĞA, Ö., R., ve ALICI, O., V., (2015), “Türkiye’de Yerel Yönetim Bakanlığı Deneyimi ve Günümüzdeki Gerekliliğinin Sorgulanması”, Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Vol., 10, Issue,1 p.351-366.
- KOÇ, N., ve ÖKMEN, M., (2015), “Sosyal Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Seçilmiş Belediyelerin Sosyal Bütçelerinin Değerlendirilmesi”, Maliye Dergisi, Ocak-Haziran, S.168, s. 69-84.
- KOÇAK, S., Y., ve EKŞİ, A., (2010), “Katılımcılık ve demokrasi perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler”, Süleyman Demirel Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi S.21, s. 295-307.
- Konak Belediyesi, <https://www.konak.bel.tr/index.php/haber/konak-paylasan-kent-oluyor>, (Erişim Tarihi: 27.02.2019).
- KONGAR, E., (1972), *Sosyal Çalışmaya Giriş*, Ankara, Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayınları.
- KORAY, M., (2005), *Sosyal Politika*, Ankara, İmge Kitabevi.
- KORAY, M., ve TOPÇUOĞLU, A., (1995), *Sosyal Politika*, Bursa, Ezgi Kitabevi Yayınları.
- KUNTER, H., B., (1938), “Türk Vakıfları ve Vakfiyeleri Üzerine Mücmel Bir Etüd”, Vakıflar Dergisi, S.1, s. 103-129.

- KÜÇÜK, H., ve ALAN, Ç., (2017), “Belediyelerin Mülteci Politikaları: Esenler Belediyesi Örneği”, (Ed. Ahmet Yatkın), Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiri Kitabı “Uluslararası Göç ve Mülteci Sorununun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü” Elâzığ, s. 1076-1089.
- Marmara Belediyeler Birliği (MBB), <http://www.marmara.gov.tr/isbirligi-ve-koordinasyon-12939> , (Erişim Tarihi: 08.04.2019).
- Marmara Belediyeler Birliği Göç Politikası Merkezi (MBB-GPM), <http://marmara.gov.tr/GPM>, (Erişim Tarihi: 10.04.2019).
- MBB, (2015), “Kent Mültecilerine Hizmette Belediyelerin Rolü” Çalıştay Raporu, s.1-17. MBB, (2018), Göç ve Platform Bülteni, (Ed. Burcuhan Şener) S.1, Ocak, s. 1-9.
- MBB, (2019), *Göç ve Platform Bülteni*, (Ed. Burcuhan Şener) S.5, Ocak-Mart, s. 1-15.
- MENGİ, A., (1997), “Federal Almanya’da Yerel Yönetimler”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C.6, S.4, s. 93-112.
- MORENO, L., (2003), “Europeanisation, Mesogovernments and Safety Nets”, *European Journal of Political Research*, Vol. 42, No. 2, pp. 271-285.
- MÜFTÜOĞLU, G., (1996), *Sosyal Devlet ve Hukuk Devleti*, Ankara, Saypa Kitabevi.
- NADAROĞLU, H., (1978), *Mahalli idareler*, İstanbul, Beta Yayınları.
- NEGİZ, N., (2012), “*Türk Kamu Yönetimi Anlayışında Sosyal Sorumluluk*”, (Ed. Kenan Ören, H. Bahadır Eser, Elvettin Akman), *Farklı Bakış Açılılarıyla Sosyal Sorumluluk*, Ankara, Pelikan Yayıncılık, s. 201-229.
- Nilüfer Belediyesi (NB), http://www.nilufer.bel.tr/niluferbelediyesi-379-toplumsal_esitlik_merkezi , (Erişim Tarihi: 05.06. 2019).
- NVIVO, (Tarihsiz), “Nvivo’ya Genel Bir Bakış”, https://www.academia.edu/26037052/Nvivoya_genel_bir_bak%C4%B1%C5%9F.
- OECD, (1998), “The Battle Against Exclusion: Social Assistance in Australia, Finland, Sweden and the United Kingdom”, Paris, OECD Pub.

- OKTAY, T., (2008), “Belediye Kurumunun Tarihsel Gelişimi”, (Ed. Recep Bozlağan ve Yüksel Demirkaya), *Türkiye’de Yerel Yönetimler*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, s.119-156.
- OKTAY, T. (2014), “Türkiye’deki Belediyelerin Türk Cumhuriyetleri İle Kardeş Şehir İlişkileri”, *Türk Dünyasında Yerel Yönetimlerin Sorunları*, (Ed. Deniz İşçioğlu), s.11-28.
- ÖKMEN M., ve PARLAK B., (2008), *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler*, İstanbul, Alfa Yayınları.
- ÖKMEN, M., ve BEKİR, P., (2015), *Yerel Yönetimlerde Yeni Vizyonlar*, Bursa, Ekin Yayınevi.
- ÖNEN, M., S., (2010), “Yerel Yönetimlerin Yoksullukla Mücadelesi: Malatya Belediyesi Örneği”, *Sayıştay Dergisi*, C.21, S.79, s. 63-95.
- ÖNGÜN, K., (1974), “Yatırımlar ve Halk Sektörü, Makine Mühendisleri Odası Sanayi Kongresi”, Ankara s.445-483.
- ORTAYLI, İ., (1974), *Tanzimat’tan Sonra Mahalli İdareler (1840-1878)*, Ankara, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.
- ORTAYLI, İ., (2000), *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840- 1880)*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ÖZ, S., C., (2010), “Sosyal Belediyecilik Bağlamında Evde Bakım Hizmetleri (İstanbul, Ankara, Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri)”, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Sakarya.
- ÖZ, S., C., ve ALP, Y., S., (2009), “Türkiye’de Kentsel Yoksullukla Mücadele Sosyal Belediyeciliğin Rolü”, *Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu*, Akdeniz Üniversitesi, 22-23.
- ÖZBEK, N., (2000), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Sosyal Yardım Uygulamaları: 1839-1918”, *Toplum ve Bilim Dergisi*, Kış, S.83, s.111-132.

- ÖZCAN, Ü., (2006), *Yerel Yönetimler Arasında Ortaklıklar ve Kardeş Şehir İlişkileri* EİKitabı.
- ÖZÇELİK, Ö., ve TUNCER, G., (2007), “Atatürk Dönemi Ekonomi Politikaları”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.9, S.1, s. 255-266.
- ÖZDEMİR, S., (2007), *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*, İstanbul, İTO Yayınları.
- ÖZDEMİR, G., (2013), “Tampon Mekanizmadan Siyasal Aktörlüğe Hemşehri Dernekleri”, *Electronic Turkish Studies*, C.8, S.6, s. 943-959.
- ÖZDEMİR, H., (2017), “Yaşlıların Belediyelerce Verilen Hizmetlere Bakış Açısı: Etimesgut Belediyesi Örneği”, *Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.
- ÖZDEN, K., (2010), “Almanya’da Kentleşme Politikaları: Tarihsel Süreç ve Güncel Politikalar”, *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, Yıl.6, S.23, s. 100-114.
- ÖZSERVET, Ç., Y., (2015), “Modern Göçebeler Olarak Göçmenler, Mekân ve Şehre Uyum”, *Sosyoloji Divanı Dergisi*, Yıl.3, S.6, s. 41-54.
- ÖZTÜRK, H., ve GÜL, H., (2012), “Sosyal Belediyecilik Sosyal Haklar ve Sosyal Devlete Bir Alternatif Mi?”, *Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu IV*, İstanbul, s. 377-392,
<http://www.sosyalhaklar.net/2012/Bildiriler/2012%20bildiri%20kitabi.pdf>
- PEKKÜÇÜKŞEN, Ş., (2004)., “Sosyal Belediyecilik ve Selçuklu Belediyesi Şefkat Evleri Örneği”, *Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı*, Çanakkale.
- PEKTAŞ, E., K., (2010), “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, C.5, S.1, s. 5-22.
- SARIKAYA, M., (2011), *Sosyal Hizmet Kurumlarında Yönetim*, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sancaktepe Belediyesi, <http://www.sancaktepe.istanbul/tr/kariyer-merkezi> , (Erişim Tarihi: 15.02.2019).
- SENDEKİ ESKİŞEHİR (2012), “Sendeki Eskişehir Yarışma Sergisi”, <http://www.kentbellegi.org/dosyalar/katalog.pdf>.

- SEYİTDANLIOĞLU, M., (1996), “Yerel Yönetim Metinleri IV: Şehremaneti'nin Kuruluşu ve Şehremaneti Nizamnamesi”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, c.5, S.3, s. 75-82.
- SEYYAR, A., (2008), “Yerel Siyasetin Gelişiminde Sosyal Politikaların Önemi”, *Yerel Siyaset Dergisi*, Ocak, S.25, s. 30-44.
- SCHAEFFER, R., T., (1986), *Sociology*, New York, McGraw-Hill.
- SHAMİR, A., ve KORAT, O., (2013), *Technology As a Support For Literacy Achievements For Children At Risk*, Adina Shamir ve Ofra Korat (Ed.), *Technology as a support for literacy achievements for children at risk* (s. 1-8), London, Springer.
- SEYYAR, A., (2011), *Sosyal Politika Bilimine Giriş*, Sakarya, Sakarya Yayıncılık.
- SEZEN, S., ve KARASU, K., (1999), “Belediyelerde Kadro ve İstihdam Yapısı”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C.8, S.3, s. 20-54.
- SEZER, Ö., ve ÖNDER, Ö., (2012), “Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılımın İncelenmesi”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c.12, 20. Yıl Özel Sayı, s. 255-279.
- Silivri Belediyesi,
https://www.silivri.bel.tr/sayfa/176urulus_belediyesi_kariyer_ve_istihdam_ofisi/1
1, (Erişim Tarihi: 15.02.2019).
- SMİTH, B.C. (1996), “Sustainable Local Democracy”, *Public Administration and Development*, Vol.16.
- STANKO, D., (2004), “Social Security in Theory and Practice: An Essay”, *Osaka University, Warsaw School of Economics*, no: 0401007, s.1-37.
- SUNDSTRÖM, G., ve JOHANSSON, L., (2005), “The Changing Balance of Government and Family in 176urulus176 the Elderly in Sweden and Other European Countries”, *Australasian Journal on Ageing*, Vol. 24, June, pp. 5-11.

- ŞAHİNOĞLU, İ., (2014), “Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı”, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ŞEKER, A., (2012), Sosyal Hizmete Giriş, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını:1504, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.
- ŞEN, M, (2002), “Osmanlı Devleti’nde Sosyal Güvenlik: Ahi Birlikleri, Loncalar ve Vakıflar”, Çimento İşveren Dergisi, C.16, S.6, s. 18-40.
- ŞENGÜL, T., (2012), *1920’den Günümüze Türkiye’de Toplumsal Yapı ve Değişim, Türkiye’nin Kentleşme Deneyiminin Dönemlenmesi*, (Ed. F. Alpkaya ve B. Duru), Phoenix Yayınları, Ankara.
- ŞENKAL, A., (2003), “Küreselleşme, Sosyal Politikanın Dönüşümü ve Sivil Toplum Örgütleri”, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, C.0, S.45, s. 97-126.
- ŞENOCAK, H., (2009), “Sosyal Güvenlik Sistemini Oluşturan Bileşenlerin Tarihi Süreç Işığında Değerlendirilmesi”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, C.0, S.56, s. 410-468.
- ŞİMŞEK, H., (2014), *Paradigmalar Savaşı ve Beşinci Dalga Sosyal Devlet’in ve Yeni Liberalizm’in Öyküsü*, Ankara, İmge Kitabevi.
- TAHTALIOĞLU, H., ve ÖZGÜR, H., (2016), “Türkiye’de Kalkınma Ajansları Politikasının Çözümlemesi: Süreç Analizi (Aşamalar Yaklaşımı)”, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.9, S.3, s. 161-184.
- TALAS, C., (1992), *Türkiye’nin Açıklamalı Sosyal Politika Tarihi*, Ankara, Bilgi Yayınevi.
- TBB., (2012), “Kardeş Şehirler Uluslararası Belediye İş birlikleri ve Birliğimizin Rolü” İller ve Belediyeler Dergisi, Aralık, S:776, s. 1-96.
- TDBB, (2016), Kardeş Şehirler El Kitabı, İstanbul, TDBB Yayını, s.1-12. TDBB, (2017), “Faaliyet Raporu 2016”, İstanbul, TDBB Yayını, s. 4-151.
- TEKELİ, İ., (1991), “Vedat Dalokay’ın Ardından Belediyecilik Deneyi Üzerine”, Mülkiyeliler Dergisi, C.15, S.131, s. 55-57.

- TEKİR, S., H., (2016), “Toplumsal Hayatta Karşılaştıkları Zorluklarla Osmanlı Devleti’nde Sağır, Dilsiz ve Amalar”, Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi, C.3 S.7, s. 59-71.
- THAKUR, S., VALERİE, C., BALAZS, H., (2003), Sweden’s Welfare State Can The Bumblebee Keep Flying? Washington, International Monetary Fund.
- TUNCAY, C., A., (1996), *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*, İstanbul, Beta Yayınları.
- TOMANBAY, İ., KELEŞ, R., NOWAK, J., (1991), *Türkiye’de ve Almanya’da Sosyal Hizmetler: Ansiklopedik Sözlük*, Ankara, Selvi Yayınları.
- TOPAK, O., (2012), *Refah Devleti ve Kapitalizm*, İstanbul, İletişim Yayınları.
- TOPRAK, D., ve ŞATAF, C., (2009), “Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı”, Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi, c.1, S.1, s.11-24.
- TORTOP, N., (1994), *Mahalli İdareler*, Ankara, Yargı Yayınları.
- TORTOP, N., (2005), *Kamu Personel Yönetimi-İnsan Kaynakları Yönetimi*, Ankara, Yargı Yayını.
- TSKB, (2005), *Gençlik Politikaları*, Yayın Koordinatörü: Murat AR, Bursa, Furkan Ofset.
- TUTAL, O., ve ÜSTÜN, B., (2009), “Yaşlılık ve Yaş Dostu Kentler: Eskişehir”, Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi C.2, S.1, s. 1-23.
- Türkiye Belediyeler Birliği (TBB), <http://www.tbb.gov.tr/178urulus178iz/178urulus-ve-gorev/> , (Erişim Tarihi: 18.03.2019).
- Türk Dil Kurumu (TDK), <http://www.tdk.org.tr/>, (Erişim Tarihi: 14.11.2018).
- Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği (TSKB), <http://www.skb.gov.tr/birlik-hakkinda/birlik-hakkinda/> , (Erişim Tarihi: 20.05.2019).
- Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası, Kanun Kabul Tarihi: 18/10/1982, Yayımlandığı Resmî Gazete Tarihi: 09/11/1982, Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı:17863 (Mükerrer).

- UCLG-MEWA, <http://uclg-mewa.org/sosyal-icerme-komitesi/>, (Erişim Tarihi: 15.03.2019).
- UNİCEF, <http://unicef.org.tr/sayfa.aspx?id=64>, (Erişim Tarihi: 25.02.2019).
- ULUTÜRK, S., DANE, K., (2014), “Sosyal Güvenlik: Teori, Dönüşüm ve Türkiye Uygulaması” Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, C.8, S.29, s. 114-142.
- URHAN, V., F., (2008), “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması”, Sayıştay Dergisi, c.19, S.70, s.85-102.
- USLU, H., (2011), “Sosyal Politika Açısından Belediyeler ve Sosyal Belediyecilik, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- UUM, (2017), “Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023”, Artı6 Medya Tanıtım Matbaa, Ankara.
- ÜNLÜ, H., (1984), *Belediyeler Ortak Sorunları ve Marmara ve Boğazlar Belediyeler Birliği*, Marmara ve Boğazlar Belediyeler Birliği Yayını, Güryay Matbaacılık, İstanbul.
- Üsküdar Belediyesi, <https://www.uskudar.bel.tr/tr/main/mudurlukler/news/usim/30> , (Erişim Tarihi: 15.02.2019).
- YAMAÇ, M., (2014), “İngiltere’de Yerel Yönetimler”, Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S.4, s. 1-22.
- YAŞAR, R., ve AÇIKGÖZ, R., (2011), “Yoksullukla Mücadelede Bütüncül Bir Politika: İnsani Gelişme ve Yardım Merkezi”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, c.10, S.6, s. 405-429.
- YAY, S., (2014), “Tarihsel Süreçte Türkiye’de Sosyal Devlet”, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.3, S.9, s. 147-161.
- YAYED., (2014), *Piyasaya Karşı Halkı Korumak için Toplumcu Belediye*, Ankara, Memleket Yayınları.
- YAYED, http://www.yayed.org/id307-toplumcu-belediyecilik/toplumcu-belediyecilik-uygulamalarini-inceliyoruz.php#.XG_FrYgzZPY , (Erişim Tarihi: 10.02.2019).

- YAVUZ, İ., (2013), “Sosyal Belediyecilik Bağlamında Çocuk ve Gençlik Hizmetleri: Adapazarı Belediyesi Bilgi Evi Örneği”, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Yalova.
- YILDIRIM, C., ve MERTEK, S., (2017), “Mültecilerin Kente Uyumunda Belediyelerin Rolü: Samsun Örneği”, (Ed. Ahmet Yatkın), Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiri Kitabı “Uluslararası Göç ve Mülteci Sorununun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü” Elazığ, s. 1195-1208.
- YILDIRIM, S., (1990), “Yerel Yönetim ve Demokrasi”, Türk Belediyeciliğinde 60 Yıl”, Uluslararası Sempozyum, Ankara, Ankara Büyükşehir Belediyesi, s. 7-43.
- YILDIRIM, S., (2013), *Türkiye’de Toplumcu Belediyecilik 1973-1980*, Ankara, Çankaya Belediyesi Yayınları.
- YILDIRIM, U., ve GÖKTÜRK, İ., (2008), “Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı: Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı”, 1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri, 23-24 Ekim, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, s. 237- 255.
- YILDIZ, O., (2018), “Belediye Madde Bağımlılığı Merkezlerinin Çalışmalarının Değerlendirilmesi”, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- YILMAZ, G., A., (2006), *OECD Ülkeleri ve Türkiye’de Sosyal Devlet ve Sosyal Harcamalar*, İstanbul, Arıkan Yayınları.
- YILMAZTÜRK, A., ve GÜLER, T., (2017), “Sosyal Devlet Anlayışının Yerel Karşılığı: Sosyal Belediyecilik ve Temel Sorunları”, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, C.6, S.1, s. 2- 22.
- YOLALICI, M., E., (1999), “Samsun Belediyesi’nin 1922-1923 Yıllarında Fakir ve Acizlere Yardım Faaliyetleri”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.12, S.1, s. 53-64.
- WILSON, D. Ve GAME, C., (2011), *Local Government in the United Kingdom, Palgra and Macmillan, UK.*

- ZENGİN, G., (2013), “Türkiye’de Belediye Personel ve Yöneticilerinin Hizmet İçi Eğitim Sorunu ve Çözümleri Üzerine Bir Değerlendirme”, Öneri Dergisi, C.10, S.34, s. 117-134.
- ZENGİN, E., (1999), “Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım”, Türk İdare Dergisi, S.422, s. 111-132.
- 1580 Sayılı ve 1930 Tarihli Belediye Kanunu, Kanun Kabul Tarihi: 03/04/1930, Yayımlandığı Resmî Gazete Tarihi:14/04/1930, Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı:1471.
- 2828 Sayılı ve 1983 Tarihli Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu, Kanun Kabul Tarihi: 24/05/1983, Yayımlandığı Resmî Gazete Tarihi:27/05/1983, Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı: 18059.
- 5302 İl Özel İdaresi Kanunu, Kanun Kabul Tarihi: 22/02/2005, Yayımlandığı Resmî Gazete Tarihi: 04/03/2005, Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı: 25745.
- 5216 Sayılı ve 2004 Tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kanun Kabul Tarihi: 10/07/2004, Yayımlandığı Resmî Gazete Tarihi:23/07/2004, Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı: 25531.
- 5393 Sayılı ve 2005 Tarihli Belediye Kanunu, Kanun Kabul Tarihi: 03/07/2005, Yayımlandığı Resmî Gazete Tarihi:13/07/2005, Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı:25874.
- 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2012), T.C. Resmi Gazete, 6360 Sayılı Kanun, 12 Kasım 2012.

EKLER

EK-1. Belediyecilik Proje Yarışmaları¹⁰

Sıra	Ödül Alan Belediye	Proje Adı	Ödül Yılı	Proje Kategorisi	Proje Amacı	Ödülü Veren Kuruluş
1	İzmir Büyükşehir Belediyesi	Tüm Dünya Elele	2008	Sosyal Sorumluluk	“Gönüllü gençlerin evlerinde ziyaret edecekleri yaşlılarla konser, tiyatro ve yürüyüş gibi ortak etkinliklere katılma”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
2	Ankara-Polatlı Belediyesi	Annelik Okulu	2008	Sosyal Sorumluluk	“Annelik eğitimiyle ailevi sorunların çözümü”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
3	Trabzon Belediyesi	Oyuncak Kardeşliği	2009	Eğitim sağlık ve toplumsal etkinlikler	“Van'daki depremzede çocuklar için oyuncak sağlama”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
4	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Kentsel Alanlarda Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon	2010	Eğitim sağlık ve toplumsal etkinlikler	“Göçün olumsuz etkilerinin azaltılmasını hedefleme”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
5	Çanakkale Belediyesi	Eğitime Destek	2010	Eğitim sağlık ve toplumsal etkinlikler	“Okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrencilerle bir araya gelerek talep ve önerilerini dinleyerek eğitime destek olmak”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
6	Eskişehir-Tepebaşı Belediyesi	Kadın Çalışmaları	2010	Eğitim sağlık ve toplumsal etkinlikler	“Kadınların kendi ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda güçlendirilmesi”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
7	Bursa-Yıldırım Belediyesi	Evde Bakım Birimi	2011	Sosyal Sorumluluk	“Sağlık hizmetine ulaşmakta sıkıntı çeken vatandaşlara her türlü sağlık hizmetinin verilmesi”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri

¹⁰ Ödülü veren kuruluşların resmî web sitelerinden elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur.

8	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Es Çocuk Evi	2011	Sosyal Sorumluluk	“Okul öncesi eğitimi alma şansına sahip olmayan 36-60 ay yaş grubu çocukların eğitimden faydalanmaları”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
9	Malatya Belediyesi	(MABESEM) Malatya Belediyesi Sanat ve Eğitim Merkezleri	2011	Sosyal Sorumluluk	“Kültür, sanat ve eğitim alanında her kişiye (engelli) kurs verilmesi”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
10	Kayseri Belediyesi	Kitap Kurdu	2012	Sosyal Sorumluluk	“En çok kitap okuyanlara değil katılan herkese kitaplar verilmesi, böylelikle okumayı teşvik etme”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
11	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi	Sosyal Destek Merkezleri	2012	Sosyal Sorumluluk	“Her kesime yönelik koruyucu, önleyici, geliştirici, destekleyici, danışmanlık ve rehberlik odaklı hizmet vermeyi amaçlamak”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
12	İstanbul-Maltepe Belediyesi	Altın Kart	2012	Sosyal Sorumluluk	“Engelli ya da 65 yaş üstü hastalara sağlık hizmetleri sunma”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
13	Bursa-Nilüfer Belediyesi	Hayatı ve Kenti Eşitliyoruz	2012	Sosyal Sorumluluk	“Yaşam koşullarını iyileştirici, hayatın her alanında cinsiyet ve fırsat eşitliğini sağlayacak yerel eşitlik politikalarının oluşturulması”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
14	Antalya-Alanya Belediyesi	Engelsiz Park ve Yaşam Merkezi	2012	Sosyal Sorumluluk	“Tüm engel gruplarının gün içinde rahatlıkla buluşarak boş vakitlerini değerlendirebilecekleri, atölye çalışmaları ve konferanslara ev yapılabilecek merkez”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri

15	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Bilim İçin Geziyorum	2012	Kültür Sanat ve Turizm Etkinlikleri	“85 deney aletinin bulunduğu, öğrencilere çeşitli bilim gösterilerinin yapılacağı; değişik sergilerin dönüşümlü olarak yer alacağı Bilim Deney Merkezi”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
16	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi	Kültür Sanat Elele	2012	Kültür Sanat ve Turizm Etkinlikleri	“Çeşitli alanlarda kültür ve sanat etkinlikleri oluşturarak halkın sosyalleşmesini sağlamak.”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
17	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Balmumu Heykeller Müzesi	2013	Kültür Sanat ve Turizm Etkinlikleri	“Müzenin gelirleri kız çocukları ile engelli çocukların eğitimi için kullanılması”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
18	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Erişilebilir Turizm Engelsiz İstanbul	2013	Sosyal Sorumluluk	“İstanbul’u herkes için erişilebilir hale getirmek”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
19	Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Gezici Mobil Oyun Evi	2013	Sosyal Sorumluluk	“Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan yerleşim bölgelerinde yaşayan ailelerin çocuklarına yönelik otobüs ile çocuklar hem eğleniyor hem de öğreniyor.”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
20	İstanbul-Büyükçekmece Belediyesi	Çocuk Hakları Masası	2013	Sosyal Sorumluluk	“Çocukları ilgilendiren bütün faaliyetler, çocuğun yararı temel alınarak çocuklara aktarılması.”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
21	Ankara-Polatlı Belediyesi	Cemil Meriç Engelsiz Hayat Merkezi Projesi	2013	Sosyal Sorumluluk	“Zihinsel engelli bireylerin mesleki becerilerinin artırılması ve yeteneklerinin geliştirilmesi, bağımsız yaşam becerileri kazandırılabilmesi, toplumsal katılımlarının artırılması”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri

22	Sakarya-Serdivan Belediyesi	Trafik Eğitim Parkı	2013	Sosyal Sorumluluk	“Öğrencilere verilecek trafik eğitimleri”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
23	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Her Şey Çocuklar İçin	2014	Kültür Sanat ve Turizm Etkinlikleri	“Okul öncesi eğitim alan çocukların, içinde serbestçe oynayabilecekleri bir atölye oluşturmak”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
24	Balıkesir-Ayvalık Belediyesi	Zeytin Çekirdekleri ve Çocuklar/ Temelden Atılan Bir Adım	2014	Sosyal Sorumluluk	“İlçe çocuklarının ve gençlerinin sosyal gelişimlerini güçlendirmek için ücretsiz müzik, sanat ve spor eğitim programıdır.”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
25	İzmir-Karşıyaka Belediyesi	Karşıyaka'nın filizleri	2014	Sosyal Sorumluluk	“Eğitimde fırsat eşitliği yaratmak”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
26	Eskişehir-Tepebaşı Belediyesi	Üreten Eller/ Montaj İşçiliği	2014	Sosyal Sorumluluk	“Engellileri istihdama kazandırmak”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
27	Antalya-Konyaaltı Belediyesi	Yaşlılar Kreşi	2015	Sosyal Sorumluluk	“Çalışan ailelerin, gündüz saatlerinde zaman ayırmakta güçlük çektikleri büyüklerini Yaşlılar Kreşi'ne bırakarak, büyüklerin sosyalleşip keyifli zaman geçirmesini sağlama”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
28	İstanbul-Bahçelievler Belediyesi	Görme Engelliler Kütüphanesi	2016	Kültür ve Sanat	“Görme engelli vatandaşlarımızın kitaplara kolay ve kısa şekilde ulaşımını sağlamak amacıyla sesli kitapların hazırlanması”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri

29	Yalova-Çınarcık Belediyesi	Çocuk ve Genç Gözüyle Çınarcık Çalıştayı	2016	Toplum Düzeni ve Sosyal Hizmetler	“Gençlerin ortak hedefe hareket ederek sürdürülebilir, şeffaf ve katılımcı bir eylem planını hazırlamak”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
30	Bursa-Mudanya Belediyesi	Zeytin Dalı Projesi	2016	Toplum Düzeni ve Sosyal Hizmetler	“İhtiyaç sahibi vatandaşların yardımına koşarak, hastaneye nakilleri, serumlarının takılması, tansiyon ve şeker gibi ölçümlerinin yapılması gibi detaylı hizmet veren ekip oluşturma”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
31	Edirne-Uzunköprü Belediyesi	Svilengrad Sınır Bölgesindeki Dezavantajlı Sosyal Gruplar İçin Destek	2016	Toplum Düzeni ve Sosyal Hizmetler	“Sınır ötesi bölgedeki dezavantajlı sosyal grupların sürdürülebilir sosyal kalkınmasını dezavantajlı sosyal temsilcilere daha iyi imkanlar ve sosyal hizmetler sunacak iki özel merkezin oluşturulması yoluyla desteklemek Yaşlı insanlar ve şiddetten muzdarip kadınlar gibi gruplar.”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
32	İstanbul-Sarıyer Belediyesi	Engelli Çocuk ve Ailelerine Destek Merkezi	2016	Toplum Düzeni ve Sosyal Hizmetler	“Engelli çocuk, anneleri ve kardeşlerine bakım ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi ile aile bütünlüğünün korunması ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri

33	İstanbul-Eyüp Belediyesi	ESER (Engelli Sürekli Eğitim ve Rehberlik Merkezi)	2016	Toplum Düzeni ve Sosyal Hizmetler	“Engelli ve hafif mental rahatsızlığı olanlara özel eğitimler vererek iş sahibi olabilmelerini sağlama	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
34	Kocaeli-Kartepe Belediyesi	Engeller Atla Aşılıyor-Umutlar Taşınıyor (Atla Terapi Merkezi)	2016	Toplum Düzeni ve Sosyal Hizmetler	“Engelli bireyler için geliştirilmiş iyileştirme yöntemleriyle merkez, kas ve gelişim hastalıkları, down sendromu, otizm, spastizm gibi çeşitli hastalıkları destekleyici olarak tedavi etme”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
35	Tekirdağ-Süleymanpaşa Belediyesi	Yatağa Mahkûm Hayatlara Bir Yataklık Dünya	2016	Toplum Düzeni ve Sosyal Hizmetler	“Yatağa bağımlı yaşayan hastaların rahat edebilmeleri için, konforlu hasta yataklarının temin edilmesi”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
36	İstanbul-Beşiktaş Belediyesi	Sosyal Alarm	2016	Toplum Düzeni ve Sosyal Hizmetler	“75 yaş üstü için kendilerine dağıtılan cihazla; bir tuşla ambulans çağırabilir, diğer tuşla esenlik hizmetlerimizden faydalanabilir, bir diğer tuşla ise yakınlarından biriyle doğrudan iletişime geçebilme”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
37	İstanbul-Ümraniye Belediyesi	Bilge Çocuk Üstün Yetenekliler Eğitimi	2016	Toplum Düzeni ve Sosyal Hizmetler	“Üstün Yetenekli öğrencilerin ve ailelerine eğitimler verme”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
38	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	İstanbul Görme Engelliler Bilgi Merkezi	2016	Toplum Düzeni ve Sosyal Hizmetler	“Görme engelli okurlara 7 gün 24 saat kitap dinleyebilme ve indirebilme imkânı sunma”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri

39	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	Beyaz Kalpler Eğitim ve Gelişim Merkezi	2016	Toplum Düzeni ve Sosyal Hizmetler	“Kocaeli’ de ikamet eden korunmaya muhtaç, sokakta çalışan, sosyal risk grubunda bulunan çocukların toplumdaki soyutlanmadan yaşamalarını sağlamak, ayrıca mesleki üretkenlik kazanmaları amacıyla danışmanlık ve rehberlik yolu ile verilecek olan hizmetlerin içeriğini, çeşidini ve niteliğini düzenlemek”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
40	Antalya-Finike Belediyesi	Uluslararası Finike Portakal Festivali	2016	Sosyo ve Kültürel Belediyecilik Uygulamaları	“Hem Finike’yi hem de Finike portakalını uluslararası boyutta tanıtmak”	Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması
41	Bursa-Nilüfer Belediyesi	Oyun Engel Tanımaz Parkı	2016	Kentsel Tasarım	“Kentsel yerleşim alanlarındaki karar süreçlerine çocukların katılımı, kentlilik bilincinin gelişiminin sağlanması ve kentsel mekânın engelli ve engelli olmayan herkese göre tasarlanması”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
42	Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Kayseri Bilim Merkezi	2016	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma	“Öğretmen ve eğitimciler için mesleki gelişim paketleri ve atölyeler geliştirmeyi amaçlama”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
43	Edirne Belediyesi	Edirne Asker Hastanesi Şehitliği	2016	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma	“Şehitlerin kimlik tespit edilerek, şehitlerin isimlerini bir kitapta toplayarak Türkiye’de 2. Büyük şehitliğin inşası”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri

44	İstanbul- Eyüp Belediyesi	Eyüp Sultan Tarihi Alan Merkezi	2016	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma	“Huzurlu bir ortam ve ziyaret sağlamak, şehir sakinlerinin yaşam kalitesini yükseltmek, tarihi bölgeyi kaotik görünümünden uzaklaştırmak, güzelleştirmek, yeniden düzenlemek ve kimliğini koruyarak geliştirmek”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
45	Bolu- Göynük Belediyesi	Göynük Tarihi Zafer Kulesi	2016	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma	“Kurtuluş Savaşı’nın başarılarını ebedileştirmek için anıtsal eser”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
46	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Eskişehir Kurtuluş Müzesi	2016	Kültür, Sanat ve Turizm Etkinlikleri	“Tarihsel sorumluluğunun ve sosyal hizmet anlayışı ile Mestanoğlu Halil Konağı’nı restore etme”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
47	Mersin Büyükşehir Belediyesi	Spor Akademisi	2016	Kültür, Sanat ve Turizm Etkinlikleri	“13 branşta spor dalı oluşturularak öğrencilere sporu sevdirmeye, spor eğitimleri verme”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
48	Eskişehir- Tepebaşı Belediyesi	İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası	2016	Kültür, Sanat ve Turizm Etkinlikleri	“Çocuklara küçük yaşta müzik eğitimi verme”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
49	Bursa- Mustafakemal Belediyesi	Mustafa Kemal Paşa Sempozyumu	2016	Kültür, Sanat ve Turizm Etkinlikleri	“Millî mücadelenin 100. yılı nedeniyle milli meselemizi uluslararası alanda aktarma”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri

50	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Gözüm Kulağım İstanbul	2016	Sosyal Sorumluluk	“Görüntülü çağrı merkezi sistemi aracılığıyla işitme, konuşma ve görme engelli vatandaşlar ALO 153 Çağrı Merkezine bağlanarak bilgiye erişimlerinin sağlanması, İnteraktif olarak işaret diliyle işitme engelli vatandaşların istek, talep ve şikayetlerinin alınması”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
51	Erzincan Belediyesi	Geleceğiniz Parmaklarınızı n Ucunda	2016	Sosyal Sorumluluk	“Engelli öğrencilerin hayata tutunabilmelerine yardımcı olmak ve çalışarak başarılı olabilecekleri bilincini yerleştirmek, ihtiyaç sahibi öğrencilere meslek kazandırmak “	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
52	İzmir- Çiğli Belediyesi	Çiğli'nin Fidanları	2016	Sosyal Sorumluluk	“Yüzlerce çocuğa ücretsiz eğitim desteği verme”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
53	Balıkesir-Dursunbey Belediyesi	Tematik Çocuk Kütüphanesi	2016	Sosyal Sorumluluk	“Gelişim çağındaki çocukların temel eğitimlerine yardımcı olmak, kişisel becerilerini geliştirmek, kendi özgüvenlerini kazanmalarına yardımcı olmak ve birlikte hareket etme olgusunun aşılmasına yardımcı olmak	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
54	Artvin-Şavşat Belediyesi	Kadın Sosyal Yaşam ve Eğitim Merkezi	2016	Sosyal Sorumluluk	“Üretimde de kadınlarımızı ön plana çıkarmak ve bir şeyler üretmelerine yardımcı olmak”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri

55	Yalova-Çiftlikköy Belediyesi	Engelsiz Yaşam Kompleksi	2016	Sosyal Sorumluluk	“Engelsiz Kafe, Engelsiz çocuk parkı, engelsiz spor aletleri, engelsiz park,engelsiz kumsallar oluşturarak her kesiminin kullanabileceği şekilde dizayn edilmesi”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
56	İstanbul-Bakırköy Belediyesi	Çocuk Masası	2016	Katılımcı Yönetim	“Her çocuk mahallesindeki en yakın çocuk masasına bizzat başvurarak haklarını talep edebilmesi”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
57	Lüleburgaz Belediyesi	Temalı yıllar 2016 Kadın Yılı	2016	Katılımcı Yönetim	“Kadınlar için özel eğitim programları, kadınların kişisel gelişimlerini destekleyecek, meslek edinmelerini sağlayacak ve onları geliştirebilecek özel programlar hayata geçirildi. Lüleburgaz’da gerçekleştirilen bütün etkinlikler ‘KADIN’ temasıyla düzenlendi.”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri
58	Artvin-Şavşat Belediyesi	Çocuk Belediyesi	2016	Katılımcı Yönetim	“Şavşat’ta yaşayan çocukların problemlerini, taleplerini ifade etmelerini ve çözümünde aktif rol almalarını sağlamak”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim ödülleri

59	Bursa-Nilüfer Belediyesi	Oyun Engel Tanıma	2016	Kentsel Tasarım	“Kentsel yerleşim alanlarındaki karar süreçlerine çocukların katılımı, kentlilik bilincinin gelişiminin sağlanması ve kentsel mekânın engelli ve engelli olmayan herkese göre tasarlanması”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
60	Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Kayseri Bilim Merkezi Projesi	2016	Kentsel Tasarım	“Öğretmen ve eğitimciler için mesleki gelişim paketleri ve atölyeler geliştirmeyi amaçlama”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri
61	Çanakkale-Biga Belediyesi	Atatürk Kültür Merkezi	2017	Kültür ve Sanat	“Yerel sorunlara cevap üretmeye çalışan, bulunduğu çevre ve koşullarla ilişkili yaklaşımı olan aynı zamanda kentliye de farkındalık kazandırmayı amaçlayan duyarlı bir tasarım oluşturma”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
62	Kocaeli-Darica Belediyesi	Şehirler ve Kültürler Kaynaşması	2017	Kültür ve Sanat	“Şehirler ve Kültürler Kaynaşması 41 gün boyunca farklı kültürleri bir araya getirme”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
63	Edirne Belediyesi	“Kent Müzesi Tarihi Değerleri İle Yaşayan ve Yaşatılan Edirne”	2017	Kültür ve Sanat	“Edirne’nin geçmişinden bugününe kadar bütün yönlerini sergilemek”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri

64	İstanbul-Fatih Belediyesi	Her Okula Bir Orkestra (Hobio)	2017	Kültür ve Sanat	“İlçedeki alanı müsait okullarda bir müzik sınıfı kurulmuş; okulun müzikal donanımının yanı sıra müzik eğitimcisi de temin edilerek; projeye dahil olan okulların öğrencilerine müzikal katkı sağlanmıştır.”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
65	İstanbul-Kadıköy Belediyesi	Yaşayan Sokaklar	2017	Kültür ve Sanat	“Kadıköy’de yaşayan sanatçıların yaşadıkları sokakların bilinirliğini artırmak”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
66	Kocaeli-Kartepe Belediyesi	Uluslararası Unutulmuş Değerler Festivali	2017	Kültür ve Sanat	“Türk kültürünü tanıtmak”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
67	Yalova-Çıncarcık Belediyesi	Sokak Hayvanlarının Da Yaşama Hakkı Var!	2017	Sosyal Belediyecilik	“Sokak hayvanlarına yönelik rehabilitasyon merkezi kurma ve şehrin belirli noktalarına otomatik yiyecek ve su üniteleri inşa etme”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
68	Yalova-Çiftlikköy Belediyesi	“Yoksul ve İşsiz Dezavantajlıların İstihdam ve Entegrasyonlarının Güçlendirilmesi”	2017	Sosyal Belediyecilik	“Öncelikli 16-44 yaş arası yoksul ve işsiz dezavantaj yaşayan 400 kişilik hedef grubumuza dönük çalışmalar yürütülecek, bu grupların dezavantaj nedeniyle yaşadıkları sorunlara çözüm üretilmesine katkı sağlanacaktır.”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri

69	Sakarya Büyükşehir Belediyesi	Yaşlı Destek ve Koordinasyon Merkezi	2017	Sosyal Belediyecilik	“65 yaş üstü bireylerin hak ettikleri yaşam alanlarına kavuşmaları, ihtiyaç duydukları psiko-sosyal desteğe ulaşmalarını sağlama”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
70	İstanbul-Sultangazi Belediyesi	Sultangazi’de Gençlik ve Spor	2017	Sosyal Belediyecilik	“Gençlerin; eğitsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerle yaşam kalitesini arttırmayı, topluma aktif bireyler olarak katılmalarını sağlamak”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
71	İstanbul-Tuzla Belediyesi	Gönül Hanem	2017	Sosyal Belediyecilik	“Yaşlılar Merkezi ve Tuzla Belediyesi Kadın İstihdamı ve Kariyer Merkezi’nin toplumun her kesimini kucaklayan hizmetleri oluşturma”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
72	İstanbul-Üsküdar Belediyesi	Değer Sensin	2017	Sosyal Belediyecilik	“Üsküdar’da alkol ve madde bağımlısı gençler ve aileleriyle psikososyal çalışmalar yapılarak bölgede bağımlılıkla mücadele edilmesi”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
73	Yalova Belediyesi	Engelli ve Çölyak Dostu Yalova	2017	Sosyal Belediyecilik	“Engelsiz Cafe içerisinde çölyak mutfağı ve glütensiz menü ile hizmet verme”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri

74	İstanbul-Zeytinburnu Belediyesi	Göçmen Kadınlar Kulübü/ Kar Serçesi	2017	Sosyal Belediyecilik	“Çeşitli sebeplerle ülkelerinden göç ederek Türkiye'ye gelen Suriyeli, Kırgız, Afgan, Kazak ve Özbek kadınların, Zeytinburnu Göçmen Kadınlar Kulübü'nde eğitim aldıktan sonra hazırladıkları ürünler, "Kar Serçesi" adıyla satışa sunma”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
75	Kırklareli-Ahmetbey Belediyesi	Hanımelî İş Elbiseleri/ Ev Kadınları Kalkınma ve Girişimcilik	2017	Yerel Kalkınma ve İş birliği	“Kadınlar iş elbiseleri üretimine başlaması, çevre belediyelerin iş elbiseleri ihtiyaçlarının, belde evinde karşılanması”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
76	Çanakkale-Çan Belediyesi	“Geleneksel Çan Halısının kültürel ve Ekonomik Bir Değer Olarak Yeniden Canlandırılması”	2017	Yerel Kalkınma ve İş birliği	“Çan'ın tarih sayfalarında zamanla kaybolmuş değerlerini gün yüzüne çıkarmak”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
77	İzmit Büyükşehir Belediyesi	Uluslararası Pişmaniye Festivali	2017	Yerel Kalkınma ve İş birliği	“İzmit Pişmaniyesinin yurt içinde ve yurt dışında tanıtılması ve vatandaşların festivalde eğlenceli vakit geçirmelerini sağlamak”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
78	İstanbul-Maltepe Belediyesi	Girişimcilik Mutfağı	2017	Yerel Kalkınma ve İş birliği	“İşsiz ev hanımlarına aşçılık, pastacılık ve girişimcilik eğitimleri verme”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri

79	Bursa-Nilüfer Belediyesi	Kentsel Katılımcılık ve İş Birliği Modeli: Nilüfer İnovasyon Merkezi	2017	Yerel Kalkınma ve İş birliği	“Yenilikçi toplumsal düşünceler, yöntemler ve projeler geliştiren; bunların hayata geçmesi için uğraş veren birey, grup ve kurumların bir araya geldiği bir buluşma noktası oluşturma k”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
80	Bilecik-Osmaneli Belediyesi	Ver Elini Osmaneli	2017	Yerel Kalkınma ve İş birliği	“Tarihi yerlerin yeniden hayata kazandırarak kalkınmada rol üstlenmelerini sağlama”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
81	Balıkesir-Sındırgı Belediyesi	Üniversiteli Eller, Renkli Şehirler	2017	Yerel Kalkınma ve İş birliği	“Üniversiteli gençlerin ilçeye renk katmak amacıyla belirlenen sokaktaki evleri boyaması”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
82	Antalya-Kepez Belediyesi	Çocuk Meclisi	2017	İyi yönetim	“Antalya’da yaşayan çocukların problemlerini, taleplerini ifade etmelerini ve çözümünde aktif rol almalarını sağlamak”	Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması
83	Antalya-Döşemealtı Belediyesi	DÖGEM Döşemealtı Gençlik Meclisi	2017	İyi yönetim	“Dezavantajlı konumda bulunan gençleri; kişisel ve mesleki gelişim eğitimleri, rehberlik faaliyetlerinden yararlanmalarını sağlayarak kent yönetimine ve karar verme süreçlerine dâhil etmek	Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması

84	Antalya-Elmalı Belediyesi	Kendim Üretiyorum Kendim Kazanıyorum	2017	Sosyo ve Kültürel Belediyecilik Uygulamaları	“Elmalı’nın tatlarını evlerde üretimini yaparak hem satışını yapma hem de dışarıya duyurmak”	Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması
85	Denizli-Merkezefendi Belediyesi	Sağlıklı Nesiller İçin Merkezefendi Obezitenin Farkındalığı	2017	Sosyo ve Kültürel Belediyecilik Uygulamaları	“Okullardaki 20 bin öğrencinin boy, yaş ve kilo bilgilerinin alındığını ve uzmanların toplanan verileri taramasının yapılması ve her yaştaki bireyle obeziteye karşı savaşmak”	Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması
86	İstanbul-Eyüp Belediyesi	Şehir ve Medeniyet Okulu	2017	Sosyo ve Kültürel Belediyecilik Uygulamaları	“Uzman akademisyenlerin danışmanlığında, atölyeler, seminerler, okumalar, saha araştırmaları ve proje uygulamaları gerçekleştirmek”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
87	Artvin Belediyesi	Engelsiz Şehir Artvin	2017	Engelsiz Şehir	“Ulaşım ve erişimde engellilere göre dizayn etme”	Yaşayan Şehirler
88	Antalya-Manavgat Belediyesi	Toros Kadınları Emek Pazarı	2018	İyi Yönetişim ve Halkla İlişkiler	“Kadınların kent ve aile ekonomisine katkıda bulunmalarını sağlama”	Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması
89	Antalya Büyükşehir Belediyesi	Her Bireye İş Teklifimiz Var	2018	İyi Yönetişim ve Halkla İlişkiler	“İş ve Danışmanlık Ofisi ile, iş arayanla işveren arasında köprü görevinin oluşmasını sağlama”	Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması
90	Antalya Büyükşehir Belediyesi	Hobi Bahçesi	2018	Sosyo ve Kültürel Belediyecilik	“Emeklilerin aileleriyle şehir gürültüsünden uzak, doğa ile iç içe vakit geçirebilmelerini sağlamak”	Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması

91	Denizli-Pamukkale Belediyesi	Sosyal Market	2018	Sosyo ve Kültürel Belediyecilik	“İlçedeki tüm ihtiyaç sahibi vatandaşlarımızı adil bir şekilde belirleyecek ve onlara verilen Pamukkale Sosyal Kart ile paranın geçmediği Pamukkale Sosyal Marketimizde kendi seçtikleri ürünleri almaları sağlanmak”	Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması
92	Bursa-Yıldırım Belediyesi	Müzik Akademisi	2017	Sosyal Belediyecilik	“Roman vatandaşlar, engelliler, yetimler, yoksullar ve kimsesizler gibi dezavantajlı grupları topluma kazandırmayı amaçlamak, alanında uzman eğitimci tarafından keman, gitar, klarnet, piyano vb dersleri vermek”	Altın Karınca Belediyecilik Ödülleri
93	Manisa-Kula Belediyesi	İstihdam İş Birliği	2019	Yılın Yerel Yöneticileri	“Kula’da işsizlik sorununa çözüm bulmak ve dışa olan göçü azaltmak amacıyla Akar Tekstil ile iş birliği yaparak Kula’da bin kişiye istihdam alanı oluşturmak”	Yerel Yönetimler Dergisi
94	İstanbul-Beyoğlu Belediyesi	Altın eller Geleneksel Türk El Sanatları	2009	Kültür ve Sanat Etkinlikleri	“Geleneksel Türk El Sanatlarının yaşatılması, vatandaşlara eğlenme imkânı sunma”	Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri

95	Adana-Kozan Belediyesi	Sosyal Yaşam Merkezi	2019	Yılın Yerel Yöneticileri	“İlçede göç, işsizlik, düşük eğitim seviyesi ve yetersiz temel hizmetler gibi olumsuzluklar nedeniyle dezavantajlı konumda olan bölge kadınlarının, kendi sorunları ile başa çıkabilmelerini sağlamak”	Yerel Yönetimler Dergisi
96	Bilecik Belediyesi	Sultaneli-Osmaneli Sokağı	2019	Yılın Yerel Yöneticileri	“Başta kadınların olmak üzere el emeği ürünlerinin sergilenmesi ve satışının yapılmasını sağlamak”	Yerel Yönetimler Dergisi
97	Denizli-Buldan Belediyesi	Buldan Sosyal Belediyecilik	2019	Yılın Yerel Yöneticileri	“İhtiyaç sahibi vatandaşlara giysi, ayakkabı, halı, koltuk ve benzeri mobilya, buzdolabı, çamaşır makinası gibi beyaz eşya, televizyon, mutfak malzemeleri yardımının yanı sıra, kuru gıda yardımı sağlama”	Yerel Yönetimler Dergisi
98	Hatay-Samandağ Belediyesi	Kreş ve Gündüz Bakımevi	2019	Yılın Yerel Yöneticileri	“Çocukların zihinsel ve fiziksel gelişimlerini sağlamak için özgün çalışmalarını sürdürmek”	Yerel Yönetimler Dergisi
99	Hatay-Hassa Belediyesi	Sosyal Yaşam Alanı	2019	Yılın Yerel Yöneticileri	“İçerisinde kafeterya, lokanta ve yeşil alanların yer aldığı, ziyaretçilerin memnuniyetle vakitlerini geçirebileceği sosyal tesisin inşası”	Yerel Yönetimler Dergisi

100	Bursa-Gemlik Belediyesi	Yeni Gemlik Cihatlı'da Yükseliyor	2019	Yılın Yerel Yöneticileri	“Cihatlı Mahallesi'nde depreme dayanıklı Aile Sağlık Merkeziyle, okullarıyla, camileriyle, sosyal donatı alanları ile birlikte kaliteli ve yüksek yaşam standartlarına uygun bir Mahalle inşa etmek”	Yerel Yönetimler Dergisi
-----	-------------------------	-----------------------------------	------	--------------------------	--	--------------------------

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : Esin ŞENGÜN
Doğum Yeri ve Yılı : DENİZLİ- 10/07/1994
Medeni Hali : Bekar
Telefon : 0542 464 20 94
Mail : sengunesinn@gmail.com

Eğitim Durumu :

Lisans Öğrenimi : Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi-İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü (2012-2016).

Yüksek Lisans Öğrenimi : Süleyman Demirel Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı (2017-2019).

Yabancı Dil ve Düzeyi : İngilizce, (İyi)

Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar:

ŞENGÜN, E., ve AKMAN, Ç., (2019), “Türkiye’de Yerel Demokrasi Aracı Olarak Mahalle Meclisleri”, 6. Uluslararası Sosyal Beşerî ve İdari Bilimler Sempozyumu Bildiri Kitabı.